

ΕΝΩΠΙΟΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τεύχος 75 | Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2014

100 ΧΡΟΝΙΑ
Δ.Σ.Θ.
1914 - 2014

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: 100 χρόνια Δ.Σ.Θ. 1914-2014

Ιωάννης Χρ. Παπαδόπουλος, Δημήτρης Γαρούφας, Άγγελος Ν. Βαμβακόπουλος,
Γιώργος Κωνσταντινίδης, Νίκος Πασχαλίδης, Μιχάλης Παναγιωτόπουλος, Δημήτρης Α. Νεμέτης

Γιάννα Παναγοπούλου - Μπέκα
Δικηγόρος, Διδάκτωρ Νομικής,
π. Αντιπρόεδρος ΔΣΘ
g-panag@otenet.gr

Στις 15-6-2014, ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης, συμπλήρωσε εκατό (100) χρόνια ζωής ως ΝΠΔΔ, εκατό χρόνια

ιστορίας με πολλές σελίδες, οι περισσότερες λαμπρές, από τη λειτουργία και τη δράση του ως θεσμικό αντίβαρο της νομιμότητας, ως πρωτοπόρος με αισθητή παρουσία στην πόλη, ως θεματοφύλακας αξιών και θεσμών και ως υπερασπιστής των δικαιωμάτων και ελευθεριών των πολιτών. Πρωτοπόρος όπως άρμοζε σε κορυφαίο επιστημονικό σύλλογο της πόλης.

Η γέννηση ήρθε με την απελευθέρωση της Μακεδονίας το 1912-1913 καθώς προέκυψε η ανάγκη δημιουργίας και λειτουργίας ελληνικών δικαστηρίων και δικηγορικών συλλόγων. Έτσι με το ν.147/1914 ιδρύθηκε Εφετείο στη Θεσσαλονίκη και Πρωτοδικεία στις άλλες πόλεις της Μακεδονίας την 1-5-1914, ενώ κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 11 του ίδιου νόμου εκδόθηκε Β.Δ «περί ορισμού ημέρας προς συγκρότηση των δικηγορικών συλλόγων εις τας νέας χώρας» (ΦΕΚ 138/23-5-1914), στο οποίο ορίζονταν ότι στις 15-6-1914 ημέρα Κυριακή και ώρα 10 π.μ. θα συνέρχονταν οι δικηγόροι κάθε Πρωτοδικείου στην αίθουσα συνεδριάσεων του Πρωτοδικείου και με προεδρεύοντα τον αρχαιότερο θα εξέλεγαν Δ.Σ. Στις 15-6-1914, λοιπόν, ιδρύθηκαν οι Δικηγορικοί Σύλλογοι στις λεγόμενες «Νέες Χώρες» και φυσικά και ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης, με πρώτο πρόεδρό του τον Νικόλαο Δημητριάδη.

Οι παρεμβάσεις του ΔΣΘ και η προσφορά του στη διάρκεια της εκατονταετίας δεν αφορούσαν μόνο το επιστημονικό πεδίο και τις προσπάθειες για τη διασφάλιση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των μελών του, την υπεράσπιση του κύρους και του θεσμικού ρόλου του δικηγόρου και της συμβολής του στην προαγωγή της επιστήμης του Δικαίου και της Δικαιοσύνης, αλλά συμμετείχε ενεργά (τόσο ο Σύλλογος όσο και τα μέλη του) στο ιστορικό και κοινωνικό γίνεσθαι της ταραγμένης ιστορίας της Θεσσαλονίκης, στους εθνικούς αγώνες, στήριξε με τις παρεμβάσεις του τα εθνικά μας δίκαια, επέδειξε αλληλεγγύη και κοινωνική ευαισθησία στους οικονομικά αδύνατους συναδέλφους και μη, ευαισθητοποιήθηκε στο ζήτημα των διωγμών των Εβραίων της πόλης τα δύσκολα χρόνια της γερμανικής Κατοχής, πρωτοστάτησε στους κοινωνικούς αγώνες, υπερασπίστηκε τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα των γυναικών και την ισότητα των δύο φύλων, ανέλαβε πρωτοβουλίες για τη δικαιοσύνη (παραδικαστικό, επιθεώρηση δικαστών, επιτάχυνση κλπ), και άφησε παρακαταθήκη στις επερχόμενες γενεές.

Μέσα σε έναν αιώνα υπάρχουν πολλά στη δράση του Δικηγορικού Συλλόγου για τα οποία πρέπει να αισθάνονται περήφανοι οι δικηγόροι της Θεσσαλονίκης, η κοινωνία της Θεσσαλονίκης και η Ελλάδα γενικότερα, γιατί ο ΔΣΘ υπήρξε πρωτοπόρος. Βέβαια, για λόγους αντικειμενικότητας, δεν πρέπει να αποσιωπήσουμε ότι υπήρξαν και Πρόεδροι ή Διοικήσεις που απέφυγαν να λάβουν θέση απέναντι σε γεγονότα ή καταστάσεις που ταλάνισαν τη δικαιοσύνη, τη Θεσσαλονίκη ή την Ελλάδα.

Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, οι δικηγόροι της πόλης μας έσπευσαν ως αρωγοί στους πρόσφυγες και συμμετείχαν στις επίπονες διεκπεραιωτικές εργασίες της απογραφής και εγκατάστασης τους στην περιοχή της Θεσσαλονίκης.

Την περίοδο του Μεσοπολέμου, ο Δικηγορικός Σύλλογος αρνήθηκε να επικροτήσει την ένοπλη απώθηση των απεργών διαδηλωτών και των καπνεργατών (1936), εξέδωσε ψήφισμα διαμαρτυρίας και αγωνίστηκε μέχρι την αποχώρηση των αστυνομικών και την αποκατάσταση της τάξης στην πόλη.

Μετά την εγκαθίδρυση της δικτατορίας του Ιωάννη Μεταξά, το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου έκανε πολλά διαβήματα και ασχολήθηκε με τους συναδέλφους τους οποίους το καθεστώς εκτόπισε με διοικητικά μέτρα.

Στη διάρκεια της γερμανικής κατοχής ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης με στόχο τη σωτηρία των Εβραίων της πόλης, επεξεργάστηκε σχέδιο που υποβλήθηκε στις γερμανικές αρχές, με το οποίο ζητούσε να μην σταλούν οι Εβραίοι σε Γερμανία - Πολωνία, αλλά να τους εγκαταστήσουν σε νησί του Αιγαίου μέχρι πέρατος του πολέμου, όπου θα διατρέφονταν από τις περιουσίες τους. Το αίτημα απορρίφθηκε από τους Γερμανούς και το έγγραφο βρέθηκε στα γερμανικά αρχεία από τον Π. Ενεπεκίδη. Την ίδια εποχή, με πρωτοβουλία του Προέδρου Πρωτοδικών και μετέπειτα Αρεοπαγίτη Άγγελου Κουτσουμάρη, για να διασωθούν παιδιά Εβραίων, σε συνεννόηση με τους δικηγόρους, οι περισσότεροι από τους οποίους πλήρωσαν εξ' ιδίων τα έξοδα, γίνονταν σε έκτακτες δικασίμους καθημερινά, ακόμα και τα Σαββατοκύριακα, υιοθεσίες παιδιών Εβραίων από χριστιανικές οικογένειες. Σε 15 μέρες έγιναν 400 υιοθεσίες.

Στην ισότητα των δύο φύλων, ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης είχε σημαντική προσφορά όχι μόνον γιατί η πρώτη Ελληνίδα που εκλέχθηκε στη Βουλή το 1953, η δικηγόρος Ελένη Σκούρα, ήταν μέλος του, αλλά και γιατί ήταν από τους πρώτους φορείς που μεταπολεμικά ζήτησε πλήρη εκλογικά δικαιώματα για τις γυναί-

κες και συνέβαλε στην καθιέρωση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι των γυναικών. Μάλιστα, στις 18 Μαΐου 1953, επί προεδρίας Λεοντείου Χατζηναποστόλου, μετά από αίτημα γυναικών δικηγόρων, εξέδωσε ομόφωνο ψήφισμα - πρόταση (σύμφωνα με το άρθρο 182 του Κώδικα Δικηγόρων) σύμφωνα με το οποίο πρέπει να γίνονται δεκτές οι γυναίκες δικηγόροι στους διαγωνισμούς και να διορίζονται δικαστές, να διορίζονται δικαστικοί αντιπρόσωποι στις βουλευτικές, δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, να διορίζονται συμβολαιογράφοι, να παρίστανται ελεύθερα ως μάρτυρες κατά την κατάρτιση συμβολαίων ή όπου αλλού χρειαστεί, να μετέχουν ως ένορκοι στα Ορκωτά Δικαστήρια και να εκλέγονται στις διοικήσεις των Δικηγορικών Συλλόγων, στο οποίο αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι: «Η σύγχρονος υγιής, προοδευτική και απηλλαγμένη απηραιωμένων προλήψεων αντίληψις δεν ανέχεται εις την χώραν ημών διαφορισμόν μεταξύ ανδρών και γυναικών και δη νομικόν καθεστώς ανικανοτήτων και μειονεκτικόν θέσιν εις βάρος της Ελλάδος.. Υπό την πνοήν των αντιλήψεων τούτων τα εν τη μνησθείση αιτήσιν των γυναικών δικηγόρων επόμενα σημεία μειονεκτικότητας αυτών έναντι των ανδρών συναδέλφων των δέον όπως εξαλειφώσιν άνευ τινός παρεκκλίσεως...». Βέβαια, τις επόμενες δεκαετίες, κυρίως από το 1990 και εφεξής, οι γυναίκες-δικηγόροι κατέκλυσαν τον κλάδο και κατέπληξαν με τις επιδόσεις τους και την αριθμητική υπεροχή τους.

Ωστόσο, όσο μια επέτειος, και δη τόσων πολλών ετών, επιβάλλει την αποτίμηση και τον απολογισμό άλλο τόσο αποτελεί αφορμή και ευκαιρία προβληματισμού και σχεδίασης στρατηγικής για το μέλλον. Σε αυτά τα χρόνια αποδείχθηκε ότι όποτε οι Διοικήσεις των Συλλόγων είχαν τεκμηριωμένες θέσεις και ασκούσαν προγραμματικό συνδικαλισμό είχαν ουσιαστικές επιτυχίες για τη δικηγορία, τους δικηγόρους και τη Δικαιοσύνη. Όποτε ζητούσαν τα πάντα, χωρίς σχέδιο, χωρίς ιεράρχηση, χωρίς τεκμηρίωση, χωρίς όραμα, η αποτυχία και η ήττα ήταν δεδομένες. Μια τέτοια περίπτωση ήταν οι μακροχρόνιες αποχές του 1991-1992 που κατέληξαν στο διαχωρισμό των δικηγόρων, σε σχέση με την ασφάλισή τους, και στην αδικία των νεότερων. Οι Σύλλογοι έχουν καθήκον να λειτουργούν ως ανάχωμα στην αυθαιρεσία της κάθε εξουσίας, εννοείται και της δικαστικής, προστατεύοντας τα συνταγματικά δικαιώματα των πολιτών και δεν πρέπει απλά να προηγούνται των εξελίξεων, πρέπει να οδηγούν τις εξελίξεις με όραμα και κύριες παρεμβάσεις στην κοινωνία, στη δικαιοσύνη, στη δικηγορία.

Στο αφιέρωμα του Ενώπιον για τα 100 χρόνια από την ίδρυση του ΔΣΘ θα διαβάσετε άρθρα του Γιάννη Παπαδόπουλου και του Δημήτρη Γαρούφα διατελεσάντων Προέδρων του Δ.Σ.Θ., του Άγγελου Βαμβακόπουλου διατελέσαντος Αντιπροέδρου του Δ.Σ.Θ., και των δικηγόρων Γιώργου Κωνσταντινίδη, Μιχάλη Παναγιωτόπουλου, Νίκου Πασχαλίδη και Δημήτρη Νεμέτη.

Επίσης, θα βρείτε ακόμα ενδιαφέροντα άρθρα για την επιτάχυνση της διαδικασίας και επανάληψη της συζητήσεως, αντεγκληματική πολιτική, το δικαίωμα στη λήθη, το δημοψήφισμα των Δικηγορικών Συλλόγων, για το έγκυρο ή άκυρο της σύστασης καθέτου ιδιοκτησίας στα εκτός σχεδίου μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 2052/19922, τα αιτήματα και τις επανορθώσεις στο Β' παγκόσμιο πόλεμο, τις γερμανικές αποζημιώσεις, τη διαμεσολάβηση, το κοπυράιτ και κλοπηράιτ. Στο ίδιο τεύχος θα βρείτε, όπως πάντα, τις μεταβολές στο μπτρώ των μελών μας και την πολιτιστική και επιστημονική δραστηριότητα του ΔΣΘ.

Το επόμενο τεύχος θα εκδοθεί με την ευθύνη του Νικολάου Αντωνιάδη τον οποίο το Διοικητικό Συμβούλιο όρισε εφεξής υπεύθυνο της έκδοσης του περιοδικού. Εμείς, με ιδιαίτερη συγκίνηση, σας αποχαιρετάμε και ειλικρινά, από καρδιάς σας ευχαριστούμε όλους θερμά για τη συνεργασία μας όλα αυτά τα χρόνια.

Πιστεύουμε ότι οι συστηματικές και επίπονες προσπάθειές μας στο παρελθόν, (2005-2008), αλλά και μεταγενέστερα (2011-2014), για ανανέωση, εκσυγχρονισμό, παρακολούθηση της νομικοκοινωνικοπολιτικής και δικαστικής επικαιρότητας και συνέπεια στην έκδοση του περιοδικού μας απέδωσαν τους επιδιωκόμενους καρπούς. Το «Ενώπιον» που ακολούθησε τη σύγχρονη εκδοτική φιλοσοφία, έχει πλέον τη δική του “προσωπικότητα” και καταξίωση, έχει σταθερές θεματικές σελίδες, εκδίδεται στην ώρα του, -με εξαίρεση το παρόν τεύχος που καθυστέρησε λόγω των βουλευτικών εκλογών- και αποτελεί ένα βήμα διαλόγου ολόκληρης της νομικής κοινότητας και όχι μόνον.

Ελπίζουμε ότι ο νέος υπεύθυνος ύλης και επιμελητής έκδοσης θα διατηρήσει το ύφος και την ποιότητα του περιοδικού, την πολυφωνία του και θα διευρύνει περαιτέρω τις δυνατότητές του. Του ευχόμαστε καλή επιτυχία.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ:

Τεύχος 75, Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2014
Τιμή τεύχους 1€

Ιδιοκτησία:
Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης
Δικαστικό Μέγαρο Θεσσαλονίκης
26ης Οκτωβρίου 3 | 546 25
Τηλ.: 2310 553 444
email Δ.Σ.Θ.: dsthe@otenet.gr

Εκδότης
Νικόλαος Βαπεργάκης
Πρόεδρος Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης
26ης Οκτωβρίου 3 | 546 25

Διεύθυνση - Συντονισμός Υψηλ
Γιάνα Παναγοπούλου - Μπέκα
Κατούνη 28 | 546 25 | g-panag@otenet.gr

Τμήμα Εκδόσεων Δ.Σ.Θ.
Μάρου Αικατερίνη
email: katmarou@gmail.com
Τηλ.: 2310 507342, fax: 2310 528509

Υπεύθυνος τυπογραφείου
Thessprint
Λάκκωμα, Νέα Καληκράτεια

Διοικητικό Συμβούλιο Δ.Σ.Θ. 2014 - 2017
Πρόεδρος Νικόλαος Βαπεργάκης
Α' Αναπρόεδρος: Βάρδας Χρήστος
Β' Αναπρόεδρος: Μαυρίδης Στυλιανός
Γεν. Γραμματέας: Ράπτης Χρήστος
Ταμίας: Σεραϊδου Παρασκευή
Μέλη: Τζαμαδάνης Γεώργιος
Κωστατζίκη Ρωξάνη
Αχτσίδου Φωτεινή
Παναγοπούλου Γιάνα
Μελανεφίδου Σοφία
Βελιτζέλου Γεωργία
Μπιθίσης Αντώνιος
Μπακέλλης Χρήστος
Σαρακενίδης Ηλίας
Αντωνιάδης Νικόλαος
Κλεισαύρης Ζήσης
Σαμαράς Πέτρος
Κουσοχίνας Ευστάθιος
Γκουτσίδης Γεώργιος
Ροδινός Γεώργιος
Φινκαλιώτης Δημήτριος
Στεφάνου Ιωάννης
Σιαπέρας Βασίλειος
Βρίκος Χρήστος
Πανατωνόπουλος Νικόλαος

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη του ΔΣΘ

Τα ενυπόγραφα άρθρα απηχούν μόνο τις απόψεις του συντάκτη τους. Η συντακτική επιτροπή του περιοδικού μπορεί να δημοσιεύσει τα άρθρα ή τις επιστολές κατά την κρίση της, χωρίς όμως να αλλάξει το νόημά τους. Μετά την αποστολή τους στο περιοδικό, κανένα άρθρο ή φωτογραφία δεν επιστρέφεται. Παράκληση, τα κείμενα που δεν εντάσσονται στο εκάστοτε αφιέρωμα να μην υπερβαίνουν τις 1.500 λέξεις.

- 08 Ιωάννης Χρ. Παπαδόπουλος**
Μερικές σκέψεις με αφορμή τα 100 χρόνια Δ.Σ.Θ.
- 11 Δημήτρης Γαρούφας**
Με αφορμή τα 100 χρόνια του Δ.Σ.Θ.
- 16 Άγγελος Ν. Βαμβακόπουλος**
Ο Δικηγόρος Συνδικαλιστής τόσο εις τον χώρο της επαγγελματικής του δραστηριότητας, όσο και εις τον χώρο της δικαιοσύνης και εις τον ευρύτερον κοινωνικόν περίγυρον
- 20 Γιώργος Κωνσταντινίδης**
Δ.Σ.Θ.: Συμβολή στους εθνικούς αγώνες και στην κοινωνία της πόλης
- 26 Νίκος Πασχαλίδης**
Δικηγόρων Θεσσαλονίκης Συσσωμάτωση. Ένας αιώνας θεσμός
- 30 Μιχάλης Παναγιωτόπουλος**
Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης, έτος 1958
- 32 Δημήτρης Α. Νεμέτης**
Λανιακά
- 35 Χαράλαμπος Μ. Καραγιαννίδης**
Η Φυλακή, η Αντεγκληματική Πολιτική και ο «Ειρηνοποιός Εγκληματολόγος»
- 40 Νικόλαος Βασιλακάκης**
Επιτάχυνση διαδικασίας και επανάληψη συζητήσεως
Ουτοπία ή κάτι άλλο;
- 44 Φωτεινή Αχτσίδου**
Θυσιές της Ελλάδος, αιτήματα και επανορθώσεις στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο
- 47 Ρωξάνη Κωστατζίκη,**
Γερμανικές οφειλές από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο
Η τύχη των δικαστικών διεκδικήσεων των Ελλήνων πολιτών
- 54 Νίκος Πανατωνόπουλος**
Το δικαίωμα στη λήθη: η προσπάθεια του ΔΕΕ να σφραγίσει τον ασκό του Αϊόλου με μια τσίχλα
- 59 Ν.Β. Αγγέλης**
Στρατηγική για την Πληροφορική στην Πρακτική Δικαιοσύνη
- 62 Τάσος Καραλίγκας**
Οι δικηγόροι υπέρ του πολίτη, ενάντια στο συνεταιριστικό κυβερνήσιον - τραπεζών
- 64 Μιλτιάδης Ιωάν. Κωτούλας**
Η πολυπάθεια ενός θεσμού. Έγκυρος ή άκυρος η σύσταση καθέτου ιδιοκτησίας στα εκτός σχεδίου, γενομένη μέχρι της ενάρξεως ισχύος του Ν.2052/5-6-1992
- 68 Κώστας Εμμ. Διγκαβές**
Ερώτηση που κατατέθηκε στη Βουλή για τη μη βράβευση του «Ελληνικού και Διεθνούς Αλμανάκ»
- 70 Γιάννης Μάρκοβιτς**
Απάτη: νόμος και πθική
- 72 Δημήτρης Τσινικόπουλος**
Κόπυραϊτ και Κλόπυραϊτ
- 75 Λευτέρης Σκαλίδης**
Έφυγε ο δικηγόρος «Δημητρός» Σουμελίδης
- 76 Δημήτρης Θεοκάρης**
Η διαμεσολάβηση (επιτέλους!) στην πράξη
- 80 Β. Σιδηρόπουλος**
Την Ελλάδα από το αυτί να την αρπάξουμε... και να τη σώσουμε, θέλει δεν θέλει.
- 82** Εγγραφές – Προαγωγές – Μεταθέσεις – Διαγραφές Δικηγόρων

Εκδηλώσεις

- 84** Ενδοοικογενειακή Βία: 8 χρόνια από την ψήφισή του ν.3500/2006 για την αντιμετώπισή της
- 88** Παρουσίαση – Δημόσια ανάγνωση ανθολογίας ποίησης και πεζογραφίας δικηγόρων Θεσσαλονίκης
- 92** Νομικά ζητήματα από την εγκατάσταση και λειτουργία κεραιών κινητής τηλεφωνίας
- 94** Εγώ ο Αφερέγγυος. Διάλογος με την Απόγνωση.

Νικόλαος Βαλεργάκης
 Πρόεδρος Δικηγορικού
 Συλλόγου Θεσσαλονίκης

Aγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Το δικηγορικό σώμα τον Δεκέμβριο που πέρασε απέδειξε για άλλη μία φορά τη δημοκρατική του παράδοση. Απέδειξε όμως και τη δυνατότητα του για άμεση αντίδραση, θεσμικά και δυναμικά, όταν κινδυνεύουν τα συμφέροντα όχι μόνο των δικηγόρων αλλά και ολόκληρης της ελληνικής κοινωνίας.

Αναφέρομαι φυσικά στο πανελλαδικό δικηγορικό δημοψήφισμα με αφορμή το σχέδιο του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Το αποτέλεσμα του Δημοψηφίσματος στις 2 & 3 Δεκεμβρίου 2014 ήταν μία νίκη των δικηγόρων. Η βούληση των 23.000 δικηγόρων που προσήλθαν πανελλαδικά στις κάλπες και αποδοκίμασαν με ποσοστό 93% το νομοσχέδιο του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, προκρίνοντας ως μορφή κινητοποίησης την αποχή διαρκείας, ήταν σαφής και δεσμευτική για όλους τους δικηγόρους. Το δημοψήφισμα ένωσε θεσμικά όλους τους δικηγόρους και το αποτέλεσμα του και η συντριπτική καταδίκη του επίμαχου νομοσχεδίου από το σύνολο των Ελλήνων Δικηγόρων, αποτέλεσε την ηχηρή, καθαρή και ανεπίδεκτη αμφισβήτησης απάντηση του Δικηγορικού Σώματος στην προκλητική πρόωθηση του νομοσχεδίου του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, που στρεφόταν όχι μόνο εναντίον των δικηγόρων αλλά κυρίως εναντίον των ελλήνων πολιτών.

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Μέσα στο Δεκέμβριο είχαμε ακόμη μία συνδικαλιστική επιτυχία. Μετά από συντονισμένες προσπάθειες ενός έτους της Ολομέλειας Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος και του Φορολογικού της Συμβούλου κ. Στάθη Μπακάλη, υπογράφηκε από τη Γενική Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, κ. Σαββαΐδου η με αριθμό πρωτοκόλλου Δ12Α 1170320 ΕΞ 2014/30-12-2014 εγκύκλιος με την οποία επιλύονται τα εκκρεμή ζητήματα ως προς τον χρόνο έκπτωσης των ασφαλιστικών εισφορών των δικηγόρων.

Με την εγκύκλιο αυτή αρχικά γίνεται δεκτό ότι και τα ποσά των ασφαλιστικών εισφορών, που καταβλήθηκαν από τους δικηγόρους κατά το χρονικό διάστημα από 1.4.2014 έως 30.6.2014 και αφορούν στη χρήση 2013, μπορούν να εκπέσουν από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης αυτής (δηλαδή της χρήσης 2013)

Κατ' ανάλογη εφαρμογή, γίνεται δεκτό ότι τα ποσά των ασφα-

λιστικών εισφορών των δικηγόρων, που αφορούν στο φορολογικό έτος 2014 και τα οποία καταβάλλονται από 1.1.2015 και μέχρι τη νόμιμη προθεσμία, που ορίζει ο οικείος ασφαλιστικός φορέας, ή μέχρι την τυχόν παράτασή της, μπορούν να εκπέσουν από τα ακαθάριστα έσοδα του φορολογικού έτους αυτού (δηλαδή του φορολογικού έτους 2014)

Από τώρα και στο εξής, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 23 περ. γ' του Ν. 4172/2013, θα ισχύουν τα εξής:

- α. Όσον αφορά στα «αποϋλοποιημένα» ένσημα, που καταβάλλονται διά της έκδοσης του οικείου γραμματίου προκαταβολής, όπως προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Δικηγόρων, αυτά εκπίπτουν στον χρόνο, κατά τον οποίο εκδόθηκε το ως άνω γραμμάτιο.
- β. Όσον αφορά στα «κινητά» ένσημα, τα οποία έχουν αγορασθεί και χρησιμοποιηθεί εντός του φορολογικού έτους και τα οποία επικολλώνται στο οικείο ασφαλιστικό βιβλιário, αυτά αποτελούν δαπάνη του ιδίου φορολογικού έτους με ημερομηνία 31/12.
- γ. Τέλος, η χρηματική διαφορά, που προκύπτει μεταξύ του ύψους των αγορασθέντων ενσήμων («αποϋλοποιημένων» - «κινητών») και του συνολικού ύψους της ασφαλιστικής υποχρέωσης, όπως αυτή προσδιορίζεται κατ' έτος από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα, εκπίπτει στον χρόνο πραγματικής καταβολής της, δηλαδή στον χρόνο, στον οποίο πραγματοποιήθηκε η σχετική κατάθεση στο λογαριασμό του ασφαλιστικού φορέα.

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Η έκδοση της ανωτέρω εγκυκλίου αποδεικνύει ότι η συνεχής, επίμονη αλλά και ουσιαστική ενασχόληση μας με τα δικηγορικά προβλήματα φέρνει αποτελέσματα.

Έτσι θα συνεχίσουμε και την επόμενη τριετία, πάντα για το καλό των δικηγόρων αλλά και της ελληνικής κοινωνίας.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΑ 100 ΧΡΟΝΙΑ Δ.Σ.Θ.

Ιωάννης Χρ. Παπαδόπουλος
*Δικηγόρος, Πρόεδρος του
Δικηγορικού Συλλόγου
Θεσσαλονίκης την περίοδο
2002-2005*

Μου ζητήθηκε να παραθέσω κάποιες σκέψεις από τη θητεία μου ως Πρόεδρου του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, με την ευκαιρία της επετείου των 100 χρόνων από την ίδρυσή του.

Το Μάρτιο του 2002 οι δικηγόροι της Θεσσαλονίκης με τίμησαν με την ψήφο τους και με εξέλεξαν πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης. Οι συνάδελφοι της περιφέρειας ανέμεναν, και δικαίως, από τη Θεσσαλονίκη και την Αθήνα να σηκώσουν το βάρος των προσπαθειών των μεγάλων κυρίως προβλημάτων. Έτσι προσπάθησα να ξεπεράσω τα στενά τοπικά όρια του δικαστικού μας μεγάρου.

Προκειμένου να φτάσουμε στο επιθυμητό αποτέλεσμα και στη νομοθετική ρύθμιση θεμάτων που μας απασχολούσαν για χρόνια, χρειάστηκαν πολύμοχθοι αγώνες με καθημερινή, πολύωρη παρουσία και αποτελεσματικές παρεμβάσεις. Προσπαθήσαμε, όσο μπορούσαμε, να συνεργαστούμε όλες οι δυνάμεις μέσα στο διοικητικό συμβούλιο και ως Πρόεδρος του ΔΣΘ ανέδειξα όποια εισήγηση κατατέθηκε από οποιαδήποτε πλευρά, χωρίς ποτέ να υπάρχει καμία σκοπιμότητα φίμωσης οποιασδήποτε φωνής. Αντιθέτως, ήταν χαρά μου να προτείνονται καινοτομίες και να προσπαθούμε να τις κάνουμε πράξη. Συγκρουσθήκαμε όπου χρειάστηκε, κινούμενοι πάντοτε με συναίσθηση ευθύνης, και άλλοτε διαπραγματευθήκαμε. Ένα πράγμα δεν διαπραγματευτήκαμε ποτέ, την υπεράσπιση του κύρους και του θεσμικού ρόλου του δικηγόρου.

Πετύχαμε αρκετά. Αυτό όμως, θα το καταδείξει η ιστορία και θα αποδώσει στον καθένα μας ό,τι του αναλογεί.

Ένα πράγμα δεν διαπραγματευτήκαμε ποτέ, την υπεράσπιση του κύρους και του θεσμικού ρόλου του δικηγόρου

Προσωπικά οραματίστηκα και σχεδίασα τομές και αλλαγές. Είχα την πεποίθηση πως χωρίς αυτές ήταν αδύνατη η αλλαγή στην κατεύθυνση που είχε πάρει πια η δικηγορία. Όμως, σε πολλές περιπτώσεις διαπίστωσα ότι ήταν ανέφικτες αυτές οι αλλαγές και τομές με τα υπάρχοντα στεγανά. Πιστεύω πως, όταν σου αρνούνται τις αναγκαίες προϋποθέσεις για να πραγματοποιήσεις αυτά που οραματίζεσαι, οφείλεις, αντί να συμβιβάζεσαι με τη συνείδησή σου, να αποχωρείς. Διαφορετικά, η παραμονή σου θα ήταν αμφιβόλου χρησιμότητας. Σε πολλές περιπτώσεις ξεπεράσαμε αυτά τα στεγανά.

Θεώρησα, και το πιστεύω και σήμερα, ότι ο Πρόεδρος του ΔΣΘ πρέπει να έχει τη δυνατότητα μέσα από μία πλειοψηφούσα παράταξη στο Δ.Σ. που θα προέρχεται από έντιμη συνεργασία σε προγραμματική βάση, να μπορεί να εφαρμόσει το δικό του πρόγραμμα, χωρίς συμβιβασμούς και διαπραγματεύσεις, έχοντας ταυτόχρονα την κριτική και τον έλεγχο μιας ισχυρής αντιπολίτευσης. Το σημερινό σύστημα δεν μπορεί να βοηθήσει στην εξέλιξη των πραγμάτων, παρά μόνο ικανοποιεί προσωπικές φιλοδοξίες.

Το σημαντικότερο πρόβλημα για τους δικηγορικούς συλλόγους είναι ο υπερπληθυσμός των δικηγόρων και η μείωση της δικηγορικής ύλης. Και τα δύο, πέραν της συνδικαλιστικής βούλησης, χρειάζονται τη βούληση της πολιτείας, η οποία οφείλει να αντιληφθεί ότι κύριος μοχλός στις αποφάσεις της πρέπει να είναι οι δικηγορικοί σύλλογοι, που ζουν καθημερινά τα προβλήματα. Γιατί είναι καλός έστω ο σχεδιασμός επί χάρτου, αλλά κάκιστος ο

σχεδιασμός από «άκαπνους». Φυσικά σημαντικότερη και πιο χρήσιμη είναι η συνεργασία με αυτούς που ζουν τα προβλήματα στην πράξη. Θα έλεγα, αν μου επιτρέπεται, σε κάθε Πρόεδρο, τωρινό και επόμενο, να δώσει τον αγώνα του χωρίς συμβιβασμούς και χωρίς να κοιτάει πίσω. Θα έχει μικρές και μεγάλες απογοητεύσεις, αλλά πρέπει να αγωνιζέσαι για τα προβλήματα του κλάδου, και κυρίως αυτά των νέων δικηγόρων.

Επιπλέον, πρέπει να ξεκαθαρίσω ότι ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης δεν δημιουργεί ούτε κόντρα ούτε αντιπαλότητα με κανέναν χωρίς να υπάρχει λόγος, ούτε είχε -και πιστεύω δεν έχει σκοπό να κάνει κάτι τέτοιο στο μέλλον. Έχει, όμως, υποχρέωση και δικαίωμα να είναι θεματοφύλακας αξιών και θεσμών.

Είχαμε διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις. Χρειαζόμαστε κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή για την απονομή της δικαιοσύνης. Άμεση αύξηση των οργανικών θέσεων δικαστών και δικαστικών υπαλλήλων, γιατί παρά τις φιλότιμες προσπάθειες όσων υπηρετούσαν και υπηρετούν σήμερα, οι χρόνοι απονομής της δικαιοσύνης φτάνουν στα επίπεδα αρνησιδικίας. Θα πει κάποιος, όλα αυτά κοστίζουν. Απαντήσαμε και τότε και τώρα ότι απλώς δεν υπάρχει πραγματική βούληση της πολιτείας για αλλαγή πλεύσης. Γιατί, αν αυτά κοστίζουν και απαιτούν χρήματα από τον προϋπολογισμό του κράτους, τότε θέματα όπως η κατοχύρωση ενός απλού σήματος μιας επιχείρησης, που δεν κοστίζει, πρέπει ακόμη και σήμερα με την ανάπτυξη της τεχνολογίας να διεκπεραιώνεται στην Αθήνα; Ή πού ακούστηκε, για παράδειγμα,

το πρωτοφανές που συμβαίνει σήμερα να έχει η Εθνική Σχολή Δικαστών έδρα τη Θεσσαλονίκη, αλλά οι εισαγωγικές εξετάσεις να διενεργούνται στην Αθήνα; Αυτά δεν συνιστούν, στην καλύτερη περίπτωση, μια κακή νοοτροπία, που επιμένει στο αθηνοκεντρικό κράτος και δεν τολμά να γκρεμίσει αυτές τις νοοτροπίες για να προωθήσει την αποκέντρωση, έστω σε κάποια θέματα που δεν κοστίζουν οικονομικά; Αυτή δεν είναι η υποχρέωσή μας; Δεν οφείλουμε κάποτε να μιλάμε δυνατά και όχι ψιθυριστά, πολλές φορές μάλιστα άδικα, πίσω από την ανωνυμία του ψιθυρίσματος;

Εμείς δεν είμαστε ούτε «δικαστές», ούτε «εισαγγελείς», ούτε πολύ περισσότερο δικάζουμε ή καταδικάζουμε οποιονδήποτε. Προβληματιζόμαστε, αγωνιούμε, προτείνουμε, ξεκινάμε το διάλογο καλόπιστα. Όμως, η πολιτεία θα πρέπει να γνωρίζει το μέτρο και την αναλογία, το οποίο οφείλουμε να διεκδικούμε εμείς. Θέλω να επισημάνω ότι οι σύγχρονες δημοκρατίες έχουμε πετύχει σε μεγάλο βαθμό να καταστήσουμε τις κοινωνίες κράτη-δικαίου διεπόμενα από κανόνες δικαίου. Πολύ συχνά το αίτημα για «δίκαιο δίκαιο» παραπέμπει τη σκέψη μας σε μια έννοια ή ιδέα της δικαιοσύνης προς την οποία αντιπαραβάλλονται ή την οποία καλούνται να πραγματώσουν οι κανόνες δικαίου. Έτσι, πολλές φορές η ψήφιση νόμων χωρίς το μέτρο και την αναλογία από την πλευρά της πολιτείας, δεν υπηρετεί ακριβώς το αίτημα για «δίκαιο δίκαιο».

Στην αριστοτελική σκέψη, η δικαιοσύνη είναι έκφραση του ανθρώπινου λόγου και παράγοντας προσωπικής, ψυχικής και κοινωνικής αρμονίας, την οποία υπηρετεί ο ανθρώπινος λόγος με κριτήριο το μέτρο και την αναλογία, τόσο στο προσωπικό όσο και στο κοινωνικό επίπεδο, πολύ περισσότερο στο δημόσιο βίο.

Αυτό, λοιπόν, οφείλει πρώτιστα να το σέβεται η πολιτεία και, όποτε δεν το κάνει, οφείλουμε οι Δικηγορικοί Σύλλογοι να το διεκδικούμε με αγώνες,

χωρίς πτοπάθεια, και τελικά να το επιβάλλουμε. Γιατί η τυχόν παρέκκλιση από τους κανόνες δικαίου, τόσο στη θέσπιση όσο και στην εφαρμογή τους, των κριτηρίων-αρχών του μέτρου και της αναλογίας, προκαλεί τη γέννηση αισθημάτων αδικίας και δημιουργεί ανισορροπία στις κοινωνικές σχέσεις, τόσο στο επίπεδο του κοινωνικού όσο και του δημοσίου βίου. Αυτό το μέτρο και την αναλογία θα πρέπει να προσπαθούν οι Δικηγορικοί Σύλλογοι να διασφαλίζουν, ακόμη και από την κρίση των κακόπιστων.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ άλλοτε, αποτελεί πρώτιστο χρέος, δικαίωμα και καθήκον.

Ο Πρόεδρος του ΔΣΘ πρέπει να έχει τη δυνατότητα μέσα από μία πδειοψηφούσα παράταξη στο Δ.Σ. που θα προέρχεται από έντιμη συνεργασία σε προγραμματική βάση, να μπορεί να εφαρμόσει το δικό του πρόγραμμα, χωρίς συμβιβασμούς και διαπραγματεύσεις, έχοντας ταυτόχρονα την κριτική και τον έλεγχο μιας ισχυρής αντιποδίτευσης. Το σημερινό σύστημα δεν μπορεί να βοηθήσει στην εξέλιξη των πραγμάτων, παρά μόνο ικανοποιεί προσωπικές φιλοδοξίες

100 ΧΡΟΝΙΑ
Δ.Σ.Θ.
1914 - 2014

Oblatio

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΑ 100 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

11

Δημήτρης Γαρούφας,
Δικηγόρος, Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου
Θεσσαλονίκης την περίοδο 2005-2008

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης ιδρύθηκε σε μια λαμπρή εποχή για τη Θεσσαλονίκη και τον Ελληνισμό. Για να δούμε λίγο το κλίμα της εποχής, επισημαίνω ότι ο στρατιωτικός σύνδεσμος μετά το κίνημα στο Γουδί το 1909 έφερε στην Ελλάδα το 1910 τον Ελευθέριο Βενιζέλο, ο οποίος μέσα σε δυο χρόνια, από το 1910 μέχρι το 1912, αναμόρφωσε το νεοελληνικό κράτος θεσπίζοντας θεσμούς που του έδωσαν την εικόνα σύγχρονου κράτους. Υπενθυμίζω ενδεικτικά ότι ουσιαστικά τότε καθιερώθηκε η μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων, η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης κ.τ.λ., ενώ το 1912 με αριστοτεχνικούς διπλωματικούς χειρισμούς πέτυχε στο παρά πέντε τη συμμετοχή της χώρας στη Βαλκανική συμμαχία, πετυχαίνοντας με το Βαλκανικό Πόλεμο το διπλασιασμό της. Η Ελλάδα ευτύχησε αυτή την περίοδο να κυβερνάται από τον μεγαλύτερο πολιτικό της νεοελληνικής ιστορίας, που ήταν προσωπικότητα παγκόσμιας εμβέλειας και λειτουργούσε ηγετικά, με την έννοια ότι μπορούσε να προβάλλει όραμα που συγκινούσε αγωνιζόμενος κι ο ίδιος στην πρώτη γραμμή κι έτσι π.χ. το 1912 πολέμησαν

στην πρώτη γραμμή και τα δυο του παιδιά. Για να γίνει δε κατανοητό το επίπεδο της χώρας, αναφέρω ότι το 1914, μετά από διετή πόλεμο, τα έσοδα του κράτους ήταν 567.147.742 δρχ. και τα έξοδα 555.260.269 δρχ. Δηλαδή είχαμε πλεονασματικό προϋπολογισμό, όπως αναφέρει στην πολιτική του ιστορία ο Σ. Μαρκεζίνης. Με την απελευθέρωση της Μακεδονίας το 1912-1913 δημιουργήθηκε θέμα λειτουργίας ελληνικών δικαστηρίων και δικηγορικών συλλόγων. Έτσι με το ν.147/1914 ιδρύθηκε Εφετείο στη Θεσσαλονίκη και Πρωτοδικεία στις άλλες πόλεις της Μακεδονίας από 1-5-1914, ενώ κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 11 του νόμου αυτού εκδόθηκε Β.Δ «περί ορισμού ημέρας προς συγκρότηση των δικηγορικών συλλόγων εις τας νέας χώρας» (ΦΕΚ 138/23-5-1914), στο οποίο ορίζονταν ότι στις 15-6-1914 ημέρα Κυριακή και ώρα 10 π.μ. θα συνέρχονταν οι δικηγόροι κάθε Πρωτοδικείου στην αίθουσα συνεδριάσεων του Πρωτοδικείου και με προεδρεύοντα τον αρχαιότερο θα εξέλεγαν Δ.Σ. Στις 15-6-1914, λοιπόν, ιδρύθηκαν οι Δικηγορικοί Σύλλογοι στις λεγόμενες «Νέες Χώρες» και φυσικά

και ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης, με πρώτο πρόεδρό του τον Νικόλαο Δημητριάδη... και νομίζω ότι η επέτειος αυτή είναι ευκαιρία απολογισμού, υπόμνησης αγώνων και προβληματισμού για το μέλλον.

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης, που στις 15-6-2014 συμπλήρωσε 100 χρόνια ζωής ως ΝΠΔΔ σωματειακού χαρακτήρα, σε αρκετές περιπτώσεις (ανάλογα με τα πρόσωπα που τον διοικούσαν) υπήρξε πρωτοπόρος με αισθητή την παρουσία του στην πόλη και την Ελλάδα, με ψηφίσματα, πρωτοβουλίες του κ.τ.λ.

Ενδεικτικά υπενθυμίζω ότι στη διάρκεια της γερμανικής Κατοχής ο ΔΣΘ, με στόχο τη σωτηρία των Εβραίων της Θεσσαλονίκης, επεξεργάστηκε σχέδιο που υπεβλήθη στις γερμανικές αρχές, με το οποίο ζητούσε να μην σταλούν οι Εβραίοι σε Γερμανία-Πολωνία, αλλά να τους εγκαταστήσουν σε νησί του Αιγαίου μέχρι πέρας πολέμου, όπου θα διατρέφονταν από τις περιουσίες τους... Το αίτημα απορρίφθηκε από τους Γερμανούς και το έγγραφο (ενημέρωσα πριν χρόνια τον Πρόεδρο της Ισραηλιτικής κοινότητας) βρέθηκε στα γερμανικά αρχεία από τον Π. Ενεπεκίδη...

Την ίδια εποχή (όπως περιγράφει ο Τζών Θωμάς στον Α' τόμο σελ. 39 του βιβλίου του «Συμβολή στην Ιστορία του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης») με πρωτοβουλία του Προέδρου Πρωτοδικών Άγγελου Κουτσουμάρη, για να σωθούν παιδιά Εβραίων, σε συνεννόηση με τους δικηγόρους (οι περισσότεροι κατέβαλλαν εξ' ιδίων τα έξοδα) γίνονταν σε έκτακτες δικασίμους καθημερινά υιοθεσίες παιδιών Εβραίων από χριστιανικές οικογένειες... Κι έτσι σε 15 μέρες έγιναν 400 υιοθεσίες... Το ανακάλυψαν οι Γερμανοί και αναζήτησαν τους υπευθύνους. Ο Δικαστής αυτός παρουσιάστηκε οικειοθελώς στο γερμανό Στρατιωτικό Διοικητή, παρόντος και του Μαξ Μέρτεν, και δήλωσε ότι αυτός ήταν εμπνευστής του σχεδίου για να σώσει τα παιδιά των Εβραίων, ότι αναλαμ-

βάνει την ευθύνη και ζητά να μην διωχθούν οι δικηγόροι. Οι Γερμανοί θαύμασαν το θάρρος του και τον άφησαν ελεύθερο. Με την ευκαιρία θα ήθελα να επισημάνω ότι αυτόν τον ηρωικό δικαστή τον ξέχασαν όλοι και δεν τίμησε τη μνήμη του ούτε η Εβραϊκή κοινότητα, ούτε ο Δήμος Θεσσαλονίκης, ούτε κάποια δικαστική ένωση...

Την ίδια εποχή της Κατοχής ο ΔΣΘ φιλοξένησε στη Θεσσαλονίκη πολλούς δικηγόρους που είχαν διώξει από Σέρρες, Δράμα, Καβάλα οι Βούλγαροι, που κατείχαν την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, υπέβαλλε υπόμνημα στη διεθνή διάσκεψη το 1945 ζητώντας ικανοποίηση των εθνικών μας δικαιών κι ήταν από τους πρώτους φορείς που μεταπολεμικά ζήτησε πλήρη εκλογικά δικαιώματα για τις γυναίκες... Για την ιστορία αξίζει να αναφέρουμε ότι στις 17 Απριλίου 1953, μετά από αίτημα γυναικών δικηγόρων, εξέδωσε ψήφισμα στο οποίο αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι: «Η σύγχρονος υγιής, προοδευτική και απηλλαγμένη απηρχαιωμένων προλήψεων αντίληψις δεν ανέχεται εις την χώραν ημών διαφορισμόν μεταξύ ανδρών και γυναικών και δη νομικόν καθεστώς ανικανότητων και μειονεκτικόν θέσιν εις βάρος της Ελληνίδας... Υπό την πνοήν των αντιλήψεων τούτων τα εν τη μνησθείση αιτήσιν των γυναικών δικηγόρων επόμενα σημεία μειονεκτικότητας αυτών έναντι των ανδρών συναδέλφων των δέον όπως εξαλειφώσιν ανευ τινος παρελκύσεως...» Μέσα σε έναν αιώνα υπάρχουν πολλά στη δράση του Δικηγορικού Συλλόγου για τα οποία πρέπει να αισθάνονται περήφανοι οι δικηγόροι της Θεσσαλονίκης, η κοινωνία της Θεσσαλονίκης και η Ελλάδα γενικότερα, γιατί ο ΔΣΘ υπήρξε πρωτοπόρος. Όπως προανέφερα, όμως, οι στιγμές έξαρσης ή σιωπής είχαν σχέση με το επίπεδο και το όραμα των εκάστοτε Προέδρων και των Μελών των Διοικητικών Συμβουλίων, γι αυτό για λόγους αντικειμενικότητας οφείλουμε να επισημάνουμε ότι υπήρξαν και Πρόεδροι ή Διοικήσεις που απέ-

φυγαν να λάβουν θέση απέναντι σε γεγονότα ή καταστάσεις που ταλάνισαν τη δικαιοσύνη, τη Θεσσαλονίκη ή την Ελλάδα.

Στα υπέρ του ΔΣΘ είναι σίγουρα η εξωστρέφεια του την τελευταία δεκαετία του 20ου αιώνα όταν, συλλαμβάνοντας τα μηνύματα των καιρών, ίδρυσε (Ιούνιος 1995) την «Ένωση Βαλκανικών Δικηγορικών Συλλόγων» με μόνιμη έδρα τη Θεσσαλονίκη, με στόχο να προβάλλει το όραμα και αναγκαιότητα της Βαλκανικής συνεργασίας, αλλά και να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες που παρουσιάστηκαν μετά τις γεωπολιτικές εξελίξεις του 1989 και το άνοιγμα των συνόρων στα Βαλκάνια, βοηθώντας και στην αναζήτηση μητροπολιτικού ρόλου για τη Θεσσαλονίκη στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων. Την ίδια εποχή απέκτησε επαφή και στήριξε με εκδηλώσεις αλλά και συμβολική ενίσχυση το Πατριαρχείο στην Κωνσταντινούπολη, αλλά και φορείς που ίδρυσαν οι ελληνικής καταγωγής πληθυσμοί σε γειτονικές Βαλκανικές χώρες, προσφέροντας αφανή αλλά σημαντική εθνική υπηρεσία.

Περίοδος προεδρίας μου στο Δ.Σ.Θ. (2005-2008) Διετέλεσα πρόεδρος του Δ.Σ.Θ. την περίοδο 2005-2008. Αυτήν την τριετία επεδίωξα να έχει ο Δ.Σ.Θ. έντονο παρεμβατικό λόγο και έργο σε όλα τα μεγάλα θέματα που απασχολούσαν την πόλη αλλά και την ελληνική κοινωνία και ανταποκρίθηκε θετικά σε αυτή την κατεύθυνση η συντριπτική πλειοψηφία των τότε μελών του Δ.Σ. Πίστευα και πιστεύω ότι σοφά ο νομοθέτης έδωσε τη δυνατότητα στους δικηγορικούς συλλόγους να εκφέρουν γνώμη για όλα τα μεγάλα εθνικά ή κοινωνικά θέματα, διότι με την παρεμβατική λειτουργία των δικηγορικών συλλόγων ως ανεξαρτήτων φορέων επέρχονταν μια ισορροπία στη λειτουργία του πολιτεύματος, με την έννοια ότι οι δικηγορικοί σύλλογοι λειτουργούσαν ως υπερασπιστές των δικαιωμάτων και ελευθεριών των πολιτών.

Οι παρεμβάσεις μας αυτήν την τριετία γίνονταν με την επεξεργασία και υποβολή στην κυβέρνηση

τεκμηριωμένων προτάσεων με ταυτόχρονη πίεση για υλοποίησή των, με τη συμμετοχή μας σε όλες σχεδόν τις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με πρωτοβουλίες μας, με την σε τακτά διαστήματα ενημέρωση των φορέων της πόλης και των βουλευτών, αλλά και την έκδοση ψηφισμάτων για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

Ενδεικτικά αναφέρω ότι το Μάρτιο του 2005 τα θέματα της δικαιοσύνης απασχολούσαν αρνητικά την κοινή γνώμη λόγω καταγγελιών για παραδικαστικά κυκλώματα κ.τ.λ. Εκδώσαμε ένα ψήφισμα στις 28-3-2005 και ταυτόχρονα υποβάλλαμε υπόμνημα στον Υπουργό Δικαιοσύνης με τεκμηριωμένες προτάσεις, ενώ παράλληλο υπόμνημα είχε υποβάλλει και ο Δ.Σ.Α. Άμεσα ο τότε Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Παπαληγούρας συγκρότησε νομοπαρασκευαστική επιτροπή στην οποία συμμετείχαμε και οι περισσότερες από τις προτάσεις μας (που ήταν και προτάσεις του σώματος) έγιναν νόμοι (ενδεικτικά αναφέρω την αλλαγή του τρόπου επιθεώρησης των δικαστών, την απομάκρυνση με εθελουσία έξοδο ανεπαρκών δικαστών, την αλλαγή του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας της Σχολής Δικαστών κ.τ.λ.) Μάλιστα πετύχαμε τότε να συμμετέχει ο Δ.Σ.Θ. με εκπρόσωπό του σε όλες τις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές του Υπουργείου Δικαιοσύνης μαζί με το Δ.Σ.Α. και εκπροσώπους Δικαστικών Ενώσεων, με άριστα αποτελέσματα για το νομοθετικό έργο του Υπουργείου.

Μερικά από τα ψηφίσματα και τις πρωτοβουλίες του ΔΣΘ της τριετίας αυτής συζητήθηκαν και επηρέασαν η διαμόρφωσαν εξελίξεις σε πανελλήνιο επίπεδο. Έτσι ο Δ.Σ.Θ. στις 6-7-2007 εξέδωσε ψήφισμα καταγγέλοντας την εξέλιξη της υπόθεσης Βατοπεδίου, με αφορμή την παραχώρηση από την κυβέρνηση εκτάσεων του δημοσίου από περιοχές των Δήμων Θέρμης, Πανοράματος, Ωραιοκάστρου, Θερμαϊκού κ.τ.λ. στη Μονή Βατοπεδίου, και πήρε την πρωτοβουλία για ακύρωση των παραχωρήσεων

Στα υπέρ του ΔΣΘ είναι σίγουρα η εξωστρέφειά του την τελευταία δεκαετία του 20ου αιώνα όταν, συλλαμβάνοντας τα μηνύματα των καιρών, ίδρυσε (Ιούνιος 1995) την «Ένωση Βαλκανικών Δικηγορικών Συλλόγων» με μόνιμη έδρα τη Θεσσαλονίκη, με στόχο να προβάλλει το όραμα και αναγκαιότητα της βαλκανικής συνεργασίας, αλλά και να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες που παρουσιάστηκαν μετά τις γεωπολιτικές εξελίξεις του 1989 και το άνοιγμα των συνόρων στα Βαλκάνια, βοηθώντας και στην αναζήτηση μιτροπολιτικού ρόλου για τη Θεσσαλονίκη στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων

(μαζί με τους Δημάρχους των περιοχών αυτών) με θετικά αποτελέσματα, πετυχαίνοντας να παραμείνουν στο δημόσιο αυτές οι εκτάσεις για να μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον ως χώροι πρασίνου, για πολιτιστικές χρήσεις κλπ. επ' ωφελεία των τοπικών κοινωνιών. Η πρωτοβουλία αυτή του Δ.Σ.Θ. και το ψήφισμα που εκδόθηκε στις 6-7-2007 (όταν, δυστυχώς, σιωπούσαν άλλοι, πιο αρμόδιοι φορείς της Θεσσαλονίκης) έτυχε ευρείας δημοσιότητας και κλήθηκε ο γράφων ως πρόεδρος του Δ.Σ.Θ. τότε να καταθέσει ως μάρτυς σε εξεταστική επιτροπή της Βουλής, ενώ ο Δ.Σ.Θ. τότε διέσωσε ουσιαστικά την τιμή της πόλης. Το ψήφισμά μας-καταγγελία με ημερομηνία 8-4-2005 για το γεγονός ότι μόνο στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας στις εκλογές του 2004 γινόταν κατανομή των βουλευτικών εδρών με συνυπολογισμό και των λευκών ψηφοδελτίων (με απόφαση Εκλογοδικείου) συγκίνησε την κοινή γνώμη, ενώ το «προφητικό» ψήφισμά μας στις 16-11-2007 με το οποίο έγκαιρα καταγγέλαμε την υπερχρέωση των Ελλήνων πολιτών πέρασε δυστυχώς απαρατήρητο τότε, διότι όλοι στην Ελλάδα ζούσαν σε μια εικονική πραγματικότητα και δεν ήθελαν να δουν την αλήθεια. Υπήρξαν ακόμη ψηφίσματα που έκρουαν τον κώδωνα του κινδύνου για την αποβιομηχάνιση της Θεσσαλονίκης και της

Μακεδονίας, για τα ανθρώπινα δικαιώματα, για τη σωφρονιστική πολιτική, για την πολιτιστική μας κληρονομιά κ.τ.λ.

Νομίζω ότι, αν ο Δ.Σ.Θ. αποφάσιζε να εκδώσει σε ένα τόμο τα πλέον χαρακτηριστικά έγγραφα και ψηφίσματα των 100 ετών, σε αυτό τον τόμο σίγουρα θα είχαν θέση αρκετά από τα ψηφίσματα που εξέδωσε ο Δ.Σ.Θ. την περίοδο 2005-2008. Πάντως με στόχο τη διάσωσή των, ως ιστορικών κειμένων του Δ.Σ.Θ., μερικά από τα ψηφίσματα της περιόδου αυτής με διαχρονικό ενδιαφέρον τα συμπεριέλαβα ως «επίμετρο» στο εκδοθέν το 2014 βιβλίο μου με τίτλο «Με το βλέμμα στο μέλλον» (εκδ. Ιανός, 2014).

Θέλοντας να βελτιώσουμε τις υποδομές των δικαστηρίων στη Θεσσαλονίκη αυτή την περίοδο πετύχαμε να γίνει ανακαίνιση του δικαστικού μεγάρου (ουσιαστικά έτσι απέκτησε ψύξη-θέρμανση, τοποθετήθηκαν ψευδοροφές, άλλαξε ο ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός κ.τ.λ.) και με επιμονή προχωρήσαμε το θέμα ανέγερσης συμπληρωματικού δικαστικού μεγάρου σε χώρο του ΟΛΘ απέναντι από το υφιστάμενο δικαστικό μέγαρο. Πετύχαμε (παρά τις αντιδράσεις) να υιοθετήσει την πρότασή μας η τότε κυβέρνηση, ψηφίστηκε ειδική τροπολογία στη Βουλή το Φεβρουάριο του 2007 για ανέγερση δικαστικού μεγάρου σε χώρο

του ΟΛΘ, δυο φορές εξήγγειλε το έργο επίσημα ο τότε Πρωθυπουργός, υπογράφηκε στις 2-8-2007 προγραμματική συμφωνία μεταξύ ΟΛΘ και Υπουργείου Δικαιοσύνης με εξασφαλισμένη χρηματοδότηση μέσω ιδιότυπης ΣΔΙΤ μεταξύ ΟΛΘ και Υπουργείου Δικαιοσύνης για ανέγερσή του, αλλά δυστυχώς μετά τη λήξη της θητείας μας ενισχύθηκε η θέση των «αντιδρώντων» και με προσχηματικούς λόγους το έργο εγκαταλείφθηκε από την τότε κυβέρνηση.

Επίσης, πέρα από τη βελτίωση της καθημερινότητας των δικηγόρων, πετύχαμε την ψήφιση νόμου για λειτουργία αθλητικού δικαστηρίου στη Θεσσαλονίκη με αρμοδιότητα Μακεδονία, Θράκη, Θεσσαλία και Ήπειρο, αλλά μετά από εξάμηνη επιτυχή λειτουργία (από Φεβρουάριο μέχρι Αύγουστο 2006) η με αθνοκεντρική νοοτροπία λειτουργούσα ΕΠΟ το κατήργησε, διότι δήθεν η λειτουργία του σήμαινε επέμβαση στην ανεξαρτησία της και διάσπαση της νομολογίας!

Ανέφερα με κάποιες λεπτομέρειες τα ανωτέρω για να επισημάνω ότι περισσότερα πετυχαίνει κάποιος με προγραμματικό-προληπτικό σχεδιασμό. Πίστευα και πιστεύω πάντα στις αρχές του προγραμματικού συνδικαλισμού, με την έννοια ότι οφείλουν οι Διοικήσεις των δικηγορικών συλλόγων να έχουν συγκεκριμένο πλαίσιο στόχων και τεκμηριωμένες προτάσεις, ασκώντας πίεση για υλοποίησή τους, ξέροντας πάντα πιο είναι το εφικτό σε κάθε χρονική στιγμή. Να προλαμβάνουν τα γεγονότα και να επηρεάζουν την εξέλιξή τους με καιρικές παρεμβάσεις. Ενδεικτικά αναφέρω ότι το 2007 με μεθοδική προετοιμασία και σε συνεργασία με την διοίκηση του Τ.Ν πετύχαμε αύξηση της επικουρικής σύνταξης του ΚΕΑΔ σε ποσοστό 77% χωρίς τυμπανοκρουσίες. Ως πρόεδρος του Δ.Σ.Θ. αυτήν την αρχή τήρησα πάντα, υποβάλλοντας πάντα τεκμηριωμένες προτάσεις και προλαμβάνοντας αποφάσεις της κεντρικής εξουσίας πριν πάρουν την οδό εξαγγελίας. Με αυτήν την αρχή και με

αποτελεσματική παρέμβαση, χωρίς τυμπανοκρουσίες, πετύχαμε (ως σώμα) να μην επιβληθεί ΦΠΑ στις δικηγορικές αμοιβές το 2005 (υπήρχε πρόθεση του κ. Αλογοσκούφη για επιβολή ο οποίος, μετά την αποτελεσματική παρέμβαση, έστειλε σε συνεδρίαση Ολομέλειας τον υφυπουργό κ. Δούκα για να μας διαβεβαιώσει ότι δεν θα επιβάλλονταν ΦΠΑ στις αμοιβές των δικηγόρων), να αυξηθεί το 2007 η επικουρική σύνταξη του ΚΕΑΔ κατά 77% και γενικότερα να είναι σεβαστή η άποψη του δικηγορικού σώματος, αλλά και του Δ.Σ.Θ. ειδικότερα. Δυστυχώς, το δικηγορικό σώμα και οι κατά καιρούς εκπρόσωποί του δεν είχαν πάντα τη δέουσα ψύχραιμη εκτίμηση και αντιμετώπιση των πραγμάτων και έθεταν μαξιμαλιστικούς στόχους χωρίς να έχουν τεκμηριωμένες προτάσεις γι' αυτό. Ενδεικτικά πάλι αναφέρω ότι, όταν στις 2-3-2007 ήρθε στα γραφεία του Δ.Σ.Θ. ο τότε Υπουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών κ. Τσιτουρίδης για να αναγγείλει την αύξηση κατά 77% της επικουρικής σύνταξης, κάποιοι συνάδελφοι τον περίμεναν με πανό διαμαρτυρίας, θεωρώντας πιθανόν μικρή την κατά 77% αύξηση! Οι εκπρόσωποι του δικηγορικού σώματος κάθε φορά που λειτουργούσαν με τις αρχές του προγραμματικού συνδικαλισμού και προληπτικά έχοντας και τεκμηριωμένες προτάσεις πετύχαιναν πολλά, γι αυτό και επισημαίνω τα ανωτέρω, ευχόμενος με αυτήν την αρχή να λειτουργούν διαχρονικά οι Διοικήσεις των δικηγορικών συλλόγων.

Κλείνοντας θα ήθελα επιγραμματικά, απευθυνόμενος κυρίως στις νέες και νέους συναδέλφους που βιώνουν περισσότερο τη θύελλα της κρίσης, να τους πω ότι πρέπει να θυμούνται πάντα πως διαχρονικά ο ρόλος των δικηγορικών συλλόγων είναι να λειτουργούν ως ανάχωμα στην αυθαιρεσία της εξουσίας, προστατεύοντας τα συνταγματικά δικαιώματα των πολιτών, κι ότι ρόλος του δικηγόρου είναι να υπερασπίζεται τα δικαιώματα του μερμηγκιού απέναντι στον ελέφαντα.

Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΗΣ ΤΟΣΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΩΡΟΝ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΟΣ, ΟΣΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΩΡΟΝ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΡΥΤΕΡΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΓΥΡΟΝ

Άγγελος Ν. Βαμβακόπουλος
Δικηγόρος

Η επίλυση των χρονιζόντων Δικηγορικών προβλημάτων (άκρατος πληθωρισμός, εκκαθάρσις μητρώων, δεοντολογία, πειθαρχικός έλεγχος, ανθρώπινος τρόπος εργασίας, καταξίωσις κοινωνική του Δικηγόρου, προστασία κατά την άσκησιν του λειτουργήματός του, διασφάλισης των αμοιβών του, κατανομή και διανομή διακεκριμένων εισοδημάτων), είναι καθαρώς εσωτερική υπόθεσις του σώματος, και δια να επιλυθούν απαιτούν συνδικαλιστικές διοικήσεις μεθοδικάς, σοβαράς και κυρίως τολμηράς, διοικήσεις αποφασισμένας να δημιουργήσουν αντιθέσεις και αντιπάθειες τόσον εις τον χώρο της εκτελεστικής εξουσίας και της Δικαιοσύνης, όσον και εις τον χώρο των Δικηγόρων, διότι μία διοίκησις η οποία είναι ανεκτή και ευχάριστος εις άπαντας, οπωσδήποτε έχει αποτύχει, δεδομένου ότι η επίλυσις οιοσδήποτε προβλήματος, έστω

και του πλέον ασημάντου, δεν είναι δυνατόν, παρά να έχει δυσάρεστους επιπτώσεις εις κάποιον συνάδελφον ή εις κάποιαν υπηρεσίαν.

Εις το σημείο αυτό θεωρώ επιβεβλημένον να εκθέσω σκέψεις μου εκ της εμπειρίας επί των κυριότερων εκ των ανωτέρω προβλημάτων:

Το πλέον οξύ πρόβλημα του άκρατου πληθωρισμού, καθίσταται πλέον επικίνδυνον, εκ του γεγονότος ότι δεν έχουμε αύξησιν συναλλαγών εις βαθμόν τοιούτον που να δικαιολογείται η είσοδος δικηγόρων με τον σημερινόν ανεξέλεγκτον ρυθμόν. Το πρόβλημα δε του πληθωρισμού είναι συνδεδεμένον και με το πρόβλημα της εκκαθάρισεως των μητρώων και αμφοτερα χρήζουν άμεσων και ριζοσπαστικών λύσεων. Πέραν των απραγματοποιήτων κατ' εμέ λύσεων -και τούτο λόγω του πολιτικού κόστους της εκάστοτε κυβερνήσεως- περί αναμορφώσεως των νομικών σπουδών

και περί αλλαγής του τρόπου εισόδου των νέων δικηγόρων εις το επάγγελμα, το πρόβλημα είναι παρόν και απαιτεί λύσιν έστω και βραχυχρόνιον, που δεν αποκλείεται να καταστή μακροχρόνιον, εάν κωφεύουν οι εκάστοτε κυβερνήσεις. Πρέπει να γίνει αντιληπτόν και κυρίως από τους νέους συναδέλφους ότι το δικηγορικόν επάγγελμα βραχυχρονίως μόνον είναι ένα μέσον βιοποριστικόν, μακροπροθέσμως όμως ο Δικηγόρος επιβάλλεται να καταξιωθεί κοινωνικώς και να καθιερωθή ως κοινωνικός ηγέτης. Ως εκ τούτου το πρώτον μέτρον που πρέπει να ληφθή είναι να περάσει στις εξεταστικές επιτροπές η γραμμή της διεξαγωγής σοβαρών εξετάσεων επί τω τέλει να εισέρχονται οι άξιοι, επιτυχανομένης της επιβεβλημένης ισορροπίας μεταξύ αριθμού εξερχομένων και εισερχομένων Δικηγόρων. Αποκρούω τας συντεχνιακάς μεθόδους, εισδοχής των υποψηφίων εις την Δικηγορίαν, αι οποίαι ενέχουν το στοιχείον της ιδιοτελείας, αλλά πιστεύω εις την αξιολόγησιν των κριτηρίων. Διά αυτού του τρόπου -που μόνον ο Δικηγορικός Σύλλογος δύναται να εφαρμοσθή- θα δημιουργηθή μεγάλος προβληματισμός εις του σπουδαστάς των νομικών σχολών και εν συνεχεία θα επέλθη η αποθάρρυνσις προς συμμετοχήν των εις τας εξετάσεις των ανεπαρκώς προετοιμασμένων υποψηφίων Δικηγόρων και των σκεπτομένων να μην ασχοληθούν σοβαρώς με τη Δικηγορίαν, αλλά προσέρχονται εις τας εξετάσεις, διότι κάποιιοι, κατ' επίφασιν υποστηρικταί των νέων, εδημιούργησαν την πεποίθησιν εις αυτούς ότι τύποις εξετάζονται. Τον υποδεικνυόμενον αυτόν τρόπον εισόδου εις το Δικηγορικόν επάγγελμα πρέπει εσείς νέοι συνάδελφοι να τον εστερνισθείτε, διότι εσάς αφορά περισσότερο, εσάς αφορά περισσότερο, εσάς θα ωφελήσει πρωταρχικώς και εν συνεχεία ολόκληρον τον Δικηγορικόν χώρον.

Το πρόβλημα της ασκήσεως ασυμβιβάστων προς την Δικηγορίαν παρά ικανού αριθμού συναφέλφων, είναι δυνατόν να αντιμετωπισθή με την υπάρχουσαν Νομοθεσίαν, ήτις κατ' εμέ είναι

επαρκής. Είναι απαράδεκτον να γίνεται ανεκτός εκ μέρους του Συλλόγου ο τρόπος ασκήσεως Δικηγορίας παρ' ωρισμένων συναδέλφων, παραδικηγορούντων, και έτσι να διασπαθίζεται το Δικηγορικόν εισόδημα, αφ' ενός δια της συμμετοχής αυτών εις του διανεμητικούς λογαριασμούς, τους οποίους αιμοδοτούν οι καθημερινώς δοκιμαζόμενοι μάχιμοι Δικηγόροι, αφ' ετέρου διά του αθέμιτου ανταγωνισμού, τον οποίο ασκούν είτε δια της λήψεως πενιχρών αμοιβών, είτε καθιστάμενοι παρακολουθήματα Συμβολαιογράφων και Τραπεζών. Το ανωτέρω πρόβλημα αγγίζει όλους τους ενεργούς Δικηγόρους, περισσότερο όμως εσένα νέε Δικηγόρε. Οι Διοικήσαντες τον Δικηγορικόν Σύλλογον Θεσσαλονίκης και μερικοί εκ των Διοικούντων αυτόν σήμερα υποθάλλουν συνειδητώς αυτούς, που απαράδέκτως θέλουν να λέγονται Δικηγόροι, δια λόγους ευνότους.

Ο Συνδικαλιστής Δικηγόρος πρέπει να κοσμεείται από την βασική αρετήν του συνδικαλιστού που είναι η «αλήθεια», και να διακρίνεται δια την ευθύτητά του και την ειλικρίνειάν του όταν απευθύνεται εις τους συναδέλφους του προβάλλοντας τα προβλήματα, περιγράφοντας τους τρόπους αντιμετώπισεως αυτών, τις μεθοδεύσεις των αγώνων, αποφεύγοντας την μέθοδον της παρελκύσεως διότι τούτο αποδεικνύει και ατολμίαν και ιδιοτελείαν.

Η σχέσις του συνδικαλιστού Δικηγόρου προς τους συναδέλφους του είναι σχέσις «προσφοράς υπηρεσίας». Αν συνεπώς ο συνδικαλιστής είναι ικανός και τίμιος υπηρέτης, δεν έχει ανάγκην να κολακεύη τους συναδέλφους του δια να τους υπηρετεί. Έτσι αντιλαμβάνομαι εγώ την σχέσιν του με τους συναδέλφους του.

Η κρυψίνια είναι ίδιον των πολιτικών και δεν έχει θέσιν η επιβαρυντική αυτή περίπτωσις εις τπους συνδικαλιστικούς χώρους. Οι πολιτικές λεγομένες πράξεις είναι απατηλές και δια τους λόγους αυτούς οι κρυψίνοες συνδικαλισταί πρέπει να απομακρύνονται όχι μόνον ως ακατάλληλοι διά συνδικαλιστικώς επιδιώξεις, αλλά και ως άκρως

Σκοπός της δημοσιοποιήσεως η ευαισθητοποίησί σας και εν συνεχεία η κινητοποίησί σας και η έναρξις της προσπάθειας σας προς επιδογήν των κατάλληλων συνδικαλιστικών σας εκπροσώπων, από τον χώρο των ενεργών και αγωνιστών δικηγόρων, που θα δώσουν πνοήν ζωής εις τον -μερικώς εν ύπνω τελούντα- Δικηγορικόν μας Σύλλογον

επικίνδυνοι και επιζήμιοι, διότι επιλέγουν προς επίλυσιν τα ασήμαντα προβλήματα, αρκεί αυτά να προβάλλουν πληθωρικόν λαϊκισμόν.

Το Δικηγορικόν σώμα, αποτελούμενον από επιστημόνας ανεπτυγμένου νοπτικού, καταλαμβάνει κοινωνικόν χώρον ικανόν και κεντρικόν, και ο υπόλοιπος κοινωνικός περίγυρος, άλλοτε εμφανώς και άλλοτε σιωπηρώς αναγνωρίζει εις αυτό θέσιν αρχηγικήν και αξιοί την πρωτοπορείαν του εις παντός είδους κοινωνικούς αγώνας.

Πρέπει να κατανοήσεις συνάδελφε ότι ο Δικηγορικός Σύλλογος δεν είναι σωματείον σειράς, αλλά αρχηγέων σώμα με αποστολήν επιστημονικήν, κοινωνικήν και συνδικαλιστικήν, δυνάμενον να επιβιώσῃ υπό συνθήκας ελεύθερου κοινωνικού ανταγωνισμού και γενικώς ελεύθερου κοινωνικοπολιτικοοικονομικού βίου, τα δε μέλη του Δικηγόρου θα διαβιώσουν αξιοπρεπώς και θα αναδεικνύονται πολίτες κύρους εφ' όσον η ηγεσία του είναι σοβαρή, τολμηρή και υψυπετής.

Μόνον η κοινωνική καταξίωσις και παραδοχή του Δικηγόρου -μοναδικού θεσμού εξισώσεως των διαδίκων ενώπιον μιας ανεξαρτήτου Δικαιοσύνης και ελέγχοντος και μειούντος την κρατικήν αυθαιρεσίαν- θα αμβλύνη σωρείαν εκκρεμούντων συνδικαλιστικών αιτημάτων του σώματος.

Η δε κοινωνική καταξίωσις είναι έργον που μόνον οι Δικηγορικοί Σύλλογοι δύνανται να επιτύχουν, υπό ηγεσίαν έμπειρον δικηγορικός, και διακρινόμενην δια την σοβαρότητα της, και όχι δια τον ιδιοτελή λαϊκισμόν της τον εξαντλούμε-

νον εις εορτάς και πανηγύριες ξένας προς την σοβαρότητα και αποστολήν του σώματος.

Ο Δικηγορικός μας Σύλλογος πρέπει αμέσως να βελτιώσῃ ποιοτικώς και ποσοτικώς της δημόσιες σχέσεις του και να τονώσῃταις ολίγας που έχει, όχι μόνο με βάση την υποτέλειαν, η οποία καλύπτει ιδιοτέλειαν μερικών εκ των εκπροσώπων του, αλλά με βάση την καλώς νοουμένην αρχήν της υπεροψίας του σώματος.

Εις τας σχέσεις δε του Δικηγορικού Συλλόγου με τας λοιπάς Δημοσίας Υπηρεσίας και τους Δικαστικούς Λειτουργούς πρέπει να καθίσταται εμφανής η δυναμική του Δικηγορικού Συλλόγου.

Σκοπός της δημοσιοποιήσεως αυτής των απόψεων μου είναι, αγαπητοί συνάδελφοι, η ευαισθητοποίησί σας και εν συνεχεία η κινητοποίησί σας και η έναρξις της προσπάθειας σας προς επιλογήν των κατάλληλων συνδικαλιστικών σας εκπροσώπων, από τον χώρο των ενεργών και αγωνιστών δικηγόρων, που θα δώσουν πνοήν ζωής εις τον -μερικώς εν ύπνω τελούντα- Δικηγορικόν μας Σύλλογον, που θα κινητοποιήσουν το δυναμικό του συλλόγου και θα προσδιορίσουν υψυπετείς στόχους, σπηριζόμενοι εις την δυναμικήν του σώματος, αποφεύγοντας τα μικροεξυπηρετήσεις -υποχρεωμένοι να εξυπηρετούν τους δικηγόρους είναι οι υπάλληλοι του Συλλόγου και όχι οι ιθύνοντες- και γενικώς την μικροπολιτικήν την σκοπούσαν αποκλειστικώς και μόνον εις την επιδιωκουμένην επανεκλογήν.

Είτε συμφωνείτε απολύτως προς τον πρώτυπον

του παρ' εμού υποδεικνυομένου συνδικαλιστού και τας επιδιώξεις του, είτε έχετε σκέψεις και προτάσεις βελτιωτικές των ιδικών μου, παράκλησις να συζητήσετε αυτές μεταξύ μας, και απο κοινού να επιδιώξουμε λύσεις των προβλημάτων, να ιεραρχίσουμε μεθόδους διεξαγωγής αγώνων και τελικώς να αναδείξουμε σύλλογον με υψυπετείς συνδικαλιστικούς στόχους, με λαμπράν κοινωνικήν προβολήν και έναν Δικηγόρον πρώτον πολίτην.

Είναι η ώρα, συνάδελφοι, να αποβληθούν οι συνδικαλισταί οι έχοντες εύκαμπτον σπονδυλικήν στήλην και οι παριστάνοντες τον ενεργόν Δικηγόρον και να στείλετε εις την Διοίκησιν του συλλόγου μας συνδικαλιστάς που θα προκαλέσουν, άμα την εκλογήν των, την λórdωσιν της Διοικήσεως, δια να μπορέσει αυτή να αντιμετωπίση, τουλάχιστον, τα τοπικά της προβλήματα, τα οποία έχουν άμεσον και καθημερινήν σχέση με τη δραστηριότητα μας, και δεν επιλύονται δια ενημερωτικών επιστολών και υποκλίσεων προς του αρμοδίου, τους οποίους μόνον η αποφασιστικότης της διοικήσεως και η δύναμις αυτής μπορεί να συνετίζει.

Ως Δικηγόροι, φίλοι συνάδελφοι, έχομεν αξίωσιν και μέλημα να απονέμεται ορθά η δικαιοσύνη, να συμμετέχομεν εις την απονομήν αυτής αισθητώς και ενεργώς, ως ισότιμον μέρος της λειτουργίας, να τυγχάνομεν της δεούσης προσοχής και σεβασμού παρά των δικαστικών λειτουργών.

Εις το σημείον αυτό παραθέτω προηγηθείσας αναδείξεως ενός χαρακτηριστικού επεισοδίου μεταξύ Δικηγορικού Συλλόγου Παρισίων και κάποιας συνθέσεως του Εφετείου Παρισίων – το συμβάν: «Εις το Παρίσι εις δίκην τινα, ο Πρόεδρος του Εφετείου εις ύφος όπερ στοιχειοθετεί την λόγω εξύβρισιν, προσέβαλε τον Δικηγόρον της υπερασπίσεως του κατηγορουμένου. Ο Δικηγόρος εγκαταλείπη την υπεράσπισιν και καταφεύγει εις τον Δικηγορικόν Σύλλογον των Παρισίων. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου, και κατά την Συνεδρίασιν του Εφετείου, επικεφαλής του Δ.ιοικητικού Συμ-

βουλίου εισβάλει εις την αίθουσαν, διακόπτει την συνεδρίασιν και αξιώνει την άρσιν της προσβολής με την φράσιν εις άπταιστον λατινικήν 'Ανθρωπε, αποκατάστησε τον δόκτορα'.»

Ειδικώτερον εσείς, νέοι συνάδελφοι, χρήζετε ιδιαίτερας προστασίας -δεν σας είναι απαραίτητα και επωφελή τα χαμόγελα και αι θωπείαι των συνδικαλιστών σας, αυτά υποτιμούν την νοημοσύνην σας ως Δικηγόρων, ούτε οι λαϊκιστικές υποσχέσεις, μερικών αδαών και υποκριτών, που δεν γνωρίζουν τις αίθουσες των δικαστηρίων- συνισταμένης κατά πρώτον λόγον εις την στιβαράν και συνεχή συμπαράστασιν του συλλόγου σας κατά την άσκησιν της δικηγορίας σας και εις την κάλυψιν σας έναντι αυθαιρεσιών τινών Δικαστικών λειτουργών – που δεν παραλείπουν, καταχρώμενοι την δικονομικήν τους εξουσίαν, να περιφρονούν την παρουσίαν σας και την συμμετοχήν σας εις την δίκην -και κατά δεύτερον λόγον εις την ολοκλήρωσιν σας την επαγγελματικήν δια συνεχών καθοδηγήσεων και σεμιναρίων περί του τρόπου ασκήσεως της Δικηγορίας σας, του τρόπου διασφαλίσεως των αμοιβών σας, του τρόπου και την μορφήν της παραμονής, με ικανοποιητικήν υποχρεωτικήν αμοιβήν, πλησίον του εμπείρου δασκάλου σας ή και άλλου δικηγόρου εις τα πρώτα σας επαγγελματικά βήματα- με την δημιουργίαν του θεσμού, του λειτουργούντος εις όλα τα Ευρωπαϊκά κράτη και είναι θεμέλιον της αξιοπρεπούς και σωστής επαγγελματικής δραστηριότητος, του μαίτρ και του βοηθού δικηγόρου διά μίαν τριετίαν τουλάχιστον.

Αποβλέπω εις την αναδημιουργίαν και προβολήν του Δικηγορικού Συλλόγου και γενικώς του σώματος, από τον οποίον θα εξέρχεται ο κουρασμένος Δικηγόρος διατηρώντας την αίγλην και τον εγωϊσμόν του μαχομένου Δικηγόρου, και θα εισέρχεται ο νέος με ιδανικά και πίστιν εις την αποστολήν του, προσόντα που θα εκτιμώνται ιδιαίτέρως και θα έχουν ως αντάλλαγμα την ηθικήν και οικονομική του προστασίαν μέσα εις τον διακεκριμένον χώρον της ενεργού Δικηγορίας.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ:

Συμβολή στους εθνικούς αγώνες και στην κοινωνία της πόλης

Γιώργος Κωνσταντινίδης
Δικηγόρος, Πιανίστας,
τ. Διευθυντής Κρατικού Ωδείου
Θεσσαλονίκης

Με το νόμο ΓΤΙΖ 3317 της 23/27-12-1908 «περί Δικηγορικών Συλλόγων» και του προς εκτέλεσή του Β.Δ. 24/26 Ιανουαρίου 1909 «περί εκτελέσεως του ΓΤΙΖ 3317 νόμου περί δικηγορικών συλλόγων» συστάθηκαν οι Δικηγορικοί Σύλλογοι σε κάθε Πρωτοδικείο της χώρας. Μετά τους Βαλκανικούς πολέμους (1912-1913) η Ελλάδα επεκτάθηκε και στις Νέες Χώρες, ανάμεσα σε αυτές και στη Θεσσαλονίκη. Προς επέκταση της ήδη υφιστάμενης νομοθεσίας, δημοσιεύθηκε ο νόμος 147/1914 «Περί της εν ταις προσαρτωμέναις χώραις εφαρμοστέας νομοθεσίας και της δικαστικής αυτών οργανώσεως» (ΦΕΚ 25/1-2-1914) και ακολούθησε με εισήγηση του Υπουργού Δικαιοσύνης και Γενικού Διοικητή Μακεδονίας Κ. Ρακτιβάν, το Β.Δ. της 18/23 Μαΐου 1914 (ΦΕΚ 138/23-5-1914) «περί ορισμού ημέρας προς συγκρότησιν των Δικηγορικών Συλλόγων στις Νέας Χώρας», με το οποίο ορίστηκε η 15η Ιουνίου 1914 ως ημέρα συγκρότησης και αρχαιρεσιών των Δικηγορικών Συλλόγων.

Ιδρύθηκε λοιπόν ο πρώτος Δικηγορικός Σύλλογος στην ελεύθερη πια Θεσσαλονίκη, διότι όπως προκύπτει από το δημοσίευμα της εφημερίδας «Ερμής» της 21ης Μαρτίου του 1880, Δικηγορικός Σύλλογος στη Θεσσαλονίκη είχε ιδρυθεί και επί Οθωμανικής

κυριαρχίας, και συγκεκριμένα στις 16 Δεκεμβρίου 1879, κοινώς 34 χρόνια νωρίτερα. Η σύνθεση του Συμβουλίου του, με την παρουσία 3 Εβραίων, 2 Μουσουλμάνων και 4 Χριστιανών, καθώς και η ανάθεση της προεδρίας του στον Δ.Ν. Ζαχαριάδη, αντανakλούσε την ισχυρή επιρροή της ελληνικής ορθόδοξης κοινότητας στον επαγγελματικό αυτό κλάδο (όπως και σε πολλούς άλλους), γεγονός που καταδεικνυε τη δυναμικότητά της, την εξαιρετική της οργάνωση, το μορφωτικό της επίπεδο και το υψηλό εθνικό της φρόνημα, στοιχεία που τη βοήθησαν να διατηρήσει τη συνοχή και την ταυτότητά της μέσα στο αφιλόξενο περιβάλλον της οθωμανικής κυριαρχίας τα χρόνια πριν την απελευθέρωση.

Στα εκατό πλέον χρόνια της ιστορίας του, η προσφορά του Συλλόγου εκτείνεται πέραν των προσπαθειών για τη διασφάλιση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των μελών του και της συμβολής του στην προαγωγή της επιστήμης του Δικαίου και της Δικαιοσύνης.

Συμμετείχε ενεργά (τόσο ο Σύλλογος όσο και τα μέλη του) στο ιστορικό γίνεσθαι της ταραγμένης ιστορίας αυτής της πόλης, στήριξε με τις παρεμβάσεις του τα εθνικά μας δίκαια, επέδειξε την πρόεπουσα αλληλεγγύη και κοινωνική ευαισθησία στους αναξιοπαθούντες συναδέλφους, ευαισθητοποιήθηκε στο ζήτημα των διωγμών των Εβραίων της πόλης τα δύσκολα χρόνια της γερμανικής Κατοχής, πρωτοστάτησε στους κοινωνικούς αγώνες, υπερασπίστηκε τα δικαιώματα των γυναικών.

Ήδη μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, οι δικηγόροι της πόλης μας έσπευσαν ως αρωγοί στους πρόσφυγες που συνέρρευαν στη Θεσσαλονίκη, κλήθηκαν και συμμετείχαν από πατριωτισμό στις επίπονες διεκπεραιωτικές εργασίες της απογραφής και εγκατάστασης των προσφυγικών οικογενειών στην πόλη και στην ευρύτερη περιοχή.

Την περίοδο του Μεσοπολέμου, ο Δικηγορικός

Σύλλογος αρνήθηκε να επικροτήσει την κατά τα τραγικά γεγονότα των αρχών του Μαΐου 1936¹ (κατά διαταγή του τότε Αστυνομικού Διευθυντή Ντάκου) ένοπλη απώθηση των απεργών διαδηλωτών και των καπνεργατών, που κατά ομάδες διέτρεχαν την πόλη, η οποία είχε ως αποτέλεσμα πολλούς θανάσιμους τραυματισμούς και ομαδικές κηδείες². Επί τρεις ημέρες οι πολυάριθμοι τότε καπνεργάτες είχαν καταλάβει διοικητικά κτίρια και δημόσιες υπηρεσίες. Έγιναν δε πολλές συλλήψεις και κρατήσεις, ανάμεσα στις οποίες και κάποιων δικηγόρων. Ο Σύλλογος εξέδωσε ψήφισμα διαμαρτυρίας (επί προεδρίας Γεωργίου Σερεμέτη) προς τον τότε Υπουργό Κωνσταντίνο Πάλλη και αγωνίστηκε μέχρι την αποχώρηση των αστυνομικών και την αποκατάσταση της τάξης στην πόλη (κατόπιν διαταγής του Διοικητή Γ' Σώματος Στρατού) με ενέργειες των αξιωματικών και οπλιτών του Στρατού, οι οποίες επικροτήθηκαν από τους απεργούς³.

Μετά την εγκαθίδρυση της δικτατορίας του Ιωάννη Μεταξά, το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου ασχολήθηκε συχνά με τα παράπονα των οικογενειών και τις αιτήσεις πολλών τότε συναδέλφων (Π. Μικρομάστορα, Α. Μονσάν και Ι. Τζεβελέκη), οι οποίοι είχαν έκδηλα αντιδράσει στο καθεστώς και εκτοπίστηκαν με

1 Τα αιματηρά γεγονότα του Μάη του 1936 στην Θεσσαλονίκη ξέσπασαν αυθόρμητα, με αφορμή την απεργία του καπνεργοστασίου «Κομέρσις». Οι εργάτες είχαν υποβάλει τα αιτήματά τους στον εργοδότη και, όταν αυτός τα απέρριψε, κατέλαβαν το εργοστάσιο, κλείστηκαν μέσα σε αυτό και με πανό και μαύρες σημαίες στα παράθυρα ζήτησαν τη συμπαράσταση των άλλων εργοστασίων. Σε λίγες μέρες κηρύσσεται παν-καπνεργατική απεργία κι από τις δύο συνομοσπονδίες και σωματεία, των συντηρητικών από τη μια και της Ενωτικής, που επηρέαζε το ΚΚΕ, από την άλλη. Η απεργία άρχισε να επεκτείνεται και μέσα στους άλλους κλάδους, παίρνοντας γενικότερο χαρακτήρα.

2 Οι νεκροί ήταν τελικά πάνω από 12 και οι τραυματίες πάνω από 300.

3 Ο στρατός από την πρώτη στιγμή επέδειξε φιλικές διαθέσεις και συμπάθεια στους εργάτες, οι οποίοι χειροκρότησαν τους στρατιώτες και τους αγκάλιασαν. Οι τρεις ανωτέρω παραπομπές προέρχονται από το ανέκδοτο ημερολόγιο του αναρχικού αγωνιστή Γιάννη Ταμτάκου που αναφέρεται στην εξέγερση του Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη. Το συγκεκριμένο απόσπασμα δημοσιεύτηκε το 1995 στην εφημερίδα «Άλφα».

διοικητικά μέτρα. Μεταξύ των εκτοπισθέντων υπήρξε και ο Υπουργός Δικαιοσύνης (1916-1917 & 1929-1930) και εκ των ιδρυτών του Συλλόγου, Δημήτριος Δίγκας. Έγιναν πολλά διαβήματα από μέρους του προέδρου Γ. Σερεμέτη και του Διοικητικού Συμβουλίου προς τον τότε Γ. Διοικητή Μακεδονίας Γ. Κυρίμη και προς τον Στρατιωτικό Διοικητή.

Δεν είναι δυνατόν να μην αναφερθούμε στη συμμετοχή του κλάδου στον Ελληνοϊταλικό πόλεμο (1940-1941), κατά τον οποίο πολέμησαν και θυσιάστηκαν πολλοί δικηγόροι (Κ. Βαβαϊτογλου, Γ. Γενησεβδάς, Λ. Χατζηπαντωνίου). Ο Σύλλογος, αποτίοντας φόρο τιμής στους πεσόντες, στις 25 Μαρτίου του 1947, επί προεδρίας Θ. Οικονόμου, εντείχισε μαρμαρίνη πλάκα στο εντευκτήριο του Συλλόγου (Τσιμισκή 101).

Στις 9 Απριλίου του 1941, η πόλη κηρύχθηκε ανοχύρωτη και παραδόθηκε στους Γερμανούς.

Ο πρόεδρος Γ. Σερεμέτης, διατηρώντας σχέσεις με την Υπηρεσία επισιτισμού και τον διευθυντή της Ν. Χερτούρα, πέτυχε την παροχή επισιτιστικών δελτίων διανομής (Μάρτιος του 1942) τροφίμων σε όλα τα μέλη του Συλλόγου. Ο δε Σύλλογος πραγματοποίησε και απευθείας διανομές τροφίμων, κυρίως σπορέλαιων και οσπρίων. Επί προεδρίας δε Γεωργίου Αυγερινού, το 1943, και λόγω της δυσχερούς κατάστασης, συστήθηκαν 5 επιτροπές από συναδέλφους για έγκριση και χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης (μέσω δανείων) από το Ταμείο Προνοίας Δικηγόρων. Επίσης, το ίδιο έτος, το Διοικητικό Συμβούλιο επισκέφτηκε τον τότε υπασπιστή του Στρατιωτικού Διοικητή Θεσσαλονίκης, Μαξ Μέρτεν, γνωστό για τη σκληρότητά του, για να ζητήσει την έγκριση προμήθειας και διανομής τροφίμων προς τα μέλη του Συλλόγου, αλλά και προς τους συναδέλφους που προσέφυγαν στην Θεσσαλονίκη από τις ανατολικές επαρχίες, λόγω της καθόδου του Βουλγαρικού στρατού και των Βουλγάρων στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη.

Και φτάνουμε στα τραγικότερα γεγονότα του

Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην πόλη μας. Από τον Ιούνιο του 1942 μέχρι τον Αύγουστο του 1943 έλαβαν χώρα στη Θεσσαλονίκη παράνομες φυλακίσεις, συγκεντρώσεις σε στρατόπεδα, θανατώσεις, λεηλασίες περιουσιών και ο απάνθρωπος εξανδραποδισμός προς τα κρεματόρια της Πολωνίας των Ελλήνων Ισραηλιτών.

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης, με στόχο την σωτηρία των Εβραίων της πόλης, κατέβαλλε επανειλημμένα προσπάθειες. Ο καθηγητής Π. Κ. Ενεπεκίδης, στο βιβλίο του για τους διωγμούς των Εβραίων, αναφέρει ότι «μόλις έφυγε τον Μάρτιο του 1943 το πρώτον 'φορτίον σφαγίων' ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης υπέβαλεν εις τον τότε πρωθυπουργόν Λογοθετόπουλον μίαν αίτησιν, δια της οποίας επρότεινε συγκεκριμένως τον περιορισμόν των Ελλήνων Εβραίων εις μίαν ελληνικήν νήσον (...).» Σύμφωνα με το συγγραφέα, το σχέδιο υποστήριξε προφορικά ενώπιον των Γερμανών ο αρχιεπίσκοπος Δαμασκηνός. Παρ' όλη τη διακοίνωση του Πρωθυπουργού⁴ πάντως, σχετικά με τους Εβραίους της Θεσσαλονίκης προς τον πληρεξούσιο του Γ' Ράιχ πρεσβευτή Γκύντερ φον Άλτενμούργκ⁵ και τις έγγραφες αντιδράσεις του Αρχιεπισκόπου Δαμασκηνού και του διαδεχθέντος τον Λογοθετόπουλο τρίτου και τελευταίου κατοχικού πρωθυπουργού Ι. Ράλλη, οι Γερμανοί δεν πτοήθηκαν και δεν υπήρξε η παραμικρή επίδραση στη ροή του εκτοπισμού των Εβραίων.

Πολλές ελληνικές οικογένειες προσφέρθηκαν να διασώσουν και να υιοθετήσουν τα Εβραϊόπουλα που κινδύνευαν. Ήταν απαραίτητη, όμως, η συμβολή των δικαστών και δικηγόρων για τη διαδικασία της υιοθεσίας. Πρωτοστατούντος του θαρραλέου Προέδρου Πρωτοδικών και μετέπειτα

⁴ Ο Ενεπεκίδης, αναφερόμενος στην εν λόγω αντίδραση-διακοίνωση του Λογοθετόπουλου, αναφέρει ότι «μολονότι κατοχικός πρωθυπουργός, αντέδρασε ως ελεύθερος Έλληνας.»

⁵ Η διακοίνωση απευθύνθηκε στον Άλτενμούργκ στις 18 Μαρτίου του 1943, τρεις ημέρες μετά την αναχώρηση του πρώτου συρμού και μία μετά την αναχώρηση του δευτέρου για τα στρατόπεδα συγκέντρωσης στην Πολωνία.

Αρεοπαγίτη Άγγελου Κουτσουμάρη, καθώς και μελών του Δικηγορικού Συλλόγου, ορίστηκαν έκτακτες σε καθημερινή βάση δικάσιμοι, όπου με συνοπτικές εκούσιες διαδικασίες συζητούνταν και αποφασίζονταν οι αιτήσεις υιοθεσίας πολλών χριστιανικών οικογενειών με τη συναίνεση των μαρτυρικών γονέων. Έτσι συντελέσθηκαν μέσα σε 15 ημέρες περίπου 400 υιοθεσίες. Πολλοί δε από τους δικηγόρους κατέβαλαν και τα έξοδα των δικών⁶.

Τέλος, με έγγραφό του στις 13-7-1942, στην προσπάθειά του να σώσει Εβραίους συναδέλφους, ο Δικηγορικός Σύλλογος επί προεδρίας Γ. Σερεμέτη, ζήτησε από τον Γενικό Διοικητή Μακεδονίας να επέμβει στις γερμανικές στρατιωτικές αρχές για να εξαιρέσουν από την πολιτική επιστράτευση των Ισραηλιτών της πόλης επτά δικηγόρους⁷, ενώ συνεχίζονταν από τους Γερμανούς η καταγραφή των Εβραίων αρρένων ηλικίας από 18 έως 45 ετών, με την αιτιολογία ότι ως δημόσιοι υπάλληλοι, αλλά και ως διανοούμενοι, δεν μπορούσαν να επιδοθούν σε έργα που απαιτούσαν σωματική καταβολή, ενώ τονίσθηκε και το γεγονός ότι οι συγκεκριμένοι ήταν απαραίτητοι τόσο για την

εφαρμογή των νόμων και κανονισμών της Ισραηλιτικής Κοινότητας, όσο και για την εφαρμογή του διέποντα τους Ισραηλίτες νόμου στα ελληνικά δικαστήρια. Το εν λόγω έγγραφο ανέφερε δε ότι άπαντες επιστρατεύτηκαν στον ελληνικό στρατό κατά τον τελευταίο πόλεμο, ένας δε εξ αυτών (ο Ηλίας Καμχή) είχε και αδελφό που σκοτώθηκε στο μέτωπο. Το έγγραφο, το οποίο φέρει την υπογραφή του Προέδρου Γ. Σερεμέτη και του Γεν. Γραμματέα Θ. Βαζάκα, αποτελεί αφενός τίτλο τιμής για τους υπογράψαντες αυτές τις σκληρές ημέρες τέτοιο κείμενο, αφετέρου για το Σύλλογο, ενώ παράλληλα με το έγγραφο αυτό αποδίδεται στους επτά αναφερόμενους Εβραίους δικηγόρους η τιμή, την οποία αυτοί δικαιούνταν για τη συμμετοχή τους στον υπέρ της πατρίδας αγώνα.

Κατά το Νοέμβριο του 1944, μετά την επικράτηση του Εθνικού Ελευθερωτικού Μετώπου (Ε.Α.Μ.) λειτούργησε στο Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης μια άτυπη Διοικητική Επιτροπή⁸, η οποία μέσω εράνων κατέθεσε στο ταμείο του Συλλόγου 225 χρυσές λίρες Αγγλίας, συνέταξε κατάσταση συναδέλφων που χρειαζόνταν οικονομική ενίσχυση και διένειμε προς τις οικογένειες των συναδέλφων μεγάλη ποσότητα άλατος. Διόρισε και τον ιατρό Α. Φασιανό με αμοιβή για την ιατρική περίθαλψη των οικογενειών των συναδέλφων που είχαν ανάγκη. Παράλληλα το Διοικητικό Συμβούλιο υπό τον πρόεδρο Γ. Αυγερινό, επισκέφτηκε τον εκπρόσωπο του Ε.Α.Μ. στη Θεσσαλονίκη, Μητροπολίτη Κοζάνης Ιωακείμ και τον Γ. Γραμματέα Ι. Δαλαμάρα, ενώ ο πρόεδρος της Επιτροπής Ανδρέας Μπράκης εξασφάλισε την παροχή ειδών διατροφής στους δικηγόρους που είχαν ανάγκη. Κατά τα δύσκολα χρόνια του εμφύλιου σπαραγμού, ο Σύλλογος έκανε πάλι αισθητή την παρουσία του, επιδεικνύοντας κοινωνική ευαισθησία στη δύσκολη ιστορική συγκυρία. Κατά τις πρώτες μετά την απελευθέρωση κοινοβουλευτικές εκλογές, το

⁶ Τις ομαδικές αυτές σωστικές υιοθεσίες πληροφορήθηκε -όπως αναφέρει ο Τζων Θωμάς- η Γερμανική Στρατιωτική Διοίκηση, η οποία απέστειλε επείγουσα διαταγή προς τον προϊστάμενο του Πρωτοδικείου, αναφερόντάς του να σταματήσει τις υιοθεσίες των Εβραιοπαίδων και να υποβάλει εντός πενήνθήμερου λεπτομερείς καταστάσεις με τα ονοματεπώνυμα και τις διευθύνσεις των φυσικών και θετών γονέων, τα ονοματεπώνυμα των δικηγόρων, δικαστών και γραμματέων που συνέπραξαν και να ενεργήσει κάθε νόμιμη διαδικασία για την αποτροπή των υιοθεσιών. Ο Άγγελος Κουτσουμάρης ζήτησε ακρόαση και έγινε δεκτός από τον Στρατιωτικό Διοικητή Μάϊσνερ και τον υπασπιστή του, λοχαγό Μέρτεν, ο οποίος από τον Ιούνιο του 1942 είχε αναλάβει την ευθύνη της εφαρμογής των μέτρων σχετικά με τις διώξεις και τις περιορισίες των Εβραίων της Μακεδονίας. Ανέλαβε αποκλειστικά την ευθύνη, λέγοντας ότι αυτός υπήρξε ο οργανωτής της όλης διαδικασίας των υιοθεσιών και ότι αυτό το έπραξε χάριν της σωτηρίας αθώων παιδιών, θέτοντας παράλληλα τον εαυτό του στη διάθεση των γερμανικών αρχών. Και σύμφωνα με διήγηση του ίδιου, οι Γερμανοί εξεπλάγησαν και από το θάρρος, την εντιμότητα, την ειλικρίνεια, αλλά και την προσφορά του ως Έλληνα Δικαστή, τον συνόδευσαν μέχρι την έξοδο και τον διαβεβαίωσαν ότι το θέμα θεωρούνταν λήξαν, όσον αφορά δε στις υιοθεσίες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι αυτές ήταν ανθρώπινα επιβεβλημένες λόγω των περιστάσεων.

⁷ Ηλίας Οβαδία, Σαμ. Ναχμιάς, Σιμαντώβ Κοέν, Ηλίας Καμχή, Ισακ Σιάκης, Αλβέρτος Σιάκης, Μεναχέμ Φαρατζής.

⁸ Η επιτροπή αποτελούνταν από τους Α. Μπράκη (Πρόεδρο), Ε. Λινό, Ι. Ζησιάδη, Ι. Ιορδάνογλου, Ι. Τσιτσελίκη, Ι. Πατσά και Ξ. Χρήστου.

Διοικητικό Συμβούλιο επί προεδρίας Θεόδωρου Οικονόμου, διέθεσε ποσό 1.000.000 δρχ. στον Πανελλήνιο έρανο υπέρ των ανταρτόπληκτων. Στις 10 Μαρτίου του 1948, το Διοικητικό Συμβούλιο απύθυνε διαμαρτυρία και κάλεσε όλους τους Δικηγορικούς Συλλόγους Ευρώπης και Αμερικής σε εξέγερση «για τις βίαιες αρπαγές Ελληνοπαίδων από τους Σλαβοκομμουνιστές με σκοπό την αλλοίωση της εθνικής συνείδησης⁹.»

Στην ίδια συνεδρία το Διοικητικό Συμβούλιο, για να βοηθήσει τους επιστρατευμένους κατά τον εμφύλιο συναδέλφους οπλίτες και τις οικογένειές τους, συγκρότησε «Ταμείο Επιστρατεύσεως» και επέβαλε έκτακτη εισφορά σε κάθε παράσταση δικηγόρου στο Πρωτοδικείο με ειδικό ένσημο. Την έκτακτη αυτή εισφορά σεβάστηκαν όλα τα

μέλη του Συλλόγου, επιδεικνύοντας αλληλεγγύη.

Στη δεκαετία του 1950, ο Δικηγορικός Σύλλογος, πρωτοπόρος όπως άρμοζε σε κορυφαίο επιστημονικό σύλλογο της πόλης, συνέβαλε στο δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι των γυναικών. Υπερασπιζόμενος τα δικαιώματα των γυναικών, στη συνεδρίαση της 18ης Μαΐου του 1953, επί προεδρίας Λεοντίου Χατζηναποστόλου, υπέβαλε ομόφωνα πρόταση (σύμφωνα με το άρθρο 182 του Κώδικα Δικηγόρων) να γίνονται δεκτές οι γυναίκες δικηγόροι στους διαγωνισμούς και να διορίζονται δικαστές, να διορίζονται δικαστικοί αντιπρόσωποι στις βουλευτικές, δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, να διορίζονται συμβολαιογράφοι, να παρίστανται ελεύθερα ως μάρτυρες κατά την κατάρτιση συμβολαίων ή όπου αλλού χρειαστεί, να μετέχουν ως ένορκοι στα Ορκωτά Δικαστήρια και να εκλέγονται στις διοικήσεις των Δικηγορικών Συλλόγων¹⁰.

Δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να ξεχάσουμε και τους αγώνες του Συλλόγου για την πολύπαθη Κύπρο. Στις 22-3-1954, το Διοικητικό Συμβούλιο εξέδωσε ψήφισμα υπέρ της ενώσεως της Κύπρου. Στις 17-12-1954, σε έκτακτη συνεδρίασή του, ο Δικηγορικός Σύλλογος ασχολήθηκε με τις εκδηλώσεις της νεολαίας για την αδικημένη εθνικά Κύπρο, εξέδωσε δε ψήφισμα μέσω του οποίου στέκονταν στο πλευρό των διαδηλωτών, χαιρέτισε τον παλμό της ελληνικής νεότητας και εξέφρασε την πεποίθησή του ότι μετά τις κακώς γεγόμενες συλλήψεις η ελληνική Δικαιοσύνη θα έπραττε με επιείκεια το καθήκον της. Στις 20-6-1958, εξέδωσε ψήφισμα για τα θλιβερά γεγονότα της Κύπρου¹¹.

⁹ Ο Μιχάλης Παρτσαλίδης, θύμα του παιδομαζώματος, σε επιστολή του προς την «Ελευθεροτυπία» (13 Δεκεμβρίου 1985) επισημαίνει: «Η προώθηση των ανήλικων παιδιών (3-14 χρονών) στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, που αποκλήθηκε 'Παιδομάζωμα' από τη δεξιά προπαγάνδα, δεν έγινε για να σπουδάσουν αυτά τα παιδιά, όπως πολλές φορές λέγεται και γράφεται. Σκοπός του Παιδομαζώματος ήταν να δημιουργήσουν ένα φυτώριο έμφυκου υλικού για το αντάρτικο (...) Τον Αύγουστο του 1948 δούλευα σε γεωργικές εργασίες στη Γιουγκοσλαβία με πάνω από 100 παιδιά, που μόλις έκλεισαν το 15ο έτος της ηλικίας του επιστρατεύτηκαν για το βουνό, ενώ οι μικρότεροι μεταφερθήκαμε στην Τσεχοσλοβακία. Ένα χρόνο αργότερα, στον παιδικό σταθμό όπου ζούσα στην Τσεχοσλοβακία, ήμουν μαζί με 15 άλλα παιδιά που είχαν κλείσει το 15ο έτος της ηλικίας τους. Τα παιδιά αυτά τα επιστράτευσαν για το βουνό και θυμάμαι αρκετά παιδιά που σκοτώθηκαν τότε στο Βίτσι. Το 1950 ερχόταν η σειρά μου, αλλά ήδη είχε λήξει ο εμφύλιος πόλεμος.» Ο δε Πέτρος Ανταίος, μέλος του ΚΚΕ, που ήλθε από τη τη Θεσσαλονίκη στη Ρούμελη για να λάβει μέρος στο αντάρτικο, διηγήθηκε τα εξής στην εκπομπή «Ρεπορτάζ Χωρίς σύνορα» της NET της 17 Φεβρουαρίου 2000: «Ένα από τα δραματικότερα περιστατικά που έζησα στον εμφύλιο που ήταν Ελληνοελληνικός πόλεμος, άρα τραγωδία, ήταν αυτή η αφάνταστη πορεία 1.300 παιδιών από δεκατέσσερα, δεκαεννέα, είκοσι χρονών, από τη Βραχιά της Ευρυτανίας να βγουν στο Γράμμο (υπεύθυνος για την επιχείρηση ήταν ο Γιώργος Γούσιος, ένας από τους έμπιστους του Ζαχαριάδη) (...) Την τριακοστή ένατη, τεσσαρακοστή μέρα, βγήκαμε αντίκρυ προς τις προσβάσεις του Γράμμου, σέρνοντας νεκρούς... και την ελπίδα... άλλα ποια... Δηλαδή, από τα 1.300 παιδιά φτάσανε πάνω γύρω στα τρακόσια (...) Σακατεύτηκαν χίλια παιδιά! Ο ανθός της νεολαίας της Ρούμελης, ο οποίος φυσικά δεν ήταν αγωνιστές, ώριμοι, οι περισσότεροι ήταν επιστρατευμένοι (εννοείται βιαίως, επί ποινή θανατώσεως) από τα χωριά που έμειναν και τα μάζεψε ο Γούσιος, κορίτσια και αγόρια...» Το Διεθνές Συνέδριο του Ερυθρού Σταυρού στη Στοκχόλμη (Σεπτέμβριος 1948) χαρακτήρισε το παιδομάζωμα «έγκλημα γενοκτονίας» (Genocide) και ανακοίνωσε ότι: «Η 17η διεθνής διάσκεψις του Ερυθρού Σταυρού εκφράζει την ευχήν όπως οι πέραν των εθνικών συνόρων απαθθέντες Ελληνόπαιδες επαναπατρισθούν το ταχύτερον.»

¹⁰ Παραθέτουμε απόσπασμα του πρακτικού της συνεδρίασης, που καταδεικνύει τον αέρα προοδευτικότητας που διέπνεε το Σύλλογο: « Η σύγχρονος, υγιής, προοδευτική και απηλαγμένη απηρηχομένων προλήψεων αντίληψη, δεν ανέχεται εν τη χώρα ημών διαφορισμόν μεταξύ ανδρών και γυναικών και δη νομικόν καθεστώς ανικανοτήτων και μειονεκτικής θέσεως εις βάρος της Ελληνίδος, ίδια αφ' ής ανεγνωρίσθη αυτή πλήρης ισοπολιτεία δια της παραχωρήσεως και εις τας γυναίκας των πολιτικών δικαιωμάτων, ων πρότερον απήλαυον μόνοι οι άντρες.»

¹¹ 7-8 Ιουνίου 1958: Οργανωμένα στίφη Τούρκων επιτίθενται στις 7 και 8 Ιουνίου κατά των ελληνικών συνοικιών της Λευκωσίας,

Το δε 1974 συστήθηκε επιτροπή αποτελούμενη από τους δικηγόρους Αραβάνη Σπύρο, Βαρλάμη Μυρσίνη, Γεωργούλη Ματίνα, Δούμπη Ιάσωνα, Ζήση Γεώργιο, Πασχο Σταύρο, Τριανταφυλλίδη Γεώργιο, Χορομίδη Κώστα και τον πάτερα του γράφοντος Κωνσταντίνο - Κίμωννα Κωνσταντινίδη, η οποία στις 4-9-1974 απέστειλε μέσω της Ιονικής και Λαϊκής Τράπεζας ποσό 522.200 δρχ. στην Κυπριακή Δημοκρατία, υπέρ των θυμάτων της Κύπρου, προϊόν προαιρετικών εισφορών των Δικηγόρων της πόλης μας.

Τέλος, δεν πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός ότι ο Σύλλογος συμπαραστάθηκε και σε συναδέλφους άλλων πόλεων της χώρας μας όταν το επέβαλαν οι περιστάσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το ακόλουθο: Το 1955, το Διοικητικό Συμβούλιο, επί προεδρίας Λ. Χατζηναποστόλου, μόλις εκδηλώθηκαν οι καταστροφές στην πόλη του Βόλου λόγω των σεισμών, απέστειλε επιτροπή, πρωτοστατούντος του αντιπροέδρου Γ. Βιδάλη, προς συμπάρσταση των εκεί πληγέντων συναδέλφων και προσέφερε 25.000 δρχ. ως πράξη αλληλεγγύης.

Ο Δικηγορικός Σύλλογος, λοιπόν, στα 100 χρόνια της ιστορίας του, υπήρξε πρωτοπόρος, έκανε αισθητή την παρουσία του στην πόλη και στη

χώρα, επιβίωσε δύο Παγκοσμίων Πολέμων και της εμφύλιου συρράξεως, συμμετείχε σε εθνικούς και κοινωνικούς αγώνες, ανέλαβε πρωτοβουλίες με ψηφίσματα και άφησε παρακαταθήκη τη λαμπρή ιστορία του για τις επερχόμενες γενεές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ενεπεκίδης Π.Κ. *Οι διωγμοί των Εβραίων εν Ελλάδι 1941-1944.* Επί τη Βάσει των Μυστικών Αρχείων των ΕΣ-ΕΣ, Αθήναι «Βίκτωρ Α. Παπαζήσης», 1969.

Θωμάς Τ. Γ. *Συμβολή στην ιστορία του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης (1914-1960),* Θεσσαλονίκη, 2001.

Σερεμέτης Δ. Γ. *Η Δικαιοσύνη εν Θεσσαλονίκη και ο Δικηγορικός Σύλλογος από την απελευθέρωση και μετέπειτα,* Θεσσαλονίκη, 1961

Αγγελίδης Α.Ν. *Κύπρος: Ημερολόγιο λεηλασιών και αγώνων από την αρχαιότητα μέχρι την εισβολή,* 1996.

Γαρούφας Δ. *Με αφορμή τα 100 χρόνια του ΔΣΘ, Εφημερίδα «Αγγελιοφόρος της Κυριακής» 7/7/2014.*

Καβαβάδας Χ. *Νήσος Λευκάς (Blogspot),* Θεσσαλονίκη, Εβραίοι 10, 17/11/2014

«Βρέθηκαν τα χαμένα χρόνια του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης» - αναρτήθηκε από <http://thess.gr/blog/3531>, 22/5/2012.

«Κανονισμός του εν Θεσσαλονίκη Δικηγορικού Συλλόγου 1879», Εφημερίδα «Ερμής», τεύχος 479, 21/03/1880, αρχείο ΑΠΘ.

όπου σκοτώνονται τέσσερις και τραυματίζονται πάνω από ογδόντα Έλληνες. Δεκάδες ελληνικών σπιτιών πυρπολούνται και καίγεται ο ναός του Αποστόλου Λουκά. Οι επιθέσεις των Τούρκων επεκτείνονται σε ολόκληρο το νησί και οι νεκροί ανέρχονται στους δεκαπέντε, οι δε τραυματίες φτάνουν στους εκατόν πενήντα. Οι επιδρομείς πυρπολούν καταστήματα, λεηλατούν σπίτια και προβαίνουν σε βανδαλισμούς και πράξεις βαρβαρότητας. 12 Ιουνίου 1958: Βρετανικό αυτοκίνητο αρπάζει από το χωριό Κοντεμένο ανύποπτους Έλληνες και με τη βία τους μεταφέρει και τους εγκαταλείπει στο τουρκοκυπριακό χωριό Κιόνεβι. Τούρκοι ένοπλοι τους σπίνουν ενέδρα έξω από το Κιόνεβι, καθώς επιστρέφουν πεζοί στο χωριό τους. Σκοτώνουν οκτώ και τραυματίζουν τους περισσότερους. Η Αγγλία, βλέποντας να χάνει την κυριαρχία του νησιού λόγω του αντιαποικιακού αγώνα της ΕΟΚΑ, είχε αγριέψει και, συμμαχώντας με τους Τουρκοκύπριους, προσπαθούσε απεγνωσμένα να διατηρήσει τα «κεκτημένα» της. Η ελληνική κυβέρνηση ζήτησε έκτακτη σύγκληση του Συμβουλίου του ΝΑΤΟ, στο οποίο κατήγγειλε τις τουρκικές βιαιοπραγίες. Ταυτόχρονα, κατέφυγε και στα Ηνωμένα Έθνη. Η ελληνική Βουλή έκανε έκκληση προς τις Βουλές των ελεύθερων λαών και ζήτησε τη συμπάρστασή τους για το σταμάτημα και την καταδίκη των τουρκικών βιαιοπραγιών.

ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΥΣΣΩΜΑΤΩΣΗ

Ένας αιώνιος θεσμός

Νίκος Πασχαλίδης
Επίτιμος Δικηγόρος, Συγγραφέας

Ο Δικηγόρος, για τον οποίον ο Ουίνστον Τσώρτσιλ έλεγε πως πρέπει να είναι Ιππότης και τζέντλεμαν «και αν γνωρίζει και λίγα νομικά, δεν βλάπτει», είχε αρχαιόθεν σχέση με την Δίκη και το Δίκαιο.

Η Δίκη, προσωποποίηση της ανταποδοτικής δικαιοσύνης, παράγεται από τη σανσκριτική ρίζα *dīc*, με αρχική σημασία το «δεικνύειν την διεύθυνσιν» και μετά το «διώκειν» (δίκης διώκω τίνα), «τον ένοχον δεικνύσι», σε συνδυασμό με το πανάρχαιο έθιμο της εκδίωξης του ενόχου από την κοινότητα ή από το γένος του παθόντος. Οι Ερινύες, διώκουσαι το έγκλημα, παραμένουν βοηθοί και κυνηγέτιδες της Δίκης, καθώς ο Ηράκλειτος διατυπώνει «Ήλιος γαρ ουχυπερβήσεται μέτρα· ει δε μη, Ερινύες μεν, Δίκης Επίκουροι εξευρήσουσιν».

Το δίκαιο, προγενέστερο της γραφής, συγκροτούμενο από παραδόσεις και έθιμα, γεννήθηκε πριν εμφανισθεί η ιδέα του κράτους. Οι Σοφιστές, δύσπιστοι στις διαφορές τις υφιστάμενες μεταξύ διαφόρων νομοθεσιών, κατέληγαν στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει υπερτέρα αρχή καθοδηγούσα του νομοθέτη, εκφράζοντας το Δίκαιον μόνο δια του Νόμου και η Ισχύς είναι η δημιουργούσα το Δίκαιο.

Αντίθετα Πλάτων, Σωκράτης, Αριστοτέλης θεωρούν το Δίκαιο συγκεκριμενοποίηση της Ηθικής και των αγράφων νόμων, οι οποίοι κατά Σοφοκλή «αείποτε ζη και ουδείς οίδεν εξ ού εφάνη», σε αντίθεση με την άποψη πως «Δίκαιον ουκ άλλο τι ή το του Κρείττονος συμφέρον», δι ο και η υπ' αριθ 103/1923 απόφαση του Αρείου Πάγου, «η επανάστασις θραύουσα δίκαιον και επιτυχούσα δημιουργεί δίκαιον».

Στον κριτικό αναγνώστη των γραμμών αυτών, διερωτώμενο τι την θέλουμε τόση ιστορία, οι νομοφιλοσοφούντες διδάσκαλοι συναπεδέχθησαν πως «οι θεσμοί έχουν απέραντο παρελθόν και ελάχιστο παρόν και θεμελιώνουν την του μέλλοντος στρατηγική».

Ο Δικηγόρος μπολιάζεται και στροβιλίζεται με τις έννοιες αυτές, εν εαυτώ ή εν Συλλόγω.

Η λέξη «δικηγόρος», εκ του «δίκη» και «αγορά», άρχισε να τονίζεται στην παραλήγουσα περί τον Στ' αιώνα, κατά το Λεξικό του Σουίδα και του Ευστάθιου Θεσσαλονίκης, και όχι στην προπαραλήγουσα, Δικηγόρος (κατά το Λεξικό Αρχαίας Ελληνικής του L. S. j) όπως κατήγορος, συνήγορος κ. α.

Η δε λέξη «σύλλογος» ως «συνέλευση» ή «συνάθροιση» εμφανίζεται στην Ιφιγένεια εν Αυλίδι του Ευριπίδη, «ην Αχαιών σύλλογος στρατεύματος», ως ένωση οργανωμένης ομάδας για κοινό σκοπό.

Στη λογοτεχνία πασίγνωστο είναι το έργο του Σαίξπηρ *The Merchant of Venice* (Ο Έμπορος της Βενετίας), που γράφηκε το 1596 και εκθειάζει το ρόλο της ικανότητας του Δικηγόρου έναντι ενός σκληρού νόμου (Ποροσία στο ρόλο του Δικηγόρου κατά Σάυλωκ, ανηλέως σπείδοντος δανειστού).

Στον Όμηρο ο δάσκαλος του Αχιλλέα Φοίνιξ του εδίδαξε να είναι όχι μόνο «πρηνκτήρ έργων» αλλά και «ρήτωρ μύθων» στην αγορά.

Στα 467 π.Χ. υπήρχε στη Σικελία Σχολή Νόμου, όπου διδασκόταν «διδασχά εντέχνου ρητορείας».

Περίφημοι κατέστησαν οι Τεισίας, ο μαθητής του Κόρακας (γνωστόν στους ιστοριοδίφες νομικούς το «εκ κακού Κόρακος κακόν ωόν»), Γοργίας, Πρόδικος, Ιππίας. Στην Αθήνα θρυλικοί εγένοντο Αντιφών, Λυσίας, Ισοκράτης, Ανδοκίδης, Δημοσθένης, Αισχίνης, Υπετείδης, Λυκούργος, Δείναρχος.

Κατά της ρητορικής σοφίας ή σοφιστείας αντετάχθη ο Πλάτων. Ο Αριστοτέλης, πλέον πρακτικός, συγκρότησε επιστημονική διαμόρφωση δι' ο και συνέγραψε την εκ τριών βιβλίων Ρητορικήν.

Οι Ρωμαίοι υπήρξαν φανατικοί μαθητές των Σχολών αυτών, όπως ο Κικέρων, Γάιος Γράκκος, και μετέπειτα οι επιφανείς νομοδιδάσκαλοι Παπινιανός, Παύλος, Ουλπιανός, Μοδεστίνος, Γάιος, Τριβωνιανός, ο μάγιστρος του Δικαίου επί Ιουστινιανού.

Στην αρχαία Αθήνα η Δικαιοσύνη απονεμόταν από την Εκκλησία του Δήμου, των διαδίκων προσερχομένων για να υπερασπιστούν εαυτούς. Στη συνέχεια η υπεράσπισή τους καλυπτόταν από πρόσωπα, τα οποία με ρητορική δεινότητα και ανώτερη μόρφωση συνέτασσαν τους λόγους των διαδίκων και τους απαγγέλλαν ενώπιον Δικαστηρίου. Ήσαν οι Ρήτορες ή Λογογράφοι, Συνήγοροι ή Σύνδικοι.

Το δικηγορικό λειτούργημα διαμορφώθηκε με διαδικαστικούς κανόνες στη Ρώμη. Οι διάδικοι παρίσταντο αρχικά προσωπικά, κατόπιν τους δόθηκε το δικαίωμα να προσλάβουν Συνήγορο, που τους υποκαθιστούσαν στη δίκη και τους αποκαλούσαν *Oratores* ή *Patronicausac*, κατά του Ιουστινιάνειο Κώδικα. Παράλληλα διαμορφώθηκε η τάξη των *Advocati*, οι οποίοι χωρίς να προσέρχονται στη δίκη, δια γνωμοδοτήσεων υποστήριζαν τους δικαζομένους. Επί της εποχής των τελευταίων Αυτοκρατόρων συνενώθηκαν οι *Patroni* και οι *Advocati* και αποτέλεσαν ιδιαίτερη τάξη, οι οποίοι από την εσθήτα που έφεραν, την *Toga*, εκαλούντο μέλη του *Corpus Togatum*, όσοι ανήκαν στην τάξη αυτή.

Στην Ελλάδα, πολλά χρόνια μετά την Εθνική Ανεξαρτησία, τα των Δικηγόρων ερρύθμιζαν συνοπτικά και ατελώς τα άρθρα 113-152 του Οργανισμού των Δικαστηρίων.

Πρώτη η κυβέρνηση Θεοτόκη το 1908 προέβη στην ψήφιση του Ν. ΓΤΙΖ, που προβλεπόταν η σύσταση του Δικηγορικού Συλλόγου. Θεμελιακή προσπάθεια έγινε επί κυβερνήσεως Ελευθερίου Βενιζέλου και Υπουργού Δικαιοσύνης Νικ. Δημητρακόπουλου, που με τον Ν. ΓΧΟΓ της 31-12-1911 ρυθμίστηκαν τα προσόντα διορισμού δικηγόρων στο Σώμα άσκηση πτυχιούχων, κωλύματα και ασυμβίβαστα. Κατόπιν με το ΝΔ 5-5-1921 και με το ΝΔ 1927 «περί κώδικας Δικηγόρων» ρυθμίστηκαν λεπτομέρειες.

Στη συνέχεια με τον ΑΝ 1017/1937 καταβλήθηκε προσπάθεια να περιορισθεί ο απειλούμενος πληθωρισμός με περιορισμό κατά περιφέρειας και τελικά εξεδόθη το ΝΔ 3026/1954 «περί Κώδικος Δικηγόρων» που αποτελεί τον καταστατικό χάρτη, παρά τις πολλές μεταγενέστερες τροποποιήσεις.

Συγκεκριμένα για τη Θεσσαλονίκη πρέπει να τονισθεί ότι, μετά τους Βαλκανικούς πολέμους (1912-1913) και της επέκτασης της Ελληνικής Επικράτειας στις νέες χώρες (Ελασσόνα, Κατερίνη, Φλώρινα, Καστοριά, Βέροια, Θεσσαλονίκη, Κιλκίς,

Λαγυνά, Δοϊράνη, Σέρρες, Καβάλα κ.α.) ο πρώτος Υπουργός Γεν. Διοικητής Μακεδονίας Κωνσταντίνος Ρακτιβάν εξέδωσε το ΒΔ 18/23 Μαΐου 1914 «περί ορισμού ημέρας προς συγκρότηση των Δικηγορικών Συλλόγων στις Νέες Χώρες» βάσει δε αυτού ορίσθηκε η 15 Ιουνίου 1914 ημέρα Κυριακή και ώρα 10, οπότε θα συνέλθουν οι στην περιφέρεια κάθε Πρωτοδικείου Νέων Χωρών δικηγόροι προς συγκρότηση των Δικηγορικών Συλλόγων». Κυριακή 10 το πρωί στις 15 Ιουνίου 1914 συγκροτήθηκε ο Σύλλογος Δικηγόρων Θεσσαλονίκης.

Στις αρχαιρεσίες εκλέχθηκε το Διοικητικό Συμβούλιο με πρόεδρο τον Νικόλαο Δημητριάδη και συμβούλους τους Αναστάσιο Κακαβά, Νικ. Δαρβέρη, Ιωαν. Τσιτσικλή, Αθανάσιο Βαβυλόπουλο, Γρηγόριο Καρύτη, Ελευθέριο Παπαγάκη, Αναστάσιο Μπραχάλη.

Επίσης μέλη ήσαν οι τουρκομαθείς Δημήτριος Δίγκας, αιρετό μέλος και της Τούρκικης Βουλής, Φιλώτας Παπαγεωργίου και ο Μιλτιάδης Καρατζίδης (διατέλεσας Εφέτης στο Τούρκικο Εφετείο της Θεσσαλονίκης), οι οποίοι και αποτέλεσαν την Επιτροπεία μετάφρασης στην ελληνική των Οθωμανικών Δικαστικών Νότων και Πολιτικής Δικονομίας.

Πρέπει να τονισθεί ότι ο Δημήτριος Δίγκας μετά τον Γεώργιο Σερεμέτη, επίσης μέλος, ήσαν οι εμπνευστές του Ταμείου Πρόνοιας Δικηγόρων Θεσσαλονίκης, με αναδειχθέντα πρόεδρο τον Αθανάσιο Βαβυλόπουλο.

Πολύτιμα στοιχεία για την περίοδο αυτή περιέχονται στα βιβλία του Δημητρίου Σερεμέτη «Η Δικαιοσύνη στη Θεσσαλονίκη και ο Δικηγορικός Σύλλογος από την Απελευθέρωση 1912 και μετέπειτα» (1964) και στο δίτομο έργο του Τζων Θωμά «Συμβολή στην Ιστορία του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκη 1914-1960».

Σημαντική για την ιστορία του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης είναι η έκδοση του «Αρμενόπουλου» κατά την συνεδρία της 4ης Μαΐου

1946 του Διοικ. Συμβουλίου «εισηγουμένων δε του επιτίμου Προέδρου Γεωργίου Βιδάλη και των Μ. Λαπιδάκη και Ι. Ιορδάνογλου αποφασίζεται ομόφωνα η υπό του Συλλόγου θέσπιση και έκδοση νομικού περιοδικού, ήτοι της νομικής μηνιαίας επιθεωρήσεως υπό τον τίτλον και το σεβαστόν όνομα 'ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ' προς εσαεί τιμήν και μνήμην του νομοφύλακος Κωνσταντίνου Αρμενοπούλου.» Το περιοδικό ετέθη υπό την εποπτεϊάν Διοικήσεως Επιτροπής υπό τον Πρόεδρον Θεόδωρον Οικονόμου και μέλη τους Δημ. Δίγκαν, Π. Στράγκαν, Γ. Βαλάστην, Νικόλαο Κούμπαρη, Γεώργιον Βιδάλη, Βασίλειον Γεωργόπουλον, Χριστόφορον Νάλτσα, Κωνστ. Ζάχον, Μενέλαον Τσίτσουραν, Ιωάννην Λαδά, Λέοντιον Χατζηπαποστόλου, Ιππ. Ιορδάνογλου, Αλεξ. Σακελλαρόπουλον και υπό την διεύθυνσιν του μετέπειτα καθηγητού Ιωάννου Ζησιάδου. Το πρώτο τεύχος του «Αρμενόπουλου» εκδόθηκε σε μικρό σχήμα κατά τον Νοέμβριο του 1946, με άφθονη επιστημονική και νομολογιακή ύλη και με πρόλογο του Γεωργίου Βιδάλη:

«Ο 'Αρμενόπουλος' αποτελεί την έκφρασιν της πίστεως προς τας λανθανούσας δημιουργικές δυνάμεις της Ελληνικής νομικής σκέψεως, η οποία αναμένει το κέντρισμα δια να εκδηλωθεί εν όλη τη μεγαλειώδη πνοή, αποτελεί την εκδήλωσιν της αγάπης και προσπάθειας προς μιαν καλλιέργειαν ανωτέρων δικαιοπλαστικών τάσεων και αποτελεί την ελπίδα προς μιαν καλλιτέραν Δικαιοσύνην εις την χώραν αυτήν του ανεσπέρου φωτός και μεγαλείου που λέγεται ΕΛΛΑΣ.»

Από το 1914 ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης αποτέλεσε θεσμό. Μέλη του ήσαν διάσημοι νομικοί, πολιτικοί, υπουργοί, πρωθυπουργοί, συγγραφείς, ποιητές, ζωγράφοι, μουσικοί, καθηγητές Πανεπιστημίου με θεμελιακές συγγραφές και διαπλαστική επιρροή στην Επιστήμη του Δικαίου και τη Νομολογία. Επηρεάζει δια της νομικής δημιουργίας των μελών του την Επιστήμη και τη

Νομολογία. Διότι ο δικαστής έχει το νόμο και τη διαδικασία. Ο μαχητικός νομικός εξευρίσκει οδούς και ερμηνεύει και «στρατίζει» τη νομολογία. Η «υπόθεση» οδηγεί τον δικαστή στην «απόφαση».

Ο Σύλλογος αποτέλεσε πρότυπο για πολλούς Βαλκανικούς δικηγορικούς συλλόγους. Με τον «Αρμενόπουλο» και αργότερα την «Επιστημονική Επετηρίδα» του συντέλεσε προαγωγικά στην ορθή ερμηνευτική εξέλιξη της νομικής επιστήμης και της Νομολογίας και επιβλήθηκε στο νομικό κόσμο της χώρας, αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αργότερα δε ολοκληρώθηκε η *sinequaonouπόσταση* του με το περιοδικό «Ενώπιον».

Επί εκατό χρόνια δεν αποτέλεσε Σύλλογο, αλλά Θεσμό. Εκατό τόμοι θα μπορούσαν να γραφούν για τα μέλη και το Σύλλογο Θεσσαλονίκης, ένα για κάθε χρόνο, εξιστορώντας την ιστορική τοποθέτηση του Συλλόγου σε κοινωνικούς αγώνες, ιστορικά γεγονότα και μάχες για αρτιότερη δικαιοσύνη, και για την προσωπικότητα των μελών του, που δημιούργησαν μία συμπαγή νομική κοινωνία περιέχουσα όχι μόνο μεγίστης εμβέλειας νομικούς και καθηγητές, αλλά διακριθέντας ποιητές, πεζογράφους, ιστορικούς, μουσικούς και θεατρανθρώπους (βλ. ενδεικτικά «Ποιητική Ανθολογία Δικηγόρων Θεσσαλονίκης» 1995, «Ανθολογία Δικηγόρων Θεσσαλονίκης», 2007) τους οποίους ο Σύλλογος-Θεσμός εναγκαλίστηκε με παροτρύνσεις, προβολές, δημόσιες παρουσιάσεις και βραβεύσεις.

Το σήμα του Περιοδικού «Αρμενόπουλος» είναι και σήμα της Θεσσαλονίκης.

Το βυζαντινό «μολυβδόβουλλο», που σε καλλιγραφική ιερομηχανική γραφή παριστά γραφικά τη λέξη «θεσσαλονίκη», κατά καλλιτεχνική συγκοπή των φωνέντων, είναι ενδεικτικό πλέον «οικόσημο» του νομικού περιοδικού «Αρμενόπουλος», αλλά και official σήμα κατατεθέν του Δήμου Θεσσαλονίκης, της πόλης.

Οι πρώτες ιστορικές «ειδήσεις» περί του σήματος αυτού το φέρουν ως «βολουβδόβουλλο»,

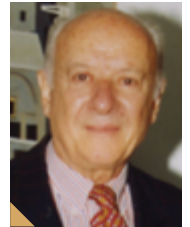
προερχόμενο από παλαιότερο βυζαντινό νόμισμα, που το εχρησιμοποίησε ο αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Συμεών, και ευρίσκεται στη «στάχωση» ιδίου του χειρογράφου, ευρισκομένου στην Εθνική Βιβλιοθήκη των Παρισίων με αριθμό καταχώρησης 1192.

«Μολυβδόβουλλο» είναι σφραγίδα («βούλα» ή «βούλλα», «boulla», που επισημαίνει την επίσημη έγκριση ή αναγνώριση εγγράφου) και αποτελείται κυρίως από μόλυβδο, με εγχαράξεις από απεικονίσεις μαρτυρούσες την «υψηλήν χορήγησιν» και το *auctoitas* (παπικό, αυτοκρατορικό, επισκοπικό μολυβδόβουλλο). «Στάχωση», παραγόμενο από τη λέξη «στάχυς» και «σταχώνω», δηλαδή δένω στάχια, σημαίνει (στην παλιά βιβλιοδεσία «σταχωτής» είναι ο βιβλιοδέτης) πολυτελή κώδικα, χειρόγραφο ή με γουτεμβέργια γραφή, με μικρογραφίες και απεικονίσεις. Είναι ταυτόσημο με το αρχαίο ρωμαϊκό «signum», δηλαδή αποτύπωση σφραγιδοφόρου δακτυλίου. Υπάρχουν «αργυρόβουλλα» και «χρυσόβουλλα».

Ο κριτής του Δρόμου, Κωνσταντίνος Αρμενόπουλος, 1340 επ, Νομοφύλαξ του Βασιλικού Σекреτού και καθολικός Κριτής Θεσσαλονίκης, αποτέλεσε καύχημα για την ιστορία της Θεσσαλονίκης και η «Εξάβιβλος» του έρεισμα για κάθε νομοθετική πρωτοβουλία πολλών χωρών της νοτιοανατολικής Ευρώπης πάνω από εξακόσια χρόνια (βλ. Νίκου Πασχαλίδη: «Ο κριτής του Δρόμου και Νομοφύλαξ του Βασιλικού Σекреτού Κωνσταντίνος Αρμενόπουλος», 1996. «Ο νομοφύλαξης Θεσσαλονίκης Κωνσταντίνος Αρμενόπουλος και η Εξάβιβλος», 2010). Χαρακτηριστικές οι ρήσεις του για το νόμο «φρονίμων ανδρών δόγμα, πόλεως συνθήκη κοινή, άλλον μη βλάπτειν, εκάστω το ίσον απονέμεις» και για τον δικαστή «αποφεύγειν γαρ τον σκληρόν του νόμον και την πολλήνδικαιοσύνηνομοίως, διότι μεγίστην αδικίαν κατεργάζεται».

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΕΤΟΣ 1958

Μιχάλης Παναγιωτόπουλος
Δικηγόρος

Το Σωτήριο έτος 1958 ο Δ.Σ.Θ. κυκλοφόρησε κατάλογο των μελών του, τον πρώτο ίσως, που όμως προκάλεσε μια κάποια αναστάτωση και χαμπλόφωνες διαμαρτυρίες, γιατί, εκτός των άλλων προσωπικών στοιχείων, κατέγραφε και ηλικίες γέννησης.

Πρόλαβα τον κατάλογο αυτόν γιατί είχα διοριστεί δικηγόρος Θεσσαλονίκης μόλις τον προηγούμενο χρόνο και έφερα υπερηφάνως τον αριθμό μητρώου 1266, που μετά μία εκκαθάριση μητρώου έγινε 705, και με νεότερη εκκαθάριση κατέβηκε στο 257. Θα ακολουθήσει ασφαλώς σύντομα και μια τρίτη, για να ξεφύγουμε από τους τωρινούς τετραψήφιους αριθμούς, οπότε προβλέπω βάσιμα ότι θα καταταγώ μεταξύ των μονοψήφιων δεινόσαυρων του Σώματος.

Ο αριθμός 1266 για το έτος 1957 ήταν τρομακτικός και το φάντασμα του πληθωρισμού επλανάτο απειλητικό πάνω στο Σώμα. Για την αντιμετώπισή του ψηφίστηκε τότε με πρωτοβουλία του δικού μας Συλλόγου ο Κώδικας δικηγόρων (ν. 3026/1954), που περιορίζε τον αριθμό των εισακτέων εδώ νέων δικηγόρων σε πέντε (5), ανά εξάμηνο. Ο περιορισμός αυτός ίσχυσε για λίγα εξάμηνα, μόνο

και μόνο για να βασανίσει τη γενιά μου και καταργήθηκε αργότερα υπό την πίεση του πλήθους των νέων υποψηφίων δικηγόρων.

Ανεξίτηλη παραμένει στη μνήμη μου η υποδοχή που μου επιφύλαξε ο τότε διευθυντής του Δ.Σ.Θ. Δημήτριος Μελανίδης, το Δεκέμβρη του 1954, όταν προσήλθα στα γραφεία του Συλλόγου, κρατώντας στο χέρι το πτυχίο του Α.Π.Θ., για να εγγραφώ ως ασκούμενος δικηγόρος. Μου έριξε μια προσεκτική -ίσως και συμπονετική- ματιά, διάβασε και το βαθμό του πτυχίου και με αποθάρρυνε με μια άκαιρη συμβουλή-ψυχρολουσία: «Βρε παιδάκι μου, είσαι και αριστούχος. Κάνε κάτι άλλο, το δικηγορικό επάγγελμα είναι κεκορεσμένο.» Αποχώρησα προβληματισμένος, χωρίς να σχολιάσω. Εκλεγμένος πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου για την περίοδο 1958-1961 ήταν ο Γεώργιος Βιδάλης, πολυμαθής και αριστοκρατικός σε εμφάνιση και τρόπους, ηλικίας μόλις 50 ετών, διορισμένος στο Σύλλογο το 1931, έτος της δικής μου γέννησης. Πολύ μεγάλος τότε για τα μάτια μου, όπως και σχεδόν όλοι οι άλλοι «βετεράνοι», εκλεγμένα μέλη του δεκαπενταμελούς τότε Συμβουλίου. Ο αντιπρόεδρος Ναούμ Μπαμπατάκας, με καταγωγή

από το Μοναστήρι, 47 ετών, ο γενικός γραμματέας Σπύρος Μπατσούτας από την Τιθορέα Λοκρίδος, συνομήλικος του Μπαμπατάκα, ο «γηνραιός» Δημήτριος Κεραμέυς, Ταμίας, ηλικίας 59 ετών από τις 40 Εκκλησίες της Θράκης, πατέρας του καθηγητή Κώστα Κεραμέα, και τα ένδεκα απλά μέλη, οι σύμβουλοι, ο Θεόδωρος Βαζάκας από τον Πεντάλοφο, ετών 52, ο Ξενοφών Χρήστου από το Συκούριο Λάρισσας, ετών 52, ο Γεώργιος Παλλάδης από την Κύμη, ετών 51, ο Σπύρος Αραβανής από τη Λευκάδα, ετών 52, ο Κώστας Βεργόπουλος, Κωνσταντινοπολίτης ετών 51, ο έτερος «πρεσβύτερος» Αριστείδης Πετρολιάς από τη Βλαχοκερασιά, 59 ετών, ο Δημήτριος Δημητριάδης από την Τυρολόη, συνομήλικος του προηγούμενου, ο Γιώργος Κουτσαγγέλης από τα Τρίκαλα, 48 ετών, ο Αντώνης Κωτούλας, Σαλονικιός, 42 ετών, ο Σταύρος Τσιγγάς από το Διδυμότειχο, 46 ετών, και ο «νεαρός» σε εμφάνιση της παρέας, Γιάννης Τζούμαρης από τη Βλάστη, ηλικίας τότε 46 ετών.

Αυτοί κρατούσαν το 1958 στα στιβαρά τους χέρια το Δικηγορικό μας Σύλλογο, αυτή ήταν η ανθρωπογεωγραφία ηλικιών και τόπων καταγωγής, αυτούς τους σημαντικούς δικηγόρους είχαμε σαν πρότυπα και θαυμάζαμε εμείς οι νεότεροι, προσπαθώντας να τους μοιάσουμε.

Όχι. Γυναίκες σύμβουλοι δεν υπήρχαν τότε, ούτε και είχαν δικαίωμα να εκλεγούν. Ακόμη και η πρώτη Ελληνίδα που εκλέχθηκε στη Βουλή, ήταν η Σαλονικιά δικηγόρος Ελένη Σκούρα, από το Βόλο, ηλικίας τότε 52 ετών, που κέρδισε την αναπληρωματική εκλογή και μπήκε στη Βουλή το 1953. Άλλωστε ελάχιστες ήταν και οι γυναίκες δικηγόροι, που ασφικτιούσαν κάτω από τη σκιά και τη συντριπτική αριθμητική υπεροχή των αρρένων συναδέλφων τους. Με τιμητική ίσως εξαίρεση τη μοναδική ισότιμη των αρρένων, «ποινικολόγο» Τζένη Σκενδέρη, που δεν βρέθηκε ακόμη βιογράφος να καταγράψει τη σπουδαία της πρωτοπορία, που άνοιξε δρόμους στα νεώτερα κορίτσια-δικη-

γόρους που κατέκλυσαν τον κλάδο και κατέπληξαν με τις επιδόσεις τους και την αριθμητική τους υπεροχή τα επόμενα χρόνια.

Πολλούς απ' αυτούς τους δικηγόρους του 1958 τους γνώρισα από κοντά, είχα τη χαρά να συνεργασθώ ή και να αντιδικήσω, αλλά και να δημιουργήσω σχέσεις φιλίας, σεβασμού και αμοιβαίας εκτίμησης. Διατηρώ ακόμη με νοσταλγία, τρυφερότητα και θαυμασμό εικόνες από τις σχέσεις αυτές.

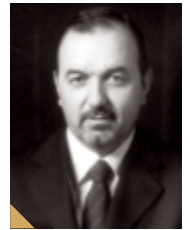
Κανένας από τους μεγάλους αυτούς του 1958, δεν έφτασε στις μέρες μας. Ένας ένας αποσύρθηκαν διακριτικά, πέρασαν στη μνήμη των επιζώντων ή ξεχάστηκαν εντελώς. Αυτή άλλωστε είναι η φυσική ροή. Διαδοχή και ανανέωση.

Και κάτι προσωπικό. Καλοκαίρι του 1957 σε μια καυτερή Ιουλιανή Αθήνα, έδινα εξετάσεις για την άδεια του δικηγόρου, ενώπιον επιτροπής του Αρείου Πάγου, για μια από τις πέντε θέσεις που προβλέπονταν τότε για το δικό μας Σύλλογο. Ήταν εξετάσεις σκληρές, μεγάλης αγωνίας και φοβερής προετοιμασίας. Ευτυχώς βρέθηκα σε καλή μέρα. Είχε μόλις τελειώσει και η προφορική δοκιμασία, όταν με κάλεσαν τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής να με συγχαρούν για την πρωτιά και να ευχηθούν καλή σταδιοδρομία στο νέο δικηγόρο. Λέχτηκαν πολλά κολακευτικά και ευχάριστα. Ανάμεσα σε όλα και μια φράση πού την κράτησε η μνήμη σαν πολύτιμο φυλακτό και σαν τιμή για το Σύλλογο που σε λίγο θα γινόμουν μέλος του: «Εσείς εκεί στη Θεσσαλονίκη,» είπε ο Πρόεδρος της Επιτροπής-Αρεοπαγίτης «έχετε σπουδαίους δικηγόρους, τον Βιδάλη, τον Χατζηναποστόλου, τον Σπηλιάκο τον Θωμά, τον Βογιατζάκη, τον Βουτυρά και πολλούς άλλους.» Φούσκωσα από υπερηφάνεια για το Σύλλογό μου. Και εξακολουθώ να «φουσκώνω» από την ίδια υπερηφάνεια, στη σκέψη όλων των εκλεκτών συναδέλφων μου, που σε βάρος της προσωπικής τους εργασίας, εργάζονται και μοχθούν μέχρι σήμερα, στην υπηρεσία όλων μας.

ΛΑΝΙΑΚΕΑ

Άρθρο του δικηγόρου Δημήτρη Α. Νεμέτη
...όχι παρά πρωτοδίκαις, ούτε παρ' εφέταις
ή παρ' Αρείω Πάγω... αλλά παρά τω Λανιακέα

Δημήτρης Α. Νεμέτης
Δικηγόρος Θεσσαλονίκης

Για όσους από εσάς έχετε ακούσει το όνομα του αείμνηστου συναδέλφου Τζιόρκα, θα διαπιστώσετε ότι πάντα το ακολουθεί και μια διήγηση για τα όσα έλεγε η έπραττε. Υπάρχουν διάφορες διηγήσεις τρίτων για το πρόσωπό του, οι οποίες είναι καταπληκτικές. Έχω ακούσει από παλαιότερους συναδέλφους διάφορες και κάποιες αγγίζουν πιστεύω λίγο τα όρια του μύθου.

Σε αυτόν αποδίδονται διάφορα ρητά, τα οποία κληρονομήθηκαν από τις επόμενες γενιές, μεταξύ των οποίων και το περίφημο «άμα τη βαλαντιοτομήσει η υπόθεση εκερδήθη».

Στο τέλος μια δίκης καταδικάστηκε ο πελάτης του σε μεγάλη ποινή και απευθυνόμενος στον Τζιόρκα, τον ρώτησε: «Και τώρα τι κάνουμε, κύριε Τζιόρκα;» «Και τώρα, κύριε πελάτη, υμείς μεν θα υπάγετε εις τας φυλακάς και ημείς εις το γραφείον μας... διότι αντίθετο τι δεν μπορεί να συμβεί.»

Μια μέρα ένας νέος δικηγόρος έφερε προς υπεράσπιση του κατηγορουμένου ένα μάρτυρα, ο οποίος κατά την κατάθεσή του τα έκανε μούσκεμα και διατάχτηκε η σύλληψή του κατά την αυτόφωρο διαδικασία για ψευδορκία. Καταστενοχωρημένος ο νέος δικηγόρος, σχεδόν έτοιμος να βάλει τα κλάματα, συναντά τον Τζιόρκα στο διάδρομο. «Γιατί είσαι έτσι, παιδί μου;» τον ρωτά. «Κύριε Τζιόρκα, αφήστε τα... Συνέβη αυτό και αυτό...» «Και γι

αυτό είσαι στενοχωρημένος; Μα είναι δυνατόν; Εσύ σήμερα επέτυχες το απόλυτον δια δικηγόρο... Ήρθες με μια υπόθεση και αποχωρείς με δυο!!!»

Αυτά και αυτά μας διηγούνται λοιπόν... Λέγεται ότι, όταν είχε μια υπόθεση, μαζεύονταν γύρω του οι δικηγόροι πριν μπει στο ακροατήριο και τον ρωτούσαν για ποιο θέμα θα μιλούσε. Διότι, ενώ η κατηγορία π.χ. ήταν απάτη, πλαστογραφία κ.ο.κ, αυτός είχε τη συνήθεια να διηγείται μια άλλη, τελείως διαφορετική και άσχετη με την υπόθεση, ιστορία με το γλαφυρό και μοναδικό τρόπο που τον διέκρινε. Στο τέλος ζητούσε από τους δικαστές την αθώωση του πελάτη του, χωρίς να έχει ασχοληθεί σχεδόν καθόλου με την υπόθεση στην ουσία.

Εντάξει, αυτά ακούγονται λίγο παράξενα σε σχέση με όσα τώρα συμβαίνουν στις ιερές αίθουσες, αλλά τότε και ο κόσμος ήταν πιο ήρεμος και πιο χαλαρός και οι κ.κ. Δικαστές, και υπήρχε η αίσθηση του χιούμορ, η οποία εχάθη δια παντός από τη ζωή μας πλέον και από τα Δικαστήρια εν γένει, μαζί με όλα τα άλλα που όλοι γνωρίζουμε, αλλά κάνουμε πως δεν τα γνωρίζουμε.

Έχω ακούσει, λοιπόν, ότι σε μια περίπτωση τροχαίου όπου υπερασπιζόταν τον πελάτη του, είχαμε τραυματισμό και εκατέρωθεν επιπλέον σωματικές βλάβες, ήτοι «γρονθοκοπήματα και

λακτίσματα», που ακολουθούσαν τουλάχιστον επί σειρά ετών τροχαίο ατύχημα Ελλήνων οδηγών και το οποίο είχε συμβεί μπροστά σε οίκο ανοχής. «Τι θα μας πείτε σήμερα, μετρ;» (έτσι τον αποκαλούσαν οι συνάδελφοι) πριν μπει για να δικάσει... «Σήμερα θα σας διηγηθώ μια ιστορία για τους ναύτες του βου στόλου.» Διηγήθηκε, λοιπόν, και περιέγραψε στο δικαστήριο όλη τη διαδικασία του πώς οι ναύτες του βου στόλου (τότε υπήρχε ο έκτος στόλος των Η.Π.Α.) επισκέπτονταν τα πορνεία της εποχής εκείνης στην πόλη μας και με την τρομακτική λεξιπλασία που τον διέκρινε και εφευρετικότητα, αφού δημιούργησε ένα κλίμα απίστευτο μέσα στο ακροατήριο και εν μέσω ακροατηρίου που κρατούσε την κοιλιά του από τα γέλια, ζήτησε την αθώωση του πελάτη του. «Κύριε πρόεδρε... το ατύχημα αυτό συνέβη εμπροσθεν της οδού Canal d' amour, όπου ευρίσκονται τα γνωστά χαμαιτυπεΐα... και όπου οι ναύται του βου στόλου... με π...ε και... παλλόμενα κατέρχονται για να... και...» (για τα αποσιωπητικά και την όλη αγόρευση ψάξτε τον Μάκη τον Καυκόπουλο... την θυμάται απ' έξω και την διηγείται αυτήν την υπόθεση).

Όσοι γνωρίζετε, λοιπόν, παλαιότερους στην ηλικία συναδέλφους που πρόλαβαν τον Τζιόρκα στα ακροατήρια, ζητήστε να σας διηγηθούν διάφορες ιστορίες γι αυτόν το χαρισματικό και, σε κάθε περίπτωση, *suī generis* άνθρωπο. «Πόσο παλιούς;» ρωτάς με υποχθόνιο χαμογελάκι. «Ε, όχι σαν αυτόν που θα βρουν στον τάφο της Αμφίπολης!» θα σου απαντήσω, λοιπόν.

Κάποια μέρα (και έρχομαι στο θέμα μου) σε μια αγόρευσή του μακρηγορούσε τόσο πολύ στην αρχή, ώστε δέχτηκε την παρατήρηση του κ. Προέδρου: «Κύριε Τζιόρκα, συντομεύετε παρακαλώ, τόση ώρα ομιλείτε και ακόμη είσθε εις τον πρόλογο. Έχουμε και άλλας υποθέσεις εις το πινάκιο!» «Μηνην ανησυχείτε, κ. Πρόεδρε... Δεν θα πάρω άλλο από τον πολύτιμο χρόνο σας... Μπορεί να

είχα έναν πρόλογο αρκετά μακρύ, αλλά πηγαίνω κατευθείαν στον επίλογο, διότι ως γνωστόν δεν χρησιμοποιώ ποτέ κυρίως θέμα.»

Ως άλλος Τζιόρκας, λοιπόν, μπορεί να μακρηγορήσει και γω με λίγα από όσα άκουσα για τον αείμνηστο αυτό δικηγόρο και τώρα θα σας μιλήσω, δηλαδή θα αντιγράψω μια είδηση που μια μέρα είδα στο διαδίκτυο. Το θέμα με το οποίο ασχολείται είναι ένα ή, μάλλον, το δεύτερο -που και με μόνη τη σκέψη ή την αναφορά των συγκεκριμένων λέξεων και αφηγήσεων- με συγκλονίζει. Το δεύτερο, για όσους δεν κατάλαβαν ακόμη, είναι ο θάνατος... Λέξεις όπως σύμπαν, γαλαξίες, σμήνη γαλαξιών και η φοβερή φράση περί «αποστάσεων δισεκατομμυρίων ετών φωτός» με συγκλονίζουν, με παγώνουν, με αποσβολώνουν. Σταματάει στην κυριολεξία το μυαλό μου... πονάει... Την παραθέτω αυτούσια:

Η Γειτονιά του Λανιακέα - Ο Γαλαξίας μας Πλέει σε έναν «Αχανή Παράδεισο» Χονολουλού, Χαβάη

Αν ποτέ καθείτε στο βαθύ Διάστημα, αυτός ο χάρτης θα σας βοηθήσει να επιστρέψετε στο σπίτι. (Την είδηση συνόδευε ένας χάρτης αστρικός). Η γειτονιά του Γαλαξία μας, αποκαλύπτει νέα μελέτη, είναι ένα γιγάντιο «υπερσμήνος» γαλαξιών που βαφτίστηκε «Λανιακέα», ή «αχανής παράδεισος» στα χαβανέζικα.

Σε όλο το ορατό Σύμπαν οι γαλαξίες τείνουν να συγκεντρώνονται σε ομάδες που ονομάζονται γαλαξιακά σμήνη, τα οποία με τη σειρά τους ομαδοποιούνται σε υπερσμήνη.

Μέχρι σήμερα οι αστρονόμοι θεωρούν ότι ο Μίλκι Ουέι αποτελεί τμήμα του Υπερσμήνους της Παρθένου, με διάμετρο γύρω στα 110 εκατομμύρια έτη φωτός.

Η νέα μελέτη, η οποία δημοσιεύεται στο τελευταίο τεύχος του Nature, υποδεικνύει ότι το Υπερσμήνος της Παρθένου δεν είναι παρά μια

μικρή γειτονιά στην αχανή έκταση του Λανιακέα, το οποίο έχει διάμετρο μισό δισεκατομμύρια έτη φωτός και συνολική μάζα 100 δισεκατομμύρια φορές μεγαλύτερη από του Ήλιου.

Είναι σαν να ανακαλύπτουμε για πρώτη φορά ότι η πόλη όπου ζούμε είναι στην πραγματικότητα τμήμα μιας πολύ μεγαλύτερης χώρας που συνορεύει με άλλα κράτη,» σχολιάζει ο Μπρεντ Τάλι του Πανεπιστημίου της Χαβάης στη Μανόα, πρώτος συγγραφέας της δημοσίευσης.

Για να δημιουργήσουν το χάρτη της γαλαξιακής γειτονιάς μας, οι ερευνητές χρησιμοποίησαν μια βάση δεδομένων με τις ταχύτητες 8.000 γαλαξιών (οι ταχύτητες υπολογίστηκαν μετά την αφαίρεση της επίδρασης της διαστολής του Σύμπαντος). Ένας αλγόριθμος που ανέπτυξε η ομάδα ανέλαβε στη συνέχεια να μεταφράσει τα δεδομένα αυτά σε έναν τρισδιάστατο χάρτη της κίνησης και της πυκνότητας των γαλαξιών.

Ο χάρτης ουσιαστικά δείχνει πως οι γαλαξίες αλληλεπιδρούν μέσω της βαρύτητας, και οι ερευνητές προτείνουν ότι η μέθοδος που ακολούθησαν οδηγεί σε έναν νέο, πιο ακριβή ορισμό για το τι είναι ένα υπερσμήνος.

Μέσα στα όρια του υπερσμήνους, λέει ο νέος ορισμός, οι γαλαξίες κινούνται προς το εξωτερικό του, ενώ πέρα από τα όρια του υπερσμήνους οι γαλαξίες απομακρύνονται μεταξύ τους.

Οι ερευνητές παραδέχονται ωστόσο ότι η ακρίβεια του χάρτη μειώνεται με την αύξηση της απόστασης, και παραμένει ασαφές αν ο ορισμός που προτείνουν για τα υπερσμήνη γαλαξιών θα γίνει αποδεκτός από τους κοσμολόγους.

Το όνομα «Λανιακέα», αναφέρει ο Δρ Τάλι, τιμά τους Πολυνήσιους ναυτικούς που χρησιμοποιούσαν τα άστρα για να βρουν το δρόμο τους στον αχανή Ειρηνικό Ωκεανό.

Εδώ θα ήταν το κυρίως θέμα...

Και σαν επίλογο, ως άλλος Τζιόρκας:

Την επόμενη φορά που νομίζεις ότι είσαι κάποιος...

Ή νομίζεις ότι εσύ είσαι η δικονομία...

Ή ότι είσαι πιο όμορφος και πιο ικανός ή και πιο έξυπνος από τους διπλανούς σου...

Ή επειδή έχεις πολλά χρήματα...

Ή έχεις εξουσία οιοδήποτε είδους... νομοθετική, υπουργική... δικαστική ή εκτελεστική...

Ή πιστεύεις ότι είσαι «αθάνατος» ή άτρωτος ή παντοδύναμος ή βασιλέας και αυτοκράτορας και νομίζεις ότι θα γίνεις «πασαλλοβάστακας στη γη», κατά την αγαπημένη έκφραση του συγχωρεμένου πατέρα μου...

Ή αν νομίζεις ότι κάτι σπουδαίο γίνεται μέσα στο χώρο όπου κάθε μέρα όλοι μας κινούμαστε και συνωθούμαστε σαν άβουλα ρομποτάκια ή ότι γίνεται καμία μυσταγωγία και μέθεξη από ιερά μυστικά της δικαιοσύνης αρχαιοτάτων ετών, ή όλοι πίνουμε από το νέκταρ των θεών του Ολύμπου...

Ή είσαι από αυτούς που κοιτάνε ψηλά, μόνο ψηλά, και δεν βλέπουν και εμάς τους συνανθρώπους τους δίπλα τους...

Ή αν φουσκώνεις... φουσκώνεις από κάτι που νομίζεις ότι είσαι και δεν πατάς στη γη και κοιτώντας να σκάσεις από το φούσκωμα ή να αναληφθείς εις τον ουρανό ως μπαλόνη... (Κάτι σε αντιπρόεδρο μου θυμίζει αυτό...)

Την επόμενη φορά που θα θυμώσεις, θα στεναχωρηθείς ή θα στενοχωρήσεις άλλον, ή θα νιώσεις οτιδήποτε άλλο στη ζωή σου καλό, πολύ καλό, κακό ή πολύ κακό...

Ή σκεφτείς ή νομίσεις ό, τι άλλο, που εγώ δεν έχω υπόψη μου ή δεν σκέφθηκα τώρα, και φυσικά δεν χρειάζεται να απαριθμήσω...

Όταν, λοιπόν, νιώσεις ή σκεφτείς οτιδήποτε από όλα αυτά τα παραπάνω ή και οτιδήποτε άλλο...

Τότε να θυμάσαι, φίλε μου, απλά, πολύ απλά, τη λέξη... Λανιακέα...

Η ΦΥΛΑΚΗ, Η ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ Ο «ΕΙΡΗΝΟΠΟΙΟΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΟΣ»

Χαράλαμπος Μ. Καραγιαννίδης
Δ.Ν., Δικηγόρος

*‘Taken as a whole,
things are much worse than
Michel Foucault imagined.
The total situation clearly
calls for political resistance...’*

Thomas Mathiesen
“The Viewer Society”, 1997

Η φυλακή αποτελεί ένα κοινωνικό μόρφωμα: ένα συμβολικό σύστημα ελέγχου ψυχών που καλλιεργεί ένα συγκεκριμένο τρόπο σκέψης και δίδει έμφαση στη βία και στην υποβάθμιση των ανθρωπίνων σχέσεων¹. Η στέρηση της ελευθερίας αποτελεί τη βασικότερη μορφή τιμωρίας σε κάθε σύστημα ποινικής δικαιοσύνης (criminal justice system, système de justice pénale). Η σύγχρονη τιμωρητική λειτουργία του ποινικού δικαίου στοχεύει όχι μόνο στην εναρμόνιση εγκλήματος και απειλής επιβολής τιμωρίας από τον ποινικό νόμο αλλά γενικότερα στον κοινωνικό έλεγχο των ανθρώπων². Το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης πρωταρχικά κοινωνικοποιεί την έννοια του εγκλήματος μέσω της κατηγορίας και της ποινικής δίωξης και κατά δεύτερον τον ίδιο τον «εγκληματία» μέσω της στέρησης της ελευθερίας του. Ο φυλακισμένος είναι ένας «βολικός εχθρός», που βρίσκει απέναντι του - τους «άλλους», τους «έντιμους», τους «απ’ έξω»³.

Η αναποτελεσματικότητα όμως των στερητικών της ελευθερίας ποινών για την αντιμετώπιση

1 Mathiesen, T. (1997). “The Viewer Society: Michel Foucault’s ‘Panopticon’ revisited”. *Theoretical Criminology*, Volume 1, No. 2, May 1997, σελ. 215-234.

2 Chambliss, W. (1976). ‘The State and Criminal Law’ στο W.J. Chambliss and M. Mankoff (Eds.). *Whose Law? What Order? A Conflict Approach to Criminology*. New York: John Wiley and Sons Inc., σελ. 66-106.

3 Πρβλ. Παρασκευόπουλος, Ν. (2009) «Ξένοι, Ξενηλασία και κοινωνική ειρήνη», *Ελευθεροτυπία*, Τετάρτη 24 Ιουνίου 2009, σελ. 8.

του εγκλήματος είναι εμφανής⁴. Η φυλακή δεν αναμορφώνει: τα ποσοστά υποτροπής ήταν, είναι και θα είναι πάντα υψηλά. Τα σωφρονιστικά καταστήματα υποθάλπουν και αναπαράγουν τη θεσμική βία με κύριο στόχο την ίδια την επιβίωση τους. Οι δείκτες στέρησης της ελευθερίας αποτελούν από μόνοι τους βέβαια ένα πολιτιστικό φαινόμενο, την ίδια στιγμή που τα ποσοστά εγκλεισμού στη φυλακή δεν είναι αναγκαστικά και δείκτες του βαθμού «σύγκρουσης» σε μια συγκεκριμένη κοινωνία. Αποτελούν μάλλον απεικόνιση του τρόπου που μια συγκεκριμένη κοινωνία αντιδρά στη «σύγκρουση» αυτή, του τρόπου, δηλαδή, με τον οποίο επιλέγει να διαχειριστεί το φαινόμενο του εγκλήματος. Στο πλαίσιο αυτό συχνά γίνεται λόγος για την ανάγκη μεταρρυθμίσεων στο χώρο του σωφρονιστικού δικαίου. Μεταρρυθμίσεις επί μεταρρυθμίσεων με στόχο την «ανθρώπινη» φυλακή, οι οποίες, όταν δεν μένουν στα χαρτιά (“law in paper”) και επιχειρείται η εφαρμογή τους, τελικά δεν αποδίδουν. Για αυτόν το λόγο διάχυτη είναι στην εγκληματολογική κοινότητα η επιφυλακτικότητα έναντι της λογικής των μεταρρυθμίσεων του συστήματος των ποινών⁵. Τούτο δε διότι οι μεταρρυθμίσεις διατηρούν τον στιγμιστικό χαρακτήρα των κυρώσεων, ενώ ενισχύουν και ενδυναμώνουν τον καταπιεστικό και τιμωρητικό χαρακτήρα των σωφρονιστικών ιδρυμάτων, πολλαπλασιάζοντας εν τέλει τον βαθμό του κοινωνικού ελέγχου (“net-widening”). Όπως ορθά έχει επισημανθεί από τον Nils Christie: «Οι εμπειρίες που είχαμε ως τώρα με τις λεγόμενες ‘εναλλακτικές μορφές τιμώρησης’ είναι ότι κατά ένα πολύ εύκολο τρόπο μετατρέπονται σε συμπληρωματικές ποινές της φυλάκισης, ενώ οι τελούσες υπό αίρεση ποινές στην πραγματικότητα σήμαιναν περισσότερο χρόνο κράτησης στη φυλακή. Το μάθημα που πήραμε

από τις λεγόμενες «περιόδους μεταχείρισης τους εγκληματία» πρέπει να τις διατηρήσουμε ζωντανές στη μνήμη μας»⁶.

Οξεία κριτική άλλωστε δέχθηκε και η επιβολή βραχυπρόθεσμων ποινών⁷, τα γνωστά και ως «sharp short shocks», όπως ονομάζονται στην αγγλοσαξονική βιβλιογραφία. Πλην της παντελούς έλλειψης οποιασδήποτε αντεγκληματικής χρησιμότητας, επιφέρουν καταστροφικά αποτελέσματα στη ζωή και το μέλλον του κρατούμενου. Εξίσου καταστρεπτικός είναι και ο θεσμός της προσωρινής κράτησης. Μια κράτηση ενόψει της διεξαγωγής της ποινικής δίκης δεν είναι απλά και μόνο στέρηση της ελευθερίας -άλλωστε η φυλάκιση δεν σήμαινε ποτέ μόνο στέρηση της ελευθερίας- αλλά επιφέρει όλα τα καταστροφικά συνοδευόμενα της ιδρυματοποίησης.

Για την υπέρβαση της υφισταμένης κρίσης έχει προταθεί από την εγκληματολογική επιστημονική κοινότητα η χρήση μη τιμωρητικού και καταπιεστικού συστήματος ελέγχου του εγκλήματος, με διαδικασίες διευθέτησης και διαχείρισης των εντάσεων, συγκρούσεων και προβληματικών κα-

4 Mathiesen, T. (1990). *Prison on Trial*. London: Sage Publications.

5 Mathiesen, T. (1974). *The Politics of Abolition*. Oslo: Martin Robertson, σελ. 14 επ.

6 Christie, N. (1981). *Limits to Pain*. Oxford: Martin Robertson and Company Ltd, σελ. 110.

7 Αλεξιάδης, Σ. (1997). *Σωφρονιστική*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκουλα, σελ. 264.

ταστάσεων που ανακύπτουν στην κοινωνία⁸. Οι βασικές θέσεις και στόχοι της παραπάνω κίνησης μπορούν να συνοψισθούν στον περιορισμό και εξανθρωπισμό του ποινικού συστήματος και της τιμωρητικής λειτουργίας του μέσω διαδικασιών αποποινικοποιήσεων και από-εγκληματοποιήσεων⁹, στην ενθάρρυνση και ενίσχυση συμβιβαστικών και συμφιλιωτικών διαδικασιών μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, στην προτίμηση αποκαταστατικών λύσεων (αποκαταστατική δικαιοσύνη) αντί της εκδικητικής τιμώρησης και υπέρβαση της διχοτομικής λογικής του ποινικού δικαίου¹⁰. Ενδιαφέρουσα είναι η θέση του Thomas Mathiesen (1986), περι-

της ανάγκης να τεθεί ένα “moratorium” στο κτίσιμο νέων φυλακών. Σύμφωνα με τον Νορβηγό εγκληματολόγο, το κτίσιμο μιας νέας φυλακής έχει αμετάκλητο χαρακτήρα: από τη στιγμή που αυτή θα κτισθεί τίποτα δεν μπορεί να συμβεί ώστε να μη χρησιμοποιηθεί, μια νέα φυλακή δεν έρχεται για να αντικαταστήσει μια παλιά αλλά προστίθεται στον υπάρχον δυναμικό, δεδομένου ότι η φυλακή ποτέ δε λειτουργεί υποκαταστατικά και, τέλος, το κτίσιμο νέων φυλακών δεν είναι άσχετο προς τις πολιτιστικές αξίες που ισχύουν στην κοινωνία. Το κτίσιμο μιας νέας φυλακής πιστοποιεί και παγιώνει στις συνειδήσεις των κοινωνιών μιας πολιτείας ότι η φυλακή είναι η απάντηση της Πολιτείας στο έγκλημα.

Από την άλλη πλευρά η αντεγκληματική πολιτική ως τμήμα της εν γένει κοινωνικής πολιτικής¹¹ είναι αλληλένδετη με την αναπτυξιακή διαδικασία της κοινωνίας και την προώθηση της ιδέας της κοινωνικής δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης¹². Από αυτήν την άποψη η αντιμετώπιση της εγκληματικότητας προϋποθέτει πρωτίστως την υιοθέτηση στρατηγικών και την λήψη μέτρων με μακροπρόθεσμο χαρακτήρα, τα οποία θα εγγραφούν σε ένα κώδικα κοινωνικής πολιτικής για την πρόληψη του εγκληματικού φαινομένου. Ο κοινωνικο-προληπτικός χαρακτήρας της ακολουθητέας αντεγκληματικής πολιτικής χαρακτηρίζεται και από μια αναγκαιότητα. Η αναγκαιότητα αυτή έχει να κάνει με την υιοθέτηση μιας κοινωνικής αντεγκληματικής πολιτικής προληπτικού χαρακτήρα η οποία καλείται και οφείλει να καταστεί «αντέρεισμα για την παθητική φτώχεια και τις αναπαραστάσεις από τους κινδύνους που απορρέουν από τους αποκλεισμένους»¹³ και που θα

8 Bianchi, H. and Swaaningen, R.V. (1986). *Abolitionism - Towards a Non-Repressive Approach to Crime*. Amsterdam: Free University Press.

9 Για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων, βλ. σχετικούς προβληματισμούς σε Αλεξιάδης, Σ. (1990). «Προς από-εγκληματοποίηση του (Ποινικού) Δικαίου των ανηλίκων;» στο Λ. Μπεζέ (Επιμ.), *Πρόληψη και αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων (Επανεκπαίδευση - Ένταξη)*. Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σελ. 171. Συμεωνίδου - Καστανίδου, Ε. (2010) «Ποινικός σωφρονισμός και μέτρα υποστήριξης των ανηλίκων μέσα στην κοινότητα». Ενώπιον, Διμηνιαία έκδοση του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, τ. 55, σελ 49 επ.

10 Christie, N. (1977). 'Conflicts as Property'. *Criminology*, vol. 27, (2), σελ.183-207. Christie, N. (1981). *Limits to Pain*. Oxford: Martin Robertson and Company Ltd. Hulsman, L. (1986) "Critical Criminology and the Concept of Crime" στο H. Bianchi and R. van Swaaningen (eds.) *Abolitionism: Towards a Non-Repressive Approach to Crime*. Amsterdam: Free University Press, σελ.30. Christie, N. (1998). 'Between Civility and State' στο V. Ruggiero, N. South and I. Taylor (Eds.). *The New European Criminology*. London and New York: Routledge Publications, σελ. 119-124. Christie, N. (1998), "Roots of Perspective" στο Simon Holdaway and Paul Rock (Eds.). *Thinking about Criminology*. G.B., σελ.121-132.

11 Αλεξιάδης, Σ. (2004). *Εγκληματολογία*. Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 282 επ.

12 Λαμπροπούλου, Ε. (1994). *Κοινωνικός Έλεγχος του Εγκλήματος*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 121 επ.

13 Πανούσης, Γ. (2005) «Πρόληψη στην πόλη: Μας αφορά όλους», Πρόλογος στο Σπύρος Ξένος (επιμ.) *Εγκληματικότητα στο Δήμο Ζα-*

Απαιτείται επείγοντως η διατύπωση της πρό(σ)κλήσης για επένδυση στον Άνθρωπο, εγκληματία ή μη. Ο ανασχεδιασμός και η βελτίωση της ζωής στις πόλεις μας, η εκπαίδευση των νέων ανθρώπων, η καταπολέμηση της φτώχειας, η αναδιανομή πλούτου και εισοδήματος με στόχο την μεγαλύτερη δυνατή κοινωνικο-οικονομική δικαιοσύνη

κατευθύνει την υπόθεση της πρόληψης του εγκλήματος σε δομικές απαντήσεις και λύσεις. Η έννοια της αντεγκληματικής πολιτικής είναι αλληλένδετη με την κοινωνική πολιτική¹⁴.

Οι καιροί είναι πραγματικά δύσκολοι: ξεκάθαρη δυνατότητα επισφαλούς και επικίνδυνης εγκληματοπροληπτικά χρήσης των καταστημάτων κράτησης «τύπου Γ»¹⁵ αλλά και ορατός ο κίνδυνος νομοθετικής επέκτασης και ευρείας εφαρμογής του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης¹⁶. Η «απάντηση» μας ακόμη δυσκολότερη: απαιτείται επείγοντως η διατύπωση της πρό(σ)κλήσης για επένδυση στον Άνθρωπο, εγκληματία ή μη. Ο ανασχεδιασμός και η βελτίωση της ζωής στις πόλεις μας, η εκπαίδευση των νέων ανθρώπων, η καταπολέμηση της φτώχειας, η αναδιανομή πλούτου και εισοδήματος με στόχο την μεγαλύτερη δυνατή κοινωνικο-οικονομική δικαιοσύνη. Όλα τα παραπάνω μπορούν να δράσουν εγκληματοπροληπτικά, τουλάχιστον όσον αφορά τις «προβληματικές καταστάσεις» που γεννά η φτώχεια και η ανέχεια. Ως άμεσα μέτρα θα αναφέρουμε την δημιουργία και αποτελεσματική εφαρμογή προγραμμάτων για την αντιμετώπιση

της ανεργίας, την εξασφάλιση εργασιακής ειρήνης και τον περιορισμό των κοινωνικών ανισοτήτων που επηρεάζουν τους δείκτες της εγκληματικότητας και που έχουν να κάνουν με: την αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων, την καθιέρωση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος για την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, την γενναία αύξηση των κοινωνικών δαπανών και εν γένει των δημόσιων δαπανών με έμφαση στην παιδεία και την διάδοση της γνώσης, την αντιμετώπιση των ελλειμμάτων κοινωνικής συνοχής που δημιουργούνται στο κοινωνικο-οικονομικό αστικό περιβάλλον, χρηματοδοτική και οργανωτική ενίσχυση των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, την παροχή δυνατοτήτων οικονομικής και κοινωνικής ανόδου στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα της ελληνικής κοινωνίας, την ανάληψη ουσιαστικών δράσεων για την καταπολέμηση της ανεργίας, της φτώχειας και του αποκλεισμού και τον περιορισμό των αρνητικών συνεπειών της παγκοσμιοποίησης. Η πρόταση αυτής της πολιτικής στην ουσία θα θέτει σε αμφισβήτηση όχι μόνο τις συνέπειες αλλά και τα ίδια τα αίτια, δηλαδή τις δομές του συστήματος που προκαλούν το έγκλημα, εδραζόμενη σε μία συνδυαστική πολυεπίπεδη στρατηγική κοινοτικής ανάπτυξης σε τομείς όπως η στέγαση, η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση, τα μέτρα για την καταπολέμηση της φτώχειας κ.ά.

Η υπερ-παραγωγή της καταστολής δεν αποτελεί και ουδέποτε αποτέλεσε καλό οδηγό-σύμβουλο στη χάραξη της αντεγκληματικής πολιτικής. Το

κυνθίων. Σειρά «Εγκληματο-Λογικά» Νο. 30. Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σελ.15.

14 Cohen, S. (1994) "Social Control and the Politics of Reconstruction" in D. Nelken (Ed.). *The Future of Criminology*. London: Sage Publications, σελ. 128.

15 Βλ. κείμενο 41 Πανεπιστημιακών με τίτλο «Ζητήματα μετά την θέσπιση των διατάξεων του Ν. 4274/2014 και τη δημιουργία "καταστημάτων κράτησης τύπου Γ"» όπου και η διατύπωση των απόψεων και επιφυλάξεων τους πάνω στο θέμα, στην ιστοσελίδα του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών (www.dsa.gr).

16 Βλ. συνέντευξη του Καθηγητή Νίκου Παρασκευόπουλου στην Α. Ψαρρά σε Εφημερίδα των Συντακτών, 13-14 Δεκεμβρίου 2014, σελ. 66.

πρόβλημα της εγκληματικότητας απαιτεί για την αντιμετώπισή του ορθές κοινωνικές και πολιτικές διεργασίες, το προϊόν των οποίων θα είναι δυνατό να λειτουργεί ως η απαραίτητη αντίρροπη δύναμη στις ανασφάλειες που δημιουργούνται από τους κινδύνους που παράγει, παρακολουθεί και διαχειρίζεται η ίδια η κοινωνία¹⁷. Απαιτεί σεβασμό στις πρωτογενείς ανάγκες του Ανθρώπου και έχει για οδηγό της την ουσιαστική λειτουργία των θεσμών και την προστασία του συστήματος εγγυήσεων και προστασίας του πολίτη κατά πρώτο και κύριο λόγο από την κρατική αυθαιρεσία. Στις δεδομένες κοινωνικο-πολιτικές συνθήκες η Πολιτεία οφείλει με ρεαλιστικές προτάσεις και χωρίς ιδεοληψίες και δογματικές ακαμψίες να συμβάλλει στην διαμόρφωση του απαραίτητου πλαισίου - «δεικτική πορείας», ώστε οι προϋποθέσεις άσκησης της αντεγκληματικής πολιτικής στη χώρα μας να μην είναι προσχηματικές, υποκριτικές και εν τέλει μη εφαρμόσιμες. Διαφορετικά ο γλιστερός κατήφορος μας οδηγεί στην μνησικακή δικαιοσύνη (“resentful justice”) και στην με κάθε μέσο αναζήτηση «υψηλής ασφάλειας». Το να ευελπιστούμε ότι με την εφαρμογή κατασταλτικών μέτρων θα διορθώσουμε τα «σπασμένα παράθυρα» της κοινωνίας μας και ότι με την «μηδενική ανοχή» θα τα κρατήσουμε ανέπαφα, είναι ουτοπικό. Αντιθέτως όπως ορθά έχει αναφερθεί: «όσο πιο εντατική και πολύμορφη γίνεται η αντεγκληματική πολιτική, τόσο πιο προσεκτική και –επίσης- πολύμορφη πρέπει να είναι η διαμόρφωση των εγγυήσεων»¹⁸.

Η αντεγκληματική πολιτική είναι μέσο και όχι σκοπός. Η Πολιτεία και μέσω της αντεγκληματικής πολιτικής της, οφείλει να επιτελεί εγγυητικό ρόλο στο ζήτημα της κοινωνικής συνοχής και δικαιοσύνης, να απαλείφει τις ανισότητες και να μετριάξει τις υπερβολές ενός καπιταλισμού που τον ενδιαφέρει αποκλειστικά το κέρδος¹⁹. Η εφαρμογή του πρότυπου του Κράτους Πρόνοιας δεν κατάφερε να ξεπεράσει τις βασικές ανισότητες που χαρακτηρίζουν την καπιταλιστική κοινωνία αλλά είχε καταφέρει να ενσωματώσει την πλειοψηφία των ανθρώπων στους κόλπους της οργανωμένης κοινωνίας και να αποτρέψει κατάρρευση της κοινωνικής συνοχής.

Συμπερασματικά, η εγκληματολογία της «ειρηνευσης» και ο «ειρηνοποιός» εγκληματολόγος²⁰ ίσως να αποτελεί μέρος της λύσης του προβλήματος. Απαντώντας στην πρόκληση υπεράσπισης του κοινωνικού κράτους και των κοινωνικών δικαιωμάτων που απειλούνται σήμερα να καταστούν «γράμμα κενό περιεχομένου» μπορούμε ταυτόχρονα να βρούμε τον δρόμο για τη χάραξη και υλοποίηση μιας κοινωνικής αντεγκληματικής πολιτικής. Μιας προληπτικής του εγκλήματος κοινωνικής πολιτικής βασισμένης στην επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων²¹, στην ενίσχυση της αυτο-ρυθμιστικής ικανότητας της κοινωνίας²² για την αντιμετώπιση προβληματικών καταστάσεων, την διατήρηση και ενίσχυση του κοινωνικού κράτους και του κράτους δικαίου και την υιοθέτηση δραστικών πολιτικών κοινωνικής ανάπτυξης²³.

17 Schwendinger, H. and Schwendinger, J. (1970) “Defenders of order or guardians of human rights”. *Issues in Criminology*, no. 7, σελ. 72-81.
 Πανούσης, Γ. (2003) *Η Εγκληματολογία στην εποχή της αβεβαιότητας – Χάος, Διακινδύνευση & Εγκλημα*. Σειρά «Εγκληματολογικά», No 25. Αθήνα-Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.

18 Βλ. Προσφώνηση του καθηγητή Νίκου Παρασκευόπουλου στη έναρξη των εργασιών των Έκτων Ελληνο-Λατινικών Ημερίδων Κοινωνικής Αμύνης, Θεσσαλονίκη, 6-8 Οκτωβρίου 1995, με θέμα «Προοπτικές Διαμορφώσεως ενός Ποινικού Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως», σε Δημοσιεύματα του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Εταιρείας Κοινωνικής Αμύνης, τ. 9, 1996, σελ. 277.

19 Quinney, R. (1975). ‘Crime Control in Capitalist Society: A Critical Philosophy of Legal Order’ στο I. Taylor, P. Walton and J. Young (Eds.). *Critical Criminology*. London and Boston: Routledge and Kegan Paul, σελ. 181-202.

20 Pepinsky, H. and Quinney, R. (1991) *Criminology as Peacemaking*. Bloomington: Indiana University Press, σελ. ix.

21 Karagiannidis, C. (2001) *Abolitionism: Building an Avant-Garde Criminological Antitheory*. Athens – Komotini: Ant. N. Sakkoulas Publishers, σελ.119.

22 Marcuse, H. (1970). *An Essay on Liberation*. Boston: Beacon Press.

23 Μανωλεδάκης, Ι. (2006). *Η απονομή της δικαιοσύνης σε περίοδο κρίσης*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 52.

ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΣ

Ουτοπία ή κάτι άλλο;

40

Νικόλαος Βασιλακάκης
Δικηγόρος

1 Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας (ΑΝ 44/1967) είχε διαλάβει δύο άρθρα με τους αριθμούς 254 και 321, που αναφέρονταν αντίστοιχα στη διάταξη αυτοπρόσωπης εμφάνισης των διαδίκων και στην επανάληψη συζήτησης.

Με το ΝΔ 958/1971 οριστικοποιήθηκε το κείμενο του εφεξής εφαρμοστέου κώδικα και με την ίδια αριθμηση και τη νέα διατύπωση τα δυο άρθρα ίσχυαν μέχρι και την 1/3/2005, οπότε με το ΠΔ 503/1985 στη συνέχεια και στη δημοτική ειδικά το άρθρο 307 που μας ενδιαφέρει, είχε ως εξής: «Αν για οποιοδήποτε λόγο που παρουσιάστηκε μετά το τέλος της Συζήτησης είναι αδύνατο να εκδοθεί η απόφαση, η συζήτηση επαναλαμβάνεται αφού οριστεί νέα δικάσιμος και κοινοποιηθεί κλήση. Ο ορισμός της δικασίμου μπορεί να γίνει και η κλήση για τη Συζήτηση μπορεί να κοινοποιηθεί με την επιμέλεια είτε κάποιου διαδίκου, είτε της γραμματείας του δικαστηρίου. Το ίδιο εφαρμόζεται και όταν το δικαστήριο διατάζει να επαναληφθεί η Συζήτηση. Σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις, οι κλήσεις για Συζήτηση και τα αποδεικτικά της επίδοσης συντάσσονται ατελώς».

2 Στη συνέχεια υπέστη σειρά χειρουργικών επεμβάσεων και «εμπλουτίστηκε» με προσθήκες, ώστε τη στιγμή που γράφονται

οι γραμμές αυτές, να του έχει δοθεί πλέον της αρχικής, όπως έχει διαληφθεί ανωτέρω, παραγράφου, το όλο επιπλέον περιεχόμενό του, ως εξής, (δημοσίευση στον ιστότοπο της «Νόμος»): «Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων εφαρμόζονται και στην περίπτωση, που για οποιονδήποτε λόγο δεν εκδοθεί απόφαση μέσα σε οκτώ μήνες από τη Συζήτηση πολιτικής υπόθεσης. Μόλις συμπληρωθεί οκτάμηνο, ο δικαστής υποχρεούται να επιστρέψει τη δικογραφία, άλλως αυτή αφαιρείται αμέσως με πράξη του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο ή του Προέδρου του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης.»

(Το ανωτέρω εδάφιο του άρθρ.307 προστέθηκε με την παρ.1 άρθρ. 3 Ν.3327/2005, ΦΕΚ Α 70/11.3.2005. Ισχύς από 16.9.2005)».

Με την παρ.2 άρθρου 81 Ν.3659/2008, ΦΕΚ Α 77/7.5.2008, ο οποίος αρχίζει να ισχύει από 8.6.2008, ορίζεται ότι:

«2. Το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 307 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, το οποίο προστέθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 3 του ν. 3327/2005 (ΦΕΚ 70 Α`), αντικαθίσταται ως κατωτέρω. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου προστίθενται και στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 194 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2717/1999 (ΦΕΚ 97 Α`), ως εξής:

Αυτές οι νομοθετικές παρεμβάσεις προφανέστατα απέβλεπαν στην αντιμετώπιση του προβλήματος των συνεχώς αυξανόμενων και πολλαπλασιαζόμενων καθυστερήσεων στην δημοσίευση των αποφάσεων των ποδδικικών Δικαστηρίων. Ο στόχος αυτός δεν επιτεύχθηκε και τούτο είναι γνωστό και στους Δικαστές και στους Δικηγόρους. Το υφίστανται, όμως, βεβαίως οι διάδικοι (και οι Δικηγόροι).

«Μόλις συμπληρωθεί το οκτάμηνο, ο Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Επιθεώρησης των Δικαστηρίων επιλαμβάνεται και ερευνά αν είναι δικαιολογημένη ή μη η καθυστέρηση. Στη διοικητική δίκη, η ανωτέρω προθεσμία διακόπτεται μέχρι τη συμπλήρωση των στοιχείων του φακέλου της δικογραφίας από τη διοίκηση, εφαρμοζόμενης κατά τα λοιπά αναλόγως της παραγράφου 2 του άρθρου 139 Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Όταν αυτή κριθεί δικαιολογημένη, παρέχεται στον δικαστή προθεσμία δύο μηνών για τη δημοσίευση των αποφάσεων που καθυστερούν πέραν του οκταμήνου. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης καθυστέρησης, όπως και όταν παρέλθει η προθεσμία των δύο μηνών που χορηγήθηκε, κατά το προηγούμενο εδάφιο, χωρίς να έχουν δημοσιευθεί οι αποφάσεις που καθυστερούν, ο δικαστής υποχρεούται να επιστρέψει τη δικογραφία, άλλως αυτή αφαιρείται αμέσως με πράξη του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο ή του προέδρου του τριμελούς συμβουλίου διεύθυνσης αυτού. Για τις υποθέσεις αυτές ορίζεται δικάσιμος για νέα Συζήτηση, υποχρεωτικώς, εντός τριών μηνών για τις υποθέσεις ειδικών διαδικασιών και έξι μηνών για τις υποθέσεις τακτικής διαδικασίας, από τη συμπλήρωση των παραπάνω προθεσμιών των οκτώ ή των δέκα μηνών. Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων δεν εφαρμόζονται στις

εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος υποθέσεις της διοικητικής δικαιοσύνης.

Επιφυλασσομένων των διατάξεων των προηγούμενων εδαφίων, εάν διαπιστωθεί μετά το τέλος της Συζήτησης ότι η διάσκεψη δεν μπορεί να ολοκληρωθεί εντός ευλόγου χρόνου για λόγους ανωτέρας βίας, όπως μεταξύ άλλων αναρρωτικής άδειας δικαστικού λειτουργού, μέλους της σύνθεσης του δικαστηρίου, ο δικαστής που διευθύνει το δικαστήριο ή ο Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης μπορεί να αποφασίσει την επανάληψη της Συζήτησης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων σχετικά με τον ορισμό δικασίμου, την κλήση προς Συζήτηση και τα αποδεικτικά επίδοσης».

Αυτές οι νομοθετικές παρεμβάσεις προφανέστατα απέβλεπαν στην αντιμετώπιση του προβλήματος των συνεχώς αυξανόμενων και πολλαπλασιαζόμενων καθυστερήσεων στην δημοσίευση των αποφάσεων των πολιτικών Δικαστηρίων. Ο στόχος αυτός δεν επιτεύχθηκε και τούτο είναι γνωστό και στους Δικαστές και στους Δικηγόρους. Το υφίστανται, όμως, βεβαίως οι διάδικοι (και οι Δικηγόροι).

3 Στο πλαίσιο αυτών των επεμβάσεων, στο άρθρο 91 «Πειθαρχικά παραπτώματα» του ν. 1756/1988 «Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και κατάσταση δικαστικών λειτουργ-

Με το άρθρο 307, όπως φαίνεται ότι θα ισχύσει με την ψήφιση του νέου σχεδίου, η υποχρέωση του καθυστερούντος Δικαστή να επιστρέψει ο ίδιος την δικογραφία, άδδως αυτή αφαιρείται αμέσως με πράξη του διευθύνοντος ή του Προέδρου του Τριμελούς Συμβουλίου, δεν θα υφίσταται πλέον

γών», με την παράγραφο 7 του άρθρου 2 του ν. 3327/2005 «Μέτρα ελέγχου- διαφάνειας στη δικαιοσύνη» προστέθηκε με το στοιχείο θ ως παράπτωμα «η μη έκδοση απόφασης μέσα σε οκτώ μήνες από την συζήτηση πολιτικής υπόθεσης και η συνεπεία τούτου επιστροφή ή αφαίρεση της δικογραφίας από τον Δικαστή που την χειρίζεται». Στην συνέχεια η διάταξη αυτή επεκτάθηκε και στις διοικητικές υποθέσεις με την παρ. 3 εδ. 1 του άρθρου 81 ν. 3659/2008 «Βελτίωση και επιτάχυνση των διαδικασιών της δίκης στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια και άλλες διατάξεις» (η λέξη «επιτάχυνση» είχε ήδη αρχίσει προ πολλού να αποτελεί ευφημισμό).

4 Όμως, με το άρθρο 106 του ν. 4055/2012 «Δίκαιη Δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής», με έναρξη ισχύος την 2/4/2012 και τίτλο του άρθρου «Πειθαρχικά Παραπτώματα», το άρθρο 91 του Κώδικα 1756/1988 αντικαταστάθηκε ολόκληρο και με την «αντικατάστασή του» εξαφανίσθηκε το στοιχείο θ. Και το στοιχείο ε,

που μέχρι τότε αναφέρονταν στην παραβίαση της υπηρεσιακής εχεμυθείας, έλαβε την εξής μορφή: «Η αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην εκτέλεση των καθηκόντων του. Για το δικαιολογημένο ή μη της καθυστέρησης λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα της υπόθεσης, ο βαθμός και η πείρα του δικαστικού λειτουργού, ο φόρτος της εργασίας εν γένει και οι ατομικές και οικογενειακές του περιστάσεις. Σε κάθε περίπτωση δεν είναι αδικαιολόγητη η έκδοση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου μέσα σε έξι (6) μήνες από τη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός αν πρόκειται για υποθέσεις στις οποίες ορίζονται ειδικότερες προθεσμίες στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Θεωρείται αδικαιολόγητη η καθυστέρηση όταν αφαιρείται ή επιστρέφεται η δικογραφία από τον δικαστή που τη χειρίζεται λόγω μη έκδοσης απόφασης μέσα σε οκτώ (8) μήνες από τη συζήτηση πολιτικής ή διοικητικής υπόθεσης.»

Πρέπει να παρατηρηθεί εδώ ότι μετά τη σύντομη φράση «η αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην εκτέλεση καθηκόντων του», ουσιαστικά πλήρως

εξουδετερώνεται αυτή με όσα ακολουθούν. Ιδίως με το τελευταίο εδάφιο, κατά το οποίο προϋπόθεση περίπου του αδικαιολογήτου, είναι η αφαίρεση ή η επιστροφή της δικογραφίας από τον Δικαστή. Μετά την ακλύ που δημιούργησε η ανωτέρω διάταξη μεταξύ εξαμήνου και οκταμήνου, υπάρχει η εκ των πραγμάτων διερώτηση, τι ισχύει επιτέλους για το διάδικο, ως προς την αναμονή του χρόνου εκδόσεως των δικαστικών αποφάσεων. Γιατί και το 8μηνιο στο άρθρο 307, παρεισέφρυσε από μία εγκύκλιο που είχε εκδοθεί επί Προεδρίας Κεδίκογλου στον Άρειο Πάγο, με την οποία γινόταν σύσταση σε όσους Δικαστές καθυστερούσαν την έκδοση των αποφάσεών τους και ειδικά γι αυτές, να την πραγματοποιούσαν μέσα σε οκτώ μήνες. Ίσως θα πρέπει να υπομνησθεί στο σημείο αυτό ότι ο χρόνος για την επιβαλλόμενη δημοσίευση των πολιτικών αποφάσεων αρχικά ήταν δίμηνο και κατέληξε στη συνέχεια, αφού για ένα διάστημα υπήρξε τετράμηνο, να φθάσει στο ιδιόρρυθμο οκτάμηνο.

Απλή ανάγνωση του σημερινού άρθρου 307, όπως έχει η ουσία του φαλκιδευθεί με το ν. 4055/2012 εξηγεί, γιατί φθάσαμε στην κατάσταση, όπου με την αφαίρεση ή παράδοση των σε καθυστέρηση δικογραφιών, απλώς η επανασυζήτηση αυξάνει το χρόνο των καθυστερήσεων στις πολιτικές υποθέσεις, γεγονός που επιδεινώνει τη σταθερή παθογένεια της απονομής της πολιτικής δικαιοσύνης, όσον αφορά το χρόνο της διάσκεψης και συνεπώς τη δυνατότητα να υπάρξει δίκαιη δίκη.

5 Ήδη όμως, στο σχέδιο της οιονεί «κωδικοποίησης» του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που επιχειρείται ερήμην των απόψεων του Δικηγορικού Σώματος, υπάρχει το νέο άρθρο 307, που καταργεί σχεδόν ολόκληρο το τώρα ισχύον κείμενο, εκτός μόνον από την πρώτη παράγραφο. Όλες οι υπόλοιπες παράγραφοι, εκτός από την πρώτη, έχουν εξαφανισθεί και απομένει η διατύπωση που αφορά μόνον το θέμα της επανασυζήτησης, «αν για οποιονδήποτε λόγο που παρουσιάσθηκε μετά το τέλος της συζήτησης, είναι αδύνατον να εκδοθεί απόφαση». Το γιατί είναι αδύνατη η έκδοση απόφασης, παραμένει άγνωστο. Και τίθεται το ερώτημα, αν πρόκειται για κωδικοποίηση ή για ανεπίτρεπτη με την χρησιμοποίηση του όρου αυτού πραγματική

επέμβαση – κατάργηση.

Έτσι πλέον και με την προϋπόθεση ότι θα ψηφισθεί το ήδη δημοσιευμένο στον ιστότοπο της «Νόμος», σχέδιο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, το προτεινόμενο άρθρο 307 είναι το ίδιο ακριβώς κατά λέξη με το άρθρο 322 στο ΝΔ 958/1971, (=307 στη δημοτική, όπως μεταφράστηκε με το ΠΔ 503/1985), χωρίς πλέον ουσιαστικά καμία κύρωση για τις καθυστερήσεις εκδόσεως αποφάσεων. Έχουμε συνεπώς επιστροφή στη διατύπωση του έτους 1971, μετά από 43 ολόκληρα χρόνια.

6 Η αιμόνη προΐσχύσασα Πολιτική Δικονομία του Maurer, όπως ίσχυε μέχρι την εισαγωγή του νέου Κώδικα, προέβλεπε επανασυζήτηση για την περίπτωση ισοψηφίας των Δικαστών, οπότε και προσετίθετο ακόμη ένας, για να μπορεί να σχηματισθεί πλειοψηφία (άρθρο 179). Εκτός από την περίπτωση αυτή, είχε επικρατήσει η επανασυζήτηση, όταν είχε συμβεί «ο θάνατος, η παραίτηση, η απόλυση, η μετάθεση και η προαγωγή» ενός από τους Δικαστές της συνθέσεως (Γ. Ράμμου «Η ανασυζήτησις και η νέα συζήτησις των υποθέσεων ενώπιον των Πολιτικών Δικαστηρίων», «Αρχείο Ιδιωτικού Δικαίου» τόμος 1944, σελ. 42-43).

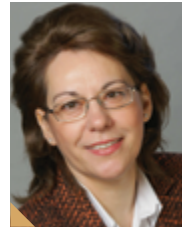
Ενώ τώρα πλέον, σε περίπτωση μεταθέσεως Δικαστού, οι δικογραφίες με τα αποδεικτικά έγγραφα των διαδίκων, ταξιδεύουν στις διάφορες πρωτεύουσες των Νομών της χώρας, χωρίς καμία γνώση αυτών και αναμένεται η αποστολή των αποφάσεων, με το φόβο ότι δεν αποκλείεται να διαρρεύσει και δεύτερο οκτάμηνο άπρακτο.

Και με παρηγορία ότι ο Άρειος Πάγος με την 1546/2008 απόφασή του (ΝοΒ 2009/435), έχει νομολογήσει ήδη, ότι η παράλειψη της τήρησης της υποχρέωσης προς αφαίρεση της δικογραφίας και η ανασυζήτηση, δεν τάχθηκε με την ποινή της ακυρότητας της απόφασης που θα εκδοθεί, ακόμη και μετά το δεκάμηνο. Γιατί αυτή δεν είναι ούτε ανυπόστατη ούτε άκυρη. Άλλωστε με το άρθρο 307, όπως φαίνεται ότι θα ισχύσει με την ψήφιση του νέου σχεδίου, η υποχρέωση του καθυστερούντος Δικαστή να επιστρέψει ο ίδιος την δικογραφία, άλλως αυτή αφαιρείται αμέσως με πράξη του διευθύνοντος ή του Προέδρου του Τριμελούς Συμβουλίου, δεν θα υφίσταται πλέον.

ΘΥΣΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΕΙΣ ΣΤΟ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

44

Συνοπτική παρουσίαση της αυθεντικής έκθεσης του Κων. Α. Δοξιάδη, που εκδόθηκε από το Υπουργείο Ανοικοδομήσεως το 1947

Φωτεινή Αχτσιδού,
Δικηγόρος, Μέλος ΔΣ του Δ.Σ.Θ.

Ο Κωνσταντίνος Δοξιάδης, γιος του παιδί-ατρου, Υπουργού Περιθάλψεως, Υγιεινής και Πρόνοιας, Απόστολου Δοξιάδη, γεννήθηκε στη Στενήμαχο το 1913. Αποφοίτησε από την Αρχιτεκτονική Σχολή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου το 1935 κι ένα χρόνο αργότερα ανακηρύχθηκε διδάκτωρ Μηχανικός από το Πανεπιστήμιο Charlottenburg του Βερολίνου. Το 1937 διορίστηκε μηχανικός της Πολεοδομικής Υπηρεσίας της Διοικήσεως Πρωτεύουσας. Από το 1940 ως το 1945 διετέλεσε Προϊστάμενος της Πολεοδομικής Υπηρεσίας και Προϊστάμενος του Γραφείου Χωροταξικών και Πολεοδομικών Ερευνών και Μελετών.

Στη διάρκεια της Γερμανικής Κατοχής υπήρξε αρχηγός της αντιστασιακής ομάδας «Ηφαιστος», ενώ εξέδιδε ένα περιοδικό, τη μοναδική έκδοση τεχνικού περιεχομένου σε όλα τα κατεχόμενα εδάφη, με τίτλο «Χωροταξία - Πολεοδομία - Αρχιτεκτονική». Κατά τη διάρκεια της Γερμανικής Κατοχής συνένταξε με τη βοήθεια των αρχιτεκτόνων του Υφυπουργείου Ανοικοδομήσεως ένα σημαντικότατο ιστορικό λεύκωμα, την τετράγλωσση έκδοση στα ελληνικά, γαλλικά, αγγλικά και ρωσικά, «Αι Θυσίαι της Ελλάδος στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο», με στοιχεία που συνέλεξε από το Μάιο του 1941 μέχρι και την απελευθέρωση της χώρας, στην οποία καταγράφηκαν με τη βοήθεια πινάκων, διαγραμμάτων και φωτογραφικού υλικού, οι επιπτώσεις της Κατοχής στην οικονομική ζωή της κατεχόμενης Ελλάδος, στις συγκοινωνίες, στα

τεχνικά έργα, στις οικοδομές των πόλεων και των χωριών και την καθημερινή ζωή των Ελλήνων.

Η εργασία αυτή παρουσιάστηκε μετά την απελευθέρωση, το Νοέμβριο του 1944 στο Γραφείο Χωροταξικών και Πολεοδομικών Μελετών και Ερευνών στην ελληνική κυβέρνηση και τον Απρίλιο, Μάιο και Ιούνιο του 1945 στο Παρίσι και το Λονδίνο και στη Διάσκεψη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στον Άγιο Φραγκίσκο, αντίστοιχα.

Η σημαντική αυτή έρευνα αναφέρει συγκεκριμένα στοιχεία της ιδιαίτερης γεωγραφικής θέσης, της γεωμορφολογίας και του πληθυσμού της Ελλάδας, της οικονομίας, των συγκοινωνιών και της χωροταξικής κατανομής της χώρας και τις καταστροφικές επιπτώσεις της Γερμανικής Κατοχής στη χώρα μας. Οι ολέθριες επιπτώσεις της Γερμανικής Κατοχής, σύμφωνα με την αναφερόμενη έρευνα του Κων. Δοξιάδη, αναφέρονται παρακάτω περιληπτικά:

Οικονομική απομόνωση των διαφόρων περιοχών της Ελλάδας

Ο Κων. Δοξιάδης αναφέρει επί λέξει στην έρευνά του: «ο Άξων με τις ζώνες κατοχής χώρισε το Ελληνικό σώμα σε πολλά κρατίδια. Κάθε κυκλοφορία αγαθών και ατόμων από τη μία ζώνη στην άλλη απηγορεύθη αυστηρά. Έτσι τα παιδιά των Αθηνών επέθαιναν από έλλειψη ζακχάρου, ενώ η Ελληνική σταφίδα εσάπιζε στις αποθήκες της Πελοποννήσου σε απόσταση 50 μιλίων. Οι κάτοικοι της Πίνδου επέθαιναν από την πείνα

γιατί τους εμπόδιζαν να αγοράσουν τα σιτηρά της Θεσσαλονίκης. Οι Αθηναίοι επέβαιναν από έλλειψη λαδιού που επερίσσευε στα νησιά του Αιγαίου. Αυτό ήταν το σχέδιο του Άξονος για τον αφανισμό του ελληνισμού.»

Πλήρης οικονομική καταστροφή

Μόλις άρχισε η Κατοχή, πάντα σύμφωνα με την έρευνα του Κων. Δοξιάδη, ο ελληνικός λαός σταμάτησε όσο μπορούσε την παραγωγή, με σκοπό να μη βοηθήσει τον Άξονα, δίδοντάς του τα εφόδια για τη συνέχιση του πολέμου. Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις και η απόδοσή τους κατά στρέμμα ελαττώθηκαν σημαντικά. Μεγάλη συμβολή της ελάττωση της παραγωγής είχε η τρομακτική μείωση των ζώων εργασίας. Άλογα, όνοι, ημίονοι, βούβαλοι, και βόες επιτάθηκαν και αφαιρέθηκαν από τους γεωργούς για τις ανάγκες της πολεμικής γερμανικής μηχανής. Σταμάτησαν οι μεταφορές στα ορεινά μέρη. Την ίδια καταστροφική τύχη είχε και η κτηνοτροφία.

Επίσης ελαττώθηκαν οι εξαγωγές των κυριότερων μεταλλευμάτων (σίδηρος, μαγγάνιο, νικέλιο, χρώμιο, σιδηροπυρίτης, βωξίτης κλπ).

Καταστράφηκαν από τις δυνάμεις του Άξονα 5.000 ΚΜ2, δηλ. το 25 % των ελληνικών δασών. Αποψιλώθηκαν δάση για να μεταφερθεί η ξυλεία τους στη Γερμανία, Ιταλία και Βουλγαρία, ενώ δάση κάηκαν για να πολεμήσουν οι Γερμανοί κατακτητές τους Έλληνες αντάρτες στα βουνά. Άλλα δάση κόπηκαν για να ζεστάνουν τους κατακτητές, ενώ ο ελληνικός πληθυσμός πέθαινε από το κρύο κατά χιλιάδες. Η καταστροφή στα δάση της Αττικής έφτασε στο 75%!

Καταστροφές οδικού δικτύου και επικοινωνιών

Οι Έλληνες αντάρτες κατέστρεψαν τα συγκοινωνιακά μέσα και εμπόδισαν τον ανεφοδιασμό του γερμανικού σώματος στην Αφρική. Οι Γερμανοί κατέστρεψαν ό,τι απέμεινε. Όταν εγκατέλειψαν τη χώρα, κατέστρεψαν ό,τι μπόρεσαν και διέλυσαν τις συγκοινωνίες. Ανατινάχθηκαν γέφυρες με άνοιγμα άνω των 6 μέτρων σε ποσοστό 90%, με άνοιγμα κάτω των 6 μέτρων σε ποσοστό 50 %. Το οδικό δίκτυο της χώρας κομματιάστηκε σε όλο το μήκος του σε ποσοστό 56%. Τα αυτοκίνητα που κυκλοφορούσαν στη χώρα, φορτηγά, λεωφορεία

και επιβατικά επιτάχθηκαν ή καταστράφηκαν σε ποσοστά άνω του 80% συνολικά.

Ό,τι έγινε με τους δρόμους έγινε και με τους σιδηρόδρομους, αλλά με μεγαλύτερο σύστημα. Καταστράφηκαν στη γραμμή κανονικού πλάτους (1,44μ) οι γέφυρες (άνω των 40 μέτρων ολική καταστροφή σε ποσοστό 100%), τα μηχανοστάσια (ποσοστό 80%), οι υδατοδεξαμενές (ολική καταστροφή, 100%), οι σιδηροδρομικοί σταθμοί (50%) και οι σήραγγες (24%). Έτσι, όταν απελευθερώθηκε η Ελλάδα, οι ελληνικοί σιδηρόδρομοι δεν υπήρχαν. Το δίκτυο ήταν διαλυμένο και καμία γραμμή δεν λειτουργούσε.

Επιπλέον όλα σχεδόν τα μεγάλα λιμάνια έγιναν χαλάσματα, έτσι ώστε κάθε ανεφοδιασμός και επικοινωνία της χώρας διεκόπη. Στα δύο κυριότερα λιμάνια της χώρας, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, οι καταστροφές επεκτάθηκαν και σε όλα τα κτήρια και τις εγκαταστάσεις τους. Η καταστροφή έγινε παντού με προμελετημένο σχέδιο.

Καταστράφηκε και ο ισθμός της Κορίνθου. Πλοία βυθίστηκαν, τα πρανή ανατινάχθηκαν, τα τραίνα, τα βαγόνια και οι γέφυρες ρίφθηκαν μέσα στη θάλασσα και όλα αυτά ανακατεμένα με νάρκες.

Τα ελληνικά πλοία που πολέμησαν σε όλες τις θάλασσες χάθηκαν σε ποσοστό 74%, τα φορτηγά σε ποσοστό 94,5%, τα επιβατικά σε ποσοστό 66% και τα ιστιοφόρα, δημιουργώντας τεράστιο εθνικό πρόβλημα.

Και τέλος τα λιγοστά αεροδρόμια, οι εγκαταστάσεις, τα εργοστάσια, μηχανήματα και τα αεροπλάνα διαλύθηκαν ή μεταφέρθηκαν στις χώρες του Άξονα. Η ελληνική πολιτική αεροπορία δεν υπήρχε πια. Απώλειες 100% .

Καταστράφηκε σε ποσοστό 100% το τηλεφωνικό και τηλεγραφικό δίκτυο της χώρας και τα υλικά και οι εγκαταστάσεις σε ποσοστό 70%.

Από την καταστροφική μανία του Άξονος δεν γλύτωσαν ούτε τα ειρηνικά υδραυλικά έργα. Μεταβλήθηκαν και αυτά σε ερείπια.

Καταστροφές από βομβαρδισμούς

Οι βομβαρδισμοί άρχισαν την 28 Οκτωβρίου 1940 και κράτησαν ως την τελευταία ημέρα, που έγινε η κατάληψη της Κρήτης. Χιλιάδες γερμανικά και ιταλικά αεροπλάνα βομβάρδισαν και κατέστρεψαν ελληνικές πόλεις. Η Αθήνα, τα Ιωάννινα, η Λάρισα, ο Βόλος (το τέταρτο λιμάνι της χώρας),

η Θεσσαλονίκη, τα Χανιά, τα Φάρσαλα, η Έδεσσα, το Λιδορίκι, τα μεγαλύτερα σχολεία και τα νοσοκομεία, μικρά και μεγάλα κτήρια είχαν μετατραπεί σε ερείπια. Και καταλήγει συμπερασματικά ο Κων. Δοξιάδης, ότι από όλες αυτές τις καταστροφές η Ελλάδα «έχασε 400.000 οικοδομές, δηλ. το 23% του οικοδομικού πλούτου της και έρχεται στην πρώτη θέση σε θυσίες μεταξύ των Συμμάχων και ίσως σε χειρότερη μοίρα από τις χώρες του Άξονα.»

Επιπλέον ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην έκθεση στην αλόγιστη πυρπόληση 1.170 ελληνικών χωριών που έγιναν στάχτη και φυσικά στην τέλεια καταστροφή των Καλαβρύτων με τη σφαγή όλων των ανδρών ηλικίας από 15 ετών και πάνω.

Ανθρωπιστική κρίση

Όλες αυτές οι καταστροφές και ο οικονομικός πόλεμος έφεραν έκρηξη του πληθωρισμού και τη νομισματική κυκλοφορία σε δισεκατομμύρια δραχμές. Αποτέλεσμα του πληθωρισμού ήταν η απότομη και κολοσσιαία άνοδος του τιμάριθμου. Π.χ. ένα τσουβάλι σάρι τον Απρίλιο του 1940 κόστιζε 10 δραχμές, το ίδιο τσουβάλι τον Ιούλιο του 1942 890 δραχμές, τον Ιούλιο του 1944 3.310.000 δραχμές, ενώ το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους (1944) κόστιζε 153 εκατομμύρια δραχμές. Και, ενώ ο τιμάριθμος ανέβαινε, οι μισθοί συνεκτρατούντο από τον Άξονα χαμηλά για όλους τους εργαζόμενους

Έτσι η αγοραστική ικανότητα ελαττώθηκε και οι οικονομολόγοι του Άξονα επωφελούνταν από την πτώχευση της χώρας. Οι μικρές ποσότητες τροφίμων που έμειναν στη χώρα, οι μεγάλες τιμές και οι μικροί μισθοί καταδίκασαν του Έλληνες να αγοράζουν ελάχιστα τρόφιμα. Ο ελληνικός πληθυσμός καταδικάστηκε σε υποσιτισμό. Ο κόσμος άρχισε να πέφτει στους δρόμους εξαντλημένος από την ασιτία και συχνά πέθαινε στους δρόμους που γέμιζαν πτώματα, τα οποία συγκεντρωνόταν κατά εκατοντάδες. Ο αριθμός ήταν τόσο μεγάλος, που μόνο σε ομαδικούς τάφους ήταν δυνατόν να ταφούν. Ο αριθμός των θανάτων έφτασε στο επταπλάσιο αυτού των προπολεμικών. Περισσότεροι ήταν οι θάνατοι των μικρών παιδιών και των γερόντων και περισσότεροι των ανδρών έναντι των γυναικών. Αντίθετα, οι γεννήσεις ελαττώθηκαν και ο ελληνικός πληθυσμός μειώθηκε.

Γερμανικές ωμότητες

Οι Γερμανοί κατακτητές μεταχειρίστηκαν κάθε τρόπο για να εξοντώσουν τον ελληνικό πληθυσμό. Κρεμάλες, τουφεκισμοί και βαγόνια θανάτου ήταν τα συνήθη μέσα που μεταχειρίστηκαν, και επιπλέον τις ομαδικές σφαγές. Στο Δίστομο σκότωσαν αδιακρίτως μωρά, παιδιά, νέους και γέροντες, άνδρες και γυναίκες. Οι χειρότεροι διωγμοί, βέβαια, ήταν αυτοί των Εβραίων συμπολιτών μας.

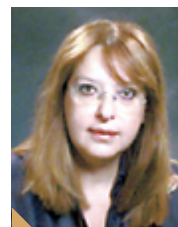
Η έκθεση Δοξιάδη υπολόγισε τους νεκρούς αρχικά σε 390.700 άτομα. Ανέφερε, όμως, την πιθανότητα πολύ μεγαλύτερου αριθμού, δεδομένου ότι είχαν εντοπιστεί και περίπου 1.200.000 άστεγοι που ζούσαν στα βουνά υπό άθλιες συνθήκες.

Με χαρακτηριστική βαρβαρότητα ο Χέρμαν Γκαίριγκ, Αρχηγός της Ναζιστικής Αεροπορίας, σε μήνυμά του προς τους Αρμοστές του Ράιχ και τους Στρατιωτικούς Διοικητές των κατεχόμενων εδαφών ανέφερε: «Σε όλα τα κατεχόμενα εδάφη βλέπω ανθρώπους να ζουν εκεί μπουκωμένοι στο φαΐ, ενώ ο δικός μας λαός πεινάει. Για τ' όνομα του Θεού, δεν σας στείλαμε εκεί για να δουλέψετε για την ευημερία των λαών που σας εμπιστευθήκαμε. Αλλά για να πάρετε όσο περισσότερα μπορείτε, ώστε να μπορέσει να ζήσει ο γερμανικός λαός. Περιμένω από σας να αφιερώσετε τις δυνάμεις σας σ' αυτό. Αυτή η συνεχής έγνοια για τους ξένους πρέπει να τελειώνει μια για πάντα... Καρφί δεν μου καίγεται όταν μου λέτε ότι οι άνθρωποι της ζώνης ευθύνης σας πεθαίνουν από τη πείνα. Αφήστε τους να πεθάνουν, εφόσον έτσι δεν λιμοκτονεί κανένας Γερμανός.»

Η έκθεση Δοξιάδη αποτέλεσε ένα από τα εργαλεία των ελληνικών κυβερνήσεων στην ανάδειξη των καταστροφών της Ελλάδας από τον Άξονα σε ανθρώπους και υλικές ζημιές, καταδεικνύοντας τη βαρβαρότητα του κατακτητή. Οι επανορθώσεις, όμως, και οι αποζημιώσεις για όλες τις προαναφερόμενες καταστροφές δεν διεκδικήθηκαν με σθεναρό τρόπο και πολύ περισσότερο δεν εισπράχτηκαν μέχρι και σήμερα από τις ελληνικές κυβερνήσεις. Χρέος μας παραμένει η διεκδίκηση και η αποκατάσταση όλων των ζημιών και των θυσιών που υπέστη ο ελληνικός λαός από τις βαρβαρότητες του Άξονα στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΟΦΕΙΛΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

Η τύχη των δικαστικών διεκδικήσεων των Ελλήνων πολιτών

Ρωξάνη Κωστατζίκη,
Μέλος του Δ.Σ. του Δ.Σ.Θ.

Το κείμενο αυτό αποτελεί μία καταγραφή των διεκδικήσεων για τις οφειλές της Γερμανίας από τη ναζιστική θηριωδία που ουδέποτε εκπληρώθηκαν, όπως το αναγκαστικό κατοχικό δάνειο του 1942-1943 της χώρας μας προς αυτήν και οι αποζημιώσεις για τα θύματα και τις κατοχικές καταστροφές στην Ελλάδα.

Μνήμη

Ογδόντα εννέα (89) αναγνωρισμένα μαρτυρικά χωριά της Ελλάδας: Δίστομο, Κομμένο, Καλάβρυτα, Κάντανος, Χορτιάτης, Λιγκιάδες, Κερδύλια, Καισαριανή... Οι Γερμανοί δολοφόνησαν τους κατοίκους τους, ενώ έκαψαν περισσότερα από 1700 χωριά.

«Η μνήμη είναι μία κοπιαστική εργασία για τα θύματα και τους επιζήσαντες συνδεδεμένη με μεγάλο πόνο, έντονη θλίψη και με τεράστιο φόβο και μ' ένα συναίσθημα που είναι δύσκολο να το περιγράψει κανείς, αυτό του ολικού κενού, του παραλογισμού, της εγκατάλειψης...» είπε ο Γερμανός Ευαγγελιστής ιερέας Michael Schweitzer στην ομιλία του στην παλιά Βουλή στις 25-11-1998.

Όλες οι χώρες της Ευρώπης που κατακτήθηκαν από τη Γερμανία του Χίτλερ έχουν πάρει επανορθώσεις, πλην της Ελλάδας. Η Ιταλία και η Βουλγαρία πλήρωσαν όσα επιδικάστηκαν σε βάρος τους από τη Διασυμμαχική Επιτροπή του Παρισιού.

Σύντομο ιστορικό

Η Διάσκεψη Παρισιού έγινε στις 14-1-1946. Αναγνώρισε ως οφειλή της Γερμανίας το ποσό των 7,1 δις δολαρίων.

Η Συνθήκη Βόννης της 26-5-1952 καθόριζε την αναβολή των επανορθώσεων ως την υπογραφή Συνθήκης Ειρήνης.

Στο Λονδίνο στις 27-2-1953 υπογράφηκε συμφωνία που προέβλεπε ότι ο οριστικός διακανονισμός του θέματος των επανορθώσεων αναβάλλεται ως την υπογραφή συνθήκης ειρήνης, που δεν έχει υπογραφεί ακόμη, γιατί η Γερμανία το αρνείται.

Με το Ν. 2023/10-3-1952 η Ελλάδα κατήργησε την εμπόλεμη κατάσταση με τη Γερμανία με τη ρητή επιφύλαξη -αναφορά στο νόμο- πως με την ενοποίησή της θα ρυθμιστούν οι γερμανικές επανορθώσεις. Επειδή κατά τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου το ΝΑΤΟ χρειαζόταν τη Γερμανία κατά της ΕΣΣΔ, στις 5-5-1955 η Βουλή των Ελλήνων έσπευσε να αποδώσει τις γερμανικές περιουσίες που υπήρχαν στην Ελλάδα στους Γερμανούς και το Υπουργείο Εξωτερικών εξέδωσε ανακοίνωση ότι δεν θα δεχτεί καμία αίτηση από θύματα για αποζημίωση.

Τον Ιούλιο 1957 οι άλλες χώρες που είχαν πληγεί από τους Γερμανούς, δηλαδή η Γαλλία, η Ολλανδία και το Βέλγιο πίεσαν και έγιναν νέες συμφωνίες και συμβάσεις. Η Γερμανία πρόβαλε ως επιχειρήμα για τη μη εξόφληση ότι έχει διαχωριστεί σε δυτικό και ανατολικό κράτος, οπότε δεν υπάρχει το ενιαίο κράτος που ως Γ' Ράιχ είχε καταστρέψει την οικονομία της Ελλάδας.

Στις 31-8-1990 αποφασίστηκε η Συνθήκη Ενοποίησης των δύο Γερμανιών και στις 12-9-1990 στη Μόσχα υπογράφηκε ανάμεσα στις δύο Γερμανίες και στις 4 συμμαχικές δυνάμεις κατοχής

της Γερμανίας (ΗΠΑ, Αγγλία, Γαλλία και ΕΣΣΔ) συμφωνία αναπληρωματικής συνθήκης ειρήνης (Ersatzfriedenvertrag). Είναι η συμφωνία «Δύο συν τέσσερα». Εκεί προβλεπόταν η καταβολή από την ενιαία Γερμανία των οφειλομένων ποσών στις χώρες και στα θύματα της ναζιστικής θηριωδίας. Ορίστηκε προθεσμία μίας πενταετίας, δηλαδή ως το 1995, για την υποβολή αιτήσεων από τις ενδιαφερόμενες χώρες. Ο Γιώργος Αλέξανδρος Μαγκάκης ως αν. Υπουργός Εξωτερικών έγκαιρα επέδωσε σχετική ρηματική ανακοίνωση στον Υπουργό Εξωτερικών της Γερμανίας Χάρτμαν. Αυθημερόν η γερμανική κυβέρνηση απάντησε απαξιωτικά με ανακοίνωση Τύπου.

Η Γερμανία έχει δώσει το 1960 περίπου τα μισά από 115.000.000 μάρκα, δηλ. 65 εκ. μάρκα και έχει αποζημιώσει 5.500 από τους 105.000 ομήρους που θανατώθηκαν στα στρατόπεδα των Ναζιστών. Δεν έχει επιστρέψει ούτε τους αρχαιολογικούς θησαυρούς, ούτε το δάνειο, ούτε το ποσό των 7,1 δις δολάρια της Διασυμμαχικής Επιτροπής του 1946, ούτε τις αποζημιώσεις των θυμάτων των Ολοκαυτωμάτων.

Όσον αφορά τα 115.000.000 μάρκα τα οποία διατείνεται ότι κατέβαλε, αυτά αφορούσαν στην απελευθέρωση του Μαξιμιλιανού Μέρτεν. Δηλαδή αυτού που ήταν ο υπεύθυνος της ομηρίας των 56.000 Ελλήνων εβραϊκής καταγωγής από τη Θεσσαλονίκη, ενώ γύρισαν από τα στρατόπεδα εξόντωσης μόνο 1.950. Το 1957 ο τελευταίος ήρθε στην Ελλάδα για να καταθέσει υπέρ ενός υφισταμένου του, κατηγορουμένου για εγκλήματα πολέμου. Ο Εισαγγελέας Α. Τούσης τον αναγνώρισε, τον συνέλαβαν και κλείστηκε στη φυλακή, και το 1959 στη δίκη του καταδικάστηκε από το Ειδικό Δικαστήριο Εγκληματιών Πολέμου σε ποινή κάθειρξης 25 ετών. Όμως δεν άργησε να ψηφιστεί ο νόμος 3933/1959 της 13ης Φλεβάρη 1959 «περί αναστολής διώξεως εγκληματιών πολέμου» με τον οποίο οι Γερμανοί υπήκοοι εγκληματίες πολέμου παραδίδονται να δικαστούν στη Γερμανία, οπότε ο Μέρτεν στις 5-11-1959 αποφυλακίστηκε. Τότε σταμάτησαν και οι δίκες που γινόταν στην Ελλάδα κατά των εγκληματιών που είχαν εκδοθεί.

Το δεύτερο μέρος του σχεδίου αφορούσε διπλωματία, αφού προκειμένου να αποκτήσει η Γερμανία σχέσεις με Ισραήλ, πρότεινε στην ελληνική κυβέρνηση να της καταβάλει 115 εκ μάρκα για

τις οικογένειες των Εβραίων που είχαν θύματα. Υπογράφηκε σύμβαση στις 15-3-1960 στη Βόννη. Τελικά οι συγγενείς πήραν μόνο 65 εκ.μάρκα, γιατί καταβλήθηκαν μόνο οι δύο πρώτες δόσεις και οφείλονται άλλα 50 εκ. μάρκα. Η Γερμανία, όμως, με την ενοποίησή της αρνήθηκε τη συζήτηση και την καταβολή τους, δεν αναγνωρίζει πως η Συνθήκη μεταξύ των τεσσάρων μεγάλων πρώην συμμαχικών μας δυνάμεων με τις δύο Γερμανίες είναι όχι μόνο de facto, αλλά και de jure Συνθήκη Ειρήνης για την οριστική λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και των συνεπειών του. Βέβαια την άρση του «εμπολέμου» μεταξύ των χωρών μας την υπέγραψε το 1952 σαν αρχηγός κράτους ο τ. Βασιλιάς Παύλος, ενώ σήμερα σύμφωνα με το Σύνταγμα αρμόδιος για την τήρηση των Νόμων, την κήρυξη πολέμων και την υπογραφή Συνθηκών Ειρήνης την έχει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Το έτος 1998, επειδή είχαν εκδοθεί πολλές αποφάσεις Δικαστηρίων ΗΠΑ που αφορούσαν σε αποζημιώσεις ομήρων Εβραίων κατοίκων ΗΠΑ που είχαν επιβιώσει σε βάρος της Γερμανίας, αυτή κάλεσε σε σύσκεψη όλες τις χώρες της Ευρώπης από τις οποίες είχαν αρπάξει ομήρους για να συζητήσουν το πρόβλημα των αποζημιώσεών τους. Η ελληνική κυβέρνηση δεν ανταποκρίθηκε για να στείλει αντιπρόσωπό της στη σύσκεψη, παρά τα διαβήματα από το Εθνικό Συμβούλιο Διεκδίκησης των Οφειλών της Ελλάδας.

Το Μάρτιο 2000 η Γερμανία προήλθε σε συμφωνία με τις ΗΠΑ, Ισραήλ, Πολωνία, Ρωσία, Ουκρανία, Λευκορωσία, Τσεχία για αποζημιώσεις των ομήρων των Ναζιστικών στρατοπέδων, ανάλογα με το χρόνο κράτησης και εργασίας, αλλά και ιατρικών πειραμάτων σε βάρος τους. Για κάθε δικαιούχο ορίστηκε ποσό το ανώτατο 15.000 γερμανικά μάρκα (2.700.000 δρχ.). Το ίδρυμα που ανέλαβε τη συλλογή των χρημάτων από την κυβέρνηση και τις βιομηχανίες που είχαν χρησιμοποιήσει ως εργάτες ομήρους, ανέθεσε στον (ΔΟΜ) Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης να ικανοποιήσει τα θύματα-ομήρους. Υποβλήθηκαν 73.000 αιτήσεις και εγκρίθηκαν 5.500. Η ελληνική κυβέρνηση ήταν απόουσα κατά την διαδικασία αυτή.

Υπάρχει το θέμα των οφειλών, λοιπόν, αλλά παραμένει άγνωστο πότε θα καταστούν ευνοϊκές οι περιστάσεις ώστε να τις διεκδικήσουμε, ως δικαιώματα κατοχυρωμένα από το διεθνές δίκαιο.

Γενικώς οι ελληνικές κυβερνήσεις δεν διεκδίκησαν τις οφειλές μέχρι την ένωση της Γερμανίας το 1990 και μόνο το 1995 με τον Υπουργό Α. Μαγκάκη τέθηκε το θέμα. Από τον Μάρτιο 2010 έχει αρχίσει η συζήτηση στην Επιτροπή Εξωτερικών υποθέσεων.

Δικαστικό ιστορικό

Σε συνολικό πληθυσμό 7.0000.000 η Ελλάδα έχασε 70.000 άνδρες σε μάχες, 12.000 πολίτες από έμμεσες πολεμικές πράξεις, 38.960 πολίτες εκτελέστηκαν, 100.000 άνθρωποι δολοφονήθηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης και 600.000 Έλληνες πέθαναν από την πείνα.

Οι συγγενείς των θυμάτων δημιούργησαν από το 1946 την πανελλήνια οργάνωση «Ο Φοίνιξ». Το 2000 δημιουργήθηκε η Πανελλήνια Ομοσπονδία Ενώσεων Θυμάτων Ναζιστικής Κατοχής.

Η Ιταλία και η Βουλγαρία, όπως προαναφέρθηκε, εκπλήρωσαν τις υποχρεώσεις τους, αλλά η Γερμανία όχι ακόμη. Η άρνηση διεκδίκησης της ελληνικής κυβέρνησης και οι διαρκείς αναβολές απογοήτευσαν τους συγγενείς των θυμάτων, και μόνο ελάχιστες εξαιρέσεις, όπως οι Διστομίτες, πρόβηκαν σε κάποια ενέργεια.

Από το 1995 Έλληνες πολίτες υποστηριζόμενοι από τους Νομάρχες Αττικής και Βοιωτίας κατέθεσαν προσφυγές ενώπιον των Διοικητικών Δικαστηρίων. Τον Αύγουστο 1995 ο Γερμανός επιτετραμμένος στην Αθήνα παραπονέθηκε στον τότε αναπληρωτή Υπουργό Εξωτερικών Α. Μαγκάκη. Επικαλέστηκε αρχή του διεθνούς Δημοσίου Δικαίου, σύμφωνα με την οποία οι προσφυγές αυτές προαπαιτούσαν διακρατική συμφωνία.

Το έγκλημα του Διστόμου το 1944 με το σφαγισμό ανθρώπων κατά τρόπο απίστευτα φρικιαστικό ήρθε στο προσκήνιο όταν ο Νομάρχης Βοιωτίας Ιωάννης Σταμούλης είχε την πρωτοβουλία να ξεκινήσει τη δεκαετία του 1990 την πρωτοβουλία να διεκδικήσει τις αποζημιώσεις στο δικαστήριο της Λειβαδιάς. Το Πολ. Πρωτοδικείο Λειβαδιάς με την απόφασή του αρ. 137/1997 εκδίκασε την υπόθεση ερήμην του Γερμανικού Δημοσίου, αιτιολόγησε την απόφασή του βάσει των κρίσεων του Δικαστηρίου της Νυρεμβέργης για τα εγκλήματα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου «δεν χαιρεί ασυλίας εκείνος που παραβιάζει τους κανόνες του πολέμου». Περαιτέρω απέρριψε την αγωγή ως προς την

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση ατομικά και την δέχτηκε ως προς τους εντολείς της, απέρριψε τα αιτήματα για αποζημίωση για υλικές ζημιές, στέρηση διατροφής, ηθική βλάβη ως αόριστα και δέχτηκε το αίτημα για ψυχική οδύνη και επιδίκασε χρηματική ικανοποίηση 240.000.000 δρχ. Εφάρμοσε: 1) το άρθρο 46 του Κανονισμού Νόμων κι Εθίμων του Πολέμου, 2) το άρθρο 3 της IV Σύμβασης της Χάγης (1907) για τη νομιμοποίηση και 3) τις διατάξεις 26,914, 932 ΑΚ. Απόφαση 137/1997.

Ετεροδικία: Σύμφωνα με το Άρθρο 3 παρ. 2 ΚΠολΔ «Εξαιρούνται από τη δικαιοδοσία των ελληνικών Δικαστηρίων οι αλλοδαποί που έχουν ετεροδικία...» Σε αυτούς περιλαμβάνεται το αλλοδαπό δημόσιο.

Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας άσκησε αίτηση αναίρεσης, ισχυριζόμενη ότι η απόφαση του Δικαστηρίου παραβίασε τον κανόνα του διεθνούς εθιμικού δικαίου περί ασυλίας των κρατών και ότι έπρεπε να κηρύξει απαράδεκτη την αγωγή, λόγω ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας. Ο Άρειος Πάγος δικάστηκε. Υπήρξαν 4 μέλη του (ανάμεσα σε αυτούς και ο Πρόεδρος Ματθίας) που έκριναν ότι η Σφαγή στο Δίστομο έγινε κατά τη διάρκεια ένοπλης σύγκρουσης, επομένως το Γερμανικό Δημόσιο απολαμβάνει το προνόμιο της ετεροδικίας. Αλλά η πλειοψηφία (13 ψήφοι) δέχτηκε ότι η σφαγή δεν ήταν αναγκαία για τη διατήρηση της στρατιωτικής κατοχής και ότι ήταν εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Εκδόθηκε η απόφαση ΟΛ.ΑΠ 11/2000 που εξαιρέσε από την ετεροδικία το Γερμανικό Δημόσιο σύμφωνα με τη Σύμβαση της Βασιλείας του 1972. Ως ακολούθως:

Α ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ/2000 (1), ΑΡΧΝ/2000 (504), Δ/ΝΗ/2000 (672), ΔΙΚΗ/2000 (697), ΕΕΝ/2000 (356), ΝΟΒ/2001 (212) ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ

Διεθνές έθιμο ως κανόνας δικαίου. Στοιχεία που απαιτούνται σχετικώς. Ετεροδικία. Ποιες πράξεις των αλλοδαπών κρατών δεν καλύπτει η ετεροδικία. Δίκαιο βάσει του οποίου γίνεται η διάκριση μεταξύ των πράξεων *jure imperii* και *jure gestionis* των αλλοδαπών κρατών. Ευρωπαϊκή σύμβαση για την ετεροδικία των κρατών της 16.5.1972. Κατά την εν λόγω σύμβαση, ένα συμβαλλόμενο κράτος δεν μπορεί να επικαλεσθεί την ετεροδικία του στο δικαστήριο ενός άλλου συμβαλλόμενου κράτους σχετικά με την αστική

ευθύνη του για την αποκατάσταση της ζημίας, στην οποία περιλαμβάνεται και η χρηματική ικανοποίηση, που προκλήθηκε από αδικπραξίες σε βάρος προσώπου ή περιουσίας, (από πρόθεση ή αμέλεια σωματική βλάβη, ανθρωποκτονία, φθορά ξένης ιδιοκτησίας, εμπρησμός κ.λπ.), ανεξάρτητα από τον αν η αδικπραξία τελέσθηκε από το συμβαλλόμενο κράτος *jure imperii* ή *jure gestionis*. Ποιες είναι οι αναγκαίες προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση της αδικπρακτικής ευθύνης του αλλοδαπού κράτους. Η γενική πρακτική των κρατών της διεθνούς κοινότητας που γίνεται δεκτή ως δίκαιο, δηλ. η διαμόρφωση διεθνούς εθίμου που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού δικαίου με αυξημένη τυπική ισχύ, κατά το οποίο τα εγχώρια δικαστήρια, κατ' εξαίρεση από την αρχή της ετεροδικίας, έχουν διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάζουν αγωγές αποζημίωσης για αδικπραξίες που τελέσθηκαν σε βάρος προσώπων και της περιουσίας αυτών στο έδαφος του *forum* από όργανα αλλοδαπού κράτους, που ήσαν παρόντα στο ίδιο έδαφος κατά το χρόνο τέλεσης των αδικπραξιών αυτών και αν ακόμη πρόκειται για πράξεις κυριαρχικής εξουσίας (με μειοψ. 5 μελών). Ισχύει εξ ίσου η εξαίρεση από την ετεροδικία, όσον αφορά αξιώσεις αποζημίωσης από αδικήματα, συνήθως εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, που πλήττουν, όχι αναπόφευκτα, ως ανακλαστική συνέπεια του πολέμου, τον άμαχο πληθυσμό γενικά, αλλά άτομα περιορισμένου κύκλου και συγκεκριμένου τόπου που δεν έχουν σχέση με τις ένοπλες συρράξεις και δεν μετέχουν καθ' οιονδήποτε τρόπο, άμεσα ή έμμεσα, στις πολεμικές επιχειρήσεις. Ειδικότερα στην περίπτωση της στρατιωτικής κατοχής δεν καταλαμβάνονται από την ετεροδικία οι εγκληματικές πράξεις των οργάνων της κατέχουσας αυτής δύναμης, οι οποίες τελούνται κατά κατάχρηση της κυριαρχικής τους εξουσίας, ως αντίποινα για πράξεις δολιοφθοράς αντιστασιακών ομάδων, σε βάρος συγκεκριμένων και περιορισμένου σχετικά αριθμού παντελώς αμέτοχων αθών πολιτών (με μειοψ. 4 μελών). Ομαδική σφαγή αθών αμάχων πολιτών από τις γερμανικές δυνάμεις κατοχής στο Δίστομο. Κρίση ότι τα Ελληνικά Δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν τις σχετικές αξιώσεις αποζημίωσης και χρηματικής ικανοποίησης των αναιρεσιβλήτων-εναγόντων (επικυρώνει την υπ' αριθμ. 137/1997 απόφαση του ΠολΠρω-

τοδ. Λειβαδειάς). Βλ. σημείωση Χρ. Νικολαΐδη στο ΑρχΝομ 2000 σελ. 510 και ενημερωτικό σημείωμα του εισηγητή Αρεοπαγίτη κ. Νικολάου Γεωργίλη στο ΝοΒ 2001 σελ. 219.

Εκδόθηκαν ακόμη οι εξής αποφάσεις:

- Απόφαση 59/1998 του Πολ.Πρωτ. Τρίπολης, που έκρινε ομοίως.
- Αποφ.93/1998 Πρωτ.Λάρισας που δέχτηκε την ετεροδικία.
- Αποφ.1122/1999 Εφετ.Αθ.Αποφ.894/2001 Εφετείο Πειραιώς.

Ο Α.Π. Α' Τμήμα με πρόεδρο τον Σ.Ματθία, κρίνοντας το θέμα ξανά κατόπιν αιτήσεως αναιρέσεως της Γερμανίας κατά της άνω 1122/1999 Εφ.Αθήνας, παρέπεμψε με την 131/2001 απόφασή του ως προς το θέμα της κακοδικίας στο Α.Ε.Δ. Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, αρμόδιο ως προς την άρση της αμφισβήτησης για το χαρακτηρισμό κανόνων διεθνούς δικαίου ως γενικά παραδεδεγμένους (αποτελείται από τους προέδρους ΑΠ, Συμβουλίου Επικρατείας, Ελεγκτικού Συνεδρίου, 4 σύμβουλους επικρατείας και 4 αρεοπαγίτες). Αυτό εξέδωσε την αρ.6/2002 απόφαση με οριακή πλειοψηφία μίας ψήφου όπου έκρινε ότι «υφίσταται γενικώς παραδεδεγμένος κανόνας δικαίου κατά το οποίο ένα κράτος δεν δύναται να εναχθεί παραδεκτώς ενώπιον Δικαστηρίου άλλου κράτους για αποζημίωση από κάθε είδους δικαιοπραξία που έλαβε χώρα στο έδαφός του και την οποία εμπλέκονται ένοπλες δυνάμεις του εναγόμενου κράτους είτε σε καιρό πολέμου είτε Ειρήνης.»

Η απόφαση αυτή πάγωσε όλες τις αγωγές των θυμάτων στην Ελλάδα που εκκρεμούν (ίσως πάνω από 56.000 αγωγές) περί αποζημίωσης από θύματα και κληρονόμους τους.

Το 2000, λοιπόν, η Γερμανία καταδικάστηκε από τον ΑΠ να πληρώσει αποζημιώσεις και τα δικαστικά έξοδα στα θύματα της σφαγής του Δίστομου. Σύμφωνα με το άρθρο 923 ΚΠΟΛΔ για την εκτέλεση αποφάσεως εναντίον ξένου κράτους απαιτείται η άδεια του Υπουργού Δικαιοσύνης, που δεν δόθηκε ποτέ. Ούτε αναθεωρήθηκε ποτέ η Διάταξη που δίνει τη δυνατότητα στον εκάστοτε Υπουργό Δικαιοσύνης να αναστέλλει την απόφαση εκτέλεσης δικαστικών Αποφάσεων με κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων αλλοδαπών υπηκόων για «λόγους εθνικού συμφέροντος», τη διάταξη

Το κρίσιμο θέμα της ετεροδικίας, δηλαδή το εάν τα εγκλήματα ποδέρμου που διαπράττει σε ξένη χώρα ο στρατός κατοχής ενός κράτους είναι ακαταδίκωκτα από τη δικαιοσύνη του κράτους στο οποίο τελέσθηκαν, εξετάστηκε λοιπόν στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης σε μια δικονομική διαδικασία, η οποία έχει ενδιαφέρον για τη χώρα μας, καθώς κρίθηκε αν οι συγγενείς των θυμάτων της σφαγής του Διστόμου από τις γερμανικές δυνάμεις κατοχής θα λάβουν τελικά τις σχετικές γερμανικές αποζημιώσεις

δηλαδή με την οποία απαγορεύτηκε η κατάσχεση του Ινστιτούτου Γκαίτε της Αθήνας και άλλων ακινήτων που ανήκαν στο Γερμανικό κράτος υπέρ της αποζημίωσης των κατοίκων του Διστόμου.

Στις 11 Μαρτίου 2004 η ιταλική Δικαιοσύνη (Corte di Cassazione) εξέδωσε μία απόφαση στην υπόθεση Φερίνι, σύμφωνα με την οποία η Ιταλία είχε αρμοδιότητα να κρίνει την προσφυγή ατόμου που κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου είχε μεταφερθεί στη Γερμανία για καταναγκαστικά έργα. Ο Κανονισμός 44/2001 του Συμβουλίου της Ευρώπης ορίζει ότι εάν μία απόφαση κηρυχθεί εκτελεστή σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ, μπορεί να κηρυχθεί εκτελεστή σε οποιοδήποτε άλλο κράτος-μέλος της. Ο Νομάρχης Ι. Σταμούλης διαβλέποντας τη άρνηση του εκάστοτε Υπουργού Δικαιοσύνης για την εκτέλεση της απόφασης, αποφάσισε να προσφύγει βάσει του Κανονισμού του Συμβουλίου της Ευρώπης στα δικαστήρια της Ιταλίας ως προς τα δικαστικά έξοδα, γιατί εκεί, στο έδαφος της Ιταλίας, είχε περιουσιακά στοιχεία το γερμανικό κράτος. Τα ιταλικά Δικαστήρια έκριναν εκτελεστή στην Ιταλία την απόφαση της Λειβαδιάς, ως προς τα δικαστικά έξοδα και ζητήθηκε να κηρυχθεί εκτελεστή η απόφαση για όλο το ποσό, ενώ έπρεπε πλέον να δικαστεί στο Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο της Ιταλίας.

Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, ως γνωστό, συγκροτήθηκε από τον Ο.Η.Ε. για την προστασία των βασικών του Καταστατικών Αρχών. Στις 23 Δεκεμβρίου 2008 η γερμανική κυβέρνηση προσέφυγε ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης κατά της ιταλικής κυβερνήσεως επιδιώκοντας την καταδίκη της, επειδή θεωρούσε ότι τα ιταλικά Δικαστήρια, και μάλιστα το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο (Corte Suprema di Cassazione) στη

Ρώμη δεν σέβονται την ετεροδικία της Γερμανίας.

Το κρίσιμο θέμα της ετεροδικίας, δηλαδή το εάν τα εγκλήματα πολέμου που διαπράττει σε ξένη χώρα ο στρατός κατοχής ενός κράτους είναι ακαταδίκωκτα από τη δικαιοσύνη του κράτους στο οποίο τελέσθηκαν, εξετάστηκε λοιπόν στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης σε μια δικονομική διαδικασία, η οποία έχει ενδιαφέρον για τη χώρα μας, καθώς κρίθηκε αν οι συγγενείς των θυμάτων της σφαγής του Διστόμου από τις γερμανικές δυνάμεις κατοχής θα λάβουν τελικά τις σχετικές γερμανικές αποζημιώσεις. Οι εκπρόσωποι της ιταλικής κυβέρνησης υπογράμμισαν πως δεν μπορεί να τεκμηριωθεί ετεροδικία για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, καθώς -όπως υποστήριξαν- ετεροδικία υφίσταται μόνο για την επίλυση διαφορών μεταξύ φιλικών κρατών. Επεσήμαναν εξάλλου πως τα εγκλήματα πολέμου δικάζονται από τα δικαστήρια και δεν λύνονται μέσω των διεθνών συμβάσεων και ως τέτοια θεωρούνται τα εγκλήματα που διέπραξαν τα Ναζιστικά στρατεύματα. Μεταξύ άλλων επισημάνθηκε πως το Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο έχει βάσει στο κέντρο τον άνθρωπο και όχι μόνο τα κράτη.

Η Ελλάδα στις 13-01-2011 ως μη διάδικο μέρος βάσει του Άρθρου 62 του Καταστατικού του ΔΔΧ, είχε ασκήσει το ένδικο βοήθημα της παρέμβασης ενώπιον του Δικαστηρίου με σκοπό να ενισχύσει τις ιταλικές θέσεις. Τελικά, εκδόθηκε από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης η απόφαση επί της προσφυγής που άσκησε η Γερμανία κατά της Ιταλίας (για παραβίαση του διεθνούς δικαίου λόγω της εκδίκασης από τα ιταλικά δικαστήρια υποθέσεων που αφορούν αποζημιώσεις για αδικπραξίες του Τρίτου Ράιχ). Το Δικαστήριο με την Απόφασή του έκρινε ότι η ιταλική Δημοκρατία

Οι αξιώσεις για τις επανορθώσεις πρέπει να επιβληθούν και για να δοθεί το μήνυμα ότι η εξόντωση ανθρώπων άδδων εθνικοτήτων και άδδων χωρών δεν μένει αιμύρητη. Να υπομνησθεί ότι επιβάδδεται η καταδίκη των ραισιισικών ιδεοδδγιών μίσους, όπως ο Ναζισμός

παραβίασε την υποχρέωσή της για σεβασμό της ετεροδικίας που απολαμβάνει η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά το διεθνές δίκαιο, διότι δέχθηκε αστικές αξιώσεις που βασίζονται σε παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου τις οποίες διέπραξε το Γερμανικό Ράιχ μεταξύ των ετών 1943 και 1945 και επίσης, με 14 ψήφους έναντι μιας, ότι η ιταλική Δημοκρατία παραβίασε την υποχρέωση σεβασμού της ετεροδικίας που απολαμβάνει η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, κηρύσσοντας εκτελεστές στην Ιταλία τις αποφάσεις των ελληνικών Δικαστηρίων που βασίζονται σε παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που διαπράχθηκαν στην Ελλάδα από το Γερμανικό Ράιχ.

Η απόφαση από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης συνεπώς, δικαίωσε τη Γερμανία, καθώς έκρινε ότι η Ιταλία παραβίασε το δικαίωμα δικαιοδοτικής ασυλίας της Γερμανίας με το να επιδικάσει αποζημιώσεις στα θύματα της Ναζιστικής θηριωδίας, μεταξύ αυτών και στους απογόνους των Ελλήνων που σφαγιάστηκαν στο Δίστομο κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (επιδικασθέν ποσό της τάξεως των 28 εκατ. ευρώ). Το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών επισήμανε ότι «το ζήτημα των γερμανικών αποζημιώσεων παραμένει ανοικτό, αφού μάλιστα το Δικαστήριο, αναφερόμενο στο ζήτημα της αποζημίωσης των Ιταλών αιχμαλώτων πολέμου καθώς και άλλων απαιτήσεων Ιταλών πολιτών, οι οποίες δεν έχουν διευθετηθεί, τόνισε ότι τα θέματα αυτά θα μπορούσαν να επιλυθούν μέσω διμερών διαπραγματεύσεων.»

Αυτό σημαίνει ότι οι πολίτες δεν μπορούν να ενάγουν την Γερμανία, αλλά μπορεί το ίδιο το ελληνικό κράτος, αφού σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο δικαιούται επανορθώσεων και μπορεί να

προχωρήσει στην διεκδίκησή τους. Το Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας απέρριψε επίσης τις διεκδικήσεις των Ελλήνων, υποστηρίζοντας ότι μεμονωμένα άτομα δεν επιτρέπεται να ζητούν αποζημιώσεις για εγκλήματα κρατών που διαπράχθηκαν κατά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Έχει συσταθεί ειδική επιτροπή στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους για τον προσδιορισμό τυχόν ποσού αξιώσεων του ελληνικού Δημοσίου από τις γερμανικές επανορθώσεις και το κατοχικό δάνειο. Έργο της επιτροπής είναι να προσδιορίσει εάν το Δημόσιο μπορεί να αξιώσει από τη γερμανική κυβέρνηση χρήματα από τις γερμανικές επανορθώσεις και το κατοχικό δάνειο, αλλά και το ύψος των σχετικών ποσών. Το σχετικό πόρισμα πρέπει να ολοκληρωθεί από την επιτροπή έως τα τέλη του 2014. Επίσης έχει συγκροτηθεί από το Μάρτιο του 2014 η Διακομματική Επιτροπή της Βουλής για την διεκδίκηση των αποζημιώσεων που ενημερώνεται ως προς τον τρόπο υπολογισμού του κατοχικού δανείου. Σύμφωνα με τις ενημερώσεις το ύψος προκύπτει με αναγωγή σε δολάρια του 1941 του συνολικού ποσού των αναγκαστικών απολήψεων που έλαβαν από την Τράπεζα της Ελλάδος τα γερμανικά στρατεύματα, κατά τη διάρκεια της Κατοχής, διότι το δολάριο ήταν τότε το μοναδικό σχετικά σταθερό νόμισμα. Η Διακομματική Επιτροπή της Βουλής δήλωσε ότι δεν πρόκειται να προχωρήσει σε πόρισμα, αν δεν πάρει στα χέρια της την έκθεση της άνω επιτροπής με τον προσδιορισμό του ύψους των γερμανικών αποζημιώσεων όλων των τύπων και αν δεν της διαβιβαστεί και το υλικό που έχει χαρακτηριστεί ως απόρρητο!

Είναι φανερό ότι, μόλις ολοκληρωθεί το πόρισμα, θα πρέπει αμέσως να δημοσιοποιηθεί το περιεχόμενό του, προκειμένου να καταδειχθεί

και η σοβαρότητα με την οποία αντιμετωπίζεται το θέμα από το ελληνικό κράτος.

Εν τω μεταξύ, φαίνεται ότι νέος δρόμος έχει ανοίξει, αφού εκδόθηκε στις 22-10-2014 η με αριθμό 238 /2014 απόφαση του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου της Ιταλίας, που αφορά σε αιτήματα και προσφυγές για αποζημιώσεις Ιταλών, οι οποίοι εκτοπίστηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης στην Γερμανία. Αναγνωρίζει στα θύματα αυτά των Ναζιστικών εγκλημάτων το δικαίωμα προσφυγής σε ιταλικά Δικαστήρια, προκειμένου να διεκδικήσουν αποζημιώσεις από τη Γερμανία. Σύμφωνα με την απόφαση του ιταλικού Συνταγματικού Δικαστηρίου «δεν ισχύει η αρχή της ετεροδικίας των κρατών, η οποία αποκλείει τέτοιου είδους προσφυγές, όταν πρόκειται για παράνομες πράξεις ενός κράτους, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως εγκλήματα πολέμου ή ως εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.» Στο εξής, δηλαδή, οι Ιταλοί δικαστές θα μπορούν να εκδικάζουν υποθέσεις που αφορούν την καταπάτηση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία προστατεύονται ρητά από το Σύνταγμα. Επομένως, σε αντίθεση με τη νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, το γερμανικό Δημόσιο μπορεί να δικαστεί παραδεκτώς από δικαστήριο αλλοδαπού κράτους.

Πρόσφατα, ο Γερμανός Υπουργός για τις ευρωπαϊκές υποθέσεις δήλωσε ότι το θέμα των αποζημιώσεων για τα εγκλήματα των Ναζί στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο θεωρείται ότι νομικά έχει λήξει. Δηλαδή επί χρόνια έλεγαν στα θύματα του πολέμου να περιμένουν μέχρι να υπογράψει η Γερμανία συνθήκη ειρήνης με τους συμμάχους που τάχθηκαν τότε κατά του Χίτλερ. Και, αφού συνέβη αυτό το 1990 (με τη μορφή της αναφερόμενης συνθήκης 2+4), η κυβέρνηση απάντησε ότι τώρα «είναι πολύ αργά» για διεκδικήσεις και ότι «είναι άνευ προηγουμένου» να ζητούνται επανορθώσεις τόσα χρόνια μετά τον πόλεμο!! Επίσης, η επιστημονική υπηρεσία της Bundestag δεν θεωρεί το αναγκαστικό δάνειο ως μέρος των επανορθώσεων ή άλλων χρεών και πιστώσεων.

Ενώ η γερμανική κυβέρνηση απαιτεί τα χρέη της Ελλάδας αδιαφορώντας για την ερημοποίηση της και τη φτωχοποίηση των Ελλήνων πολιτών, ταυτόχρονα αρνείται να πληρώσει τα δικά της χρέη, τις πολεμικές αποζημιώσεις, παρόλο που

έχει ηθική και πολιτική υποχρέωση. Επίσης πρέπει να υπενθυμιστεί τι έγινε το 1953 στη Γερμανία, με τη συνολική μεταπολεμική διαγραφή χρεών της από το 1947 μέχρι το 1953, στην οποία συμμετείχε και η Ελλάδα. Από πολλά δημοσιεύματα (ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg): «Υπό την αιγίδα των ΗΠΑ η εισαγωγή του γερμανικού μάρκου το 1948 έσβησε το μεγαλύτερο μέρος από το εγχώριο χρέος της Γερμανίας, τόσο του δημοσίου όσο και του ιδιωτικού τομέα, που το 1938 αντιστοιχούσε σε επίπεδα τετραπλάσια από το ΑΕΠ της χώρας. Με την εφαρμογή του Σχεδίου Μάρσαλ, οι εταίροι των ΗΠΑ παραιτήθηκαν από το δικαιώματά τους στο γερμανικό χρέος ενώ αναβλήθηκε και η πληρωμή τόκων την περίοδο 1947 – 1952. Το 1953, οι ΗΠΑ επέβαλαν επίσης την Συμφωνία του Λονδίνου για τη διαγραφή του εξωτερικού χρέους της Γερμανίας. Οι υπογράφοι στη συμφωνία του Λονδίνου, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται και η Ελλάδα, συμφώνησαν να μεταφέρουν τις απαιτήσεις για τις πολεμικές αποζημιώσεις και τα χρέη που πραγματοποιήθηκαν μετά το 1933, μέχρις ότου ολοκληρώνονταν οι εργασίες συνεδρίου για την επανένωση της Γερμανίας. Το συνέδριο δεν έγινε ποτέ.» (...) «Η Γερμανία οφείλει την οικονομική της επιτυχία στη μαζική διαγραφή των χρεών της το 1953.»

Το ζήτημα της διεκδίκησης των γερμανικών οφειλών προς την Ελλάδα είναι κρίσιμο, είναι ανοικτό, είναι αρμοδιότητα του ελληνικού κράτους, που πρέπει με τις ενδεδειγμένες κινήσεις και ενέργειες να εκφράσει την βούλησή του σχετικά. Αφορά στην απονομή Δικαιοσύνης. Δεν έχουμε άλλο δρόμο, παρά να δικαιωθούμε. Είτε με δικαστικές ενέργειες, είτε με τη διπλωματική διαπραγμάτευση για τη διευθέτηση των επανορθώσεων. Ως προς τους κατοίκους του Διστόμου που προσέφυγαν στην ιταλική Δικαιοσύνη, αυτοί έχουν νόμιμο τίτλο στην Ελλάδα που μπορεί να εκτελεστεί, εάν άρει ο Υπουργός Δικαιοσύνης το βέτο του.

Οι αξιώσεις για τις επανορθώσεις πρέπει να επιβληθούν και για να δοθεί ο μήνυμα ότι η εξόφληση ανθρώπων άλλων εθνικοτήτων και άλλων χωρών δεν μένει ατιμώρητη. Να υπομνησθεί ότι επιβάλλεται η καταδίκη των ρατσιστικών ιδεολογιών μίσους, όπως ο Ναζισμός.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΛΗΘΗ: Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΟΥ ΔΕΕ ΝΑ ΣΦΡΑΓΙΣΕΙ ΤΟΝ ΑΣΚΟ ΤΟΥ ΑΙΟΛΟΥ ΜΕ ΜΙΑ ΤΣΙΧΛΑ

54

Με αφορμή την απόφαση C-131/12 της 13ης Μαΐου 2014

Νίκος Παπαντωνόπουλος
ΜΔΕ Ποινικού Δικαίου
Μέλος Δ.Σ. του Δ.Σ.Θ.

Εισαγωγή

Μερικές φορές μια τοπική σπίθα είναι αρκετή για να προκαλέσει μια παγκόσμια πυρκαγιά. Αν έχετε προσέξει, σε κάθε αναζήτηση που κάνετε στη Google για ένα πρόσωπο, εκτός αν είναι «δημόσιο», στο κάτω μέρος της σελίδας εμφανίζεται η εξής διευκρίνιση: «Ορισμένα αποτελέσματα μπορεί να έχουν καταργηθεί με βάση τον ευρωπαϊκό νόμο προστασίας δεδομένων (...)»

Πού οφείλεται αυτό; Στα τέλη του Ιανουαρίου 2012 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη Δικαιοσύνη Vivian Redding ανακοίνωσε την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αφορούσε ένα «νέο» ιδιωτικό δικαίωμα, το δικαίωμα στη λήθη. Το εν λόγω δικαίωμα, για το οποίο πραγματοποιήθηκε έντονος διάλογος τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη, έχει κωδικοποιηθεί και στην πρόταση Κανονισμού για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, η ψήφιση του οποίου εκκρεμεί από το Συμβούλιο.

Θεωρητικά, το δικαίωμα στη λήθη αντικατοπτρίζει ένα φλέγον ζήτημα της ψηφιακής εποχής: είναι πολύ δύσκολο να ξεφύγουμε από το παρελθόν μας στο Διαδίκτυο, δεδομένου ότι πλέον κάθε φωτογραφία, status update και tweet ζουν για πάντα στο διαδικτυακό «νέφος» (cloud), σε αντίθεση με τον αναλογικό κόσμο, όπου η πληροφορία είναι πάντα εκεί, αλλά λιγότερο προσβάσιμη.

Ευρωπαίοι και Αμερικανοί έχουν διαμετρικά αντίθετες προσεγγίσεις στο θέμα. Στην Ευρώπη,

οι ρίζες του δικαιώματος στη λήθη μπορούν να εντοπιστούν στο Γαλλικό Δίκαιο, το οποίο αναγνωρίζει το δικαίωμα στη λήθη (le droit à l'oubli), ένα δικαίωμα το οποίο επιτρέπει σε καταδίκους που έχουν εκτίσει την ποινή τους και έχουν σωφρονιστεί να αντιταχθούν στην περαιτέρω δημοσιοποίηση της καταδίκης και του εγκλεισμού τους. Στις ΗΠΑ, αντιθέτως, η δημοσιοποίηση του ποινικού μητρώου κάποιου ιδιώτη προστατεύεται από την Πρώτη Τροπολογία του Συντάγματός τους, η οποία επιδέχεται ελάχιστες εξαιρέσεις.

Όταν ο Γενικός Εισαγγελέας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής Δικαστήριο) Niilo Jääskinen κατέθεσε τη Γνώμη του για την υπόθεση Google Spain πέρυσι τον Ιούνιο, αρκετοί έσπευσαν να τη χαρακτηρίσουν ως τη χαριστική βολή στο αμφιλεγόμενο δικαίωμα στη λήθη. Η απόφαση, όμως, του τμήματος μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου του επιφύλασσε διαφορετική τύχη.

Η υπόθεση

Το 1998 μια ισπανική ημερήσια εφημερίδα, η La Vanguardia, δημοσίευσε ένα άρθρο σχετικά με την επικείμενο πλειστηριασμό της κατοικίας του Ισπανού δικηγόρου Mario Costeja Gonzalez, ένεκα οφειλών σε ασφαλιστικούς φορείς. Το γεγονός θα μπορούσε να είχε βυθιστεί σε αιώνια λήθη αν η εφημερίδα δεν είχε ψηφιοποιήσει το αρχείο της λίγα χρόνια αργότερα. Αντιθέτως, εμφανιζόταν πρώτο στα αποτελέσματα αναζήτησης της Google βάσει του ονόματος του Costeja. Το 2010 ο Costeja στράφηκε μέσω της Ισπανικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα κατά της εφημερίδας, της Google Spain και της Google Inc, ισχυριζόμενος ότι υφίσταται βλάβη στην επαγγελματική του δραστηριότητα εξαιτίας της εμφάνισης της εν λόγω πληροφορίας στα αποτελέσματα αναζήτησης. Βασικό του επιχειρήμα ήταν πως η πληροφορία ήταν πλέον απαρχαιωμένη (outdated) και παρωχημένη (irrelevant), καθώς τα χρέη του είχαν εξοφληθεί. Η ισπανική

ΑΠΔΠΧ έκρινε βάσιμη την προσφυγή του Costeja και διέταξε τις δύο εταιρίες να απαλείψουν τα δεδομένα από τα αποτελέσματα αναζήτησης και να εμποδίζουν την πρόσβαση σε αυτά εφεξής. Κατά της απόφασης της Αρχής οι δύο εταιρίες προσέφυγαν στο Ανώτατο Δικαστήριο της Ισπανίας με αίτημα την ακύρωσή της. Με αυτά τα δεδομένα, το Ανώτατο Δικαστήριο υπέβαλλε μια σειρά από προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο, αναφορικά με την ερμηνεία της Οδηγίας 95/46/ΕΚ (εφεξής Οδηγία). Τα ζητήματα αυτά μπορούν να ομαδοποιηθούν ως εξής:

- Το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.
 - Το κατά τόπον πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, και
 - Η ύπαρξη ενός δικαιώματος στη λήθη βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- Στο παρόν θα ασχοληθώ μόνο με το τρίτο ζήτημα για λόγους οικονομίας χώρου, αν και τα δύο πρώτα είναι εξίσου ενδιαφέροντα και μπορούν να αποτελέσουν ξεχωριστό αντικείμενο ανάπτυξης. Επιγραμματικά μόνο αξίζει να αναφερθούν τα εξής σχετικά με αυτά βάσει της απόφασης του Δικαστηρίου:
- Η δραστηριότητα μιας μηχανής αναζήτησης η οποία συνίσταται στον εντοπισμό πληροφοριών που δημοσιεύουν ή αναρτούν στο διαδίκτυο τρίτοι, στην αυτόματη ευρετηρίασή τους, στην προσωρινή αποθήκευσή τους και, τελικώς, στη διάθεσή τους στους χρήστες του διαδικτύου με ορισμένη σειρά προτίμησης, πρέπει να χαρακτηρίζεται ως «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχείο β' της Οδηγίας, όταν οι εν λόγω πληροφορίες περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Περαιτέρω, ο φορέας εκμετάλλευσης της μηχανής αναζήτησης πρέπει να θεωρείται ως «υπεύθυνος» της εν λόγω επεξεργασίας κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχείο δ'.
 - Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτή-

ρα πραγματοποιείται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων εγκατάστασης που έχει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας αυτής στο έδαφος κράτους-μέλους, κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχείο α' της Οδηγίας, όταν ο φορέας εκμετάλλευσης της μηχανής αναζήτησης ιδρύει σε ορισμένο κράτος-μέλος υποκατάστημα ή θυγατρική, που έχει ως σκοπό την προώθηση και την πώληση του διαφημιστικού χώρου ο οποίος διατίθεται στο πλαίσιο της μηχανής αναζήτησης και που ασκεί δραστηριότητα κατευθυνόμενη προς τους κατοίκους του εν λόγω κράτους-μέλους.

Η απόφαση του Δικαστηρίου για το Δικαίωμα στη Λήθη

Το Δικαστήριο έκρινε ότι τα άρθρα 12, στοιχείο β', και 14, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α' της Οδηγίας έχουν την έννοια ότι, προκειμένου να προστατεύονται τα δικαιώματα που προβλέπουν οι διατάξεις αυτές και εφόσον πληρούνται πράγματι οι οριζόμενες από αυτές προϋποθέσεις, ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης υποχρεούται να απαλείφει από τον κατάλογο αποτελεσμάτων, ο οποίος εμφανίζεται κατόπιν αναζήτησης που έχει διενεργηθεί με βάση το ονοματεπώνυμο ενός προσώπου, συνδέσμους προς δημοσιευμένες από τρίτους ιστοσελίδες που περιέχουν πληροφορίες σχετικές με το πρόσωπο αυτό, και στην περίπτωση κατά την οποία το ονοματεπώνυμο αυτό ή οι πληροφορίες αυτές δεν έχουν διαγραφεί προηγουμένως ή ταυτοχρόνως από τις ως άνω ιστοσελίδες, η υποχρέωση δε αυτή ισχύει ακόμη και όταν αυτή καθαυτή η δημοσίευση των επίμαχων πληροφοριών στις εν λόγω ιστοσελίδες είναι νόμιμη.

Περαιτέρω έκρινε ότι, στο πλαίσιο της εκτίμησης σχετικά με τη συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων, πρέπει μεταξύ άλλων να εξετάζεται αν το υποκείμενο των

δεδομένων έχει δικαίωμα να πάψει η σχετική με το πρόσωπό του πληροφορία να συνδέεται, επί του παρόντος, με το ονοματεπώνυμό του μέσω του καταλόγου αποτελεσμάτων ο οποίος προκύπτει κατόπιν αναζήτησης που έχει διενεργηθεί με βάση το ονοματεπώνυμο αυτό, χωρίς πάντως η αναγνώριση του δικαιώματος αυτού να προϋποθέτει ότι η εμφάνιση της επίμαχης πληροφορίας στον κατάλογο αποτελεσμάτων προκαλεί βλάβη στο υποκείμενο των δεδομένων. Δεδομένου ότι το υποκείμενο των δεδομένων μπορεί, βάσει των θεμελιωδών δικαιωμάτων του κατά τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΧΘΔΕΕ), να ζητήσει να πάψει η επίμαχη πληροφορία να τίθεται στη διάθεση του ευρέως κοινού λόγω της εμφάνισής της στον προαναφερθέντα κατάλογο αποτελεσμάτων, τα δικαιώματα αυτά καταρχήν υπερέχουν όχι μόνο του οικονομικού συμφέροντος του φορέα εκμετάλλευσης της μηχανής αναζήτησης, αλλά και του συμφέροντος του κοινού να αποκτήσει πρόσβαση στην πληροφορία αυτή στο πλαίσιο αναζήτησης με βάση το ονοματεπώνυμο του εν λόγω υποκειμένου. Εν τούτοις, τούτο δεν ισχύει όταν, για ειδικούς λόγους, όπως ο ρόλος που διαδραματίζει το εν λόγω υποκείμενο στο δημόσιο βίο, προκύπτει ότι η επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα του υποκειμένου δικαιολογείται από το υπέρτερο συμφέρον του κοινού για πρόσβαση στην επίμαχη πληροφορία συνεπεία της εμφάνισής της στον προαναφερθέντα κατάλογο.

Πρώτες σκέψεις επί της απόφασης του Δικαστηρίου

Η περί ης ο λόγος απόφαση θα έχει επιπτώσεις, οι οποίες είναι αδύνατο να αναλυθούν σε ένα ολιγοσέλιδο κείμενο. Προφανώς, όμως, αντανακλά έναν ανανεωμένο ενθουσιασμό για τα ατομικά δικαιώματα και την προστασία δεδομένων, με σημαντικό εντούτοις περιορισμό του δικαιώματος

Η Google ανταποκρίθηκε στην απόφαση του Δικαστηρίου δημιουργώντας μια φόρμα για το δικαίωμα στη λήθη και παρακινώντας τους χρήστες να αιτηθούν την αφαίρεση συνδέσμων που τους αφορούν από τα αποτελέσματα αναζήτησης. Αυτό βέβαια δεν εμποδίζει κανέναν μας να κάνει έρευνα με τους ίδιους όρους αναζήτησης σε μια άλλη έκδοση της google, την αμερικάνικη ή την αυστραλιανή, με ελάχιστη δυσκολία...

στην ελευθερία της έκφρασης. Ενώ η προσέγγιση του Δικαστηρίου συνήθως είναι ιδιαίτερα προσεκτική στην εξισορρόπηση θεμελιωδών δικαιωμάτων, τέτοια προσοχή εμφανώς απουσιάζει από την απόφαση.

Ο αριθμός των αναφορών στην απόφαση των άρθρων 7 και 8 του ΧΘΔΕΕ είναι επίσης αξιοσημείωτος. Πράγματι, το Δικαστήριο προσπάθησε διακάως να διασαφηνίσει ότι οι επιπτώσεις στην ιδιωτικότητα και την προστασία δεδομένων από την επεξεργασία εκ μέρους μιας μηχανής αναζήτησης είναι διακριτές και επιπρόσθετες από τις επιπτώσεις της δημοσίευσης σε μια ιστοσελίδα. Αυτό, εξαιτίας της δυνατότητας της μηχανής αναζήτησης να συναθροίζει πληροφορίες, να δημιουργεί προφίλ και να διασφαλίζει ευρύτερη διάχυση των πληροφοριών και ευκολότερη πρόσβαση σε αυτές. Ενώ η επεξεργασία δεδομένων από μια μηχανή αναζήτησης μπορεί να έχει πιο σημαντικές επιπτώσεις στην ιδιωτικότητα ενός ατόμου, θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι η αφαίρεση των δεδομένων από τον κατάλογο αποτελεσμάτων της μηχανής αναζήτησης, αντί από την ιστοσελίδα στην οποία έγινε η δημοσίευση, έχει πιο σημαντικές επιπτώσεις στην ελευθερία της έκφρασης για τους ίδιους ακριβώς λόγους: εμποδίζει την εύκολη πρόσβαση στα δεδομένα σε μεγαλύτερο αριθμό ατόμων.

Η αποτυχία του Δικαστηρίου να αναφερθεί ευθέως στο άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το άρθρο 11 του ΧΘΔΕΕ, τα οποία προστατεύουν την ελευθερία της μετάδοσης και λήψης πληροφορίας, είναι

επίσης αξιοσημείωτη. Το Δικαστήριο διατύπωσε την άποψη ότι μόνο «δημοσίου συμφέροντος» λόγος μπορεί να υποσκελίσει τα δικαιώματα της ιδιωτικότητας και της προστασίας των δεδομένων. Έτσι, σε μεσάζοντες όπως η Google, δόθηκε ρότα για προστασία της ιδιωτικότητας έναντι της ελευθερίας της έκφρασης, με εξαίρεση συγκεκριμένες περιπτώσεις. Πρακτικά, τέτοιοι μεσάζοντες, δεδομένου ότι κάθε μέρα γίνονται τρισεκατομμύρια δημοσιεύσεις από δισεκατομμύρια χρήστες του διαδικτύου, δύσκολα θα μπουν σε μια ενδελεχή επεξεργασία της έννοιας του δημοσίου συμφέροντος, με πιθανότερο αποτέλεσμα την τυφλή αφαίρεση δεδομένων. Αυτή η στάση, βεβαίως, θα είναι συνεπής με το πνεύμα και του υπό ψήφιση Κανονισμού, δίνοντας στον ιδιώτη ενισχυμένο έλεγχο πάνω στα δεδομένα του, θέτει όμως την ΕΕ σε τροχιά σύγκρουσης με τις ΗΠΑ και τον υπόλοιπο κόσμο αναφορικά με την ελευθερία της έκφρασης στο διαδίκτυο.

Μολαταύτα, η Google ανταποκρίθηκε στην απόφαση του Δικαστηρίου δημιουργώντας μια φόρμα για το δικαίωμα στη λήθη και παρακινώντας τους χρήστες να αιτηθούν την αφαίρεση συνδέσμων που τους αφορούν από τα αποτελέσματα αναζήτησης. Αυτό βέβαια δεν εμποδίζει κανέναν μας να κάνει έρευνα με τους ίδιους όρους αναζήτησης σε μια άλλη έκδοση της google, την αμερικάνικη ή την αυστραλιανή, με ελάχιστη δυσκολία...

Υπόθεση Εργασίας

Ένα βράδυ μεθάτε, βγαίνετε μια φωτογραφία ημίγυμνος/η και την ανεβάζετε στον «τοίχο»

σας στο Facebook. Απερισκεψία, όντως, αλλά η φωτογραφία στη συνέχεια γίνεται «viral» και αναρτάται στους «τοίχους» άλλων δέκα φίλων σας στο Facebook.

Το επόμενο πρωί σκέφτεστε τι κάνατε και μετανιώνετε την ώρα και τη στιγμή. Κατεβάζετε τη φωτογραφία και επικοινωνείτε με το Facebook, ζητώντας να κατέβει η φωτογραφία από παντού. Αν το Facebook αρνηθεί; Πρόστιμο. Αν δεχτεί; Και αν οι φίλοι σας είναι διακοπές ή τους αρέσει η φωτογραφία και δε θέλουν να την κατεβάσουν; Πρέπει το Facebook να κατεβάσει τη φωτογραφία από τους «τοίχους» τους χωρίς την άδειά τους; Απλά επειδή εσείς το μετανιώσατε; Προχωρώντας, αν εσείς αυτή την περίοδο της ζωής σας έχετε σχέση με το δήμαρχο της πόλης σας ή με ένα τοπικό βουλευτή, οπότε υπάρχει έντονο ενδιαφέρον του κοινού για σας και είστε κατά μία έννοια δημόσιο πρόσωπο; Αν βγήκατε μόνο λίγες φορές περιστασιακά μαζί του; Αλλάζει η απόφαση; Τι πρέπει τώρα να γίνει; Ποιος θα το αποφασίσει; Το Facebook ή η Google;

Η άλλη όψη του νομίσματος: Δικαίωμα στη Μνήμη

Οργανισμοί έχουν ξεκινήσει να διεκδικούν το δικαίωμα του κοινού στη μνήμη. Μέσα όπως το BBC έχουν δημοσιοποιήσει, και ανανεώνουν διαρκώς λίστες με συνδέσμους που έχουν αφαιρεθεί από την Google προς ικανοποίηση του δικαιώματος στη λήθη. Ιστοσελίδες που αναρτούν αφαιρεμένους συνδέσμους, όπως η hiddenfromgoogle.com, έχουν επίσης δημιουργηθεί ως αντίδραση στο δικαίωμα στη λήθη. Η εμφάνιση τέτοιων ιστοσελίδων έχει ως αποτέλεσμα την αναζωπύρωση του ενδιαφέροντος για άρθρα, τα οποία μέχρι πρότινος πιθανότατα είχαν ξεχαστεί...

Τελικοί προβληματισμοί

Εμπορικές εταιρίες καλούνται μάταια να βρουν την ισορροπία ανάμεσα στη νομιμότητα και την

ελευθερία της έκφρασης. Ο Ευρωπαίος νομοθέτης πρέπει να πάψει να σκέφτεται πως σφίγγοντας τα χαλινάρια σχετικά με τον έλεγχο του περιεχομένου στην κάθε Google και στο κάθε Facebook αυτού του κόσμου θα επιτύχει το οτιδήποτε. Οι επιπλοκές σχετικά με το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή πρέπει να επιλύονται από θεσμούς και όχι από δικηγόρους, paralegals και υπαλλήλους εταιριών τεχνολογίας, γιατί αυτές προσλαμβάνουν μηχανικούς, όχι δικαστές. Οι περιορισμοί στην ελευθερία της έκφρασης πρέπει να εξετάζονται δημοσίως, από δικαστήρια, σε εξατομικευμένη βάση και με παρόντες τον αιτούντα και τον καθ' ου, όχι μέσω μιας διαδικτυακής φόρμας και περιστασιακής στοχοποίησης μεγάλων ΜΜΕ. Η ιδιωτικότητα στο διαδίκτυο χρειάζεται περισσότερη προστασία παρά λογοκρισία, η οποία είναι εμφανώς αναποτελεσματική και προκαλεί μεγαλύτερη ζημιά από αυτή που υποτίθεται προλαμβάνει. Κάνοντας μια πληροφορία λιγότερο προσβάσιμη -και μόνο για τους Ευρωπαίους- δεν σημαίνει στην πραγματικότητα ότι οποιοσδήποτε ή ότι οτιδήποτε θα ξεχαστεί. Οι μηχανές αναζήτησης, και οποιαδήποτε άλλη διαδικτυακή υπηρεσία, δεν μπορούν να επιλύσουν κοινωνικά ζητήματα, όπως αυτή η απόφαση ζητάει από τη Google. Η ευθύνη αυτή ανήκει στους πολίτες.

Πηγές

- <http://europeanlawblog.eu/>
- <http://www.economist.com/>
- <http://www.euractiv.com/>
- <http://www.juritravail.com/>
- <http://www.lexology.com/>
- <https://www.eff.org/>
- <http://www.stanfordlawreview.org/>
- <http://www.ip-watch.org/>
- <http://curia.europa.eu/>

Στρατηγική για την πληροφορική στην πρακτική δικαιοσύνη

N.B. Αγγέλης
Επίτιμος Δικηγόρος

Τα είδη του λόγου δεν είναι αποκρυσταλλωμένα ακίνητα, Εξεδίσσονται. Ξεπέφτουν ή αναπιύσσονται.

Κωστής Παλαμάς
(Από άρθρο του δημοσιευμένο στην εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» 2 και 9 Σεπτεμβρίου 1926)

Καθώς μας έρχονται από παντού οι ειδήσεις ότι:

«(...) η πληροφορική θα μας δώσει έναν άλλο τρόπο κατανόησης του κόσμου γύρω μας. Επιστήμες όπως η φυσική εξηγούν τα φαινόμενα μέσω νόμων της φύσης. Η πληροφορική εμπλουτίζει αυτή την εξήγηση παρεμβάλλοντας υπολογισμούς (...) παρεμβάλλοντας διαδικασίες στους νόμους (...)»

«οι ιδέες βρίσκουν μια πραγμάτωση μέσα από την ψηφιακή αναπαράσταση της πληροφορίας»

«(...) οι εφαρμογές της πληροφορικής είναι ένα πρόσφορο πεδίο ανάπτυξης για την Ελλάδα, όμως για να στηρίξεις το όποιο όραμα χρειάζεται μια υποδομή που δεν θα σε προδίδει», «χρειάζεται το διερευνητικό μυαλό, που στην Ελλάδα περισσεύει» και ότι «πρέπει να γίνει κοινή συνείδηση ότι το Διαδίκτυο και οι εφαρμογές του είναι κοινωνικά αγαθά – όπως ακριβώς οι υποδομές για την παροχή νερού, ενέργειας, μεταφορών (...)»¹.

Η ιδέα

Προβάλλει η ανάγκη να δημιουργηθεί ένα Ινστιτούτο Πληροφορικής στη Θεσσαλονίκη, που θα εξετάζει θέματα Δικαιοσύνης που γεννώνται στην πράξη.

Αντιλαμβάνομαι ότι, εάν προχωρήσει η ιδέα, δεν θα απαιτηθεί ένας δημιουργός, θα είναι περισσότεροι. Ίσως μια επιτροπή από εκλεκτούς δικαστές και δικηγόρους. Το κατεπείγον είναι η ομάδα αυτή να τολμήσει να πάρει πρωτοβουλίες. Όχι βέβαια μέσω ημερίδων και συνδικαλιστικών οργάνων, που φοβούμαι ότι δεν θα προσφέρουν απολύτως τίποτε.

Η οποιαδήποτε εξαγγελία θα πρέπει να γίνει από τον Άρειο Πάγο και την Ολομέλεια των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας ώστε η συζήτηση που θα ακολουθήσει να είναι ιδιαίτερα σοβαρή και να χτιστεί πάνω σε βεβαιότητα που αναδίδεται από τη θεσμική βαρύτητα των πιο πάνω οργάνων, ώστε να έχει δεσμευτική ισχύ.

Πρωτίστως, όμως, η επιτροπή θα πρέπει να συλλάβει, με τους όποιους δισταγμούς κι αν έχει, την αξία και το χαρακτήρα έργου που θα παραχθεί. Θα χρειασθεί να επιστρατευθούν επιστήμονες

¹ Αποσπάσματα από τη συνέντευξη του καθηγητή της Πληροφορικής (Βραβείο Turing) Ιωσήφ Σηφάκη στο «ΒΗΜΑ» 21.7.2013.

διαφορετικών πεδίων, ιδιαίτερα καθηγητές και ειδικά πληροφορικής, οι οποίοι θα αναλύουν τις ερευνητικές πρακτικές.

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι χωρίς τους «κομπου-τεράδες» (υπάρχουν ταλαντούχοι και στους κλάδους μας) δεν μπορεί να προχωρήσει και η έρευνα πάνω σε θέματα πρακτικής Δικαιοσύνης όσο κι αν εμείς θα είμαστε εκείνοι που θα τροφοδοτούμε με το ανάλογο υλικό.

Για να συμβούν αυτά, απαιτούνται εξελιγμένες υποδομές, νέα προγράμματα. Όλα θα πρέπει να γίνουν βήμα-βήμα, μέχρι τη στιγμή που θα συγκεντρωθεί μια τεράστια υπολογιστική δύναμη, η οποία να μπει σε τέτοια τάξη, ώστε να μοιράζει τα επεξεργασμένα δεδομένα σ' ένα δίκτυο υπολογιστών που θα αφορά τη Δικαιοσύνη, εξ ου και η ιδέα του Ινστιτούτου.

Υπάρχουν δικαστές και δικηγόροι που διαθέτουν φρόνηση να διαβουλευτούν καλά για το καλό όχι μόνο του εαυτού τους, αλλά πρωτίστως για το καλό της Δικαιοσύνης. Να δώσουν προσοχή στο «μεταβλητό και το επί μέρους» προσανατολιζόμενοι εύκολα στη πράξη «εδώ και τώρα».

Βέβαια οι δικαστές έχουν τα δικά τους ιδεολογικά και προσωπικά προβλήματα, που σχετίζονται με το αποτέλεσμα των δικαστικών αγώνων και μπορούν και αυτοί να γίνουν εμπόδιο. Δεν υπάρχει, όμως, κανένας απρίορι λόγος που να μας κάνει να θεωρήσουμε ένα δικαστή ως ένα λιγότερο ικανό πολιτικό θεωρητικό από έναν πολιτειακό νομοθέτη ή έναν υπουργό Δικαιοσύνης.

Θα πρέπει να μελετήσουμε βαθύτερα τους παλιούς τρόπους προτού τους υποβάλλουμε σε νέες δοκιμασίες, όπως για παράδειγμα τη νομολογία, που έχει κι αυτή περίοπτη θέση και λογίζεται ως πηγή νομικών δικαιωμάτων. Πόσο, όμως, τα παλιά και συχνά ξεπερασμένα νομοθετήματα δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως μέρος της έννομης τάξης μας; Άλλωστε δημιουργούνται «μεθερμηνευτικές θέσεις γύρω από τη νομική πρακτική, που την διευρύνουν και αλλάζουν τα γεγονότα πάνω σε τομείς, που σήμερα αμφισβητούνται ή που δεν έχουν ακόμη καλλιεργηθεί ή επισημανθεί»².

Διαισθάνομαι από την καθημερινότητα και εμπειρία ότι η πρακτική Δικαιοσύνη, μέσω της πληροφορικής, μπορεί να λύσει πολλά και σημαντικά προβλήματά της, καθώς ό,τι είναι προνόμιον δημιουργών θα ανακοινώνεται σε κάθε και από κάθε ακροατή και χρήστη, με τις ιδέες που αυτός θα επιστρέψει στην τράπεζα δεδομένων, βελτιωμένες ή καινούργιες. Αυτή ακριβώς η «αντιπροσωπευτικότητα», το στοιχείο της συγκέντρωσης του διάσπαρτου υλικού, θα προσδώσει μια καθαρή δημιουργική ενέργεια. Μία ανύψωση της πράξης πάνω στο λόγο.

Παραδείγματα

Επειδή με το «να μιλάς, λες λιγότερα» θα αναφέρω μερικά παραδείγματα της επιρροής της πληροφορικής στην (πρακτική) Δικαιοσύνη:

Ο τόπος περιμένει κάτι καινούριο από την Ελληνική Δικαιοσύνη. Δεν του φθάνει ότι κρίνει την εφαρμογή των νόμων μέσα από το πλαίσιο που της βάζει ο νομοθέτης.

Θα γνωρίσουμε τη δικαιοσύνη στον άνθρωπο και θα κάνουμε γοητευτική την έννοιά της.

Μπορεί και τα πλέον διαφιλονικούμενα ζητήματα, με την πληροφορική, να φωτιστούν από μία στέρεη ηθική επιχειρηματολογία.

Ο νόμος ως ακεραιότητα θα βοηθηθεί από την πληροφορική να δεχθεί ότι οι άνθρωποι έχουν ορισμένα δικαιώματα απέναντι των αρχών και θα βοηθήσει τον δικαστή στην ενδεχόμενη διαφωνία τους. Αν και οι περισσότεροι συμφωνούν, καθώς οι μηχανές αναζήτησης και τα social media παρακολουθούν τη ζωή μας «ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν είναι παρά κατάλοιπα του παρελθόντος». Μάλιστα ένας από τους ισχυρότερους πρωταγωνιστές, ο δημιουργός του facebook Μαρκ Ζακερμπεργκ, είναι πεπεισμένος πως η εποχή της ιδιωτικής σφαίρας έχει περιέλθει»³.

Θα απαιτήσει, μέσω της Δικαιοσύνης, πολιτικές που διορθώνουν τα κοινωνικά και οικονομικά μειονεκτήματα, που δίνουν στον καθένα μία δίκαιη ευκαιρία για να πετύχει.

Θα διαπιστώσει τον δίκαιο ή άδικο τρόπο με τον

² Ronald Dworkin, Η Αυτοκρατορία του Νόμου, ειδ. πρακτικά (κορυφαίος φιλόσοφος του Δικαίου των τελευταίων ετών).

³ Χανς Μάγκνους Εντσενσμεργκερ. Γερμανός ποιητής, συγγραφέας από άρθρο του στη MONDE, αναδημοσιευμένο στα ΝΕΑ 29-10-2013.

οποίοι οι θεσμοί αντιμετωπίζουν τα γεγονότα. Και θα αναζητήσει περιπτώσεις όπου αναγνωρίζουμε ότι επωφελούμαστε πολύ από την αδικία ακριβώς την οποία καταδικάζουμε.

Θα βάλει τάξη στην πεποίθηση ότι ο Έλληνας πολίτης, όταν πρόκειται γι' αυτόν, πιστεύει ότι το Είναι του συμπίπτει με τη Δικαιοσύνη. Διατηρεί έντονη την αμφιβολία όταν ο ίδιος αδικεί και ψάχνει ιδιαίτερη μεταχείριση. Ένα είδος αθώωσης στα μέτρα του, σκέφτεται εκ των προτέρων να πάει σ' ολοένα ανώτερα δικαστήρια.

Πόσο σημαντικό θα αποβεί να ερευνηθεί η μεγάλη διαφωνία στις διαδικτυακές σχέσεις με το ψηφιακό σεξ, που στοχεύει στην ψηφιακή ικανοποίηση των σαρκικών επιθυμιών; Σε ποια κοινωνική ηθική θα πρέπει να στηριχθεί μια απόφαση, πώς θα αντιμετωπίσει τα ανέκδοτα και την ατέρμονη ηθικολογία γύρω από το περιστατικό;

Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να ξεχνούμε την παιδική πορνογραφία, Από μόνη της είναι σοβαρότατο και μεγάλο πρόβλημα παρά τη συμμαχία e- γιγάντων εναντίον της. Διαβάζουμε ότι στο ερώτημα εάν θα γλιτώσουμε από την παιδική πορνογραφία, είναι απογοητευτική η απάντηση: «Δυστυχώς όχι!»

Θα συγκεντρώσει τις αποφάσεις των ανωτάτων, κυρίως, δικαστηρίων, για να δούμε από ποιο σφάλμα δεν παρενέβησαν σε σημαντικά θέματα, όπου οι συνταγματικές αρχές της Δικαιοσύνης απαιτούσαν την παρέμβασή τους.

Είναι πολύ σημαντικό ότι η πληροφορική με τη συγκέντρωση και επεξεργασία του υλικού, θα είναι σε θέση να πιστοποιεί καταστάσεις όπως π.χ. της διαφθοράς, σε πρόσωπα και οργανισμούς, που ήταν αδύνατον να συλλάβει μέχρι τώρα η ισχύουσα νομολογία.

Πού χτυπά σήμερα η καρδιά της Δικαιοσύνης;

Τη στιγμή που «το παράλληλο σύμπαν της ψηφιακής ενημέρωσης ακολουθεί ανεξάρτητη και ενίοτε αντίθετη πορεία από τα άλλα μέσα», «είτε πρόκειται για ιστοσελίδες σαν τη Wikileaks, είτε για ενημερωτικές ιστοσελίδες, είτε για ιστολόγια bloggers», που τους ακολουθεί πιστά ένα μικρό ή μεγάλο κοινό αναγνωστών, «είτε για σελίδες

μέσα σε κοινωνικά δίκτυα»,

Και πάει να γίνει «πέμπτη εξουσία»⁴,

Αναρωτιέται κάποιος: πού χτυπά σήμερα η καρδιά της Δικαιοσύνης;

Θα μείνει αμέτοχη στην εξέλιξη της θεωρίας της πληροφορικής, που αγγίζει καθημερινά τον κόσμο μας και επηρεάζει τους κοινωνικούς μας θεσμούς;

Θα προκύψει ένας αστερισμός ανταποκρίσεων από δικαστές, δικηγόρους, άλλους ειδικούς, που θα ενώσουν τη δύναμή τους; Πρώτα σε εφευρετικότητα και καλούς σχεδιασμούς, ώστε τα ανήσυχια πνεύματά τους να δημιουργήσουν έξυπνες επιλογές σε πρόσωπα, ακόμη και όταν λείψουν τα χρήματα;

Ο Αριστοτέλης πιστεύει ότι είναι δυνατό να σκεφτούμε λογικά για το σκοπό των κοινωνικών θεσμών. Η ουσιώδης φύση τους δεν καθορίζεται άπαξ και δια παντός, αλλά δεν εξαρτάται απλώς από την άποψη του καθενός⁵.

Στην ίδια σελίδα γράφει: «οι διαμάχες για τη δικαιοσύνη και τα δικαιώματα είναι συχνά διαμάχες για το σκοπό ή το τέλος ενός κοινωνικού θεσμού, οι οποίες με τη σειρά τους εκφράζουν συγκρουόμενες αντιλήψεις για τις αρετές που θα πρέπει να τιμά και να ανταμείβει ο θεσμός.»

Διάλογος ή, όπως η ευρωπαϊκή πολιτική υποδυόταν πως δεν υποψιαζόταν τίποτα για τον παγκόσμιο ιστό των υποκλοπών, σιωπή; Αυτό είναι το ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί και έχει σημαίνει συναγερμό, διότι τα γεγονότα θα υποχρεώσουν δικαστικούς με ανάλογο ύψος και ταλαντούχους νομικούς να τολμήσουν πρωτοβουλίες. Δεν αρκεί η αναμονή. Διότι, όπως διαβάζουμε: «η αναμονή είναι κι αυτή μια απασχόληση, το τρομερό είναι να μην περιμένεις τίποτα⁶.»

4 Εφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ 24-11-2013 «Η πέμπτη εξουσία και ο Παραδοσιακός Τύπος».

5 Michael J. Sandel: Δικαιοσύνη τι είναι το σωστό; (Εκδ. Πόλις, σελ. 269).

6 Εφημ. Βήμα 24-11-2013, αρθρ. Γ. Βέλτσου.

ΟΙ ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ, ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΛΙΚΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ-ΤΡΑΠΕΖΩΝ

62

Τάσος Καραλίγκας,
Δικηγόρος
karaliga@hotmail.com

Οι δικηγόροι απεργούμε. Με ένα πανελλήνιο δημοψήφισμα στις 3 Δεκεμβρίου 2014, όπου πάνω από το 94% των δικηγόρων όλης της χώρας εκφραστήκαμε υπέρ της απεργίας μέχρι εσχάτων. Απεργία μέχρι τέλους. Χωρίς ημερομηνία λήξεως. Μέχρι η κυβέρνηση να πάψει το συνεταιριλικό με τις τράπεζες και να αποσύρει το νομοσχέδιο ντροπή που έχει φέρει στη Βουλή.

Ήδη μέχρι το δημοψήφισμα μετρούσαμε κοντά 10 μέρες απεργίας. Και αποφασίσαμε σχεδόν ομόφωνα τη συνέχισή της. Γιατί δεν πάει άλλο. Εάν δεν το κάνουμε τώρα, δεν θα έχουμε δικαιολογίες μετά. Είμαστε το τελευταίο προπύργιο του Πολίτη απέναντι στο Κράτος-Νταβατζή και Κράτος-Φοροεισπράκτορα.

Και απεργούμε με τρομερές ζημίες και ανυπολόγιστο κόστος. Σε αντίθεση με τους Δικαστές, οι οποίοι επί 4 μήνες στο παρελθόν απεργούσαν με αριστοτεχνικό τρόπο, βαφτίζοντας την απεργία τους «διακοπή των συνεδριάσεων των ακροατηρίων λόγω συνελεύσεων».

Αντιστεκόμαστε στη στυγνή και χωρίς προσχήματα εκμετάλλευση του Πολίτη από το Κράτος. Μερικά απλά παραδείγματα αρκούν για να καταλάβει κάποιος πόσο εισπρακτικά αντιμετωπίζει η Κυβέρνηση τους φορολογούμενους: Παλιότερα, για να υποβάλει κάποιος μήνυση, τα παράβολα προς το ελληνικό Δημόσιο κόστιζαν 20 ευρώ. Μέσα σε μια νύχτα, πριν 4 περίπου χρόνια, τα παράβολα αυξήθηκαν σε 150 ευρώ. Λεφτά προς το ελληνικό Δημόσιο... Και στα καινούρια τώρα: όταν πρόκειται να αγοράσει κάποιος ένα ακίνητο, η φορολόγησή του γίνεται βάσει της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου, ακόμη κι αν το τίμημα της αγοράς είναι

Η συμπαιγνία Κυβέρνησης και τραπεζών έχει εξήγηση. Από τα 5 μέλη της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, τα 3 είναι δικηγόροι-υπάλληλοι τραπεζών. Δηλαδή η Κυβέρνηση επέλεξε 3 εκπροσώπους τραπεζών για να θεσπίσουν ένα νόμο κομμένο και ραμμένο στα γούστα των αφεντικών τους. Γι' αυτό αντιστεκόμαστε. Ενάντια σε κυβερνώντες-εντολοδόχους της τρόικας και των τραπεζών. Εάν δεν αντισταθούμε οι Δικηγόροι, τότε ποιός;

πολύ χαμηλότερο. Για ένα διαμέρισμα, δηλαδή, που το αγοράζεις τριάντα χιλιάδες ευρώ, εάν η αντικειμενική του είναι διπλάσια, θα πληρώσεις διπλάσιο φόρο, αφού το Κράτος υπολογίζει το φόρο βάσει της αντικειμενικής του αξίας.

Με το νέο νόμο για την τροποποίηση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που έχει ήδη φέρει προς συζήτηση στη Βουλή η Κυβέρνηση, η τιμή εκκίνησης στους πλειστηριασμούς ακινήτων δε θα είναι πλέον η αντικειμενική αξία του ακινήτου, όπως ισχύει μέχρι σήμερα, αλλά η αγοραία αξία του. Για να το θέσω πιο απλά: όταν κάποιος χρωστάει και «βγαίνει το σπίτι του στο σφυρί», τότε το σπίτι του θα κοστολογείται όχι βάσει της αντικειμενικής του αξίας - όπως δηλαδή φορολογείται - αλλά βάσει της αξίας που έχει «στην αγορά».

Άλλα μέτρα κι άλλα σταθμά, λοιπόν, για τον πολίτη και την περιουσία του. Και στις δύο περιπτώσεις, το αποτέλεσμα είναι ότι ζημιώνεται ο πολίτης, με κερδισμένο το ελληνικό Δημόσιο.

Στη συνέχεια, μετά από τον πρώτο άκαρπο πλειστηριασμό, η τιμή εκκίνησης πέφτει στο μισό της αντικειμενικής, και αμέσως μετά και το δεύτερο άκαρπο πλειστηριασμό, η τιμή πέφτει στο 1/3 της αγοραίας αξίας. Δηλαδή, για ένα σπίτι που θα κριθεί ότι η αγοραία αξία είναι τριάντα χιλιάδες ευρώ, η τιμή εκκίνησης μέσα σε χρόνο ρεκόρ θα διαμορφωθεί στις δέκα χιλιάδες ευρώ.

Μετά τον πλειστηριασμό και αφού θα επιτευχθεί εκπλειστηρίασμα δέκα χιλιάδων ευρώ, για ένα σπίτι που η αντικειμενική θα είναι τουλάχιστον σαράντα χιλιάδες ευρώ, ανακύπτει το ζήτημα της σειράς ικανοποίησης των δανειστών.

Με το νέο νόμο, στον οποίο αντιστεκόμαστε, προτεραιότητα στα λεφτά του οφειλέτη-πολίτη αποκτούν πλέον οι τράπεζες έναντι του ελληνικού Δημοσίου. Όταν, δηλαδή, κάποιος χρωστάει στην Εφορία και στο ασφαλιστικό του Ταμείο, τα λεφτά του πλειστηριασμού από το σπίτι του θα οδεύουν στην τράπεζα που χρωστάει και ό,τι περισσέψει (αν περισσέψει) θα αποδοθεί στην Εφορία και στο ασφαλιστικό του Ταμείο. Εξυπακούεται ότι ο επισπεύδων δανειστής σχεδόν απίθανο να εισπράξει χρήματα και φυσικά ο οφειλέτης θα έχει χάσει το σπίτι του, την αξιοπρέπειά του και, φυσικά, θα συνεχίζει να χρωστάει.

Επιπλέον, με το νέο νόμο καταργείται στις αστικές δίκες η ακροαματική διαδικασία. Η πεμπτουσία της Δικαιοσύνης, η Δημοσιότητα, καταργείται. Ο πολίτης πλέον δε θα έρχεται αυτοπροσώπως να υποστηρίξει το δικό του στο ακροατήριο με τους μάρτυρές του, αλλά μόνο μέσω του δικηγόρου του και μόνο με έγγραφα.

Η συμπαιγνία Κυβέρνησης και τραπεζών έχει εξήγηση. Από τα 5 μέλη της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, τα 3 είναι δικηγόροι-υπάλληλοι τραπεζών. Δηλαδή η Κυβέρνηση επέλεξε 3 εκπροσώπους τραπεζών για να θεσπίσουν ένα νόμο κομμένο και ραμμένο στα γούστα των αφεντικών τους.

Γι' αυτό αντιστεκόμαστε. Ενάντια σε κυβερνώντες-εντολοδόχους της τρόικας και των τραπεζών. Εάν δεν αντισταθούμε οι Δικηγόροι, τότε ποιός;

Η ΠΟΛΥΠΑΘΕΙΑ ΕΝΟΣ ΘΕΣΜΟΥ

Έγκυρος ή άκυρος η σύσταση κάθετου ιδιοκτησίας στα εκτός σχεδίου, γενομένη μέχρι της ενάρξεως ισχύος του Ν.2052/5-6-1992

Μιλτιάδης Ιωάν. Κωτούλας,
Συμβολαιογράφος Θεσσαλονίκης

Όταν σήμερα καταρτισθεί μία μεταβιβαστική δικαιοπραξία έχουσα ως τίτλο κτήσεως, συνεστημένη και μεταγεγραμμένη, προ του Ν.2052/5-6-1992 κάθετο ιδιοκτησία στα εκτός σχεδίου και ζητηθεί στη συνέχεια η μεταγραφή της, ο μεταγεγραφοφύλακας αρνείται τη μεταγραφή με τον ισχυρισμό ότι είναι άκυρος ο τίτλος κτήσεως, στον οποίο στηρίζεται η πράξη αυτή¹.

Η Νομοθεσία

Όπως είναι γνωστό, το πολεοδομικό Π.Δ. της 17-7-1923 άρθρο 9 § 2 ρύθμισε όχι μόνον τους όρους δόμησης των εντός εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου οικοπέδων, αλλά και την πολεοδόμηση έκτασης εκτός σχεδίου πόλεως, ουχί μικρότερης των 6.000 τ.μ.

Ο Ν.3741/1929 «Περί ιδιοκτησίας κατ' ορόφους» καθιέρωσε τη διηρημένη ιδιοκτησία επί ορόφου μιας οικοδομής ή διαμερίσματος αυτού, με αναγκαστική συγκυριότητα στο οικοπέδο ή γήπεδο. Από το νόμο αυτό και τα άρθρα 1002 και 1117 του Α.Κ., που δεν θέτουν κανέναν περιορισμό, προκύπτει ότι η σύσταση οριζοντίου ιδιοκτησίας είναι δυνατή, πάνω σε οποιοδήποτε ακίνητο, αδιάφορα αν βρίσκεται εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως².

Με το άρθρο 1 § 1 Ν.Δ. 1024/1971 εισάγεται, το πρώτο ως θεσμός, η κάθετος ιδιοκτησία κατά την έννοια της οριζοντίου ιδιοκτησίας, δηλαδή η δυνατότητα συστάσεως διηρημένης ιδιοκτησίας και επί περισσότερων αυτοτελών οικοδομημάτων επί του αυτού ενιαίου οικοπέδου. Είναι σαφές ότι η οριζόντιος και κάθετος ιδιοκτησία διαφέρουν ως προς το αντικείμενο ρύθμισης, αφού της πρώτης είναι ο όροφος ή διαμέρισμα αυτού, ενώ της δεύτερης ανεξάρτητα λειτουργικώς οικοδομήματα.

¹ Υπ' αριθμόν 1962/2008 Απόφαση Εφετείου Θεσσαλονίκης.

² Γνωμ. καθηγητού Απ. Γεωργιάδη, ΝοΒ 1986 σελ. 661, Εφ. Αθηνών 1582/1984 Συμ. Επιθ. 12 σ. 1605.

Υπάγονται στην αυτή έννοια της διηρημένης ιδιοκτησίας, αποτελούν νέο εμπράγματο δικαίωμα, διασπώντας την αρχή του περιορισμένου αριθμού αυτών (Numerus Clausus) και καταγράφοντας εξαίρεση του κανόνα άρθρου 954 Α.Κ. superficies solo cedit³.

Κατά την § 2 του Νομοθετήματος αυτού 1024/1971, η κάθετος ιδιοκτησία εφαρμόζεται ανεξαιρέτως επί των εντός σχεδίου οικοπέδων, κατ' εξαίρεση δε, εφαρμόζεται και επί των εκτός σχεδίου γηπέδων:

- α)** σε περιοχές «ενεργού πολεοδομίας» Ν.Δ/τος 1003/1971,
- β)** επί συστήματος ελευθέρως δόμησης Α.Ν. 395/1968, και
- γ)** αν πρόκειται περί περιοχής εκτός σχεδίου πόλεως, για την οποία καθορίστηκαν ειδικοί όροι δόμησης κατά την § 2 άρθρου 9 Ν.Δ/τος του 1923, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Α.Ν. 625/1968.

Κατά το άρθρο 3 ιδίου Ν.Δ/τος 1024/71 «(...) συστάσεις διηρημένων ιδιοκτησιών, γενόμεναι μέχρι της ενάρξεως ισχύος του παρόντος, είναι έγκυροι, αν δεν ακυρώθηκαν δικαστικώς». Ποιες, όμως, συστάσεις εγκυροποιούνται, αφού νόμος συστατικός δεν υπήρχε; Προφανώς οι συστάσεις που συνέτασαν οι συμβολαιογράφοι πριν την έκδοση του Ν.Δ. Γνωρίζουμε, όμως, ότι η οριζόντια και κάθετος ιδιοκτησία δεν χαρακτηρίζονται από πανηγυρικότητα, από αυστηρή τυπικότητα. Ακόμη μεγαλύτερη νομική σημασία έχει το νομοθέτημα αυτό, που όχι μόνο δεν απαγγέλει ακυρότητα, αλλά ούτε απαγόρευση στις πράξεις που συντάσσονται κατά παράβαση των διατάξεών του. Εάν το ήθελε, θα είχε εκφρασθεί ρητώς. Περιορίστηκε στη φράση, δεν εφαρμόζεται μόνο. Συνεπώς δεν είναι άκυρη ή απαγορευμένη η πράξη η γενόμενη

κατά παράβαση, σύμφωνα με την προηγούμενη τακτική και το νόμο.

Εκ των άνω εξαιρέσεων η περίπτωση (α), του συστήματος της ελευθέρως δόμησης, δεν ισχύει πλέον μετά τον Ν.1577/1985, η (β), της ενεργού πολεοδομίας ελαχιστότατα εφαρμόστηκε και η (γ), που ενδιαφέρει κυρίως εδώ, ο καθορισμός δηλαδή των ειδικών όρων δόμησης κατά το άρθρο 9 § 2 του Ν.Δ 1923, ξεπεράστηκε από τις συνεχώς και αλματωδώς αυξανόμενες οικιστικές ανάγκες των πολιτών. Συγκεκριμένα, η δόμηση εκτός σχεδίου αναπροσαρμόστηκε με το από 6/17-10-1978 Π.Δ., όπως τροποποιήθηκε με το όμοιο από 24/31-5-1985, το οποίο καθορίζει ενιαίους όρους δόμησης των γηπέδων, των κειμένων εκτός των ρυμοτομικών σχεδίων και εκτός των οικισμών.

Πράγματι το εν λόγω Π.Δ. της 24/31-3-1985, που ισχύει και σήμερα, στο οποίο ρητά γίνεται λόγος για ειδικούς όρους δόμησης και έλαβε υπόψη τις διατάξεις του Π.Δ. 1923, καθορίζει τους όρους δόμησης και περιορισμούς για όλες γενικά τις εκτός σχεδίου περιοχές της χώρας με βασικό μέγεθος αρτιότητας εμβαδού 4.000τ.μ. και μεγίστη δομήσιμη επιφάνεια 200τ.μ. Το ουσιώδες είναι ότι το άρθρο 6 του Π.Δ. αυτού ρητά, πρώτη φορά, επιτρέπει τη διάσπαση του όγκου του κτηρίου και της δομήσιμης επιφάνειας, επί κατοικιών, σε περισσότερα κτίρια, μετά από έλεγχο της επιτροπής ενασκήσεως αρχιτεκτονικού ελέγχου (ΕΠΑΕ). Γιατί προέβλεψε τη διάσπαση του όγκου σε περισσότερα κτήρια; Προφανώς διότι θέλησε να εφαρμόζεται και επί συστάσεως καθέτου ιδιοκτησίας στα γεωτεμάχια. Σε καμία, όμως, περίπτωση δεν θέλησε τη λογική αντίφαση, το οξύμωρο, να έχουμε άδεια δόμησης στα χέρια με διάσπαση του όγκου και να μην μπορούμε να συστήσουμε κάθετο.

Κατά τις γενικές αρχές του δικαίου, το νεότερο Π.Δ. καταργεί το προγενέστερο, ρητά ή σιωπηρά,

³ Γνωμ. Εισ. Πρωτ. Ιωάννινων Γεωργίου Σκιαδαρέση, 1539/Εγκυκλ.2/1998.

κατά το άρθρο 2 Α.Κ., αν απλώς προβαίνει στη ρύθμιση του ίδιου θέματος κατά διαφορετικό τρόπο⁴.

Η παλαιότερη ρύθμιση ήταν αντιοικονομική και γραφειοκρατική, δεν θα μπορούσε όμως μετά το 1971 να καλύψει τις δυναμικά εξελισσόμενες ανάγκες των οικιστών στην ύπαιθρο χώρα, οπότε ορθά αντικαταστάθηκε με γενική ρύθμιση για όλες τις εκτός σχεδίου περιοχές, καθορίζουσα μάλιστα ισότιμη και συνολική λύση και όχι μερική και άνιση.

Ο καθορισμός, λοιπόν, ειδικών όρων δόμησης κατά το άρθρο 9 § 2 του Π.Δ. του 1923, με ξεχωριστό Π.Δ. για κάθε ακίνητο και κάθε περιοχή, για να επιτρέπεται έτσι η κατ' εξαίρεση σύσταση καθέτου ιδιοκτησία στα γήπεδα, δεν ισχύει πλέον, διότι:

- α)** με τις διατάξεις του Ν.947/1979 η πολεοδόμηση οικοπέδων ή γηπέδων γίνεται μόνο μέσω του θεσμού των οικιστικών περιοχών του νόμου αυτού και έτσι έπαυσε να ισχύει, και
- β)** αντικαταστάθηκε με το Π.Δ. της 24/31-5-1985, που καθορίζει γενικά τους όρους δόμησης των γηπέδων για όλη την επικράτεια. Βάση του άρθρου 6 του διατάγματος αυτού, οι αρμόδιες πολεοδομικές υπηρεσίες χορηγούσαν άδειες δόμησης με διάσπαση του όγκου, μέχρι της ενάρξεως ισχύος του Ν.2052/5-6-1992. Έτσι δεν απαιτείτο πλέον άλλο ιδιαίτερο Π.Δ., όπως προέβλεπε το διάταγμα του '23.

Αμφισβήτηση της εγκυρότητας της σύστασης

Υπήρξε πράγματι διχογνωμία μέχρι του Ν.2052/5-6-1992, όπως ειπώθηκε, αν έπρεπε να εφαρμοστεί το διάταγμα του 1923 ή το διάταγμα του 1985 για το έγκυρο της σύστασης. Πάντως στο διάστημα αυτό συντασσόταν πράξεις καθέτου ιδιοκτησίας, βάση του Ν.Δ. 1985, χορηγούνταν άδειες με διάσπαση του όγκου, τα συμβόλαια θε-

ωρούντο ισχυρά και οι ενδιαφερόμενοι ελάμβαναν δάνεια παρά τραπεζών. Μεταξύ των πρώτων που υποστήριξαν την άποψη ότι η σύσταση ήταν έγκυρη, ο δικηγόρος και συγγραφέας Κ. Βασιλείου⁵, ο συμβολαιογράφος Θεο/νίκης Ιωάννης Κωτούλας⁶, ο συμβολαιογράφος Γαργαλιάνων Κυπαρισσίας Δ. Γεωργιόπουλος⁷ και δέχτηκε η υπ' αριθμόν 145/1995 απόφαση Μονομελούς Πρωτοδικείου Καλαμάτας που υποχρέωσε στη μεταγραφή.

Την αντίθετη άποψη, που επηρέασε και τη νομολογία, ο καθηγητής θεσμών και πολιτικής -πολεοδομίας κ. Δημήτριος Χριστοφιλόπουλος. Έχει, όμως, ο καιρός γυρίσματα. Ήδη ο κ. Χριστοφιλόπουλος, με γνωμοδότησή του από 29-7-2008, αλλάζει άρδην θέση και προτείνει «την επαναφορά (προσθέτω: γιατί καταργήθηκε με το Ν.2052/1992) της δυνατότητας σύστασης κάθετης συνιδιοκτησίας στις περιπτώσεις της εκτός σχεδίου δόμησης των διατάξεων του Π.Δ. της 24-4-1985.» Και ότι η εκτός σχεδίου πόλεως και εκτός οικισμών σύσταση διαιρεμένης ιδιοκτησίας είναι δυνατή μόνον και εφόσον επιτρέπεται η διάσπαση του ενιαίου κτιρίου του γηπέδου σε περισσότερα κτίρια, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τους όρους της πολεοδομικής νομοθεσίας.

⁵ Βιβλίο του, *Η Κάθετος Ιδιοκτησία*, Έκδ. 1987.

⁶ Συμ.Επιθ. ΙΖ' 1990, σελ. 1338.

⁷ Συμ.Επιθ. ΙΖ' 1990, σελ. 1280.

⁴ Γ. Μπαλής, Γεν. Αρχές, σ. 15.

Δυστυχώς, η άνω δυσμενής θέσης της πλειυράς αυτής αποτυπώθηκε στο Ν.2052/5-6-1992. Σύμφωνα με το άρθρο 1 Ν.Δ. 1024/1971, όπως η § 2 αυτού αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 § 2 Ν. 2052/1992 «εν τη εννοία του άρθρου 1 Ν.3741/29 και των άρθρων 1002 και 1117 του Α.Κ. δύναται να συσταθεί διηρημένη (κάθετος) ιδιοκτησία και επί πλειόνων αυτοτελών οικοδομημάτων, ανεγειρομένων επί ενιαίου οικοπέδου μόνο:

- α)** επί οικοπέδων κειμένων εντός σχεδίου πόλεως,
- β)** εντός ορίων οικισμών προ του έτους 1923, και
- γ)** εντός ορίων οικισμών κάτω των 2000 κατοίκων.»

Αποτέλεσμα; Πρώτον, ο νόμος αυτός υπερέβη σε αυστηρότητα κάθε όριο. Απόδειξη ότι δεν προέβλεψε καν εγκυροποίηση των μέχρι της ισχύος του συνταχθεισών συστάσεων, που παγίως νομιμοποιούνται σε κάθε νόμο. Νόμος που έρχεται να συναιρέσει διιστάμενες απόψεις όφειλε να διακρίνεται και για την ηθική. Δεύτερον, σωρεία συστατικών πράξεων θεωρούνται άκυρες, τα ακίνητα εγκλωβίστηκαν και αχρηστεύτηκαν, περαιτέρω μεταβιβαστικές πράξεις δεν μπορούν να γίνουν, διότι δεν μεταγράφονται, όπως η ενδεικτική περίπτωση της αποφάσεως υπ' αριθμόν 1962/2008 Εφετείου Θεσ/νίκης, για την οποία στην αρχή έγινε λόγος.

Δια την πληρότητα αναφέρω:

- α)** ότι η κάθετος ιδιοκτησία στα εκτός σχεδίου καθιερώθηκε οριστικά με το Ν.4178/2013, για τα αυθαίρετα μόνο, τα ανεγερθέντα μέχρι της 28-7-2011, μετά από προηγούμενη πολεοδομική τακτοποίηση που τελικά κρίθηκε συνταγματική⁸,
- β)** με το Ν.2831/2000 άρθρο 27 δύναται να συσταθεί κάθετος στα εκτός σχεδίου και μετά το Ν.2052/1992, εάν εξεδόθη άδεια δόμησης μέχρι της ισχύος του τελευταίου αυτού νόμου⁹, και
- γ)** σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί ν' αποκλεισθεί η μεταβίβαση των εγκλωβισθέντων κατά τ' άνω ακινήτων, στηριζόμενη στην επικουρική βάση της χρησικτησίας, εάν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις.

Συμπέρασμα

Κατά τα προεκτεθέντα, η εν λόγω σύσταση στα γήπεδα, στο διάστημα από την έκδοση του Ν.Δ. 1024/1971 μέχρι της ισχύος του Ν. 2052/1992, κατά τη γνώμη μου ήταν έγκυρη, σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη από παλαιά τακτική και το νόμο, που δεν την απαγόρευε, ασφαλέστατα δε από του 1985, εάν υπήρχε άδεια δόμησης προβλέπουσα τη διάσπαση του όγκου, αλλά και διότι, κατά τη νομολογία, «ότι το κύρος της πράξεως με την οποία συνιστάται επί ενός ακινήτου διηρημένη ιδιοκτησία δεν εξαρτάται από τη συμφωνία αυτής προς τις κείμενες πολεοδομικές διατάξεις, οι δε κατά παράβαση των ισχυρουσών πολεοδομικών διατάξεων, σύσταση διηρημένων ιδιοκτησιών επισύρει μόνο τις προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις και δεν επηρεάζει το κύρος της συστατικής συμφωνίας.¹⁰»

⁸ Ιω. Κωτούλας, Περιοδικό *Ενώπιον*, Δικηγορικού Συλλόγου Θεσ/νίκης, τεύχος 71, 2013, σελ.23.

⁹ Εφετ. Αιγαίου 292/1998 (272557) ΑΡΧΝ/1999 (39) Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών.

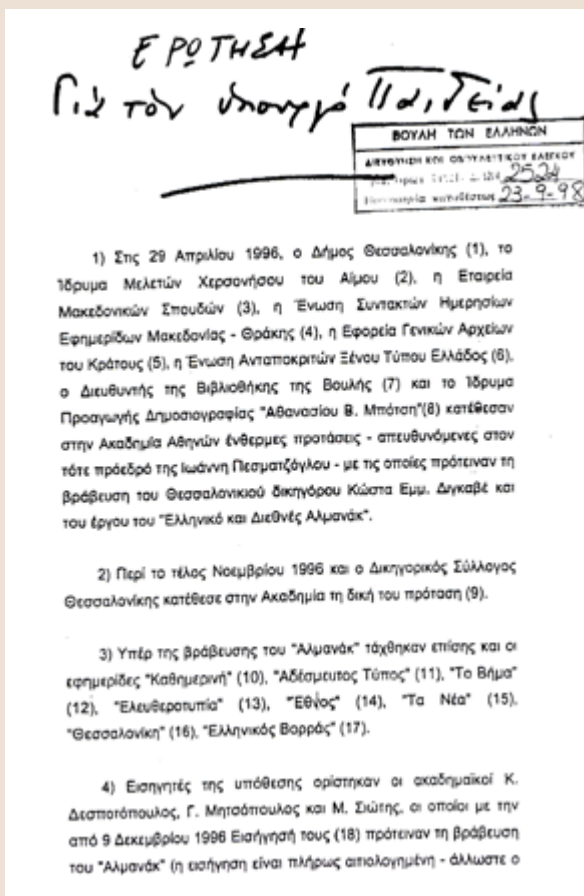
¹⁰ Εφ. Αθηνών 2721/1996, Αρμεν. 1996, 12, 1502, Εφετ. Θεσ/νίκης 1955/1999, Αρμεν. 2000, 5, 633, Α.Π. 878/1995 αδημοσίευτος)

ΕΡΩΤΗΣΗ ΠΟΥ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΕ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΤΟΥ «ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΛΜΑΝΑΚ»

68

Κώστας Εμμ. Διγκαβές
Επίτιμος Δικηγόρος, Συγγραφέας

Ερώτηση Για τον Υπουργό Παιδείας

- 1) Στις 29 Απριλίου 1996, ο Δήμος Θεσσαλονίκης (1), το Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου (2), η Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Μακεδονίας - Θράκης (4), η Εφορεία Γενικών Αρχείων του Κράτους (5), η Ένωση Ανταποκριτών Ξένου Τύπου Ελλάδος (6), ο Διευθυντής της Βιβλιοθήκης της Βουλής (7) και το Ίδρυμα Προαγωγής Δημοσιογραφίας «Αθανασίου Β. Μπότση» (8) κατέθεσαν στην Ακαδημία Αθηνών ένθερμες προτάσεις - απευθυνόμενες στον τότε πρόεδρό της Ιωάννη Πεσματζόγλου - με τις οποίες πρότειναν τη βράβευση του Θεσσαλονικιού δικηγόρου Κώστα Εμμ. Διγκαβέ και του έργου του «Ελληνικό και Διεθνές Αλμανάκ».
- 2) Περί το τέλος Νοεμβρίου 1996 και ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης κατέθεσε στην Ακαδημία τη δική του πρόταση (9).
- 3) Υπέρ της βράβευσης του «Αλμανάκ» τάχθηκαν επίσης και οι εφημερίδες «Καθημερινή» (10), «Αδέσμευτος Τύπος» (11), «Το Βήμα» (12), «Ελευθεροτυπία» (13), «Εθνος» (14), «Τα Νέα» (15), «Θεσσαλονίκη» (16), «Ελληνικός Βορράς» (17).
- 4) Εισηγητές της υπόθεσης ορίστηκαν οι ακαδημαϊκοί Κ. Δεσποτόπουλος, Γ. Μητσόπουλος και Μ. Σιώτης, οι οποίοι με την από 9 Δεκεμβρίου 1996 εισήγησή τους (18) πρότειναν τη βράβευση του «Αλμανάκ» (η εισήγηση είναι πλήρως αιτιολογημένη - άλλωστε ο Κ. Δεσποτόπουλος είναι ίσως ο πιο ειδικός για θέματα ιστορίας ακαδημαϊκός).
- 5) Στις 23 Δεκεμβρίου 1996 η ολομέλεια της Ακα-

Κ. Δεσποτόπουλος είναι ίσως ο πιο ειδικός για θέματα ιστορίας ακαδημαϊκός).

5) Στις 23 Δεκεμβρίου 1996 η ολομέλεια της Ακαδημίας (πρόεδρος ο Ι. Πεσματζόγλου), με την υπ' αριθμ. 2055/96 απόφαση της (19), με 2 "ναι", 13 "όχι" και 8 "λευκά", και με εντελώς αστήρικτες και άδικες δικαιολογίες δεν ενέκρινε τη βράβευση.

6) Την ίδια περίοδο (βραβεύσεις 30.12.96) η Ακαδημία Αθηνών βράβευσε ⁽²¹⁾ και μάλιστα για ανέκδοτη εργασία του τον Ιωάννη Χολέβα (σε ερώτηση του Κ. Διγκαβέ - με εξώδικη δήλωση - προς την Ακαδημία εάν ο Ιωάννης Χολέβας διετέλεσε υπουργός επί δημοκρατικού ή δικτατορικού καθεστώτος η Ακαδημία Αθηνών απέφυγε να απαντήσει).

ΕΡΩΤΑΤΑΙ ο κύριος υπουργός και δι' αυτού η Ακαδημία Αθηνών:

α) Με ποιά κριτήρια η Ακαδημία Αθηνών απονέμει τα ετήσια βραβεία της;

β) Μπορεί (στέκεται ηθικά) η Ακαδημία Αθηνών να μη λαμβάνει υπ' όψη της τις εισηγήσεις - προτάσεις εννέα φορέων υψηλού επιστημονικού και δημοσιογραφικού κύρους;

γ) Πότε στην ιστορία των βραβεύσεων υποβλήθηκαν τόσες προτάσεις για τη βράβευση ενός έργου, ενός ανθρώπου;

δ) Για ποιούς από αυτούς που βραβεύθηκαν το Δεκέμβριο του 1996 υποβλήθηκαν ανάλογες προτάσεις ή έστω κάποιες προτάσεις;

ε) Πόση και ποιά αξιοπιστία μπορούν να έχουν τα βραβεία της Ακαδημίας αν για την απονομή τους αρκεί η συμπάθεια κάποιου ή κάποιων ακαδημαϊκών για το πρόσωπο κάποιου υποψηφίου (παιός και πώς ορίζει τους υποψηφίους); **ΟΙ ΕΡΩΤΑΝΤΕΣ ΒΟΥΛΑΓΥΤΙ**

Χρ. Δικονομιών Χρ. Κωνσταντίνου
Γ. Κωνσταντίνου
Χρ. Ζημιόπουλος

δημίας (Πρόεδρος ο Ι. Πεσματζόγλου), με την υπ' αριθμ. 2055/99 απόφασή της (19), με 2 «ναι», 13 «όχι» και 8 «λευκά», και με εντελώς αστήρικτες και άδικες δικαιολογίες δεν ενέκρινε τη βράβευση.

- 6) Την ίδια περίοδο (βραβεύσεις 30.12.96) η Ακαδημία Αθηνών βράβευσε (21) και μάλιστα για ανέκδοτη εργασία του τον Ιωάννη Χολέβα (σε ερώτηση του Κ. Διγκαβέ - με εξώδικη δήλωση - προς την Ακαδημία εάν ο Ιωάννης Χολέβας διετέλεσε υπουργός επί δημοκρατικού ή δικτατορικού καθεστώτος η Ακαδημία Αθηνών απέφυγε να απαντήσει).

ΕΡΩΤΑΤΑΙ ο κύριος υπουργός και δι' αυτού η Ακαδημία Αθηνών:

- A) Με ποια κριτήρια η Ακαδημία Αθηνών απονέμει τα ετήσια βραβεία της;
- B) Μπορεί (στέκεται ηθικά) η Ακαδημία Αθηνών να μη λαμβάνει υπ' όψη της τις εισηγήσεις-προτάσεις εννέα φορέων υψηλού επιστημονικού και δημοσιογραφικού κύρους;
- Γ) Πότε στην ιστορία των βραβεύσεων υποβλήθηκαν τόσες προτάσεις για τη βράβευση ενός έργου, ενός ανθρώπου;
- Δ) Για ποιους από αυτούς που βραβεύθηκαν το Δεκέμβριο του 1996 υποβλήθηκαν ανάλογες προτάσεις ή έστω κάποιες προτάσεις;
- Ε) Πόση και ποιά αξιοπιστία μπορούν να έχουν τα βραβεία της Ακαδημίας αν για την απονομή τους αρκεί η συμπάθεια κάποιου ή κάποιων ακαδημαϊκών για το πρόσωπο κάποιου υποψηφίου (ποιος και πώς ορίζει τους υποψηφίους);

ΑΠΑΤΗ: NOMOS ΚΑΙ ΝΗΙΚΗ

Γιάννης Μάρκοβιτς

Διδάκτορας Εργασιακής/ Οργανωσιακής Ψυχολογίας
markovii@cyta.gr

Η απάτη είναι πανταχού παρούσα. Στην πολιτική, στην αγορά, στον πολιτισμό, στον αθλητισμό, στην υγεία, στην παιδεία. Για παράδειγμα στον αθλητισμό, η ύπαρξη σκευασμάτων ήταν πριν από χρόνια -σε ένα μεγάλο βαθμό- αποδεκτή. Στη συνέχεια, αυτά σχετίστηκαν με το ντόπινγκ -ονομάσθηκαν αναβολικά- και αναδείχθηκε η απάτη στον αθλητισμό.

Οι νίκες υπήρξαν προϊόν εξαπάτησης, η υπερίσχυση του καλύτερου ήταν η καταξίωση του απατεώνα. Παρ' όλα αυτά, η αποκάλυψή της δεν οδήγησε στην εξάλειψη των κρουσμάτων.

Τα φαινόμενα συνεχίζουν να υπάρχουν, γιατί οι απατεώνες εφευρίσκουν νέες και καλύτερες μορφές συγκάλυψης των ενεργειών τους.

Τι όμως συμβαίνει μετά την αποκάλυψη της απάτης και τη διαπόμπευση του δράστη; Σταδιακά επέρχεται η λήθη και ύστερα από χρόνια, όχι πολλά, φθάνει η στιγμή της συγχώρεσης.

Ο αθλητής που πιάστηκε να εξαπατά επιστρέφει, καθώς στην κοινή γνώμη θεωρείται (ή την έκαναν να πιστεύει) ότι αυτός τιμωρήθηκε παραδειγματικά και τώρα μπορεί να συνεχίσει να αγωνίζεται.

Η απάτη είναι επίσης παρούσα στον επιχειρηματικό κόσμο: στις τράπεζες, στα φάρμακα, στις κατασκευές, στην ενέργεια, στις επικοινωνίες. Τα κρούσματα οδηγούν τους κυβερνώντες σε νέους ή συμπληρωματικούς νόμους και στην ενίσχυση (τουλάχιστον ως ευχολόγιο) της νομικής θωράκισης της χώρας. Αλλά ο νόμος εγκαθιδρύει έναν εξωτερικό μηχανισμό ελέγχου, χωρίς να αλλάζει τους συγκυριακούς και ατομικούς παράγοντες που δημιουργούν την απάτη. Εάν θέλουν οι απατεώνες να διαφύγουν από το νόμο τότε βρίσκουν τρόπους και διόδους για να το πετύχουν.

Ουσιαστικά, η κοινωνία ζει σε μια παραίσθηση: θεωρεί ότι η ύπαρξη περισσότερων νόμων και κανόνων οδηγεί στην εξαφάνιση της απάτης και των απατεώνων. Όμως όσο περισσότεροι νόμοι υπάρχουν τόσο μεγαλύτερη προσπάθεια για έλεγχο απαιτείται από το κράτος, αποξενώνοντας την κοινωνία από τα πραγματικά ζητήματα και τα ηθικά ερωτήματα. Οι άνθρωποι φαντασιώνονται ότι ζουν υπό την προστασία των νόμων, απεμπολώντας το ηθικό στοιχείο από τη ζωή τους.

Ο νόμος επηρεάζει τη συμπεριφορά των ανθρώπων: ορίζει τι μπορείς και τι δεν μπορείς να

κάνεις. Όσο συχνότερη λανθασμένη συμπεριφορά διαπιστώνεται στην κοινωνία τόσο πιο πολλοί νόμοι φτιάχνονται. Παρ' όλα αυτά, οποτεδήποτε ένας επιπλέον νόμος εμφανίζεται, οδηγεί σε διαφορετικές ερμηνείες του, καθώς δεν μπορεί να καλύψει ό,τι επιδιώκει να λύσει.

Το αποτέλεσμα είναι να μην επιλύεται το πρόβλημα που υπάρχει. Γι' αυτό, η ηθική καθίσταται αναγκαία. Κι αυτή, όπως και ο νόμος, επηρεάζει τη συμπεριφορά: ορίζει τι είναι σωστό και τι είναι λάθος.

Το πρόβλημα με το νόμο είναι ότι επικεντρώνεται στην τιμωρία της παραβατικής συμπεριφοράς, χωρίς να ενδιαφέρεται για την ανταμοιβή της ορθής συμπεριφοράς. Το να είναι κάτι νόμιμο, και κατά συνέπεια να μην τιμωρείται κατά το νόμο, δεν σημαίνει ότι είναι και ηθικά παραδεκτό. Το αποτέλεσμα είναι οι άνθρωποι να εμφανίζονται αποσβολωμένοι όταν μαθαίνουν ότι καλοί άνθρωποι έκαναν άσχημα και ηθικά απαράδεκτα πράγματα.

Τότε με περισσή ευκολία εκδίδουν την ετυμηγορία.

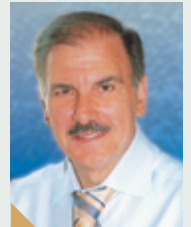
Όμως η καλύτερη προστασία από την απάτη

είναι η εκπαίδευση των πολιτών. Μόνο όταν οι άνθρωποι κρίνουν -ως προς την ηθική- τον εαυτό τους για ό,τι πράττουν, τότε η απάτη έχει μικρότερες πιθανότητες εμφάνισης. Οι έλεγχοι και οι καταγγελίες μπορεί να βοηθούν στην κατεύθυνση μείωσης των κρουσμάτων απάτης, αλλά η ουσιαστική στόχευση είναι η ενσυνείδητη προσαρμογή και η αλλαγή της ατομικής συμπεριφοράς.

Όπως μια κοινωνία δεν μπορεί να ζει χωρίς νόμους, έτσι και η ίδια οφείλει να επικεντρώνεται στην ενσωμάτωση των ηθικών προτύπων και κανόνων μέσω της εκπαίδευσης.

Μια χώρα μπορεί να γεμίσει τις κρατικές βιβλιοθήκες με νόμους και κανόνες, αλλά η μάθηση της ηθικής συμπεριφοράς δεν είναι θέμα νομοθεσίας και εγκυκλίων. Βιώνεται κοινωνικά και εμφανίζεται ατομικά. Η απάτη καταπολεμείται αποτελεσματικά μέσα από το κοινωνικό οπλοστάσιο και όχι μόνο με τυπολατρικά νομικά κατασκευάσματα και πληθώρα ελεγκτικών μηχανισμών. Σε τελική ανάλυση, ο έλεγχος, η συμμόρφωση και η τιμωρία έχουν πάντοτε κόστος. Και μια χρωμένη κοινωνία, δεν νοείται να επιβάλει νέα χρέη στα μέλη της.

ΚΟΠΥΡΑΪΤ ΚΑΙ ΚΛΟΠΗΡΑΪΤ

Δημήτρης Τσιονικόπουλος
Επίτιμος Δικηγόρος, Συγγραφέας

Ακόμα πριν καλά-καλά κοπάσει ο θόρυβος από το μπεστ-σέλερ βιβλίο του Νταν Μπράουν «Κώδικας Ντα Βίντσι» -που πολλούς ενθουσίασε, άλλους σκανδάλισε, αλλά, τελικά, γέμισε τα θυλάκια του συγγραφέα με τις ουρανόμυκτες πωλήσεις του- ξέσπασε ένας άλλος θόρυβος. Διο συγγραφείς, ο Μάικλ Μπέιτζεντ και ο Ρίτσαρντ Λι, ενήγαγαν τον πρώτο διότι, κατά τους ισχυρισμούς τους, ο Νταν Μπράουν «έκλεψε» σημαντικά μέρη από το βιβλίο τους «Το Άγιο Αίμα και το Δισκοπότηρο». Το δικαστήριο, ωστόσο, δεν εδικαίωσε τους ενάγοντες, όχι τόσο γιατί δεν απεδείχθη η σαφής εξάρτηση κάποιων τμημάτων του βιβλίου του Νταν Μπράουν από το βιβλίο τους, όσο γιατί θεωρήθηκε ότι ο εναγόμενος επεξεργάστηκε μυθιστορηματικά ιδέες που βρίσκονταν μεν στο βιβλίο τους, αλλά μπορούσαν να βρεθούν και οπουδήποτε αλλού. Άλλωστε και οι δυο συγγραφείς τις ιδέες τους τις εμπνεύστηκαν από αρχαίες παραδόσεις, αυτές των Γνωστικών και τις παραδόσεις του Μεσαίωνα.

Η ελεύθερη διακίνηση των ιδεών είναι ένα γεγονός όπου στηρίχθηκε το θαύμα του δυτικού πολιτισμού, αποφάνθηκαν έγκυροι κύκλοι. Έτσι ετέθη, όμως, για χιλιοστή φορά το ερώτημα: Τι αποτελεί πρωτοτυπία στην τέχνη και στην επιστήμη, και τι λογοκλοπή;

Το ερώτημα, άκρως ενδιαφέρον, δεν βρίσκει μια ομοιογενή απάντηση στους κύκλους των ειδικών, αφού μια συστηματική έρευνα πολλών αριστουργημάτων της τέχνης κυρίως, μπορεί ν' αποδειχτεί ότι είναι *latu sensu* λογοκλοπή από παλαιότερους δημιουργούς. Το ερώτημα, λοιπόν, εστιάστηκε περισσότερο στο ζήτημα, τού τι συ-

νιστά πρωτοτυπία, παρά στο πόσο εκτεταμένη (υποθετική ή πραγματική) λογοκλοπή έχει γίνει -και γίνεται- μεταξύ πνευματικών δημιουργιών.

Στην εποχή μας, μάλιστα, με τη δημιουργία και την επέκταση του διαδικτύου, ετέθη και το ζήτημα της πειρατείας των πνευματικών αγαθών, όταν διάφοροι τετραπέρατοι πωλούν με το αζημίωτο, σε άλλους, πνευματικά έργα ξένων ως δικά τους, ενώ βέβαια ένα μεγάλο μέρος της πειρατείας αυτής οφείλεται στην απλή περιέργεια των χρηστών. Αλλά, όπως σωστά έχει επισημανθεί, εκτός από τη λεγόμενη «παράνομη πειρατεία» υπάρχει και η «νόμιμη κλοπή» των διανοητικών προϊόντων που έχουν δημοσιευτεί, με τις διαρκείς επεκτάσεις της πνευματικής ιδιοκτησίας. Σήμερα η πνευματική ιδιοκτησία εκτείνεται στα 70 χρόνια μετά το θάνατο του δημιουργού.

Ωστόσο, το πρόβλημα για τους πνευματικούς δημιουργούς παραμένει οξύ, διότι κανείς δεν μπορεί να τους προστατέψει από την τεράστια κλοπή των έργων τους και από τα δικαιώματα που χάνουν κάθε χρόνο από τη μη ελεγχόμενη ιδιωτική αναπαραγωγή. Στη χώρα μας λειτουργεί ο ΟΣΔΕΛ, που φροντίζει να εισπράττει για λογαριασμό των πνευματικών δημιουργών μια «μικρή αποζημίωση» για τη ζημιά που υφίστανται, αλλά με πενιχρά αποτελέσματα...

Για να επανέλθουμε, όμως, στο ζητούμενο: υπάρχει όντως κλοπή πνευματικών έργων από κάποιους επώνυμους, ατιμωρητί μάλιστα; Και αμαυρώνεται έτσι η εικόνα του συγγραφέα, όταν ανακαλυφθεί ότι δεν είναι τόσο πρωτότυπος, αλλά στηρίχτηκε πλατιά σε έργα προγενεστέρων;

Αν θα θέλαμε να είμαστε συνεπείς ως προς την έννοια της πρωτοτυπίας, φοβούμαι ότι πολλοί θα απογοητευθούν αν μάθουν ότι μεγάλοι συγγραφείς υπήρξαν κλέφτες όχι μόνον ιδεών άλλων, αλλά και εκτεταμένων τμημάτων βιβλίων, λόγων ή στίχων. Μπορεί ν' αποδειχτεί, επί παραδείγματι, ότι λογοκλόποι υπήρξαν μεγάλοι διαφωτιστές όπως ο Βολταίρος και ο Ντιντερό («ολόκληρος ο αρνητικός Βολταίρος βρίσκεται στον Κέλσο και στον Πορφύριο» έγραψε, υπερβάλλοντας ίσως, κάποιος) και ο Γκαίτε και ο Μπαλζάκ και ο Σταντάλ και ο Κόλεριτζ και ο Ποέ και ο Ντίκενς, αλλά και ο Σαίξπηρ. Ο τελευταίος, μάλιστα, εκτός από την «κλοπή» ιδεών που έκανε από μύθους και τα ανεξάντλητα θέματα της αρχαιότητας και του Μεσαίωνα, απεδείχθη ότι σε ορισμένα έργα του, όπως στον «Ερρίκο τον ΣΤ΄», έχει αντιγράψει λέξη προς λέξη 1.771 από τους 6.033 στίχους και έχει παραφράσει άλλους 2.373!

Στη χώρα μας, η ισχυρή επίδραση του Ντοστογιέφσκι στους Έλληνες συγγραφείς είχε σαν αποτέλεσμα ο μεν Παπαδιαμάντης να έχει εμπνευστεί τη «Φόνισσα» από το έργο του πρώτου «Εγκλημα και Τιμωρία», ο δε Καζαντζάκης την ιδέα του απειλούμενου με επανασταύρωση Χριστού, από τον «μεγάλο ιεροεξεταστή» του έργου «Αδελφοί Καραμαζώφ» του Ντοστογιέφσκι. Δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι και ο Ροΐδης ένα μεγάλο μέρος της «επιχειρηματολογίας» του στην «Πάπισσα Ιωάννα» και ιδιαίτερα στην περίφημη απάντησή του προς την Ιερά Σύνοδο, την άντλησε από τον Πασκάλ και τις «Επαρχιακές Επιστολές» του. Τα παραδείγματα μπορούν να πολλαπλασιαστούν, για να καταδειχτεί ότι δεν υπάρχει «παρθενογένεσις» στη λογοτεχνία, ου μην αλλά και στην επιστήμη και στη φιλοσοφία. Ο Κοπέρνικος αντέγραψε (αλλά και εμπλούτισε και τεκμηρίωσε) τον Αρίσταρχο τον Σάμιο, που πρώτος διατύπωσε την ιδέα του ηλιοκεντρικού συστήματος. Ο Λάιμπνιτς με τη θεωρία της μοναδολογίας αντέγραψε τον Πυθαγόρα, ο Καρτέσιος τον Σωκράτη και τον Ζήνωνα, ο Δαρβίνος τον Αναξίμανδρο, ο Νίτσε στα θέματα της ηθικής τον Πρωταγόρα και τον Καλλικλή, και πάει λέγοντας... Όπου, σε τελευταία ανάλυση, αποδεικνύεται ότι δεν υπάρχει άποψη σύγχρονου φιλόσοφου που να μην έχει υποστηριχτεί από τους αρχαίους Έλληνες και μη, σοφούς, και ότι όλοι οι πρωτοπόροι (;) στοχαστές της Αναγέννησης,

καθότι γνώστες της ελληνικής και της λατινικής φιλολογίας, δανείσθηκαν -για να μην πούμε «κατέκλεψαν»- τους αρχαίους, επαληθεύοντας το γνωστό ρητό του Τερέντιου που λέει ότι «τίποτα δεν λέγεται που να μην έχει ήδη ειπωθεί.» Αλλά και οι αρχαίοι Έλληνες, που σε πολλά υπήρξαν αναμφισβήτητα πρωτοπόροι στοχαστές, άντλησαν ιδέες και εμπλούτισαν τη γλώσσα με πολλές ξενόφερτες ιδέες και λέξεις. Σύμφωνα με το φιλόλογο καθηγητή Α. Φ. Χριστίδη, το 40% περίπου του λεξιλογίου της αρχαίας Ελληνικής είναι προϊόν δανεισμού! Και τούτο συνέβη διότι οι πολιτισμοί δεν ζουν σε γυάλες, αλλά σε συνεχή επαφή (εχθρική ή φιλική) μεταξύ τους.

Μεγάλη εξάρτηση σε θεματολογία και γλώσσα, μπορεί να διαπιστωθεί ανά τους αιώνες σε πολλούς μεγάλους συγγραφείς καθ' ομολογίαν τους, και μη, και από τη βιβλική φιλολογία, η οποία ως γνωστόν είχε καταλυτική επιρροή στη διαμόρφωση του δυτικού πολιτισμού. Αλλά, όπως μπορεί ν' αποδειχθεί, και οι συγγραφείς της Βίβλου είχαν μεγάλη γλωσσική και θεματολογική εξάρτηση ο ένας από τον άλλο, και πολλές φορές ο ένας χρησιμοποιούσε σχήματα λόγου ενός μακρινού, προγενέστερου συγγραφέα, χωρίς βεβαίως να φθάνουν σ' αυτό που εννοούμε εμείς σήμερα ως λογοκλοπή. Τα κείμενα γράφονταν έτσι για λόγους συνοχής μνηύματος. Έτσι, π.χ. η «Αποκάλυψη του Ιωάννη» είναι γεμάτη από σχήματα λόγου, εικόνες ιδίως, που προϋπάρχουν στους εβραίους προφήτες.

Βέβαια και το σύγχρονο θέατρο και η λογοτεχνία αντλούν θέματα ελεύθερα από την ιστορία, σύγχρονη ή παλιά, ερμηνεύοντας και επανερμηνεύοντας με το δικό τους τρόπο και το δικό τους πρίσμα τα κίνητρα, και τη ζωή εν γένει, των ιστορικών προσώπων. Οι μύθοι άλλωστε και οι ιστορίες είναι κοινόχρηστα υλικά και, ως εκ τούτου, ο καθένας μπορεί να αρδεύεται απ' αυτά και να μορφώνει τους δικούς του ήρωες, μέσω των οποίων προβάλλει τις δικές του ιδέες. Είναι γνωστό ότι ο Χάινριχ Μίλερ π.χ., όπως και ο Μπρεχτ, κατέφευγαν σε άγνωστους μύθους της αρχαιότητας του Ευριπίδη και Σοφοκλή αλλά και σε νεότερους, για να προβάλουν δικούς τους προβληματισμούς. Ουδέν το μεμπτόν! Αρκεί να θυμηθούμε ότι ο Σοφοκλής στηρίχτηκε σε αρχετυπικό μύθο για να προβάλει τις πολιτικές ιδέες του στο «Φιλοκτήτη». Κάποιοι

άλλοι επιδίδονται σε «διασκευές» κλασικών έργων χωρίς να το αποκρύπτουν, σεβόμενοι το ήθος και το πνεύμα του διασκευασμένου κειμένου. Άλλοι διασκευάζουν και διασκεδάζουν (με την αρχαιοελληνική έννοια). Πάντως δεν λείπουν και οι ακρότητες, σαν κι αυτήν που βλέπει κανείς, την «Αντιγόνη» επί παραδείγματι, όπως έγινε πρόσφατα, πλήρως διαστρεβλωμένη, για να μην πούμε κατάκρεουρημένη, ή τον «Φιλοκτήτη» σαν γουέστερν (!), όπως έγραψε με ευθυκρισία ο Κ. Γεωργουσόπουλος, γεγονότα που δημιουργούν ποικίλα συναισθήματα έως και έντονες αποδοκιμασίας από τους θεατές. Το πρόβλημα αυτό της διόρθωσης, ανασκολοπισμού μάλλον, του πρωτότυπου, είναι θέμα μέγα και θα πρέπει να επανατοποθετηθεί και να επανεξεταστεί, αλλά δεν είναι του παρόντος.

Το συμπέρασμα μετά απ' όλα αυτά είναι ότι δεν προστατεύονται νομικά οι ιδέες από τη λεγόμενη λογοκλοπή, αλλά ο τρόπος έκφρασης τους. Λόγος για κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας δεν μπορεί να γίνει για αρχέτυπους μύθους ή ιδέες και γνώσεις «κοινά τοις πάσι». Και δεν μπορεί να γίνει βέβαια λόγος για λογοκλοπή, αν δεν ξεκαθαριστεί η έννοια της πρωτοτυπίας. Η έμπνευση από ένα κοινό πραγματικό γεγονός ή έναν πασίγνωστο ή άγνωστο μύθο μπορεί να εξηγήσει επαρκώς και την ομοιότητα μεταξύ του έργου των σύγχρονων συγγραφέων. Το προγενέστερο υλικό κοινής χρήσης μπορεί να υπάρχει. Το ζήτημα είναι πώς το μεταποιεί δημιουργικά ο καλλιτέχνης, ώστε να του προσδώσει τη δική του πνοή, τη δική του πρωτοτυπία, ώστε, ακόμα κι αν αναγνωρίζεται ο μύθος, να φαίνεται ότι είναι κάτι το καινούριο που θέλει να πει, κάτι το διαφορετικό. Ο γνωστός συγγραφέας Μακ Γιουάν, επί παραδείγματι, χωρίς να το αποκρύπτει, στηρίχτηκε για το έργο του «Εξιλέωση», που έγινε και κινηματογραφική επιτυχία, στο αυτοβιογραφικό ρομάντζο της Λουσίλα Άντριους, ένα βιβλίο που διάβασε από τα ρομάντζα που διάβαζε η μητέρα του. Ωστόσο, ενώ το υλικό είναι κοινό, αναγνωρίζεται ότι δεν έχει σχέση με το έργο της συγγραφέως που του χρησίμευσε ως υπόβαθρο.

Κόπυραϊτ, λοιπόν, εναντίον κλοπν-ραϊτ; Ίδου το δίλημμα που ανακύπτει, καθόσον δεν μπορεί να γίνει λόγος για το πρώτο χωρίς τη διευκρίνιση

ότι εκείνο που πρέπει να ξεκαθαριστεί πρωτίστως είναι η έννοια της πρωτοτυπίας. Ο Γκαίτε στις συνομιλίες του με τον Έκκερμαν υπεραμύνθηκε του δικαιώματος να «κλέβει» ιδέες και να τις μεταποιεί, λέγοντας ότι δεν υπάρχει «δικό μου και δικό σου», γιατί όλοι κλέβουμε από την ίδια τη ζωή. Πρόκειται ασφαλώς για μια ανεπίτρεπτη (;) διεύρυνση, η οποία όμως έλαβε στην εποχή μας σάρκα και οστά, και αδόκητες διαστάσεις, με τη διεύρυνση και τη χρονική επέκταση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και με τη χρήση ιδιαίτερα του Ίντερνέτ από τους πάσης φύσεως χρήστες και καταχραστές των κατόχων πνευματικών δικαιωμάτων. Το Ίντερνέτ φαίνεται να αντιστρατεύεται ευθέως την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων των παραγωγών, αφού μέσω αυτού η «πνευματική περιουσία» ανταλλάσσεται ελεύθερα και «κατεβάζεται» (downloaded) ελεύθερα, για να μην πούμε ότι «πολτοποιείται» ελεύθερα και αναδιανέμεται ως καινούριο προϊόν σε χιλιάδες χρήστες, αφού προηγουμένως υφίσταται σε διαδικασία του «κόβειν και κολλάν» (cut and paste), όπως εύστοχα παρατηρεί για τα φαινόμενα αυτά ο Άντριου Κιν (Andrew Keen) στο προκλητικό βιβλίο του «The Cult of the Amateur» («Ο Συρμός του Ερασιτέχνη – πώς το σημερινό Ίντερνέτ σκοτώνει τον πολιτισμό», 2007). Έτσι εξηγείται και η διαμάχη μεταξύ της Google και της εταιρίας Αμερικανών συγγραφέων, που κατέληξε σε υπογραφή συμφωνίας, κατά την οποία η πρώτη μπορεί να διακινεί ηλεκτρονικά έναντι ανταλλάγματος ολόκληρα βιβλία, υπό την προϋπόθεση ότι θα το εγκρίνουν οι κάτοχοι των δικαιωμάτων και έναντι σχετικής αμοιβής.

Και, για να επανέλθουμε στο αρχικό θέμα μας και στο resume: τελικά, βεβαίως, ότι έχει να ειπωθεί για το μέλλον, έχει ήδη ειπωθεί στο παρελθόν. Το ζήτημα είναι το πώς θα ειπωθεί, για να θεωρηθεί πρωτότυπο και άξιο προστασίας, από την κλοπν-ραϊτ, έργο.

ΕΦΥΓΕ Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ «ΔΗΜΗΤΡΟΣ» ΣΟΥΜΕΛΙΔΗΣ

Λευτέρης Σκαλίδης

Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου, Δικηγόρος

75

I. Η αναχώρηση

Ο «Δημητρός» μέσα Σεπτεμβρίου 2014, με μικρή σχετικά ταλαιπωρία, έφυγε από τη ζωή. Ένα εγκεφαλικό επεισόδιο, την ώρα που έπαιζε «τάβλι» με τη γλυκιά γυναικούλα του τη Λευκή, στην Αθήνα, όπου τελευταία έμενε, του έκοψε το νήμα της ζωής. Το ψυχομαχτό του θύμιζε ψυχομαχτό του Διγενή, που νίκησε το Χάρο, γιατί νίκησε το φόβο του θανάτου. Τη ζωή την έβλεπε πέρα από το άτομό του. Συνέχεια και συνέπεια του δικού του έργου, των παιδιών και εγγονιών του, των λευτερομένων ανθρώπων.

II. Δράση

Ο Δημητρός όρθωσε το ανάστημά του στο ναζιστικό τέρας στη διάρκεια της Κατοχής. Εντάχθηκε σε αντιστασιακές οργανώσεις και πολέμησε τον κατακτητή. Είναι αγωνιστής της Ελευθερίας, της Δημοκρατίας, της Εθνικής Αντίστασης. Άνθρωπος Μακεδόνας, με τη λεβεντιά και την ευγένεια που κουβαλά η λέξη. Η ζωή του όλη ένα θαύμα, ένα δίδαγμα. Όσοι τον γνώρισαν από κοντά μιλούν για έναν άνθρωπο ρωμαλέο, γενναίοκαρδο, μαχητή. Έναν άνθρωπο με ήθος και καλοσύνη.

III. Το αγαπσιάρικο «Δημητρός»

Ήταν το ήθος και το ύφος του Δημήτρη Σουμελίδη. Η οικειότητα και η εγκαρδιότητα, «που γέννησαν», εκείνο το φιλικό και αδελφικό. Το αγαπσιάρικο «Δημητρός», ως τον αποκαλούσαν, όλοι όσοι τον γνώρισαν και ειδικά εμείς. Ένα «χαϊδευτικό» που τον συνόδευε σ' όλη του τη ζωή, στο σπίτι του, στη δουλειά του, στην παρέα του, στο δικαστήριο, στο Πανεπιστήμιο με τους συμφοιτητές του.

IV. Προσωπικότητα

Ποτέ δεν γόγγυσε, δεν ύβρισε, δεν βαρυκόμπ-

σε, δεν απελπίστηκε, δεν πίκρανε, δεν παραπονέθηκε και δεν παραπόνεσε κανένα. Είχε τη σοφία του γέρου και μαζί τη φρεσκάδα, την αισιοδοξία, την αλκή και ψυχική ορμή του εφήβου.

V. Δικηγόρος

Ο Δημητρός ήταν καλός Δικηγόρος. Ανελάμβανε υποθέσεις επιλογής του. Προσπαθούσε να τις επιλύσει συμβιβαστικά. Υπεράσπιζε τον πελάτη του με αξιοπρέπεια. Διακρινόταν για τη νομική του οξυδέρκεια, τη μεθοδικότητα των σκέψεων και δικογράφων του. Λάτρευε το Μπαλή, και έψαχνε ακάματος τις νομολογιακές λύσεις στο νομικό θέμα που τον απασχολούσε. Υπήρξε «συλλειτουργός» της δικαιοσύνης και νομικός παραστάτης του οικονομικά ανίσχυρου. Ο Δημητρός ως δικηγόρος είχε ό,τι απαιτούν οι πολίτες από το Δικηγόρο. Ήθος, εντιμότητα, δικαιοϊκές γνώσεις, επαγγελματική συνέπεια, εχεμύθεια, εμπιστοσύνη.

VI. Η φιλοσοφία του Δημητρός

Ο Δημητρός, κυρίως μετά τη συνταξιοδότησή του, ασχολήθηκε έντονα με τη φιλοσοφία. Υιοθέτησε την ονοματοδοσία, την ετυμολογία της λέξης αυτής του Πυθαγόρα στο «φιλείν» τη σοφία. Αναζητούσε τις αρχές και τα αίτια που συνιστούν την πραγματικότητα του παρόντος κόσμου. Αγαπημένος του φιλόσοφος ήταν ο Επίκουρος.

VII. Η διαθήκη του

Όταν θα ανοίξει η διαθήκη του Δημητρός, θα κληροδοτεί σ' όλους εμάς, που είχαμε την τύχη να τον γνωρίζουμε, τα βάρη: της ευσέβειας στον Θεό. Αγάπης στην πατρίδα μας. Αγάπης στον άνθρωπο. Ευγνωμοσύνη προς τους γονιούς και δασκάλους μας. Τον έρωτα στη νομική επιστήμη.

Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ (ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ!) ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Εμπειρίες από μια διαμεσολάβηση

76

Δημήτρης Θεοχάρης

Δικηγόρος, L.L.M., υπ. Δρ. Νομικής ΕΚΠΑ
Διαμεσολαβητής, Εκπαιδευτής Διαμεσολαβητών (ΙΝΚΑΔΙΛ),
Harvard University, PON Accredited

Στην Ελλάδα, μετά την έλευση του Νόμου 3898.2010, ξεκίνησε αρχικά η εκπαίδευση στις τεχνικές διαμεσολάβησης, με αποτέλεσμα να υπάρχει αυτή τη στιγμή ένας ικανός αριθμός περίπου 1000 πιστοποιημένων διαμεσολαβητών ανά την Ελλάδα. Ως εκπαιδευτής διαμεσολαβητών, είχα την τύχη να έρθω σε επαφή με τους εκπαιδευόμενους και να μοιραστώ με αυτούς τον ενθουσιασμό τους, για το καινούριο θεσμό που ήρθε στην Ελλάδα. Πιστεύω ότι η διαμεσολάβηση και η δια βίου εκπαίδευση σε αυτήν και στις τεχνικές των διαπραγματεύσεων αλλάζει τον τρόπο, που γενικά ένας δικηγόρος λειτουργεί, βελτιώνοντας κατά πολύ την ποιότητα των παρεχόμενων εκ μέρους του υπηρεσιών. Επίσης, συντελούν στο να ανταποκριθεί ο σύγχρονος δικηγόρος στις ανάγκες του εντολέα-πελάτη του, όταν η διατήρηση των σχέσεων με την άλλη πλευρά ή οι σύντομη επίλυση της διαφοράς αποτελούν κρίσιμους παράγοντες της διαφοράς.

Ως θιασώτης της πρακτικής εφαρμογής της διαμεσολάβησης στην Ελλάδα, στα πλαίσια μιας σημαντικής αστικής-εμπορικής διαφοράς, που κλήθηκα να αντιμετωπίσω, με αυξημένο αγωγικό αντικείμενο (άνω των 350.000 Ευρώ), η οποία εκκρεμούσε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών, πήρα την πρωτοβουλία να επικοινωνήσω με την

δικηγόρο της άλλης πλευράς και να προτείνω να δοκιμάσουμε τη διαμεσολάβηση, προ εκδικάσεως της υπόθεσης. Προς τιμήν της η συνάδελφος, αν και δεν ήταν εξοικειωμένη με το θεσμό, δεν ήταν απευθείας αρνητική αλλά επιφυλάχθηκε να απαντήσει. Όντως μετά από λίγες ημέρες, πήρα την θετική απάντηση να το δοκιμάσουμε. Σε σύντομο χρονικό διάστημα επιλέχθηκαν δύο διαμεσολαβήτριες, εκπαιδευμένες από το Ελληνικό Κέντρο Διαμεσολάβησης και το CEDR. Σημειώνεται ότι επιλέχθηκαν δύο, λόγω του περιπλοκού της υπόθεσης, της έλλειψης σημαντικών εμπειριών εκ μέρους των διαμεσολαβητών αλλά και του πολυπρόσωπου της συγκεκριμένης διαδικασίας, δεδομένου ότι από κάθε πλευρά θα παρίσταντο 3 έως 4 άτομα. Χώρος διαμεσολάβησης επιλέχθηκε η Πειραιάς, για λόγους ουδετερότητας, προκειμένου ψυχολογικά καμία πλευρά να μη νιώθει ότι «φιλοξενείται» από την άλλη. Ορίστηκε δε ημέρα διαμεσολάβησης μετά από 10 ημέρες, προκειμένου να υπάρξει άρτια προετοιμασία των μερών.

Το διάστημα προ της διαμεσολάβησης υπήρξε αρκετά επίπονο, μιας και ενημέρωσα τον πελάτη ότι πρέπει να υπάρξει προετοιμασία, ίση σε κόπο αλλά διαφορετική σε ποιότητα, με αυτή τη δίκης. Συγκεκριμένα, πρώτον έγινε ανάλυση όλων των επιμέρους παραμέτρων της υπόθεσης, προκει-

μένου να κατανοήσει ο εντολέας μου αλλά και εγώ ο ίδιος τα δυνατά και αδύναμα σημεία της υπόθεσης αλλά και τα νομικά επιχειρήματα, που διαθέταμε ως εναγόμενοι, εάν η υπόθεση τελικά εκδικάζονταν. Αυτό βοήθησε στο επόμενο στάδιο προετοιμασίας, στο οποίο καταστρώσαμε πιθανές λύσεις και διάφορα σενάρια επίλυσης της διαφοράς, τα οποία κρίναμε μετά από σκέψη πως θα ήταν καλύτερα από την όποια δικαστική επίλυση της διαφοράς. Σε κάθε περίπτωση, καταλήξαμε ότι η υπόθεση ενείχε σημαντικό ρίσκο για την πλευρά μας, εφόσον οδηγούνταν στο ακροατήριο.

Την ημέρα της διαμεσολάβησης φτάσαμε νωρίς το πρωί στο χώρο, που θα μας φιλοξενούσε, προκειμένου να διαθέταμε ικανό χρόνο για την εξέλιξη της διαδικασίας. Σημειωτέον ότι είχε συμφωνηθεί πως η όλη διαδικασία θα κρατούσε μόνο εκείνη την ημέρα. Οι δύο πλευρές είχαν προσπαθήσει και προ ετών να επιλύσουν τη διαφορά τους. Ωστόσο, το σύνθετο της υπόθεσης αλλά και η καχυποψία εκατέρωθεν ήταν οι λόγοι, που είχαν αποτρέψει τη διευθέτηση της υπόθεσης. Αυτός ήταν και ο λόγος, που πίστευα από την αρχή ότι η διαμεσολάβηση, μπορούσε να λειτουργήσει, μιας και η παρουσία του διαμεσολαβητή, στις περιπτώσεις αυτές, είναι συχνά καταλυτική.

Την αρχική αμηχανία της αρχικής συνάντησης, όπου οι αντίδικοι συναντήθηκαν μετά από 2 έτη αντιδικίας, ακολούθησε το στάδιο των επί μέρους συναντήσεων, όπου επί ώρες τα μέρη προσπαθούσαν να ξετυλίξουν τις απόψεις τους και να αναλύσουν όλες τις πτυχές της περίπλοκης αυτής υπόθεσης. Ωστόσο, μετά το πέρας των ωρών γίνονταν σαφές ότι καμία πρόοδος δε λάμβανε χώρα, μιας και έκαστο μέρος ήταν κολλημένο στις θέσεις του. Τότε σε συνεννόηση με τους διαμεσολαβητές πάρθηκε η απόφαση να γίνει ακόμη μια συνάντηση, προκειμένου να εντοπιστεί η πηγή του προβλήματος, που δεν άφηνε τη διαδικασία να κυλίσει. Πραγματικά, και αυτό ήταν

το συναρπαστικό της όλης διαδικασίας, η κοινή αυτή συνάντηση έδρασε πραγματικά καταλυτικά. Σύντομα έγινε σαφές ότι ήδη από την αρχή της αντιδικίας, είχαν συμβεί κάποια περιστατικά, που είχαν οδηγήσει και τις δύο πλευρές να είναι δύσπιστες και να αντιμετωπίζουν την άλλη πλευρά ως κακόπιστη. Σημειώνεται ότι αυτό διαφάνηκε όχι αναίμακτα αλλά από πραγματικά συγκρουσιακές καταστάσεις, που εκδηλώθηκαν στη κοινή αυτή συνάντηση. Ωστόσο, το στάδιο αυτό μέσω λεπτών χειρισμών αποδείχθηκε καθαρτικό, μιας και έγινε εφικτό επί τέλους να εντοπιστούν τα πραγματικά αίτια της δυσπιστίας και εν τέλει, μετά από στιγμές κορύφωσης της έντασης μεταξύ των μερών και πάντοτε με την καθοδήγηση των διαμεσολαβητών και των νομικών συμβούλων να φτάσουν να δοθούν εκατέρωθεν εξηγήσεις και, ως εκ του θαύματος κατά τις 10 το βράδυ ξαφνικά η διαδικασία άρχισε να καλπάζει προς επίλυση, προς έκπληξη όλων μας. Ωστόσο, τίποτα δεν ήταν τυχαίο. Είναι πραγματικό συναρπαστικό να βλέπεις μπροστά σου πως οι ανθρώπινες σχέσεις, με κατάλληλο χειρισμό, μπορούν να οδηγηθούν από την απόλυτη σύγκρουση, στον κατευνασμό και τη συμφιλίωση. Ακόμα δε και ο παράγοντας του χρόνου αλλά και η κόπωση των μερών, με τους κατάλληλους χειρισμούς, συνετέλεσαν καταλυτικά στην αναστροφή του δυσάρεστου κλίματος. Όταν δε επιτεύχθηκε η λύση, περίπου στα μεσάνυχτα, το αίσθημα ικανοποίησης ήταν πραγματικά υπέροχο. Κατανοώ ότι το αίσθημα της νίκης σε μια δίκη είναι πολλές φορές εξαιρετικό. Η αίσθηση ωστόσο ότι συνέδραμες στην επίλυση μιας διαφοράς, αφήνοντας τα μέρη σε σαφώς καλύτερη μεταξύ τους σχέση, μπορεί να μην δημιουργεί το πολλές φορές φιλάρεσκο συναίσθημα της νίκης αλλά αφήνει μια πραγματικά γλυκιά και βαθειά αίσθηση ότι κάτι πραγματικό καλό κατέστη δυνατό.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μετά τη 12ωρη διαδικασία, άπαντες έφυγαν νιώθοντας πραγματική. Τη

*As πιστέψουμε στη διαμεσολάβηση και
as τη διδαχτούμε. Είναι βέβαιο, πως
μόνο θετική υπεραξία έχει να προσφέρει
στο ποδύπαθο νομικό μας κόσμο.*

δε υπόλοιπη ημέρα, όλοι οι εμπλεκόμενοι ήρθαμε αυθόρμητα σε επικοινωνία μεταξύ μας, για να κοινωνήσουμε αυτή μας την ικανοποίηση. Όσοι δε για πρώτη φορά έζησαν αυτήν την εμπειρία έδειξαν την πλήρη ικανοποίησή τους από τη διαδικασία, η οποία τους επέτρεψε να διαπραγματευτούν με άνεση χρόνου. Μάλιστα, επειδή οι εντολείς ήταν έμπειρα στελέχη, αναδείχθηκε αμέσως η διαφορά με τη δικαστική διαδικασία, που σε καμία περίπτωση δεν θα επέτρεπε παρόμοια διεξοδικό τρόπο χειρισμό της υπόθεσης. Συνοπτικά, τα συμπεράσματα από μια πραγματική, επίπονη και μακρά σε διάρκεια διαμεσολάβηση μπορούν εν συντομία να περιγραφούν ως εξής:

- Στη διαμεσολάβηση (μπορεί να) δίδεται στα μέρη, τους νομικούς συμβούλους τους και το διαμεσολαβητή πολύ περισσότερος χρόνος να διευθετήσουν την υπόθεσή τους από οποιοδήποτε δικαστήριο. Στην περίπτωση μας αγγίξαμε τις 12 ώρες διαπραγματεύσεων, στις οποίες πρέπει να προστεθούν και οι αρκετές ώρες προετοιμασίας και επικοινωνίας με τους διαμεσολαβητές προ της διαδικασίας.
- Η άρτια προετοιμασία μερών και δικηγόρων, ισοποίηση τουλάχιστον με αυτήν που προηγείται

της δικαστικής διαμάχης, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να επιτύχει η όλη διαδικασία. Γνωστοί διαμεσολαβητές αναφέρουν ότι τρία στοιχεία είναι απαραίτητα για να λειτουργήσει με επιτυχία η διαμεσολάβηση: προετοιμασία, προετοιμασία και προετοιμασία.

- Τα μέρη πρέπει να ενημερώνονται από τους νομικούς παραστάτες τους για τη φύση της διαδικασίας και τις διαφορές, που έχει με τη δικαστική διαμάχη. Σε αντίθετη περίπτωση, η διαδικασία θα αναλωθεί σε αδιέξοδες αντεγκλήσεις, όπως στο ακροατήριο.
- Η προσέγγιση της διαμεσολάβησης, ιδίως εκ μέρους των δικηγόρων, πρέπει να είναι αντάξια της διαδικασίας και δεν μπορεί να ομοιάζει με τη στάση που συνήθως έχουμε στο ακροατήριο. Εδώ ο ρόλος του δικηγόρου είναι εντελώς διαφορετικός. Προς τούτο, η εκπαίδευση του δικηγόρου στη διαμεσολάβηση είναι απολύτως απαραίτητη. Συχνά, καλόπιστος δικηγόρος, που δεν έχει ιδέα για τη διαδικασία, μπορεί να δράσει μη παραγωγικά από άγνοια. Είναι σύνθηες. Οι δικηγόροι δεν τα ξέρουμε όλα.
- Η πληθώρα των εν δυνάμει λύσεων είναι πραγματικά σημαντική, αρκεί να προσέλθουν τα

εμπλεκόμενα μέρη με δημιουργική διάθεση. Η διαμεσολάβηση εμπεριέχει τη σύγκρουση. Απλώς εναπόκειται στο διαμεσολαβητή και στους δικηγόρους να οδηγηθούν από τη σύγκρουση στη λύση.

- Οι τεχνικές των διαπραγματεύσεων, είναι κάτι που μαθαίνεται και βελτιώνεται. Δεν είναι κάτι που το ξέρουμε, χωρίς να το έχουμε διδαχτεί, παρά τα όσα πιστεύουμε. Λανθασμένος χειρισμός διαπραγματεύσεων, οδηγεί σε καταστροφικά αποτελέσματα, χωρίς πολλές φορές να το καταλαβαίνουμε. Και αυτό είναι το χειρότερο.

Το καλοκαίρι είχα τη τύχη να παρακολουθήσω το διάσημο εργαστήριο διαμεσολάβησης του πανεπιστημίου Harvard των Η.Π.Α.. Εκεί, ήρθα σε επαφή με συναδέλφους δικηγόρους και διαμεσολαβητές από όλον τον κόσμο. Για μια ακόμη φορά μου κατέστη σαφές ότι ο πλανήτης οδεύει προς ένα μοντέλο απονομής δικαιοσύνης, όπου η εξωδικαστική επίλυση διαφορών θα παίζει σημαντικό ρόλο. Σε πολλές χώρες, αυτό αποτελεί ήδη πραγματικότητα. Και είναι κυριολεκτικά ζηλευτό να συνομιλείς με συναδέλφους, που μιλάνε για το σύστημα απονομής δικαιοσύνης των χωρών τους με υπερηφάνεια. Δεν καταλαβαίνω γιατί δεν μπορούμε να το ζήσουμε και εμείς αυτό. Και πως έχουμε συμβιβαστεί με τη σημερινή απαράδεκτη κατάσταση.

Η διαμεσολάβηση διεθνώς θεωρείται ως ένα μοντέλο πετυχημένο μοντέλο εξωδικαστικής διευθέτησης διαφορών, που λειτουργεί όχι μόνο παράλληλα αλλά και σε αγαστή συνεργασία με το δικαστικό σύστημα. Δεν κάνει για όλες τις υποθέσεις ούτε είναι πανάκεια. Αλλά ειδικά σε μικροδιαφορές, σε υποθέσεις «γειτονίας» (από τις οποίες βρίθει η ελληνική επαρχία), σε εμπορικές και οικογενειακής φύσης διαφορές, μπορεί κυριολεκτικά να δώσει θαυμαστά αποτελέσματα.

Το να θεωρούμε ότι η Ελλάδα αποτελεί μια ειδική περίπτωση, όπου δεν χωρεί η διαμεσο-

λάβηση, ειλικρινά δεν ισχύει. Συχνά ακούγεται ότι η Ελλάδα έχει «ιδιαιτέρα χαρακτηριστικά». Κατ' αρχάς από έρευνα, που έχω διενεργήσει, αποδεικνύεται ότι στον ελληνικό χώρο από την αρχαιότητα μέχρι και τον 19ο αιώνα, υπήρχαν πολυάριθμοι φορείς και θεσμοί εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών. Απλώς η πρακτική αυτή για συγκεκριμένους λόγους εγκαταλείφθηκε στον 20ο αιώνα, με τα γνωστά αποτελέσματα, που αντιμετωπίζουμε καθημερινά: Συνωστισμός υποθέσεων, κάκιστες συνθήκες διαβίωσης στα δικαστήρια, πτωχή ποιότητα παραγόμενων αποφάσεων. Επιπλέον, ενημερωτικά, σε κάθε χώρα που έφτασε η διαμεσολάβηση, η αρχική αντίδραση είναι πάντα αυτή: η χώρα έχει κάποιες ιδιαιτερότητες. Η εμπειρία μου έχει αποδείξει ότι οι επιφυλάξεις για τη διαμεσολάβηση οφείλονται ή στην άγνοια για το θεσμό ή σε αντικρουόμενα συμφέροντα.

Ως προς τα τελευταία, πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η διαμεσολάβηση, ως εξωδικαστική μορφή επίλυσης διαφορών, έρχεται αν αλλάξει την παγιωμένη εδώ και δεκαετίας αντίληψη ότι για κάθε αντιδικία αρμόδια είναι τα δικαστήρια. Η παγιωμένη αυτή κατάσταση προφανώς εξυπηρετεί συγκεκριμένους κλάδους και ομάδες, οι οποίες τώρα αντιδρούν έντονα στην αλλαγή του σκηνικού. Απόλυτα κατανοητό. Η Ευρωπαϊκή Ένωση βέβαια ρητά αναφέρει στη σχετική Οδηγία για τη διαμεσολάβηση ότι σκοπός είναι ο «ισόρροπος χαρακτήρας της διαμεσολάβησης έναντι της δικαστικής επίλυσης διαφορών». Αυτός είναι λοιπόν ο σκοπός και αυτό είναι το μέλλον, προς όφελος των πολλών, δικηγόρων και πολιτών. Ως εκ τούτου, οι όποιες αντιδράσεις των λίγων, απλά καθυστερούν τα μελλούμενα, δεν μπορούν να τα ανατρέψουν. Ας πιστέψουμε στη διαμεσολάβηση και ας τη διδαχτούμε. Είναι βέβαιο, πως μόνο θετική υπεραξία έχει να προσφέρει στο πολύπαθο νομικό μας κόσμο.

ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ ΑΥΤΙ ΝΑ ΤΗΝ ΑΡΠΑΞΟΥΜΕ... ΚΑΙ ΝΑ ΤΗ ΣΩΣΟΥΜΕ, ΘΕΛΕΙ ΔΕΝ ΘΕΛΕΙ.*

Ο Στυλιανός-Άγγελος Παπαθεμελής θεωρήθηκε και χαρακτηρίστηκε εύστοχα από πολλούς ως «πολιτικός πολυτελείας». Δικηγόρος, με πλούσια-πολυχρονότατη πολιτική δράση, θεωρείται σήμερα ο πιο μορφωμένος και ο πιο καλλιεργημένος πολιτικός του τόπου μας. Με την ωριμότητα να τον χαρακτηρίζει, σπάνια για Έλληνα πολιτικό, διυλίζει τον κώνωπα αλλά ποτέ δεν καταπίνει την κάμηλο.

Τον καιρό που άλλοι τάσσονταν με αναίδεια και θρασύτητα υπέρ της παγκοσμιοποίησης, όρθωσε ανάστημα ανοικτά εναντίον της και επέδειξε δράση αντιπαγκοσμιοποιητική-αντιστασιακή ουσιαστικά, θέτοντας άπειρες φορές τη ζωή του σε κίνδυνο. Ταλαντούχος πολιτικός, με λανθάνοντα-αστείρευτα αποθέματα ενέργειας, δεν δίστασε να βάλει στο οπλοστάσιό του και να υπερθεματίσει για τον «απαγορευμένο» Φιοντόρ Ντοστογιέβσκι και τον «απαγορευμένο» Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη, ενισχύοντας έτσι έξυπνα το εξαιρετικό θρησκευτικό-φιλοσοφικό του προφίλ. Κινείται πάντοτε με γνώμονα την κοινή λογική, σε καιρούς «σχιζοφρενικών πυρετικών επιθέσεων, παραισθησιογόνων ενεργειών και υπερεπάρκειας και φιλοτιμίας του εγώ και μόνον αυτού». Αυτή η κοινή λογική, τον κατέστησε ουσιαστικά αήττητο στην πολιτική του σταδιοδρομία, έως και σήμερα.

Σε καιρούς που «άλλοι» παραχωρούσαν γη

και ύδωρ, εκείνος άρθρωσε ωριμότατο πολιτικό λόγο για την Κύπρο, το Αιγαίο και τα νησιά, τη Βόρεια Ήπειρο και το Σκοπιανό. Πολέμησε σθεναρά και σκληρά τα καθεστωτικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης-Εξαφάνισης-Εξόντωσης-Εξηλιθίωσης και Εξαθλίωσης και αμφισβήτησε συστηματικά τη μιντιακή δικτατορία. Ανάγκασε τον πολύ κόσμο να σκεφτεί, να προβληματιστεί και να διαβάσει τα βιβλία του «φοβερού και τρομερού», όπως τον χαρακτηρίζει, Νόαμ Τσόμσκι. Με την κρυστάλλινη, συνεχή, διαρκή και διεισδυτική του ματιά, δεν έπαψε ποτέ να τονίζει τη σημασία του αποδήμου Ελληνισμού, την τεράστια αξία του, αλλά και την επιτακτική ανάγκη της συνεργασίας μαζί του. Έδειξε και δείχνει απεριόριστη εμπιστοσύνη στην αξία των Ελλήνων, που «δεν είναι τεμπέληδες αλλά σκληρά εργαζόμενοι», «που παράγουν πολλά και δεν εισάγουν μόνον», για το αξιόλογο και το αξιόμαχο των Ενόπλων Δυνάμεων, για το ότι η Ελλάδα δεν είναι πριγκιπάτο, δουκάτο και παρίας, αλλά αξιοσέβαστη χώρα, με τεράστιο ειδικό βάρος, το μεγαλύτερο ίσως σε όλο τον κόσμο... Τα σλόγκαν του Στέλιου Παπαθεμελή, έχουν γράψει ιστορία -τα περισσότερα εκ των οποίων έχουν υιοθετηθεί ως εκφράσεις της καθομιλουμένης- ενώ έχει βραβευτεί για τη δράση του, άπειρες φορές, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Μία από τις πιο βαρβάτες και ηχηρές φράσεις που τον

* Στέλιος Παπαθεμελής, Την Ελλάδα από το αυτί να την αρπάξουμε... και να τη σώσουμε θέλει δεν θέλει.., Ίδρυμα Μελετών και Αλληλεγγύης, 2013. Εκδόσεις Αρμός, σελ. 226.

χαρακτηρίζει είναι το «Την Ελλάδα από το αυτί να την αρπάξουμε... και να τη σώσουμε, θέλει δεν θέλει», που είναι και ο τίτλος της ομιλίας του Νικολάου Πλαστήρα στη Στρατιά του Έβρου, που συγκροτήθηκε μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Η παραπάνω φράση, αποτελεί και τον τίτλο του τελευταίου του χρονικά βιβλίου:

-Σε ώρες κρίσιμες «ανδρεία σωφροσύνης αιρετωτέρα» η ανδρεία δηλαδή, είναι προτιμότερη από τη σωφροσύνη.

-Για να γυρίσει ο ήλιος θέλει δουλειά πολλή...

-Μας ταπεινώνει η Μέρκελ, η υποτίθεται σιδηρά κυρία του Βερολίνου, η οποία εισπράττει ετησίως εκατομμύρια ευρώ από τα μουσεία της, που στολίζουν τα κλεμμένα αριστουργήματα της κλασικής μας τέχνης.

-Αξιοπιστία εμπνέει μόνο η αντίσταση.

-Πρόσφατη δήλωση της κυρίας Μέρκελ αποτελεί κόλαφο και αφυπνιστικό ταρακούνημα για την ελλαδική άρχουσα τάξη: «Η κατάρρευση της ευρωζώνης, ή ακόμα και η έξοδος της Ελλάδος από αυτήν, θα είχε τις χειρότερες δυνατές συνέπειες για τη Γερμανία.»

-Τεκμηριωμένο το αντιτροϊκανό κατηγορητήριο διά γραφίδος του -κατά τα λοιπά συστημικού- Ι.Κ. Πρετεντέρη: «Η ελληνική εμπειρία δίδαξε σε όλους ότι η τρόικα είναι και προσβλητική και επικίνδυνη και ανίκανη.»

-Πρόκειται για ηττημένα μυαλά.

-Η κυβέρνηση δεν κυβερνά. Απλώς εκτελεί πειθήνια τις ανισόρροπες εντολές της κατοχικής τρόικας.

-Κάποιοι κληρονόμησαν τεχνογνωσία από Νταχάου και Άουσβιτς, στους Έλληνες μένει να αποδείξουν ότι διαθέτουν τεχνογνωσία από το Ρούπελ, τη Μάχη της Κρήτης και την Εθνική Αντίσταση.

-Τα φίδια που ζώνουν τους Τούρκους, απομυθοποιούν το ομοίωμα περί τοπικής υπερδύναμης.

-Αποκαλυπτική η πρόσφατη έκθεση-δήλωση μετανοίας των κορυφαίων οικονομολόγων του ΔΝΤ Μπλανσάρ-Λι: «Η πρόωρη στροφή στην λιτότητα υπήρξε τρομερό λάθος!»

-Και ας μην ξεχνούμε τη συμβουλή του Κολοκοτρώνη: «Ό,τι κάμνομεν, θα το κάμνωμεν μονάχοι και δεν έχομεν ελπίδα καμίαν από τους ξένους.»

-Να υπερνικήσουμε την κατάθλιψη στην οποία μας σπρώχνουν τα τροϊκανά μέτρα. Να υπερβούμε τις πλαστικοποιημένες μικροχαρές και τις εφήμερες φυγές των ημερών.

-Ζούμε, άλλωστε, στην εποχή του αυτάρεσκου μηδενισμού.

-Το ελληνορθόδοξο Βυζάντιο ήταν «πολυεθνικό αλλά μονοπολιτισμικό» (Αρβελέρ). Οι μετανάστες πρέπει να προσαρμοσθούν και όχι εμείς. Δεν τους καλέσαμε, ήρθαν αυτόκλητοι.

-Οπωσδήποτε οι Αφροασιάτες μουσουλμάνοι αλλά και όμοροι αλυτρωτικών δοξασιών είναι γεωπολιτικά επικίνδυνοι να αναδειχθούν γρήγορα σε στρατηγικές μειονότητες υπονομευτικές της εθνικής μας ασφάλειας.

-Η Ελλάς οφείλει και έχει αναφαίρετο δικαίωμα να ανακηρύξει την ΑΟΖ της, χωρίς να ρωτήσει κανένα.

-Χρειάζεται οι κυβερνώντες να πουν: ως εδώ και μη παρέκει. Η απειλή εξόδου μας είναι βέβαιο ότι θα συνετίσει τους Ευρωγερμανούς, διότι ξέρουν καλά ότι τυχόν πραγματοποιούμενη θα ανατίναζε την Ευρωζώνη με ότι σημαίνει αυτό.

-Ο Παναγιώτης Σπύρου ήταν ταλαντούχος, τολμηρός και ριψοκίνδυνος (πόσοι σήμερα θα αποτολμούσαν να διασχίσουν τον Ατλαντικό με ένα κοινό ιστιοφόρο;) και ανέδειξε την καρδιοχειρουργική σε μεγάλη τέχνη.

ΕΠΓΡΑΦΕΣ - ΠΡΟΑΓΩΓΕΣ - ΜΕΤΑΘΕΣΕΙΣ - ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

82

Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2014

Εγγραφές Νέων Δικηγόρων

1. Αθανασιάδης Αλκιβιάδης
2. Ακριτίδου Βαλεντίνη
3. Αργυρίου Χριστίνα-Δανάη
4. Ασκητής Αριστείδης
5. Βάκκου Δέσποινα
6. Βοϊτσίδου Αναστασία
7. Βραγγάλας Χρήστος
8. Γκιώσης Χρήστος
9. Γκότσικας Ιωάννης
10. Θεοδώρογλου Άννα
11. Καλογήρου Παρασκευή
12. Καλογήρου Ίενια
13. Καλοσίδου Θεοδώρα
14. Κάππος Ιωάννης
15. Καπρίνης Κοσμάς
16. Καραμπατάκης Δημήτριος
17. Κατσώρας Γρηγόριος
18. Κεφαλίδου Ηλιάνα
19. Κοντού Ελένη
20. Κοπανά Ελένη
21. Κότσαλη Αγάπη
22. Κωστάκη-Κασσάνδρου Δήμητρα
23. Κωστελίδου Ελισσάβετ
24. Λεοντή Ιωάννα
25. Λογοθέτης Αριστείδης
26. Μελικίδου Χριστίνα
27. Μαλάκος Κωνσταντίνος
28. Μπαρμπαρούσης Κωνσταντίνος
29. Νίκου Αβραάμ-Κωνσταντίνος
30. Παπαδοπούλου Δομνίκη
31. Παπαχαραλάμπους Μαρία-Αναστασία

32. Πετκίδου Τατιάνα
33. Πέτκογλου Φανή
34. Πέτρου Βαΐα
35. Ρωσσοπούλου Σοφία
36. Σουρικόπουλος Νικόλαος
37. Συρέλογλου Σοφία
38. Τερζίδης Βασίλειος
39. Τσαμουρίδου Σόνια
40. Τσερκέζης Ιωάννης
41. Τσιούρδα Ζωή
42. Χαλουλάκου Αφροδίτη
43. Χαραλαμπίδου Ναταλία
44. Χατζηγιαννάκος Ζήσης
45. Χατζηγιάννης Χρυσόστομος
46. Χατζηγιάννου Αικατερίνη-Ελενα
47. Χριστογιώργος Βασίλειος

(Πρωτοδικείο Ρεθύμνου)

8. Χατζηδημητρίου Κυριάκος (Πρωτοδικείο Έδεσσας)
9. Χολέρης Μιχαήλ (Πρωτοδικείο Έδεσσας)

Β. Στο Εφετείο

1. Αδαμίδου Αικατερίνη
2. Αλεξοπούλου Παρασκευή
3. Αμανατίδου Πασχαλίνα
4. Βαπορίδου Ιωάννα
5. Γκορτσελίδης Χρήστος
6. Γκουλέτσος Αλέξανδρος-Ηλίας
7. Γκουλιόβας Γεώργιος
8. Δανιήλ Δέσποινα
9. Δαφνής Γεώργιος
10. Δουλγεράκη Ευγενία
11. Ζέζιου Κλεάνθη
12. Ηλία Ασημίνα
13. Ηλιού-Καντσαπουρίδης Αδάμ
14. Θεοδουλίδης Κωνσταντίνος
15. Κελβερίδου Αναστασία
16. Κεσόγλου Αντώνιος-Σάββας
17. Κλιάνης Ελευθέριος
18. Κολοκοτρώνη Αναστασία
19. Κουκιάδης Δημήτριος
20. Λαδοπούλου Αναστασία
21. Νέστορα Αφροδίτη
22. Παπαδοπούλου Άννα
23. Παπαηλιάδου Σουμελα
24. Παπαφυλάκης Αθανάσιος
25. Παρίτση Θεοφανή

Μεταθέσεις-Προαγωγές

Α. Στο Πρωτοδικείο

1. Αρτέμη Κλεοπάτρα (Πρωτοδικείο Γιαννιτσών)
2. Ελεκίδου Φωτεινή (Πρωτοδικείο Σερρών)
3. Ελευθεριάδου Λουΐζα-Μαρία (Πρωτοδικείο Αθηνών)
4. Κουτσοπούλου Ευσταθία (Πρωτοδικείο Αθηνών)
5. Παπαδοπούλου Δομνίκη (Πρωτοδικείο Κατερίνης)
6. Πνευματικάκη Μαρία (Πρωτοδικείο Αθηνών)
7. Σαλμάν Λέιλα

26. Σακελλάρης Κωνσταντίνος
27. Σγουρός Ιωακείμ
28. Σιαπέρας Απόστολος
29. Τσιράκογλου Ευγενία
30. Χαρατζίδης Ηρακλής
31. Χατζηπαρασκευάς Βασίλειος

Γ. Στον Άρειο Πάγο

1. Αμανατίδου Αφροδίτη
2. Βεζακίδου Δέσποινα
3. Γκλαβένος Χριστόφορος
4. Γκλαβίνης Παναγιώτης
5. Δούδου Σμαραγδή
6. Κοντογιώργος Μιχαήλ
7. Κουραλίδης Χρήστος

Διαγραφές

Α. Επειδή παραιτήθηκαν

1. Αηδονάς Γεώργιος
2. Αλεξανδρίδου Σοφία
3. Αναγνώστου Αικατερίνη
4. Αντωνίου Μάρκος
5. Αρχανιωτάκης Γεώργιος
6. Βάντης Αναστάσιος
7. Βλάνος Χρήστος
8. Βρεττάς Ελευθέριος
9. Γαστεράτου Διονυσία
10. Γεωργουδάκη Θεοπέμπτη
11. Γιαννακούλα Χριστίνα
12. Γκαργκούδης Χρήστος
13. Γκαρίπη Αναστασία
14. Γωνιάδου Σημέλα
15. Δεδούση Μαρία
16. Δελερής Θεόδωρος
17. Δεληβού Αναστασία
18. Δεληγκιαούρη Αναστασία
19. Δεληθανάση Μαρία
20. Ερεϊλιάδου Φωτεινή
21. Ευθυμίου Κωνσταντίνος
22. Ευστρατιάδου Πελαγία
23. Ζήσης Αθανάσιος
24. Ζών Αθηνά
25. Θεοδοσίου Ευσεβία
26. Θεοδωρίδου Δέσποινα

27. Ιγνατιάδου Αθανασία
28. Καραγιαννίδης Αντώνιος
29. Κεχαγιάς Νικόλαος
30. Κιντάογλου Βαρβάρα
31. Κιούρα Άννα-Μαρία
32. Κολωνιάρης Γρηγόριος
33. Κορνηλάκης Παναγιώτης
34. Κουκουλιώτη Βιργινία
35. Κουρκουβάτης Παναγιώτης
36. Κούρτης Αντώνιος
37. Κουφάκη Μαρία
38. Κόφτης Γεώργιος
39. Κτενίδης Γεώργιος
40. Κυριάκη Γεωργία
41. Κωνσταντάς Νικόλαος
42. Κωνσταντινίδου Αθηνά
43. Λισγάρα Πετρούλα
44. Λώλος Αριστοτέλης
45. Λώλος Χρήστος
46. Μαγούλα Μαριάνθη
47. Μακρή Άννα
48. Μαλάμος Ευστάθιος
49. Μαυρομάτης Νικόλαος
50. Μενεξές Νικόλαος
51. Μήτρα Αικατερίνη
52. Μόσχου Μαρία
53. Μούτσιανου Ελένη
54. Μπαζιώτη Ευγενία
55. Μπακιρλή Μαρία
56. Μπαλκούδη Ευδοξία
57. Μπαλκώνη Ερμίρα
58. Μπαρμπόπουλος Νικόλαος
59. Μπάτσιου Παρασκευή
60. Μπούτη Ελένη
61. Νίκα Ελευθερία
62. Νικάκη Αικατερίνη
63. Ντισιούλη Χαρίκλεια
64. Νταουντάκης Στυλιανός
65. Ντέλεβα Ανδρονίκη
66. Πανούσης Δημήτριος
67. Παπαδήμας Βασίλειος
68. Παπαθανασοπούλου Παναγούλα
69. Παρασκευοπούλου Ελιάννα
70. Πολυχρονιάδης Γεώργιος

71. Σαββίδου Μαρία
72. Σαράδης Μόσχος
73. Σιάλδας Δημήτριος
74. Σιδηροπούλου Βασιλική
75. Σουντουλίδου Κυριακή
76. Σουρμαϊδου Παρθενοπή
77. Σπεντζάρη Παναγιώτα
78. Στράτογλου Δημήτριος
79. Στρατουδάκης Γεώργιος
80. Σφυρίδου Γεωργία
81. Τενεκετζή Αικατερίνη
82. Τεώρου Αφροδίτη
83. Τζόλη Αικατερίνη
84. Τραντέλης Δημήτριος
85. Τσιαϊρα Αναστασία
86. Τσιμισκή Όλγα
87. Τσουρβάκα Βασιλική
88. Φραντζή Αριάδνη
89. Χαλβατζής Νικόλαος
90. Χαριζοπούλου Χρυσάνθη
91. Χασάπη Αικατερίνη
92. Χουκουλιδάκη Μαρία
93. Χόχλεβιτς Μάρθα
94. Ψαρέλλη Μαρία

Β. Επειδή διορίστηκαν ως Δημόσιοι Υπάλληλοι

1. Κολοβού Χριστίνα - Σουλτάνα
2. Κοτολούλη Αλεξάνδρα
3. Λάλλα Βασιλική
4. Λαφτσίδου Στεφανία
5. Σαμόλαδος Γεώργιος
6. Σαρηγιάνη Αναστασία
7. Τουτζιάρη Γεωργία

Γ. Επειδή διορίστηκαν ως Δικαστικοί Υπάλληλοι

1. Γεωργουλέτη Φωτεινή
2. Κωτουλοπούλου Κωνσταντία
3. Μάρθα Φωτεινή
4. Ταυρίδου Μυροφόρα
5. Τσερκέζη Παναγιώτα

{ Επιστημονική εκδήλωση - συζήτηση }

ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ: 8 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΗΦΙΣΗ ΤΟΥ Ν.3500/2006 ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ

84

Στόχοι – Εφαρμογή - Συμπεράσματα
Σύντομη ενημέρωση

[04/12/2014, Συνεδριακό Κέντρο Τράπεζας Πειραιώς]

■ Άποψη από το πάνελ της εκδήλωσης

Ρωξάνη Κωστατζίκι,
Μέλος του Δ.Σ. του Δ.Σ.Θ.

Σ τις 4 Δεκεμβρίου 2014 ο Δικηγορικός Σύλλογος δια της Επιτροπής Ισότητας, στην οποία προεδρεύει η γράφουσα, διοργάνωσε επιστημονική εκδήλωση-συζήτηση με θέμα την ενδοοικογενειακή βία, ως μία επισκόπηση και απολογισμό της εφαρμογής του σχετικού νόμου 3500/2006. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο Συνεδριακό Κέντρο Τράπεζας Πειραιώς και συμμετείχαν με ομιλίες η Εισαγγελέας Πρωτοδικών κ. Αργυρή Βαλούση, η Αστυνομός Β' Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης κ. Βασιλική Μεταξιώτου, η Διευθύντρια ΕΚΚΑ Θεσσαλονίκης Ψυχολόγος PhD κ. Μαργαρίτα Κελεσά και με παρεμβάσεις τους η δικηγόρος κ. Αθηνά Γούλιανου πρώην Σύμβουλος στο ΚΕΘΙ, η Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Πολιτικής και Αλληλεγγύης Δήμου Θεσσαλονίκης Δικηγόρος κ. Καλυψώ Γούλα, και από το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Θεσσαλονίκης της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων η Νομική Σύμβουλος κ. Στέλλα Χασιρτζόγλου και η Κοινωνική Λειτουργός

■ Άποψη από το κοινό της εκδήλωσης

κ. Ελένη Τσαγρή, ενώ συντόνισα η γράφουσα. Η εκδήλωση παρουσίασε μεγάλο ενδιαφέρον, βρήκε ανταπόκριση από το κοινό και μετά τις ομιλίες ακολούθησε δημιουργική συζήτηση και από φορείς που απασχολούνται με τα θέματα της βίας, όπως η ΜΚΟ Άρσις.

Όπως είναι βεβαίως γνωστό, και αναδείχθηκε στην εκδήλωση, η βία είναι έμφυλη, στρέφεται πρωτίστως, ή μάλλον σχεδόν αποκλειστικά, κατά των γυναικών. Στο ίδιο το κείμενο του νόμου δεν διαφαίνεται ότι πρόκειται για έμφυλη βία, αλλά δεν χωρεί αμφιβολία ότι τα θύματα της βίας μέσα στο σπίτι είναι κατά κύριο λόγο οι γυναίκες και μετά τα παιδιά. Χαρακτηριστικό είναι ότι την προηγούμενη ημέρα της εκδήλωσης 3-12-14, στην τοπική εφημερίδα, υπήρχαν δύο περιστατικά άγριας φονικής βίας κατά γυναικών από το σύζυγο ή σύντροφό τους. Το ένα έγινε στην Τούμπα, όταν ο εν διαστάσει σύζυγος μπήκε σε ανθοπωλείο στην Τούμπα στις 8 το πρωί με καραμπίνα και κράνος

και πυροβόλησε δυο φορές στο πρόσωπο την εν διαστάσει γυναίκα του, αφήνοντάς την σε κρίσιμη κατάσταση, ενώ ο δράστης αυτοπυροβολήθηκε χωρίς σκάγια (...), και το δεύτερο στην Κατερίνη, όταν ο φίλος της γυναίκας την σκότωσε με δύο μαχαιριές στην καρδιά και την άφησε σε ένα εγκαταλειμμένο σπίτι. Δολοφονημένες, σφαγμένες, ακρωτηριασμένες γυναίκες είναι ένας κοινός τόπος στις ειδήσεις στην χώρα μας. Λέγεται γυναικοκτονία - η δολοφονία των γυναικών, επειδή είναι γυναίκες. Αλλά και αλλού, παντού στον κόσμο: ο μέγας παραολυμπιονίκης Πιστόριους πυροβολεί τη σύντροφό του τέσσερις φορές, αφού η κοπέλα ήταν κλεισμένη στο μπάνιο «νομίζοντας ότι είναι διαρρήκτης» και την σκοτώνει. Εξ αμελείας κρίνει το Δικαστήριο, που φαίνεται να αγνοεί ότι συνήθως μια γυναίκα κλείνεται στο μπάνιο για να γλυτώσει, όπως σε άπειρες περιπτώσεις βίας ή απειλής βίας από το σύζυγο ή το «σύντροφο» μέσα στο σπίτι. Ο Πιστόριους θα εκτίσει το πολύ

20 μήνες στη φυλακή, και μετά στο σπίτι κατ' οίκον περιορισμό. Στην Ινδία, στο Μεξικό, στην Νιγηρία, στο Αφγανιστάν και την Υεμένη, στο Ιράν (απαγχονισμός της Ρεϊχανέ Τζαμπαρί), στη Γουατεμάλα, οι γυναίκες δολοφονούνται, βιάζονται, απαγχονίζονται από το κράτος, απαγονται, πωλούνται. Στις Ηνωμένες Πολιτείες το ένα τρίτο των γυναικών που δολοφονούνται κάθε χρόνο χάνουν τη ζωή τους από το σύντροφό τους. Όσα δημοσιοποιούνται στα ΜΜΕ είναι τα τραγικά αποτελέσματα προφανώς σχέσεων κακοποίησης, που δημοσιοποιούνται ακριβώς εξαιτίας της δραματικής κατάληξής τους. Και τα άλλα περιστατικά; Σχέσεις στο σκοτάδι, στο ημίφως της «οικογένειας», κακοποιήσεις που δεν φανερώνονται, δεν ομολογούνται, δεν αξιολογούνται σαν τέτοιες.

Οι κ. εισηγήτριες αντιμετώπισαν το θέμα από όλα τα πεδία, ξεκινώντας από την κ. Εισαγγελέα, που μας εξέθεσε πώς αντιμετωπίζεται η μήνυση ή έγκληση. Κατά τη Στατιστική από την Γραμματεία της Εισαγγελίας ως προς την εφαρμογή του νόμου 3500/06, έχουμε τα εξής: 2007: 44 δικογραφίες. Από αυτά: Αυτόφωρα 14. 2008: 52 δικογραφίες. Από αυτά: Αυτόφωρα : 27. 2009: 63, 6 ανακλήσεις, 58 διαμεσολαβήσεις. 2010: 101 δικογραφίες. 2011: 93 δικογραφίες. 2012: 142 δικογραφίες. 2013: 136 και 2014 έως τώρα 113 δικογραφίες. Ποσοστό 99% αφορά σε ζευγάρια και λίγα μόνο, 4 περιστατικά, σε ανήλικους. Οι γυναίκες σπάνια εγκαλούνται για απειλή ή σπανιότατα για βλάβη.

Η Αστυνομία εισηγήθηκε ως προς την αντιμετώπιση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας από την Αστυνομία και τους ορθούς τρόπους αντιμετώπισης.

Η Διευθύντρια ΕΚΚΑ Θεσσαλονίκης υπήρξε όχι απλά ενημερωτική, αλλά και πραγματικά γλαφυρή. Στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), παραπέμπονται από την Εισαγγελία, ως την αρμόδια συμβουλευτική υπηρεσία του Δημοσίου, όλα τα περιστατικά της ποινικής συνδιαλλαγής, αλλά παράλληλα είναι η δομή που διατηρεί και ξενώνα για την κακοποιημένη γυναίκα. Να επισημάνω ότι στις 19 Δεκεμβρίου απονεμήθηκαν τα βραβεία για το 2014 του ανώτατου πνευματικού ιδρύματος της χώρας, δηλαδή της Ακαδημίας Αθηνών, και στην τάξη των Ηθικών και Πολιτικών Επιστημών βραβεύτηκε το ΕΚΚΑ για τη δραστηριοποίησή του στην παροχή κοινωνικής φροντίδας σε παιδιά και

εφήβους, θύματα κακοποίησης ή παραμέλησης, σε γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας ή εγκατάλειψης, και σε θύματα διακρίσεων και κοινωνικού αποκλεισμού.

Ο ρόλος της υπεράσπισης στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των γυναικών-θύματων, όπως πρόσφατα έχει επισημανθεί στο Συμβούλιο της Ευρώπης, έχει ενισχυθεί και έχει αποκτήσει θεμελιώδη σημασία στην αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής και σεξουαλικής βίας. Οι συνήγοροι θεωρούνται οι «άνθρωποι- κλειδιά» που μπορούν να βοηθήσουν σε κάθε στάδιο τις γυναίκες, να κατανοήσουν και να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους. Έτσι, η γνώση γίνεται το μέσο για να αποκτήσουν δύναμη. Αυτό αναδειχθηκε και από τις παρεμβαίνουσες.

Πληροφορηθήκαμε δε ότι αυτήν τη στιγμή υπάρχουν χώροι υποδοχής και υποστήριξης των κακοποιημένων γυναικών και καταφύγια, όπως ο ξενώνας φιλοξενίας του Δήμου και της ΓΠΦ. Όμως οι ξενώνες αυτοί, και όλες οι δομές, δημιουργήθηκαν, στελεχώθηκαν και λειτουργούν με χρήματα του ΕΣΠΑ 2007-2013, και επίκειται το κλείσιμό τους άμεσα, εάν δεν διατεθούν από το κράτος τα χρήματα του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020, ώστε να μπορούν να συνεχίσουν να λειτουργούν. Αποτελεί θέμα πολιτικής βούλησης! Θα είναι προτεραιότητα η διατήρηση των δομών στήριξης ή θα υποστηριχθεί κάποια άλλη επιλογή, και σίγουρα όχι βραβευμένης δράσης, όπως του ΕΚΚΑ;

Την εποχή της κρίσης δεν μπορεί παρά να αυξάνονται σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια τα κρούσματα βίας κατά των γυναικών που καταγράφονται στην Ελλάδα Συνεπώς, το να παραμείνουν ανοικτές οι δομές στήριξης κακοποιημένων γυναικών μας αφορά ΟΛΕΣ και ΟΛΟΥΣ, και ιδίως τους δικηγόρους. Αλλιώς, θα μείνει κενό νοήματος το γεγονός ότι την 25η Νοεμβρίου κάθε έτους, που έχει ορισθεί με απόφαση του ΟΗΕ από το 1999 ως Παγκόσμια Ημέρα Κατά της Βίας, γίνονται θεαματικές θεματικές εκδηλώσεις από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και μάλιστα κρατικούς... Το πρόβλημα της βίας κατά των γυναικών δεν είναι ένα πρόβλημα ατομικό, είναι ένα κυρίως κοινωνικό και πολιτικό πρόβλημα, που αντανάκλα το επίπεδο πολιτισμού και προόδου της κοινωνίας μας, των θεσμών και της δημοκρατίας και η αντιμετώπισή του δεν είναι δυνατόν να μένει στα ευχολόγια.

■ Η κα Στέλλα Χασιρτζόγλου, Νομική Σύμβουλος Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών Θεσσαλονίκης Γ.Γ.Ι.Φ.

■ Η κα Ρωξάνη Κωνστατζίκη, Μέλος Δ.Σ. Δ.Σ.Θ. Επικεφαλής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - Ισότιπας

■ Η κα Ελένη Τσαγρή, Κοινωνική Λειτουργός Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών Θεσσαλονίκης Γ.Γ.Ι.Φ.

■ Η κα Αργυρή Βαλούση, Εισαγγελέας Πρωτοδικών

■ Η κα Μαργαρίτα Κελεσά, Ψυχολόγος ΡΗΔ, Διευθύντρια ΕΚΚΑ Θεσσαλονίκης

■ Η κα Αθηνά Γούλιарου, Δικηγόρος

{ Εκδίδωσιν δόγουν }

88

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ ΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

[16/12/2014,
Συνεδριακό Κέντρο Τράπεζας Πειραιώς]

■ ο κ. Δημήτρης Τσινικόπουλος, επίτιμος Δικηγόρος, Συγγραφέας

Ο επίτιμος δικηγόρος συγγραφέας-διανοητής-μελετητής κ. Δημήτρης Τσινικόπουλος είχε την ιδέα και την υπομονή να πείσει να συλλεχθούν ποιήματα και τα πεζά από δικηγόρους του Συλλόγου μας. Εκδόθηκε από τις εκδόσεις Πνοές Λόγου και Τέχνης ένα τεύχος ωραίας αισθητικής, στο οποίο ανθολογήθηκαν οι δικηγόροι Γιάννης Βρύζας, Δημήτρης Γαρούφας, Θεοφάνης Ζβες, Ρωξάνη Κωστατζίκη, Μανόλης Λαμτζίδης, Φώτης Κ. Μπκερόζης, Ελευθέριος Γ. Μυλωνάς, Δημήτρης Α. Νεμέτης, Γιώργος Τζαμαδάνης, Μαρία Τσιρώνά.

Η Δημόσια ανάγνωση της Ανθολογίας Ποίησης και Πεζογραφίας με τη συνοδεία μουσικής (η μουσική συνομιλεί με την ποίηση) έγινε στις 16-12-2014 και η εκδήλωση εντάχθηκε στον εορτασμό για τα 100 χρόνια από την ίδρυση του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης. Τη μουσική επιμέλεια είχε ο Γιάννης Νισύριος που έπαιξε πιάνο, ενώ τσέλο έπαιξε ο Νίκος Κυριακού.

■ Άποψη από το κοινό της εκδήλωσης

Προηγήθηκε η βράβευση του επίτιμου Διευθυντή και επίτιμου Δικηγόρου του Δ.Σ.Θ. Αστέριου Ηλιάδη από τον πρόεδρο κ. Νικόλαο Βαλεργάκη, σε συγκινητική ατμόσφαιρα.

Ακολούθησε μουσικό πρόγραμμα από δικηγόρους μουσικούς, καλλιτέχνες με ταλέντο, ποιότητα και ψυχή: ο Γιάννης Νισύριος στο πιάνο, ο Γιάννης Γεωργιλιάς κιθάρα και φωνή, ο Ανδρέας Αλεξόπουλος μπουζούκι, η Χρύσα Μπουρμέτσικα ακορντεόν, και στο τραγούδι ο Στέφανος Δημόπουλος και η Μάρθα Παταράκα.

Ταυτόχρονα προβαλλόταν τα ζωγραφικά έργα των δικηγόρων-εικαστικών που συμμετείχαν στην έκθεση ζωγραφικής που είχε διοργανώσει τον περασμένο Οκτώβριο ο Δ.Σ.Θ.

Ανάμεσα στις διαφορετικές προσεγγίσεις των συμμετεχόντων δεν υπάρχει παρά το ίδιο νήμα που τους ενώνει, αυτό που καταλήγει στην καλλιτεχνική διέξοδο.

■ Ο κ. Δημήτρης Τσελούδης, συνταξιούχος Δικηγόρος

■ Μουσικό σύνολο του Δικηγορικού Συλλόγου

■ Το πάνελ της εκδήλωσης από αριστερά: Δ. Τσελούδης, Γ. Βρύζας, Θ. Ζβές, Γ. Μυλωνάς, Ρ. Κωσταντζίκη, Δ. Νεμέτης, Δ. Τσινικόπουλος, Μ. Λαμτζίδης, Φ. Μηκερόζης, Γ. Τσαμαδάνης και ο Πρόεδρος του Δ.Σ.Θ. απευθύνει χαιρετισμό.

■ Από αριστερά: Ο πρώην διευθυντής του Δ.Σ.Θ. κ. Στέλιος Ηλιάδης με υπαλλήλους του Συλλόγου και δικηγόρους

■ Το πάνελ της εκδήλωσης

{Επιστημονική εκδήλωση}

ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΕΡΑΙΩΝ
ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ

92

[18/11/2014, Συνεδριακό Κέντρο Τράπεζας Πειραιώς]

■ Ο κ Ιγνάτιος Καϊτεζίδης, Δήμαρχος Πυλαίας - Χορτιάτη

■ Ο κ Νικόλαος Βαλεργάκης, Πρόεδρος Δ.Σ.Θ.

■ Ο κ Κωνσταντίνος Ν. Παπαδόπουλος, Δικηγόρος, Νομικός Σύμβουλος του Δήμου Πυλαίας - Χορτιάτη

■ Ο κ Θωμάς Ξένος, Καθηγητής Τ.Η.Μ.Υ. Πολυτεχνικής Σχολής Α.Π.Θ.

■ Η κα Άννα Γκιζάρη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια. Τομέας Διεθνών Σπουδών Νομικής Σχολής Α.Π.Θ.

{ Ομιλία }

ΕΓΩ Ο ΑΦΕΡΕΤΤΟΣ. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΓΝΩΣΗ

94

[25/11/2014 , Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης]

■ Ο κ. Εμμανουήλ Βλαχονιάνης Α' Αντιπρόεδρος του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης, απευθύνει χαιρετισμό

■ Η κα Ζωή Γιαννοπούλου, Δικηγόρος

■ Ο κεντρικός ομιλητής της εκδήλωσης κ. Λάμπρος Κοτσίρης Ομότιμος Καθηγητής Νομικής του Α.Π.Θ. και Αντεπιστέλλον Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών

■ Η κα Γιάνα Παναγοπούλου με τον κ. Λάμπρο Κοτσίρη

ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΗΣ

Οραματίζονταν τον κόσμο
του άγνωστου μέλλοντός του.
Θα 'ναι, έλεγε, πιο ελαφρύ
κι απ' το πούπουλο
το χαμόγελο των ανθρώπων.
Τα κανόνια θα γίνουν βιολιά,
τα βιολιά θα τραγουδούν
για την ειρήνη
κι εμείς θα ψάχνουμε
στο φως του τραγουδιού
το κόκκινο φιντανάκι
της ψυχής μας.
Θα 'ναι, έλεγε, πιο δίκαια μοιρασμένο
σ' όλα τα στόματα
το καρβέλι της ευλογίας
του πλάστη.
το αλέτρι της δικαιοσύνης
θα σκάψει βαθιά
την αξίνα του
κι ο καρπός της αρετής
θα γίνει ήλινο δέντρο
για να ακουμπήσουμε
στους κλώνους του
τα νέα ιδανικά μας.
Οραματίζονταν, και ας ήξερε
πως έμεναν
πολλές περιστροφές του φεγγαριού
για να βλαστήσει το δικό του
φεγγάρι.
Κι ας ήξερε
πως η ζωγραφιά
του ανθρώπινου πόνου
θα αργούσε να ξεθωριάσει
στο πορτραίτο του
και να πάρει
την απόχρωση του γαλάζιου.

